

د کتاب ځانگړنې:

د کتاب نوم: غوره لیکنې

لیکوال: شاه محمود میاخیل

کمپوز: لیکوال

خپرندوی: شاه محمود میاخیل فرهنګي او ټولنیز مرکز

د پښتۍ ډیزاین: رحمن الله بهیر

چاپ شمېر:

چاپ نېټه: ۱۳۹۶ ل / ۲۰۱۷ م

چاپځای:

د چاپ حقوق یې له لیکوال او خپرونکي مرکز سره خوندي دي

Ketabton.com

ليکلو

۱. سريزه الف - د
۲. د ۲۰۱۶م کال مبارکۍ ۱
۳. د شهيد نقيب احمد خېلواک په ياد ۱
۴. وطن د وطن په خلکو ښه ښکاري ۱۳
۵. هر جامه چې عورت پټ وساتي هماغه اسلامي ده ۱۴
۶. د کرکټ شل اوريزه لوبې مسابقه نن د زمبابې له هېواد سره ۱۴
۷. يوه وړه تبصره د اشنا له ټلويزيون سره زما د مرکې په اړه ۱۵
۸. د ملک نياز په ياد ۱۷
۹. د شينواردو د بل قومي مشر په کور ځانمرگي بريد ۱۹
۱۰. قضاوت دروند او سخت کار دی ۲۰
۱۱. انساني وحشيان ۲۱
۱۲. ايا دا خبره سمه ده چې مخامخ به د چا ستاينه نه کوي؟ ۲۲
۱۳. د داعش د کسانو معاش به د دوی په درد په اخرت کې ۲۲
۱۴. ساده ژوند محتاج ژوند نه وايي ۲۳
۱۵. د الحاج زبير خاکسار شهادت ۲۳
۱۶. د ولس زور د خدای زور دی ۲۴
۱۷. انډيوالي او حکومتداري سره فرق لري ۲۵
۱۸. د راتلونکو احتمالي پارلماني ټاکنو لپاره دوه احتمالي ۲۶
۱۹. افغانستان په آسيا کې د ټولو نه وروسته پاتې هېواد لقب ۲۷
۲۰. کابينه او فيصلې او د جمهور رئيس نه هيله ۲۸
۲۱. مننه د ختيځ د مدني ټولنو له ځوانانو ۲۹

۲۲. د پرمین شاه محمود خان میاخیل ستاینغونډې ته..... ۳۱
۲۳. دوه عکسونه د دوستانو سره شریکوم..... ۳۴
۲۴. د یویشتمې د جگړې لپاره د شلمې پېړۍ تاکتیکونه..... ۳۶
۲۵. د گوگل په ژباړې کې د پښتو ژبه اضافه کوم..... ۴۱
۲۶. خپل تر بوران ویروم..... ۴۲
۲۷. د مشرانو کار د وطن په گټه د کادرونو نه مناسبه گټه..... ۴۲
۲۸. د وخت مدیریت او د کار د مؤثریت اهمیت..... ۴۳
۲۹. دا بنایسته ماشوم ووژل شو..... ۴۴
۳۰. د دوستانو مرسته مې د شهیدانو کورنۍ ته ورسوله..... ۴۵
۳۱. د سرگانو او ونه پور د یو شمېرانو مشرانو سره..... ۴۶
۳۲. زېږی..... ۴۷
۳۳. هر سړی پیدا دی خپل خپل کار لره که نه..... ۵۰
۳۴. مننه او کورودانی..... ۵۰
۳۵. ما ته زما د مشر زوی نایل محمود میاخیل لیک..... ۵۶
۳۶. د شاه محمود د میاخیل فرهنګي مرکز د پرانیستې په پار د یار..... ۵۷
۳۷. د ښکلي خبرونو ویبپاڼې لیکنه..... ۶۰
۳۸. د کونړ او لوگر والي صاحبانو د میاخیل فرهنګي مرکز وکوت..... ۶۲
۳۹. د میرزا ماما (ډاکټر کبیر ستوري) په یاد..... ۶۵
۴۰. د ننگرهار پوهنتون د رئیس ببرک میاخیل سره لیدنه..... ۷۸
۴۱. په پارلمان کې د کونړ د وکیل سخي مشواڼې عمل غندل..... ۸۰
۴۲. عجیبه قضاوتونه په فیسبوک کې گورم..... ۸۹
۴۳. د کتاب د ورځې په یاد..... ۹۰

۴۴. مننه او کورودانی..... ۹۱
۴۵. د ثور اومه او اتمه..... ۹۳
۴۶. د یومعصوم ماشوم اختطاف او شهادت..... ۹۶
۴۷. کور ودانی او مننه، د حاجي صاحب فاروق ساپي نه..... ۹۸
۴۸. د پکتیا له فرهنگي ټولنو نه مننه..... ۹۹
۴۹. د لوگر په ولایت کې د والي حلیم فدایي د کارونو ستاینه..... ۱۰۵
۵۰. په افغانیت افتخار..... ۱۰۷
۵۱. د ځوانانو، متوسطو او زړو ترمنځ باید تړاو موجود وي..... ۱۰۸
۵۲. الله تعالی انسان ته څومره عقل ورکړی دی..... ۱۰۹
۵۳. په لندن کې د جمهور رئیس غني په وړاندې مظاهري..... ۱۱۶
۵۴. زما لور او زوم دواړه د پوهنتون نه فارغ شول..... ۱۱۸
۵۵. د طلوع ټلوېزيون د تور او سپين په پروگرام کې د حکومت..... ۱۱۹
۵۶. د دایکندي د وکیل اسدالله سعادتي مرکه..... ۱۲۰
۵۷. د قانون د حاکمیت نشتون د افغانستان د سقوط نڅېنه ده..... ۱۲۱
۵۸. په پېچ دره کې توره شپه..... ۱۲۲
۵۹. د کونړ د روغتون حالت..... ۱۲۳
۶۰. پاکستان همېشه منکر وي چې د طالبانو حمایت کوي..... ۱۲۵
۶۱. د مدني ټولنې جنگسالاران..... ۱۲۶
۶۲. هدف مو نه دی ټاکلی اما مبارزه کوو..... ۱۲۷
۶۳. له کلي ووځه؛ خو له نرخه مه وځه..... ۱۲۸
۶۴. Peers pressure يا د ملگرو فشار او يوه هيله..... ۱۲۹
۶۵. پيشو تر هغه وي شېخه چې په غوښه نه وي پېښه..... ۱۳۱

۶۶. مور په ټولنه کې د گلونو گلدستې ته اړتیا لرو..... ۱۳۲
۶۷. پښتو نړیواله ورځ..... ۱۳۳
۶۸. د فیسبوک د مخترع مارک زوکربرگ مصاحبه..... ۱۳۴
۶۹. د نورو د ښو تجربو نه باید زده کړو..... ۱۳۶
۷۰. د صحي کنارابونو او تشنابونو انقلاب ته اړتیا ده..... ۱۴۰
۷۱. گاونډي هېواد ته د افغاني مهاجرو په وړاندې داسې بې رحمه..... ۱۴۲
۷۲. د فیسبوک په دوستانو کې چاڼ په کار دی که نه..... ۱۴۳
۷۳. د خیالي امنیتي ارگانونو پر سونل او خیالي دولتي مصارف..... ۱۴۵
۷۴. په تورخم کې د افغانستان او پاکستان ترمنځ نښته..... ۱۴۹
۷۵. د افغانستان په حالاتو نه لایق پوهېږي او نه نالایق..... ۱۵۲
۷۶. ستاسې څه فیلنگ دی..... ۱۵۲
۷۷. د پلار د ورځې په یاد..... ۱۵۳
۷۸. د دفاع نوي وزیر صاحب ته..... ۱۵۶
۷۹. لیکل زما قضاوت ستاسې..... ۱۵۷
۸۰. ژبه..... ۱۶۳
۸۱. د افغاني تحلیلگرانو په یاد..... ۱۶۴
۸۲. داعش تقبیح کول..... ۱۶۵
۸۳. خاصه کونړۍ اصطلاح..... ۱۶۵
۸۴. د دولتي چارواکو تغییر او تبدیل ته ډېر مه خوشاله کېږئ..... ۱۶۶
۸۵. د ملگرو ملتونو د عمومي سرمنشي د خاصو استازو سره..... ۱۶۷
۸۶. د جنگ عدم موجودیت د سولې معنی نه لري..... ۱۶۸
۸۷. د صحرايي محکمو غندل..... ۱۶۹

۸۸. د خولې لپاره حجاب په کار ۱۶۹
۸۹. د اغېزلي هرڅه په خپل ځان دي..... ۱۷۷
۹۰. موږ بايد کور جوړ کړو نه ځانونو ته کوټنۍ..... ۱۷۷
۹۱. يوه لنډه جمله اوږد تحليل ته اړتيا لري..... ۱۷۸
۹۲. د هويت بحران..... ۱۷۹
۹۳. په وارسا کې د افغانستان سره د ناپو هېوادونو د ملاتړ دوام..... ۱۸۲
۹۴. د حکومت توصيف او يا په حکومت نيوکه ګناه نه ده..... ۱۸۵
۹۵. د وارسا د نظامي مرستو د ژمنو په اړه زموږ وطنداران خفه دي..... ۱۸۸
۹۶. په فيسبوک کې دعامه ذهنيته معلومول يا نظر سنجي..... ۱۸۹
۹۷. د جنگ ناوان..... ۱۹۰
۹۸. ولۍ غربي نړۍ پر مختللي ده..... ۱۹۰
۹۹. د انټرنېټ استعمال شيطاني عمل دی او که نه..... ۱۹۴
۱۰۰. ملکيت د هر چا خپل دی..... ۱۹۶
۱۰۱. د اکثریت رول په ديموکراسۍ کې..... ۱۹۷
۱۰۲. وايي مطلق قدرت، مطلق فساد رامنځته کوي..... ۱۹۹
۱۰۳. اکبر پادشاه او بيربل..... ۲۰۰
۱۰۴. له مولوي محمد يونس خالص سره مرکه..... ۲۰۱
۱۰۵. د ټاکنو د تبې لپاره د درد درېيم مسکن فرمان ۲۰۲
۱۰۶. ژورناليزم يا اکتیویزم (Activism)..... ۲۰۳
۱۰۷. ايا د امنيتي ارګانونو د منسوبينو وينه د نورو نه کمه ده..... ۲۰۴
۱۰۸. ما بين همه کجا اين بيچاره هم کج..... ۲۰۵
۱۰۹. په تصميم نيولو کې عجله..... ۲۰۶

۱۱۰. تر خپلې وسې د قدرت نه سؤ استفاده يا د ځنگل قانون..... ۲۰۶
۱۱۱. يا الله نه په دې بعضې ژورنالستانو ورحمېږي!..... ۲۰۷
۱۱۲. د خدای بخښلي کشمېرخان د جنازې په مراسمو يوه لنډه تبصره..... ۲۰۸
۱۱۳. د ننگرهار په پوهنتون کې د سولې او کرکيج د مرکز پرانيسته..... ۲۱۰
۱۱۴. د مشرانو د کاغذي عکسونو سره عکس اخيستل..... ۲۱۲
۱۱۵. وايي مېړه ووژنه خو مېړانه يې مه وژنه (د محمود صيقل په اړه)..... ۲۱۴
۱۱۶. په لوگر کې د پاکستان د هليکوپټر سقوط..... ۲۱۵
۱۱۷. د افغانستان د پيازو صادرات..... ۲۱۵
۱۱۸. د کونړ ولايت کتاب چاپ ته تيار شو..... ۲۱۶
۱۱۹. په ننگرهار کې د الشفا تش په نامه روغتون..... ۲۱۷
۱۲۰. د نورو قضاوت..... ۲۱۹
۱۲۱. د آزادۍ د ورځې په اړه..... ۲۱۹
۱۲۲. د حکومت سقوط د نظام سقوط دی..... ۲۲۰
۱۲۳. د آزادۍ د ورځې په مراسمو کې حبيب الله کلکاني عکس لکول..... ۲۲۴
۱۲۴. پيوليست سياست..... ۲۲۶
۱۲۵. موږ د دايمي سولې لپاره ډېرې اوږدې مبارزې ته اړتيا لرو..... ۲۲۶
۱۲۶. د تېرو څو لسيزو جگړې او د سولې ناکامې هڅې..... ۲۳۱
۱۲۷. د ټاکنو د اصلاحاتو په اړه د افغانستان د کابينې د پريکړې هرکلی..... ۲۳۶
۱۲۸. ملي سرود ته نه پاڅېدل..... ۲۳۸
۱۲۹. په اصطلاح د سياسي نڅه گانو جفا د افغانانو سره..... ۲۳۹
۱۳۰. زما نوی کتاب د چاپ نه راووت..... ۲۴۰
۱۳۱. د ۲۰۱۰ م کال د پارلمان پرېکړې ته درناوی..... ۲۴۲

۱۳۲. زړه مو د تیرې نه کلک شوی دی..... ۲۴۳
۱۳۳. د رسمي او غیر رسمي سفرونو د تبلیغاتو تر منځ توپیر..... ۲۴۵
۱۳۴. د نظام ډولونه د افغانستان ستونزه حل کولی نه شي..... ۲۴۹
۱۳۵. بعضې کسان د خولې له خوا د اسهال په مرض اخته دي..... ۲۵۱
۱۳۶. د سولې نړیواله ورځ..... ۲۵۲
۱۳۷. که غواړې چې ټوپک نه زړه بد کړې نو نخښه ورته لرې کېږده..... ۲۵۴
۱۳۸. د کونړ ډاډه او انار..... ۲۵۵
۱۳۹. فرکسوني نهادونه او ستونزې..... ۲۵۷
۱۴۰. د ترازېدو د عکسونو خپرولو په اړه یوه لنډه مشوره..... ۲۷۲
۱۴۱. د اتفاق او اتحاد ډولونه..... ۲۷۳
۱۴۲. حکومت او اسلامي حزب سره د سولې د هوکړې لاسلیک..... ۲۷۴
۱۴۳. د پیر صاحب سید احمد گیلاني د هلو ځلو نه مننه..... ۲۷۵
۱۴۴. د شهید رباني د تلین په غونډه کې د نا مناسبو الفاظو استعمالول... ۲۷۶
۱۴۵. ضد او نقیض خبرې..... ۲۷۹
۱۴۶. افراط او تفريط..... ۲۸۰
۱۴۷. د ننگرهار د شینوارو ستونزه..... ۲۸۰
۱۴۸. د ننگرهار د ولایت آوازي..... ۲۸۱
۱۴۹. د معلم د ورځې په یاد..... ۲۸۵
۱۵۰. د کونړ د کتاب مخکتنه..... ۲۸۵
۱۵۱. هم مرداري خوري او هم مکونه ځنډي..... ۲۸۸
۱۵۲. د لونگی ورځ..... ۲۸۹
۱۵۳. د ورځو د تجلیلولو لړۍ..... ۲۹۰

۱۵۴. د مثبت بدلون هلې ځلې د ستایلو دي..... ۲۹۲
۱۵۵. لیدر شپ او مدیریت..... ۲۹۳
۱۵۶. د عاشورا د ورځې دوه حملې..... ۲۹۴
۱۵۷. د قدرت د نفوذ یا Authority، مشروعیت..... ۲۹۴
۱۵۸. چې ګرځې ډېر څه به اوږې او ګوږې؛ تبلیغي حضراتو ته مشوره..... ۲۹۶
۱۵۹. د بیروکراسۍ ټال چال..... ۲۹۹
۱۶۰. د مخابراتو د جعلی شبکو عمده غلاوې..... ۳۰۰
۱۶۱. له فیسبوک او یا نورو رسنیو نه زړه مه بدوئ..... ۳۰۱
۱۶۲. زما دا نهه بلډیګونه تکمیل شول..... ۳۰۲
۱۶۳. د ماشومان او لویانو ترمنځ توپیر..... ۳۰۳
۱۶۴. ناست په سیاسي چوکیدو دي خو فکرونه یې د چریکي..... ۳۰۳
۱۶۵. چې باوري نه یاست، د چا مه ښه وایاست او مه بد..... ۳۰۴
۱۶۶. جګړه به وګټي خو جنګ ګټلی نه شي..... ۳۰۵
۱۶۷. د لیکلو لنډه مشوره ځوانانو ته..... ۳۰۸
۱۶۸. دوی د بل چا زامن دي..... ۳۰۸
۱۶۹. شرافت د انسان په علم او ادب دی نه په نسب..... ۳۰۹
۱۷۰. عمده تفاوت د حکومت او د مسلحو مخالفینو او ترورستانو ترمنځ..... ۳۱۰
۱۷۱. د خپلواک په یاد د سولې انستیتوت له خوا د نښان رسامي وښودل شوه..... ۳۱۰
۱۷۲. مثبت فکر کول په خپله مؤثریت دی..... ۳۱۳
۱۷۳. ستا په جنت کې دې ژرندې وي..... ۳۱۴
۱۷۴. شخصي اجنداوې او که ملي اجنداوې..... ۳۱۵
۱۷۵. د امریکا د جمهوري ریاست ټاکنې..... ۳۲۲

۱۷۶. د بريالي نوماند کاري برياليتوب او ناکامي د ټاکنو وروسته معلومېږي... ۳۲۴
۱۷۷. وايي ناراستي د کور نيسي ده..... ۳۲۵
۱۷۸. احساساتي برخوردونه..... ۳۲۶
۱۷۹. د بعضي ملکونو د خلکو او مشرانو نه دا مرغان هم هوښيار دي..... ۳۲۷
۱۸۰. وزير صاحبانو بودجه شايد د ښې بدې ورځې لپاره ساتلې وي..... ۳۲۸
۱۸۱. دا زمور وزيرانواليان، وکيلان، قاضيان ولې دومره سپک شول..... ۳۲۹
۱۸۲. په واشنگتن کې د افغان سفير ډاکتر حمدالله محب سره کتنه..... ۳۳۱
۱۸۳. پارلمان په دوه ورځو کې پنځه وزيران سلب اعتماد کړل..... ۳۳۲
۱۸۴. په حکومت کې د ټولو نه ستونزمنې دندې کومې دي..... ۳۳۳
۱۸۵. ليکل د څه لپاره..... ۳۳۴
۱۸۶. مرغان هم د ښي هوا نه خوند اخلي..... ۳۳۶
۱۸۷. افغانانو ته کاذب غرور او درواغجن تاريخ پاتې دی..... ۳۳۷
۱۸۸. دنيا په امېد خوړل کېږي خو کله د انسان ارمانونه..... ۳۳۹
۱۸۹. شرع ظاهر مني..... ۳۴۰
۱۹۰. فکري انکشاف او فکري رغونه..... ۳۴۲
۱۹۱. اول ځان جوړ کړئ بيا خپل کور، کلي او وطن جوړ کړئ..... ۳۴۳
۱۹۲. موږ بايد په خپلو ليکنو کې مرچکي کم کړو..... ۳۴۴
۱۹۳. هسې يوه چوټ اندازه پوښتنه..... ۳۴۵
۱۹۴. د مدير او رهبر ترمنځ فرق..... ۳۴۹
۱۹۵. د محمد رياض قصه..... ۳۵۰
۱۹۶. د فېدل کاسترو د ژوند محاسبه يا قضاوت..... ۳۵۱
۱۹۷. خاورې به دا وطن جوړشي چې انجينران يې په دار خوړل کېږي..... ۳۵۲

۱۹۸. د ځمکې خلکو د خدای په امان..... ۳۵۴
۱۹۹. فکر..... ۳۵۷
۲۰۰. د فیسبوک د مفتیانو د فتوا نه ځان ساتل..... ۳۵۸
۲۰۱. افغانستان لپاره د تریاژ پروسه په کار ده..... ۳۵۸
۲۰۲. هسې یادونه..... ۳۵۹
۲۰۳. څلور نسله سالمې روزنې ته اړتیا ده..... ۳۶۴
۲۰۴. د ولس او حکومت ترمنځ رابطه او فیسبوکي مبارزه..... ۳۶۵
۲۰۵. د یو نظام د بقا لپاره حقوقي او سیاسي مشروعیت دواړه مهم..... ۳۶۶
۲۰۶. د فیسبوک د لیکنو په اړه دوه نظرونه..... ۳۶۷
۲۰۷. تقرر مرکزي کول ښه کار نه دی..... ۳۶۸
۲۰۸. افغانستان کې پرېزې شته خو انجن تری جوړولی نه شو..... ۳۷۰
۲۰۹. په هر قیمت چې وي باید د جنگ مخه ونیول شي..... ۳۷۰
۲۱۰. د ویلو او لیکلو ژبه باید ساده او عام فهمه کړو نه سخته..... ۳۷۴
۲۱۱. راځي چې ښه خبرونه د خپلو سیمو سره شریک کړو..... ۳۷۵
۲۱۲. د ځوانانو لپاره د قلم د ښوونیز، ټولنیز او فرهنګي مرکز نه مننه..... ۳۷۷
۲۱۳. د پرفیکشنستانو قضاوته هم عجیبه غوندې وي..... ۳۷۹
۲۱۴. د وخت او د امکاناتو د مصرف محاسبه همېشه په کار ده..... ۳۸۱
۲۱۵. د خپلې سیمې یو بل ښه خبر..... ۳۸۲
۲۱۶. نیم بېمل مرغه..... ۳۸۴
۲۱۷. زموږه نړۍ یوه وروسته پاتې نړۍ ده..... ۳۸۵
۲۱۸. د ستونزو د حل لپاره یوه طریقه؛ د مخابراتي شبکو تجربه..... ۳۸۶
۲۱۹. ژوند په هر حالت کې ټوله مبارزه ده..... ۳۸۸

غوره لیکنې

د مطبوعاتو په ډگر کې د ټولنیزو شبکو وده او پراختیا په رښتیا د نه پرتلې یو ستر بدلون دی. په وروستیو کلونو کې یې د نړۍ په گوټ گوټ کې د داسې اغیزو شاهدان وو چې د عامو رښنیو له تاثیراتو پورته وو: د لیبیا، مصر، تونس، سوريې، یوکرین او نورو پاڅه نظامونه یې یا ړنگ او یا یې په ابدې بحران ککړ کړل. د امریکې په څېر د یو ستر قدرت ولسمشر یې له برکته په کرسۍ کښېناست. دا چې لا به په نړۍ کې د څومره نورو سترو بدلونونو جوگه گرځي د هر چا په حدس پورې تړلې ده.

د ټولنیزو شبکو ځانگړنه دا ده چې په اسانۍ او بې له عواقبو پکې هر سړی کولای شي چې هم کمره مین واوسي، هم ژورنالست، هم کارشناس، هم سیاستمدار، هم مشر هم کشر هم هر بل څه چی زړه یې وغواړي.

ټولنیزې شبکې که له یوې خوا گټې لري په دې چې خلک نږدې کوي، د معلوماتو په شریکولو کې چټکتیا راولي، هر وگړی د غږ څښتنوي او داسې نور له بل لوري خپلې ژورې خامیانې هم لري او باعث د سترو ستونزو او بحرانونو گرځېدلای شي.

په فردي انداز که له یو لوري د شخصیت جوړېدنې یوه وسیله ده له بل لوري د شخصیت وژنې موثره وسله ثابتېدلای شي. په یوه احساساتي خبره له یوه کس څخه په څو شیبو کې اتل جوړوي خو په یوه بله احساساتي

غوره ليکنې

غير مؤثقه خبره له بل څخه ملي غدار. که ښه استعمال شي د ملي وحدت د ټينگښت سبب گرځي خو د بلې خوا د ملي نفاق هم بهترينه وسيله کېدای شي

د گران دوست شاه محمود مياخېل د ټولنيزو شبکو ليکنې زما په دې خوښې دي او په لېوالتيا يې لولر چې د گران هېواد ځانگړي حالت ته په پام کې د ټولنيزو شبکو پورتنیو او نورو حساسو اغېزو ته متوجه دي. که له يو لوري يې په ليکنو کې د پند او ځيرکتيا پيغامونه دي، له بل لوري يې ليکنې د ټولنيزو شبکو لپاره غوره معيارونه او بېلگې دي. نو له دې امله مې څه موده وړاندې گران ورور مياخېل ته وړاندیز وکړ چې خپلې د ټولنيزو شبکو ليکنې دې د يو کتاب په توگه چاپ او عنوان دې يې (غوره ليکنې) کړي. دا چې قدرمن مياخېل صاحب زما د وړاندیز مطابق د دې کتاب په چاپ وتوانېد د لا زياتو برياليتوبونو د غوښتنې په خوا کې ورته مبارکۍ هم وایم او لوستونکو ته په زړه پورې مطالعه غواړم.

په درنښت

حضرت عمر زاخېلوال

د سرخو خبرې:

دا کتاب، غوره ویناوې زما د فیسبوکي لیکنو او بحثونو درېیمه ټولگه ده. د دې نه مخکې لومړنۍ ټولگه د مخکتاب او دویمه د درېیمې زاوې په نومونو چاپ شوې دي. د درېواړو کتابونه نومونه ما د دوستانو سره په مشوره غوره کړي دي. د لومړي کتاب نوم مې د ثناءالله تسل او اسدالله ساحل په مشوره غوره کړ او د دوی دلیل دا و چې د فیسبوک له نوم سره زیات خلک اشنا دي او د لوستونکو به خوښ شي؛ نو په دې توگه د کتاب مخ هم د فیسبوک په شکل ډیزاین شو. د دویم کتاب نوم مې درېیمه زاویه ځکه کېښود چې استاد هجرت الله اختیار راته مشوره راکړه، چې ده د کتاب مسوده په غور سره لوستلې ده او په لیکنو کې افراط او تفریط نشته دی او په ډېرو ځایونو کې د مسایلو په اړه د حل وړاندیزونه هم شوي دي؛ نو که په دې کتاب د درېیمې زاوې نوم کېښودل شي ښه به وي. ما د اختیار صاحب مشوره ومنله او په دویم ټوک مې درېیمه زاویه نوم کېښود. د اختیار صاحب ورور رحمان الله بهیر د کتاب پښتۍ ډیزاین کړه پر پښتۍ درې لاسونه په درې رنگونو کې انځور شوي چې د افغانستان د بیرغ له رنگونو سره شباهت لري. زما د وړاندیز پر اساس یې د لاسونو د غټوالي کچه یا سایزونه شین لاس لوی، ورپس یې سور او تور وړوکی و. له لاسونو نه زما تعبیر دا و چې

غوره ليکنې

تور لاسونه همېشه د تشويق او کار کولو مخه نيسي او په پټه د خلکو د پرمختګ مانع ګرځي. د سور لاس خاوندان همېشه د خلکو احساسات راپاروي او خلک تشدد او جنگ ته تشويقوي اما د مسایلو د حل لپاره کومه مشخصه لار نه لري. شين لاس همېشه خلک تشويقوي او د مسایلو د حل لپاره وړاندیزونه او ښودنې هم لري؛ نو کله چې شين لاس په سره او تور لاس غلبه وکړه، په هغه صورت کې به په افغانستان کې ثبات رامنځته شي. د دې کتاب نوم مې غوره ويناوې ځکه کېښود چې پاکستان کې د افغانستان سفير او د جمهور رئيس خاص استازي ډاکتر حضرت عمر زاخېلوال صاحب چې زما د څو لسيزو نږدې ملګري او دوست دی، د پاکستان نه راته د ۲۰۱۶م کال د جولای په اوومه نېټه ایمیل راولېږه او د اختر د مبارکۍ ترڅنګ يې راته ليکلي وو، چې:

ورورجانه!

زه ستا پوستونه د فیسبوک له لارې په ډېرې دلچسپي او شوق سره لولم او ستاسې ليکنې د الفت صاحب د غوره نثرونو سره شباغت لري او که واضحه ووايم نو ستا ليکنې ډېرې هدفمندي او د افغانستان د ورځنيو مسایلو په اړه برابرې دي. امېد لرم چې د دې ليکنو مجموعه د کتاب په توګه چاپ کړي او که غوره ويناوې نوم پرې کېښودئ نو ډېر ښه به وي.

که څه هم د ډاکتر صاحب زاخېلوال خپله لورپينه ده چې زما ليکنې يې د الفت صاحب د ليکنو سره تشبه کړي دي خو زه په علمي او ادبي لحاظ د

غوره ليکنې

الفت صاحب د شاگردانو په ليکه کې هم نه راځم او د هغه شخصيت ته زه خاص احترام لرم. د دې خبرې يادونه بايد وکړم چې دالفت صاحب غوره نثرونه او د غوره شعرونو ټولگې ما په ابتدائيه ښوونځي کې چې زه په پنځم او شپږم ټولگي کې وم لوستلي و ځکه زما خدای بخښلي پلار دا کتابونه په کور کې درلودل او همېشه به يې چې کله خبرې او يا ويناوي کولی نو د الفت صاحب د نثرونو او شعرونو ذکر به يې همېشه په خپلو خبرو کې کاوه. کله چې زه د دولسم صنف نه خلاص شوم نو د الفت صاحب د غوره نثرونو کتاب مې يو ځل بيا ولوسته او د هغه د ليکنو نقل قول مې په خپلو ليکنو کې پخوا هم کړې دی. نو په دې توگه زما ليکنې د الفت صاحب د ليکنو نه الهام اخيستی او د هغه ليکنې مې ډېرې خوښېږي ځکه عامه فهمه او د افغانستان د اجتماعي ستونزو سره خاص تړاو يې درلوده.

البته د هر وخت ټولنيزې ستونزې سره توپير لري نو ما په خپلو ليکنو کې کوبښن کړې چې د افغانستان روانې ټولنيزې ستونزې په گوته او د نړيوالو تحولاتو په رڼا کې خپل نظر وړاندې کړم. په دې ليکنو کې کوبښن شوی چې ولس او حکومت دواړه خپلو مسووليتونو ته متوجه شي تر دې چې د افغانستان د ستونزو لپاره مناسبې حل لارې چارې په شريکه ولټول شي. حکومت بې له ولسه او ولس بې له حکومته نه شي کولای چې خلکو ته خدمت وکړي شي. د افغانستان په ټولنه کې لويه ستونزه دا ده چې هم اشخاص او ډلې او هم دولتي چارواکي او مشران په نيوکو او دوی خپلو

غوره ليکنې

ستونزو ته په متوجه کولو خفه کېږي او په ډېرو مواردونو کې دوی انتقاد کوونکو ته د دښمن په سترګه ګوري. زه د داسې ليکنو جرأت او ولس او حکومت خپلو ستونزو ته متوجه کول اړين بولم. د ستونزو د حل لپاره لومړنۍ مرحله دا ده چې د ستونزې موجوديت څوک ومني که د ستونزې موجوديت څوک ونه مني نو بيا خود ستونزو لپاره د حل لار هيڅکله نه شي پيدا کېدلی او دې ته د تکذيب يا Denial حالت وايي.

له ۲۰۱۳م کال راپه دې خوا ما د فېسبوک ليکنو ته خاصه توجه درلوده ځکه په سلګونو او حتی په زرګونو دوستانو زما ليکنې خونبي کړي او يا يې تبصري پرې ليکلي دي. د دې دوستانو مثبتې او منفي تبصرې مې هم يو څه دلته رانقل کړې دي او هدف مې دا و، چې موږ بايد د ملي او محلي مسايلو په اړه موضوعاتو کې بې تفاوته پاتې نه شو، د ويناو او نيوکو جرأت بايد ولرو او هم د خلکو د نيوکو په مقابل کې حوصله وښيو، چې د ملي او محلي مسايلو په اړه يو مثبت ډيالوګ ته لاره هواره کړو. داسې بحثونه همېشه په ولسونو کې او په خاصه توګه په ځوانانو کې مثبت فکري تحول رامنځته کوي او د تحمل او انتقاد پذيرۍ روحیه تقويه کوي. که داسې بحثونو ته لاره هواره نه شي او ولس په تيارو کې وساتل شي، نو په دې حالت کې ځوانان هرو مرو د افراط او تفريط لوري ته مخه کوي. دا ليکنې ټولي په ۲۰۱۶م کال کې تاريخ وار د افغانستان د روانو ستونزو او سياسي مسايلو سره په تړاو شوې دي.

غوره ليکنې

په اخر کې زه د فیسبوک له ټولو هغه دوستانو نه چې په دې بحثونو کې یې برخه اخیستلې او یا یې زه تشویق کړی يم، د زړه له کومې مننه کوم. همدا شان زه د ښاغلي اسدالله ساحل نه مننه کوم چې د دې کتاب په بیا لوستلو سره یې زما د غلطیانو اصلاح کړې ده. زه د گران رحمن الله بهیر نه مننه کوم چې د دې کتاب په ډیزاین کې یې د تېر په څېر زیار گاللی دی. نور ستاسې او د دې لیکنو ترمنځ نه حایل کېږم، امېد دې چې لوستلونکي ترې مثبت ګټه واخلي.

په درنښت

شاه محمود میا خېل

د ۲۰۱۶م کال مبارکۍ:

د جنورۍ لومړۍ نېټه، ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا
د ۲۰۱۶م نوي کال د پیل مبارکي ټولو دوستانو ته وړاندې کوم. په
افغانستان او په ټوله نړۍ کې د سولې او سوکالۍ په هیله!
ارامي او سوله د انسانانو په خپل لاس کې ده، چې څنگه د ځانونو لپاره
د سکون فضا جوړه کړي. مسلمانان خو باید دا ایت شریف هیڅکله له
یاده ونه باسي که په خپل ځان کې تغیر رانه ولئ نو الله تعالی هم ستاسې
په حالت کې تغیر نه راوړي: (إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بَقِيَتْ حَتَّىٰ يَغْيِرُوا مَا
بِأَنفُسِهِمْ).

د شهید نقیب احمد خیلواک په یاد:

۶ د سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د ۲۰۱۴م کال د اکتوبر په
شپاړسمه، په امریکا کې د
متحده ایالاتو د سولې انستیتیوت
د ټکنالوژۍ د روان بهیر د
رابرسره کولو په موخه یو
کنفرنس جوړ کړی و، په دې
بحث کېده چې، د افغانستان په

ولسواکۍ کې د ټولنیزو رسنیو او ټکنالوژي اغېزې او تاثیرات څه دي.

(TECH RISING: THE INFLUENCE OF SOCIAL MEDIA
AND NEW TECHNOLOGIES IN AFGHANISTAN'S
DEMOCRACY)

دغه کنفرانس ته له افغانستان څخه هم یو شمېر د سوشل مېډیا فعالین، د سیاسي علومو استادان او د مدني ټولنو غړي دعوت شوي وو. سهار چې کنفرانس ته لاړم، په دریځ راسره پنځه نور افغانان: ایمیل پسرلی، رحیم الله بشارت، مجید قرار، حبیب خان توتاخېل، بنایسته سعادت لامع او یو بنکلی ځوان نقیب احمد خپلواک ملگري شول. توتاخېل او خپلواک ما له دې د مخه نه پېژندل او په لومړي ځل ورسره دلته معرفي شوم. کنفرانس کې موږ هر یو په خپل وار په افغانستان کې د سوشل مېډیا د استعمال په پراخېدو، او د ځوانې ولسواکۍ په غوړېدا کې یې پر اهمیت خبرې وکړې. د کنفرانس نه وروسته ما دې ځوانانو ته د افغانانو له دود او دستور سره سم ست سلا وکړه، چې ما سره د مابنام لپاره مېلمانه شي. دوی زړه نا زړه وو، خو زه خبر شوم چې دوی له هغه هوټل نه چې پکې اوسېږي، وځي او ځانته بل ځای لټوي، نو ما ورته وویل چې بل ځای دې نه نیسي او ما ته څه ستونزه نشته، ځکه چې موږ څو کوره نږدې سره اوسېږو او یو کور تاسې ته خالي کولی شو. له ډېر اصرار نه وروسته دوی ومنله، خو ویې ویل، چې خپلواک سبا ته وختي پرواز لري او دا بل ښه دلیل و، چې باید له ماسره مېلمانه شوي وای ځکه چې زموږ کور د واشنگټن ډالاس

غوره ليکنې

هوايي ډگر ته نږدې دى او كولى مو شول چې سهار مهال خپلواك صاحب په اسانۍ هوايي ډگر ته ورسوو.

بالاخره تصميم په دې شو چې دوى زما سره لاړ شي، موږ ورته زما د زوى ضيا مياخېل كور خالي كړ. زه د شپي تر يوه وخته له دوى سره پاتې شوم، بيا ترې كورته راغلم او ضيا ورسره هماغلته و. سهار چې ورغلم، ويې ويل چې د خپلواك نه پرواز تللى و او بيا په ډېر تكليف ورته دوى په بل پرواز كې ځاى پيدا كړ. د دې لنډې څو ساعته ليدنې وروسته، د خپلواك خبره او خبرې زما په فكر كې ډېرې پاتې نه شوې او بيا مو سره په لنډ وخت كې ليدل هم ونه شول.

تېر كال د جون په مياشت كې موږ د كابل په دفتر كې يو څه تغييرات راوستل او د قانون د حاكميت د برخې لپاره مو يو پوست اعلان كړ. د دې پوست لپاره مو داسې كس په كار و، چې هم د حقوقو په رشته كې ښه تعليم او تجربه ولري او هم د ادارې او مديريت په برخه كې پوهه او وړتيا ولري. دغه پوست ته د سلهاو كسانو په منځ كې يو هم خداى بڅېلى نقيب احمد خپلواك خپل اسناد راستولي وو او لنډ لست (شارټ لست) ته يې هم نوم ختلى و. دا به مبالغه نه وياو زما د دفتر د پروگرام ټول كار كوونكي راسره ښايي دا تصديق كړي چې ما تل ټول كسان د يوې رڼې پروسې په ترڅ كې نيولي دي او دا توپير مې نه دى كړى چې څوك د كوم ځاى دى او كوم قوم پورې تړاو لري. زه شخصاً د قوم او سمت په بنياد د كاركوونكو د گمارنې سخت مخالف يم. خداى دې وكړي چې په

غوره ليکنې

يوه دفتر کې ټول کارکوونکي يوازې د يوه قوم وي، خو بايد د روابطو او رنې پروسې په بنسټ راغلي وي، نه د روابطو او قانون ماتونې په صورت کې.

په اخره کې ما هم د نهايې نوماندانو سره د انټرويو په پينل کې برخه واخيستله او د شهيد نقيب احمد خپلواک سره مو انټرويو وکړه. اوس هغه وخت تېر دی خو ده زموږ د پينل ټول غړي په دې قانع کړل چې ولې ده دغه پوست ته اېلاي کړې او د دې قابليت لري چې د متحده ايالاتو د سولې د انستيتوت د پرواگرام منيجر په توگه کار وکړي. د پينل گډونوالو د رايو په اتفاق سره دی د دغه پوست لپاره وټاکه او يو څه تخنيکي ستونزې وې چې څنگه خپل تدريس ته هم دوام ورکړي او هم زموږ سره کار وکړي. خو هغه مو هم حل کړې او ده ته مو د دندې رسمي غوښتنليک واستولو. خدای شاهد دې چې تر دې دمه دی زما له ياد وتلی و چې گوندې دی ما په واشنگټن کې ليدلی و او کېدای شي چې دا به زما بې توجهي او يا د فکر زوړوالی وي خو ده راته وويل چې ما او تا خو واشنگټن کې سره ليدلي و. ده د ۲۰۱۵ م کال د جولای په ۲۴مه زموږ سره کار پيل کړ او د هماغو لومړيو ورځو نه يې په ډېر صداقت سره د دفتر د ټولو ملگرو سره ډېر ښه روابط جوړ کړل او دا يې وښودله چې د مديریت او ادارې ښه استعداد لري او هم په حقوقي مسایلو ډېر وارد او پوه دی او د ټولو ملگرو او همکارانو په زړونو کې يې يو خاص ځای پيدا کړ. دی د متحده ايالاتو د سولې په انستيتوت کې د کار کولو نه سخت

غوره ليکنې

خوشاله و او همېشه به يې ماته ويل چې ده په امريکا کې د افغانستان په سفارت کې انټرنشپ کاوه نو دا يې ارزو وه چې بايد په يو تحقيقي مرکز کې کار وکړي ترڅو د تحقيق او پاليسي په ساحه کې تجربه حاصله کړي او دا به د ده په راتلونکې ژوند کې مهم رول ولوبوي.

د ۲۰۱۶م کال د جنوري په مياشت کې موږ بيا د خپلو دوه نورو همکارانو، حميدالله ناطق او پوپل حبيبي سره واشنگټن ته د خپل دفتر کلنۍ غونډې ته لاړو او ما دوی ته وويل چې که تاسې يو څو ورځې هلته د کنفرانس نه د مخه او يا وروسته پاتې کېږئ نو زما سره اوسېدلی شئ او څه ستونزه نشته دی. دوی هلته دوه شپې د کنفرانس نه د مخه زموږ په کور کې پاتې شول او زما د زامنو سره يې خاص ملگرتوب پيدا شو او ټول د ده د پوهې، انسانيت، ادب او په پراخه ټنډه د خبرو او بحث نه ډېر متاثره شول. د کنفرانس نه وروسته دوی بېرته افغانستان ته راغلل. په تېر څه د پاسه يوه کال کې د شهيد نقيب احمد خپلواک او زموږ د دفتر د ملگرو او همکارانو تر منځ صميميت د يوې ورځې نه تر بلې پورې زياتېده او ده د ټولو په زړونو کې خاص ځای پيدا کړ.

څو مياشتې د مخه د ده نيا وفات شوې وه او زه د دوی کور ته لومړی ځل د دعا لپاره لاړم چې دوی ختم کړي و او د ده پلار څارنوال صاحب بشير احمد مو د لومړي ځل لپاره وليده. دا چې ده خپل پلار او کورنۍ ته زما په اړه ډېر توصيفونه کړي و نو د ډوډۍ خوړولو په وخت يې پلار راته د اخلاص په درلودلو سره وويل چې زه د نقيب نه بل هيڅ څه طمعه نه لرم

غوره ليکنې

او ډېر زموږ خيال ساتي خو په يوه خيز ترې خفه يم چې دی ولې واده نه کوي او ته ورته بايد ووایې چې هرو مرو بايد چېرته چې د ده خوښه وي او هرڅوک يې چې خوښه وي، زه ورسره موافق يم خو دی بايد هرو مرو واده وکړي. ما ورته وويل چې څارنوال صاحب دا ستا خبره سمه ده او موږ به دا تشويق کړو چې کوژده او واده وکړي. نقیب هم د تل په څېر ازاده مسکا وکړه او هيڅ يې ونه ويل.

د روژې نه د مخه په امريکي کې وم چې خپلواک راته ايميل راوړېږه، ليکلي يې وو چې، دی غواړي د بين المي حقوقو په څانگه کې اکسفورډ پوهنتون کې د بلې ماسترۍ لپاره داخله وکړي ستاسې مشوره غواړم؟ ما ورته وويل چې زه همېشه په دې خوشالېږم چې زما د د فتر همکارانو ته د تعليم او تحصيل لاره هواره شي او زه موافق يم. په اکسفورډ پوهنتون کې داخله اسانه کار نه دی او بالاخره ما هم ورته يو تصديق وليکه او په دغه رقابتي پروگرام کې دی قبول شو او د سپتمبر په مياشت کې د ده سبقونه پيل کېدل چې کال کې يوه مياشت يې بايد هلته تېره کړې وای، خو ژوند ورسره ياری ونه کړه د ده دا ارمان نيمگړی پاتې شو.

د اگست په ۲۴مه نېټه چې د افغانستان په امريکايي پوهنتون باندې حمله کېږي، زموږ غرمه سره شريکه وه او د غرمې ډوډۍ په وخت کې ما وويل چې په چين کې د يو داسې ډايناسور اسکلپټ کشف شوی دی، چې وايي وزرې يې درلودې او الوتل يې کولی شو. د همدې خبرې نه د خلقت يا Creation Theory په تيوري بحث پيل شو او هر چا په خپل انداز

غوره ليکنې

نظر ورکاوه خو خدای بخښلي خپلواک په دې اړه دومره ښه معلومات درلودل چې هم يې د دين له پلوه او هم يې د ساينسي علومو په رڼا کې ډېر ښه بحث وکړ. په همدې ورځ ماسپښين شهيد خپلواک او عزت الله وقار زما دفتر ته دوه ځلې راغلل او مشوره يې غوښتله چې غواړي د راتلونکې سه شنبې په ورځ د جلال آباد ښار په سپين غر هوتل کې د قانون د حاکميت د شبکې په اړه يوه غونډه جوړه کړي؛ نو ما ورته وويل چې هلته يې مه جوړوئ او د امنيت له پلوه به دا ښه وي چې د ښاروالۍ مېلمستون د کنفرانس په خونه کې دا غونډه جوړه کړئ. دی بيا راغی او راته يې وويل چې د ښاروالۍ مېلمستون ۱۵۰۰۰ افغاني غواړي او يو شرط يې دا دی که په همدې ورځ د ولايت مقام دا خونه په کار وه؛ نو بيا شايد موږ ته د غونډې اجازه رانه کړي. ما ورته وويل که پيسي د دولت حساب ته ځي نو ښه خبره ده او که د دولت حساب ته نه ځي نو مه يې ورکوه او زه به د والي صاحب او يا د ولايت د معاون گړديوال صاحب سره وغږېږم او څه ستونزه به نه وي. دا زما د ده سره اخري ديدن او خبرې وي.

په همدې ورځ زه لږ مريض وم او د معمول په خلاف وختي تقريباً درې بجې کورته لاړوم چې استراحت وکړم. د ماښام د لمانځه نه وروسته د منزل لپاره له کوره ووتلم چې زما زوی، ضيا د امريکا نه راته تليفون وکړ چې که زه د ډاکټر فريد ثمين سره تماس ونيسم او که څه مرسته وکړي شم نو ښه به وي، ځکه د هغه مېرمن چې په امريکې کې ده سخته په تشویش کې ده. ما ورته وويل چې ولې په تشویش کې ده؟ ده راته وويل چې ته

غوره ليکنې

خبر نه يې چې د افغانستان په امريکايي پوهنتون باندې جگړه روانه ده. سمدلاسه مې مزل پرېښوده، کور ته راغلم او د خپلو ملگرو او همکارانو او په امريکايي پوهنتون کې د نورو دوستانو او خپلوانو تليفونو ته مې د زنگونو وهل پيل کړل.

د ډاکټر ثمين، نقيب خپلواک او صديق الله رښتيا چې درې واړو هلته درس ورکاوه، د دوی تليفونو کار نه ورکاوه او بند وو. زما د ترور زوی، هنر عمرزي چې هلته درس وایه بالاخره تليفون اوچت کړ او ويې ويل چې دوی يو شمېر زيات استادان او محصلين په لومړۍ مرحله کې د شا د دروازي له لارې راووتل او جگړه روانه ده. د کابل د قوماندانۍ عملياتي مرستېال، جنرال گل اغا روحاني ته مې زنگ وواهه، ده راته وويل چې ترورستان داخل د پوهنتون محوطې ته ننوتلي دي او جگړه روانه ده او تلفات هم شته دی.

زما د دفتر همکارانو اطمینان راکړ چې صديق الله رښتيا په پوهنتون کې نشته او د هند سفارت ته په همدې ورځې د ويزې اخيستلو لپاره تللی دی او د نقيب احمد خپلواک نه يې د تللو اجازه اخيستې ده. زما د زوی باجه حاجي افضل چې هم هلته درس وایي تليفون يې کار نه کاوه خو بالاخره هغه هم پيدا شو چې د دېوال نه يې ځان اچولی و او ملا يې خوږه شوې وه او هم يې په اغزن مزي لاسونه زخمي شوي وو، په روغتون کې و خو وضعيت يې ښه و. همدا شان د خپل دفتر همکارانو ته مې وويل چې د نقيب د کورنۍ سره اړيکه ونيسي که هغوی سره يې تماس نيولی وي. د

غوره لیکنې

شپې په اتو بجو او اته ویشته دقیقو مې خپلواک ته مسیج ولېږه که هر وخت دې فرصت پیدا کړ نو موږ ته خپل احوال راوېږه خو دا فرصت په لاس ورنغی. د نقیب ورور اسرار احمد په کابل کې و او هغه هم د نقیب د یو نږدې ملگري شکیب سره هلي ځلي کولې چې د نقیب په اړه څه معلومات ترلاسه کړي. دوی زما د همکارانو سره په مسلسلله توگه ټوله شپه په اړیکه کې وو ځکه د پوهنتون سره نږدې د عملیاتو ساحې ته نږدې د ورتگ اجازه نه وه.

جگړه چې خومره اوږدېدلې هماغومره زموږ تشویش اضافه کېده او رنگ په رنگ اوازې مو اوږدېدلې. تقریباً د شپې دوه بجې ډاکتر ثمن وکړای شول چې د پوهنتون نه راووځي او په ټویټر کې یې د خپل صحت پیغام ولیکه نو ما ورته د نقیب پوښتنه وکړه چې هغه دی لیدلې دی او که نه؟ ده راته وویل چې ماښام یې لیدلی و چې په خپل صنف کې یې محصلینو ته درس ورکاوه او د هغې نه وروسته یې نه دی لیدلی. زما تشویش دقیقه په دقیقه زیاتېده. زما د دفتر همکارانو یوسف کارگر، طارق احمد او یو شمېر ساتونکو او ما ټوله شپه په وینه تېره کړه او ساعت په ساعت به مو د کابل قومندانۍ سره اړیکه نیوله او هم دوی اکثره روغتونونه لټول که چېرې زخمي شوی وي، نو شاید چې په کوم روغتون کې یې پیدا کړو. د شپې په نیمايي کې یو لست خپور شو چې اولس کسه زخمیان ایمرجنسي روغتون ته انتقال شوي او د یو کس نوم نقیب دی. که څه هم د دغه ټپي شوی کس د پلار نوم د نقیب د پلار د نوم سره توپیر درلوده خو ما بیا هم

غوره ليکنې

خپلو همکارانو ته وویل چې تاسې لار شي او پوره معلومات یې وکړئ. دغه ټپي شوی نقيب د لوگر اوسېدونکی و او زموږ هيله بيا په ناهيلي بدله شوه. د استقلال، وزير اکبرخان، ابن سینا، امیرجنسي او د شهید داود خان خلور سوه بستريز روغتونونه ټول دوی ولیدل او نقيب یې د شهیدانو او ټپیانو په منځ کې پیدا نه کړ.

سهار شو او د لمانځه نه وروسته، پنځه بجې راته جنرال گل اغا خان تلیفون وکړ چې جگړه ختمه شوله او هغه څوک چې دننه بند پاتې وو، اوس راوځي نو تاسې هم هلته د پوهنتون په دروازه کې انتظار وکړئ چې گوندې نقيب هم راووځي. اسرار احمد، کارگر او طارق هلته منتظر وو خو تر پنځو بجو او پنځه خلوبښت دقیقو پورې یو یو کس راوت خو نقيب د دوی په منځ کې نه و. هماغه و چې په شپږو بجو د سهار مې بيا د دوی سره اړیکه ونيوله او دوی راته وویل چې په تېرو پنځلسو دقیقو کې هيڅوک نه دي راوتلي او د نقيب څه پته نه لگېږي. ما بيا جنرال گل اغا خان ته تلیفون وکړ چې د پوهنتون په داخل کې ایا مړي او ټپیان شته دي او که نه؟ هغه راته وویل چې نه ټول مړي او ټپیان روغتونو ته انتقال شوي دي او هيڅوک پاتې نه دي. ما ورته وویل چې نه په داخل کې څوک پاتې دي او نه دې په روغتونو کې شته دي؛ نو د ده مړی او ژوندی څه شو؟ ده راته وویل چې یو څو دقیقې وخت باید ده ورکړم چې پوره معلومات حاصل کړي، بيا به ما ته احوال راکړي. تقریباً د لس دقیقو نه وروسته یې راته تلیفون وکړ چې دوی یو څه شهیدان د عدلي طب خانګي

غوره ليکنې

ته لېږلي دي او که هلته يې هم لټه وکړئ نو ښه به وي. هماغه و چې کارگر او طارق ته مې وويل چې تاسې د کابل عدلي طب خانگي ته لاړ شئ او هلته يې معلومات وکړئ. دوی د اسرار سره هلته لاړل او د لږ ځنډ نه وروسته يې راته وويل چې نقيب شيهد شوی او جسد يې په عدلي طب کې پروت دی.

د نقيب احمد خپلواک د شهادت غږ زما په سینه د خنجر گوزار و او بېدریغه مې کړيکې کړې او سمدلاسه مې د عدلي طب په لوري حرکت وکړ. د امنيتي ستونزو لپاره د عدلي طب په لوري د موټرو تگ او راتگ او هم عدلي طب ته د ننوتو اجازه نه وه خو دا چې جنرال گل اغا زما د ورتگ خبر دوی ته ورکړی وه او د کورنيو چارو وزارت کې د پخواني معينيت لپاره زما موټرو ته يې اجازه ورکړه او عدلي طب ته داخل شوم. اسرار او زما د فتر همکارانو په غېږ کې کلک ونيول او خپل زړه مو په ژړا ښه سترې کړ. د عدلي طب زېر زميني ته داخل شوم چې د دوه ترورستانو جسدونه په لاره کې پراته و او د خدای بخښلي شهيد نقيب احمد خپلواک جسد په تذکره پروت و چې ټول وجود يې په وينو ککړ و او نور جسدونه هم هلته و. ما خپلو همکارانو او د عدلي طب مسوولينو ته وويل چې نور څوک دننه مه پرېږدئ چې د نقيب په وينو کې ککړ جسد په دی شکل وگوري او د عدلي طب مسوولينو ته مې وويل که همدلته ده ته غسل او کفن ورکړل شي او په تابوت کې کېښودل شي؛ نو ښه به وي. د هغوی دې هم کور ودان وي، همداسې يې وکړل او د نقيب

غوره ليکنې

جنازه مو سهار په لس نيمو بجو د دوستانو، خپلوانو او زما د دفتر د همکارانو په مرسته د عدلي طب نه واخيستله او د جلال آباد په لور مو حرکت وکړ. جنازه مو جلال آباد ښار سره نږدې د شهيد نقيب کلي قاسم آباد سيمې د بحرآباد کلي ته يوړه. هلته په سلهاو کسانو د جنازې د رسېدو انتظار کاوه او د جناري په ليدو، په سلهاو کسانو د نقيب خپلوانو، ملگرو او دوستانو د زړه او د سترگو نه د وينو اوښکې روانې وې او د ټولو زړونه يې د تل لپاره زخمي کړل. جنازه په څلور بجو د دوی په پلرنۍ هديره کې خاوروته وسپارل شوه او ټولو د ده په حميده اخلاقو، تواضع او علميت شاهدي ورکوله.

د دې صحنې يادول اسانه کار دی خو د دغه لوی غم ليدل او د هغه د قلم په ژبه ليکل اسانه کار نه دی. په تېرو څو لسيزو کې زما وروڼه شهيدان شوي او مړه شوي دي؛ خو د نقيب شهادت زه د هغوی د مرگ نه هم زيات وځورولم دا ځکه چې دی ځوان و، قاري د قرآن او ديني عالم و، په سياسي او حقوقي علومو کې يې د ماسټرۍ ترکچې زده کړې کړې وې. د پوهنتون استاد و، سولې او د قانون د حاکميت په ساحه کې يې کار کاوه او د افغانستان راتلونکی و. د خپل ژوند د ۳۱ کلونو نه يې ۲۶ کاله په تعليم او تدريس تېر کړل او ډېر ډېر ارمانونه او پلانونه يې درلودل. خو د ده او همدا شان د نورو هغه کسانو ارمانونه په همدې شپه د وحشي ترورستانو له لاسه له خاورو سره خاورې شول. دی واقعاً شهيد دې، د خپل او نورو د ژوند د بهرۍ له ډېرو ارمانونو سره له دې دنيا نه لاړ، خو د

غوره ليکنې

شهادت دغه له درده ډکې خاطرې او د ده مسکا لکه چې په دې عکس کې
يې گورئ، د تل لپاره به زما په زړه کې پاتې وي. الله تعالى دې هغه وبخښي
او د هغه کورنۍ او دوستانو ته دې الله تعالى جميل صبر ورکړي.
انا لله و انا الله راجعون.

دا پورته ليکنه د پښواک خبرې آژانس هم خپره کړې ده: goo.gl/ynX\sr

وطن د وطن په خلکو ښه ښکاري:

۲۶ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

دا ادعا ډېر پخه او په افتخار سره کوو چې وطن زموږ مور ده او موږ
افغانانو ته خپل وطن د بل هر چا نه ډېر گران دی خو زما په اند زموږ په
دې ادعا کې ډېره زیاته مبالغه او تناقض شته دی. د پوهاند ډاکټر بهاوالدين
مجروح د مور شعر که واورئ نو بیا به په ژړا شئ چې له وطن مور سره
موږ څومره جفا کړې ده!

<https://www.youtube.com/watch?v=pbptf۲LZjbl>

که چا ته وطن د مور حیثیت ولري؛ نو د مور بچي ډېر خواږه وي ولو
که خفه سره خفه هم وي، په مرگ يې نه پېرزو کېږي، په درد او غم يې
نه خوشالېږي او که باعزته او ښه ژوند ولري نو د مور په بچو سړی
افتخار هم کوي.

که زموږ دا ادعا سمه وي چې وطن موږ ته د مور حیثیت لري نو د
وطن خلک باید موږ ته هم بې له استثنا، ژبې او سمت هم گران وي. دا نه

غوره لیکنې

شي کېدلی چې وطن درته گران دی خو د وطن د بچو په مرگ، توهین، تحقیر، دربدری او ذلت باندې خوشاله کېږي. ځکه وطن بهي له خلکو وطن نه دی بلکې هسي غرونه، سیندونه، دشتې او ځنگلونه دي. وطن د وطن په خلکو ښه ښکاري. راځئ چې له یو بل سره مینه وکړو له یو بل باید نفرت او کرکه ونه کړو.

هر جامه چې عورت پټ وساتي هماغه اسلامي جامه ده:

د جنوري دویمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، ویرجینیا، امریکا
هر ملک ځانته جلا جلا جامې او رواجونه لري او هېڅ داسې جامې نشته چې موږ هغه جامو ته اسلامي جامې ووايو. موږ فکر کوو چې د عربانو اوږد لباس او یا د ښځو تور حجاب اسلامي جامه ده. داسې نه ده دا د عربانو د کلتور او د جامو د اغوستلو د رواج برخه ده. د اسلام له نقطه نظره د عورت پټول مهم دي چې عورت ښځو او نرانو لپاره تعریف شوی دی.

د کرکټ شل اوریزه لوبې مسابقه نن د زمبابې له هېواد سره:

د جنوري لسمه نېټه، کال ۲۰۱۵م، ویرجینیا، امریکا
خپل کارونه مو پرېښودل د کرکټ لوبې ته ناست یم دعا به کوو چې افغانستان دا لوبه بیا وگټي. که د کرکټ او تبلیغې جماعت کارونو زور واخیست، ان شاالله افغانستان کې به د کارموندنې هلو ځلو ته هېڅ

غوره لیکنې

ضرورت نه وي او ټول ولس به مصروفه وي. د دين او دنيا لپاره همدا دوه کارونه اکتفا کوي. د افغانستان د هوساينې په هيله.

يوه وره تبصره د اشنا له ټلوېزيون سره زما د مرکې په اړه:

د جنوري ۱۵مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، ويرجينيا
د جنوري په ديارلسمه نېټه ما د امريکا له اشنا د ټلوېزيون يوه مرکه سره وکړه چې د اولس زرو نه زياتو کسانو دا مرکه د فيسبوک له لارې ليدلې وه او په لس گونو کسانو شريکه کړې وه خو يو څو محدودو نا معلومو کسانو چې جعلي اکاونتيونه لري او حتی ځينې يې د ښځو په نامه هم دي، يو څه منفي تبصرې درلودې او دا ډېر يې د استخباراتو له خوا موظف کسان دي چې جعلي اکاونتيونه لري او همېشه غواړي چې د افغانستان او د هغو افغانانو پرضد چې وطن ته متعهد دي، تخريب وکړي نو د وطنوالو د اگاهي لپاره غواړم چې دا لاندې تبصره د خپل فيسبوک په صفحه پوست کړم:

دوه ورځې د مخه ما د اشنا ټلوېزيون سره مرکه درلوده او د نطاقي پوښتنه دا وه چې د امريکا جمهور رئيس د کانگرس ته د وينا پرمهال يو ځل د افغانستان نوم ياد کړ حال دا چې کانگرس ته په تېرو څو کلونو کې يې په خپله کلنۍ بيانیه کې د افغانستان نوم څو څو ځلې ياد کړی و نو داسې معلومېږي چې د تېر کلونو په پرتله د امريکا توجه افغانستان ته لږه شوې ده؛ نو دا مسئله څنگه ارزوئ؟

غوره ليکنې

اول خو په مطبوعاتي مرکه کې خبرېال ته نشې ویلی چې دا پوښتنه له ما نه وکړه او یا دا پوښتنه مه کوه. زما ځواب ډېر واضح و چې کله د امریکا توجه په تېرو ۱۵ کلونو کې افغانستان ته زیاته وه هم افغانستان مشکلات درلودل او که توجه کمه وي هم به افغانستان مشکلات ولري ځکه تر څو چې افغانانو په خپله د خپل ځان لپاره کارنه ونه کړي او حکومت داری ښه شوي نه وي د افغانستان ستونزې به همداسې روانې وي او دا سلسله د تېرو درې څلور لسيزو نه راپه دې خوا روانه ده.

دغه مرکه تقریباً د ۱۷ زره کسانو له خوا د فیسبوک له لاری لیدل شوې ده خو د ۱۷ زره کسانو نه لس پنځلس کسانو نظرونه ډېر زما او زما د مرکې په اړه منفي وو، چې اکثره دغه کسان زه نه پېژنم او شاید ما هم سم ونه پېژني خو دا کسان په بهرنیو استخباراتو پورې اړه لري او جعلي اکاؤنټونه لري او همېشه غواړي چې سمه خبره کړه کړي او په عین حال کې شخصیت کشي هم وکړي. که په ۱۷ زره لیدونکو کې د محدودو کسانو منفي نظرونه چندان مهم هم نه دي او چې یو څه مخالف ونه لري نو بیاخو به هر څه سم وي.

دا مسئله مې ځکه پوست کړه چې اول تاسې زما په خبرو کې وگورئ چې کومه خبره ما سمه نه ده کړې. زه په دې پوه نه شوم چې د دې جعلي اکاؤنټونو د اشخاصو هدف څه دی؟ ایا دوی غواړي چې امریکا یا نور هېوادونه دې په افغانستان کې مداخله ولري او هغه هم د دوی له لارې؟ دویمه خبره دا ده چې د افغانستان د گټو او منافعو پر ضد څومره منظم کار

غوره ليکنې

د افغانستان د دښمنانو له خوا روان دی او دې ته بايد زموږ افغانان که په حکومت کې دي او که بهر بايد متوجه اوسي. هغه مشهور متل دی چې د يوڅو کسانو په خوله سيند نه مردارېږي.

د ملک نیاز په یاد:

انا لله و انا لله راجعون

د جنوري ۱۵ مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، ویرجینا، امریکا په ډېر خواشینۍ سره د فیسبوک له لارې خبر شوم چې د ننگرهار او خاصاً د شینوارو د سیمې مشهور مشر، د جرگو او مرکو سړی چې همېشه یې د خپل ولس اواز اوچت ساتلی و، ملک نیاز اکا د دې فاني دنیا سره خدای په امانې وکړه. د نوموړي مړینه نه یوازې د هغه د کورنۍ او دوستانو لپاره بلکې د مشرقي او افغانستان د ولس لپاره یوه لویه ضایعه ده. ملک نیاز د خپل ولس همېشه ملاتړ کړی او د افغانستان د دښمنانو په مقابل کې همېشه کلک ولاړ قومي مشر و. مرحوم ملک نیاز چل او ول یاد نه و او همېشه به یې خپله خبره بې له ویرې دولتي مشرانو ته د جمهور رئیس نه نیولې تر کښته چارواکو پورې په ډېره زړورتیا کوله. متأسفانه موږ همېشه مړي ستایو خو ما د ملک نیاز سره د هغه په ژوند هم نږدې اړیکې درلودې او یو ارمان مې پاتې شو چې زما اراده وه چې د ملک نیاز اکا سره به څو ساعتونه تېروم او د باجوړ د تاریخي جگړې په اړه به د دې نه معلومات اخلم. ملک نیاز په دغه جگړه کې برخه درلوده.

غوره لیکنې

په ۲۰۱۰م کال کې ملک نیاز او د مشرقي نور سپین ږيري مشورتې لویې جرگه ته راغلي وو او زه هم د کونړ ولایت له خوا د دغې جرگې غړی وم نو ما د ملک نیاز او د شینوارو د نورو سپین ږيرو سره ډېرې ښې مرکې وکړې او زیاتره د شپې له خوا به زما کور ته چې د لویې جرگې له خېمې سره نږدې و، تللو او هلته به مو گپ شپ سره لگاوه. ما له دې مشرانو نه ډېر څه یاد کړل. الله تعالی دی ملک نیاز وبخښي، د هغه کورنۍ، دوستانو او د مشرقي ټولو مشرانو ته د الله تعالی د درباره صبر جمیل غواړم. د نوموړي تشه نه ډکېدونکې ده او داسې مشران ډېر کم پیدا کېږي.

د ملک نیاز په یاد دا څو عکسونه دلته د فیسبوک له لارې د دوستانو سره شریکوم.

د شینوارو د بل قومي مشر په کور ځانمرگی برید:

د جنوري ۱۷ نېټه، کال ۲۰۱۶م، ویرجینیا، امریکا

څو شپې مخکې خبر شوم چې د ملک عثمان په کور کې یو کس ځانمرگی حمله کړې ده چې دیارلس کسه شهیدان او ۱۴ کسه زخمیان شوي دي. په زخمي شوو کسانو کې ملک عثمان او د هغه زوی هم شامل دي. دا لاندې لومړنې پوست مې په فیسبوک کې ولیکه:

الله تعالی دې خیر کړي خبر مې واورېد چې ملک عثمان د شینوارو او د هغه زوی هم د جلال آباد په ځانمرگی حمله کې زخمي شوي دي. د وطن دښمنانو په مشرانو پسې راخیستې ده چې زموږ مشرتابه ختم کړي او بیا دوی ته اوبه خپرې وي ترڅو خپل ماهیان پکې ونیسي او هر نوع ظلم به د افغانستان په ولس کوي. الله تعالی دې ورحمېږي.

په بل پوست کې مې ولیکل:

نه مې غوښتل چې دا دوه عکسونه پوست کړم خو زړه مې طاقت ونه کړ ځکه ډېر لرې یم او روغتون ته د ملک عثمان پوښتنې ته نشم رسېدلی خو د ده په درد ځورېږم او د ده تبسم راسره دی. که د شینوارو نوم یادېده نو د ملک عثمان او ملک نیاز نومونه به هرو مرو یادېږي. ملک نیاز اکا په خپل مرگ د دې فانی دنیا نه لارو او الله تعالی دې ملک عثمان ته عاجله شفا ورکړي چې بیا یې په مسکا ووینم. الله تعالی دې د پرونی پېښې ټولو

غوره ليکنې

شهيدانو ته جنت فردوس نصيب کړي او ټولو زخميانو ته د الله له درباره عاجله شفا غواړم.

قضاوت دروند او سخت کار دی:

د جنوري ۱۹مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، د واشنگټن دالس هوايي ډگر، امریکا

که په یوه کوټه کې دوه ملگري وي، یو وغواړي چې ځان مړ کړي اما دا بل کوشش وکړي، چې هغه ځان مړ نه کړي؛ خو بالاخره دا ملگری یې په دې وتوانېږي چې خپل ځان مړ کړي. کله چې د ده ملگری که څه هم مجرم نه دی او کوشش یې کړی دی چې د ده ملگری ځان مړ نه کړي خو وایي شرع ظاهر مني نو د مقتول ملگري باندې قاضي د مجرم حکم کولی

غوره ليکنې

شي او هغه ته د اعدام سزا ورکولی شي. موږ بايد په خپلو قضاوتونو کې ډېر احتياط وکړو.

انساني وحشيان:

د جنوري ۲۱ مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، دوبي د سهار څلور بجې داسې کسان چې جومات او هديره، واده او خيرات، مکتب او مدرسه، مدرس او معلم، ملا او مولوي، پوهنتون او علم، دنيوي او معنوي ارزښتونه، حجره او کلي، تاريخي آثار او زيارتونه، حکومت او نظام، مشر او کشر، ښځې او ماشومان، مور او خور، احترام او عاطفه، وطن او قوم او داسې نور ارزښتونه نه پېژني، زما په اند د داسې کسانو ظاهري شکل د انسان دی خو عمل يې د وحشي ځناورو نه بدتر دی ځکه وحشي ځناور چې په خېټه ماړه شي نو بيا ارامه ساه اخلي او بېځايه نور حيوانات نه وژني.

دا انساني وحشيان په وژلو، وینو تويولو، د ارزښتونو په له منځه وړلو، د خپل قام او وطن په تخريبولو هيڅ نه مېرېږي. د دوی مقابله په دعاگانو نه کېږي بلکې د دوی مقابله بايد حکومت وکړي ترڅو حکومت خپل ولس راټول کړي او ولس هم بايد په حکومت اعتبار وکړي، چې ټول په گډه د دې انساني وحشيانو په مقابل کې مبارزه وکړي. زموږ د نسل ژوند ټول په جنگ او ويره کې تېر شو خو که په گډه مبارزه ونه کړو نو زموږ راتلونکي نسل به هم د دې انساني وحشيانو له شره په امن کې نه وي.

ایا دا خبره سمه ده چې مخامخ به د چا ستاینه نه کوي؟

د جنوري ۲۲مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، دوبي

د لوگر قدرمن والي محمد حلیم فدایي خپل د فیسبوک په پاڼه کې سوال کړی و چې:

ایا دا خبره سمه ده چې مخامخ به د چا ستاینه نه کوي؟

ما ورته په ځواب کې دا لاندې څو ټکي ولیکل. د دوستانو نظر هم مهم دی چې څه وایي.

فدایي صاحب سلام! هر انسان خپل قوي او ضعیفه ټکي پېژني. که د قوي ټکو ستاینه وشي نو ښه ده او هغه لاره نوره هم باید انسان تعقیب کړي او که په دې پوهېږي چې ستاینه کوونکی زما د ضعیفه اړخونو ستاینه کوي او هغه ستاینه په ما کې نشته نو باید دا انسان وپېژني چې چاپلوس دی او د چاپلوسانو نه باید ځان وساتي او که ځان نه شي ساتلی نو په خوله یې پیاز هم مه خوره. په درنښت

د داعش د کسانو معاش به د دوی په درد په اخرت کې وځوري او که نه؟

د جنوري ۲۶مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

پرون یو چا راته وویل چې داعش خپلو کسانو ته څلویښت زره افغانۍ معاش تعیینوي خو هیچا د دوی پیسې کور ته نه دي وړي ځکه ټول

غوره ليکنې

وژل کېږي او د کسانو معاش يې د دوی د مشرانو سره پاتې کېږي. زما په اند په اخرت کې به يې هم دا معاش په درد ونه خوری.

ساده ژوند محتاج ژوند ته نه وايي:

د جنوري ۲۸مه نېټه، ۲۰۱۶م، کابل

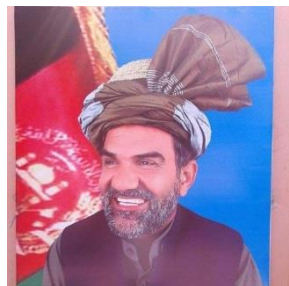
ساده ژوند هغه دی چې محتاج نه اوسي، کبر ونه لري، زیات تکلف په ناسته، ولاړه او خوراک کې ونه کړي. ځان درته بېخايه لوی معلوم نه شي او په هر نوع موقف او مقام کې چې اوسي د انسان په ناسته ولاړه او برخورد کې باید تغیر رانه شي یعنې نور باید د نظره کم او محتاج ونه گڼي. د خپل ځان د گټې، موقف او نوم گټلو ترڅنگ باید نورو ته د خدمت هدف درسره وي. نو په دې توگه زما په اند ساده ژوند محتاج ژوند ته نه وايي بلکې ساده ژوند بې تکلفه ژوند ته وايي.

د الحاج زبیر خاکسار شهادت:

انا لله وانا اليه راجعون

د جنوري ۳۰مه نېټه، کال ۲۰۱۶م

د الحاج زبیر خاکسار شهادت تېر ماښام د ننگرهار ولایت د سره رود په سیمه کې دردونکې پېښه ده. که څه هم د نوموړي د وژل کېدو لامل نه دی معلوم خو په دې وطن کې چې

غوره ليکنې

هره قطره وينه تويپري د افسوس او خفگان خبره ده. زير خاكسار ليكوال، شاعر او هنرمند و او ويل كېږي چې د چا سره يې هيڅ دشمني نه درلوده. الله تعالى دې خاكسار صاحب وبخښي او د نوموړي په شهادت د هغه كورنۍ، دوستانو او د افغانستان ټولو ليكوالانو او شاعرانو ته د الله تعالى له درباره صبر جميل غواړم.

د ولس زور د خدای زور دی:

د فرورۍ د مياشتې ۳مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل
د افغانستان موجوده نظام اسلامي جمهوريت دی چې د اساسي قانون په اساس د انتخاباتو له لارې دا موجوده حکومت جوړ شوی دی. زما په اند د افغانستان د ولس مطلق اکثريت د دې نظام ملاتړ کوي او دا نه غواړي چې دا نظام خدای ناخواسته سقوط وکړي، ځکه د سقوط په حالت کې د اپوزيسونونو، پوزيسونونو او هم د ملت خير نشته دی خودا بايد و منو چې د حکومت سره ولس ستونزې لري. هغه معقول او مناسب توقعات چې د حکومت نه د افغانسان خلک لري تر اوسه پورې هغه توقعات برآورده شوي نه دي.

افغان ملت همېشه د نظام نه ملاتړ کړی دی اما حکومتونو همېشه د ولس نه ملاتړ نه دی کړی او يوازې د څو محدودو کسانو او يا ډلو د ملاتړ او يا د هغوی د گټو د خوندي ساتلو لپاره يې د ولس گټو ته شا کړې ده. که حکومت غواړي چې د ملت ملاتړ ولري نو بايد د ملت د گټو نه

غوره لیکنې

ملا تر وکړي او د خو محدودو کسانو د ملا تر نه باید تېر شي. که څه هم نور محمد تره کي د ولس په زور اتکا نه درلوده او د خلق په گوند يې اتکا درلوده خو دا خبره يې چې د ولس زور د خدای زور دی سمه خبره وه.

اوس دا په حکومت پورې اړه لري که حکومت د ولس زور او ملا تر غواړي نو د خو محدودو کسانو د ملا تر او يا د هغوی د گټو خوندي ساتلو نه باید تېر شي؛ اوس هم اوبه د ورځه تېري نه دي.

انډيوالي او حکومتداري سره فرق لري:

د فروري ۴مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

په انگلېسي ژبه کې يو متل چې وايي: Friendship is a friendship and business is a business يعنې کار او انډيوالي سره مه گډوئ. تيم بايد په انډيوالي جوړ نه شي بلکې تيم بايد په کاري ظرفيت، صداقت او د ژمنتيا اصولو په پام کې نيولو سره جوړ شي. که د کار په دوران کې انډيوالي د خپل دفتر د ملگرو سره جوړه شوه نو دا فرق نه کوي، ځکه د دغو انډيوالانو نه بيا ښه قوي تيم جوړېدای شي او د هر کاري ملگري قوي او ضعيفه ټکي يو بل ته معلومېږي او بيا ښه مدير کولی شي چې د دغو ملگرو نه په سم او مناسب ځای کې کار واخلي.

زما په اند تر څو چې حکومتداري او يا د هر دفتر مدیریت په يوازې انډيوالي روان وي؛ نو د هغه حکومت، دفتر او مدير څخه د کار او خدمت طمعه نه ده په کار. زما وړاندیز د افغانستان جمهور رئیس ته دا

غوره ليکنې

دی چې نور د انډيوالۍ د حکومت نه بايد تېر شي او د هغو صلاحيتونو نه بايد په معقوله او مؤثره توگه کارواخلي چې د افغانستان اساسي قانون ده ته ورکړي دي. د ملي وحدت حکومت د توافقنامې په لومړي سرکې راغلي چې د اساسي قانون ارزښتونه بايد تحقق ومومي. که څوک توافقنامه مني نو د توافقنامې ټول ټکي بايد ومنې نه يوازې هغه ټکي چې د دوی په گټه دي. که دا کار ونه شي فکر نه کوم چې دا وړۍ شړۍ شي.

د راتلونکو احتمالي پارلماني ټاکنو لپاره دوه احتمالي نوماندان:

د فبرورۍ ۶مه، ۲۰۱۶م کال، کابل

د فبرورۍ په پنځمه نېټه (پنجشنبه) د جوزجان په ولايت کې د جمهوري رياست لومړي مرستيال، جلالتماب جنرال دوستم د ځوانانو په يوې غونډه کې اعلان وکړ، چې د ده لور او زوی به په راتلونکو پارلماني ټاکنو کې د دوی نوماندان وي. دا دستور دی چې هر پلار غواړي چې خپل اولادونو ته رشد ورکړي اما خبره دا ده چې ايا دا به د ديموکراسۍ تمثيل وي او که دا به د نيپوتيزم (Nepotism) يعنې د خپلو خپلوانو حکومتدارۍ يا د الیگارکي (Oligarchy) يعنې د څو محدودو کسانو او ډلو د حکومتولۍ نمونه وي.

د انتخاباتو د اصلاحاتو په خاص کمېسيون کې د کاوون کاکړ او زما د اعتراض يوه مهمه موضوع همدا وه که احزابو ته باج يا سهم ورکړل شي؛ نو د احزابو مشران به يوازې د خپلو کورنيو غړي او يا هغه کسان چې د

غوره لیکنې

دوی په خوښه وی پارلمان ته راولېږي ځکه تر اوسه پورې لا دیموکراتیکو احزابو په افغانستان کې رشد نه دی کړی. زیاتو مشرانو د احزابو په نامه د ملت نه باج اخیستی او که د دوی دا د باج سلسله نوره هم قانوني شکل ومومي، دا به له افغان ملت سره جفا وي او د ملت حق به دوی ته ورکړل شوی وي. د جمهوري ریاست د لومړي مرستیال دا اعلان یې یوه ښه بېلگه ده.

جلالتماب جمهور رئیس نن خپل لومړی مرستیال، د هغه زوی او لور هم خپل حضور ته بللي وو، کېدای شي چې دوی ډاډ ورکړی وي که پارلمان ته دوی راغلل نو دوی به د ملي وحدت د حکومت نه کلک ملاتړ کوي. د دیموکراسۍ نه د الگارکي په لورې.

افغانستان په آسیا کې د ټولو نه وروسته پاتې هېواد لقب غوره کړ:

د فبرورۍ نهمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

پرون د ملګرو ملتونو د UNDP اداره راپور خپور کړ چې افغانستان د نړۍ په کچه د ۱۸۸ هېوادونو په منځ ۱۷۱ درجه او په آسیا کې تر ټولو وروسته پاتې هېواد دی. د دې نه مخکې د څار نړیوالې ادارې په خپل راپور کې ویلي وو چې د نړۍ په کچه افغانستان د درېو فاسدترینو هېوادونو د ډلې نه دي. د دغه راپور په اړه ما خپل فیسبوک په پاڼه ولیکل:

(دا زموږ د خيالي غرور پايله ده چې همېشه زموږ په غوږونو کې د تورې شرنگهار دی اما نه پوهېږو چې توره يوازې وژل کوي.)

کا بينه او فيصلې او د جمهور رئيس نه هيله:

د فبرورۍ لسمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

همدا اوس خبر شوم چې د نن ورځې د کابينې په جلسه کې د انتخاباتو په قانون او طرز العمل باندې بحث شوی دی. جمهوررئيس نيت لري چې يو ځل بيا د پارلمان د رخصتو په حالت کې او د غيابت نه د موقع په استفاده، د انتخاباتو په اړه تقينېي فرمان ورکړي. همداسې فرمان مخکې هم د پارلمان له خوا رد شوی و. د افسوس خبره دا ده چې د کابينې هيڅ يو وزير د دغه فرمان په گټو او تاوان بحث نه دی کړی او ټولو ورسره غټ غټ سرونه خوځولي دي. دا مو کابينه او دا مو فيصلې. الله تعالی دې وطن ته خير کړي.

زما هيله د جمهور رئيس نه دا ده چې دا فرمان امضا نه کړي. يوقصه مې راپه ياد شوله:

پلار مې دی خدای وبخښي قصه کوله چې يو وخت د معارف وزير د بلخ ولايت ته تللی و او هلته ورته خلکو د محل د ستونزو په اړه شکايتونه او پېشنهادونه کړي وو. د معارف وزير ورته ويلي چې زه د معارف وزير یم او دا شکايتونه او پېشنهادونه په ما پورې اړه نه لري. يو سپين بری ورجگ شوی او ورته يې ويلي وو چې: ما می دانيم که تو

غوره لیکنې

وزیر معارف هستی، سرو کار تو همراه بچه ها، کتابچه و قلم است اما تو در کابینه عضویت داری و مشکلات ما را باید در کابینه مطرح کنی و به حضور صدراعظم میتوانی که مشکلات ما را برسانی.

د کابینې وزیر تر اوسه نه پوهېږي چې د دوی کار په کابینه کې د ټولو ملي مسایلو په اړه، بحث او تصمیم نیول دي نه یوازې د خپل وزارت د کاغذاتو په اړه بحث کول. د کابینې وزیر باید یوازې سر و نه خوځوي او په هر مسئله کې باید ملي موقف ونیسي ځکه هره فیصله د کابینې د افغانستان د ثبات په اړه مثبت او منفي اغېز لري. که سمه فیصله نه وی باید جمهور رئیس ته واضح ووايي چې موږ د هغو فیصلو سره چې د ملت په تاوان وي موافق نه یو. د وزیرانو کار یوازې سرخوځول نه دي.

مننه د ختیځ د مدني ټولنو له ځوانانو:

د فبرورۍ ۱۲مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، جلال آباد

پرون د ختیځ ولایتونو یو شمېر زیاتو مدني ټولنو او فعالانو په جلال آباد کې زما د کارونو د قدرداني اړوند یوه پرمخه غونډه جوړه کړې وه. که مبالغه ونه کړم، د کیفیت او کمیت په لحاظ به په ننگرهار کې دا لومړنۍ منظمه غونډه وه چې په اتفاق او وحدت سره ځوانانو جوړه کړې وه. دا ځوانان احساساتي ځوانان نه وو. دوی استادان، ادیبان، قانون پوهان، ښه مدیران او په نورو مسلکي ساحو کې ښه متخصصین وو. که څه هم زه په خپل ځان کې دومره څه نه گورم لکه چې دوی زما قدرداني

غوره لیکنې

وکره خو دومره باید ووايم چې دا د دې ځوانو فرهنگيانو، ادیبانو، استادانو، مخورو او په وطن مینو افغانانو خپله لويې وه چې زما د کارونو قدردانې يې وکره.

پرون ماته دوی یو نوی احساس راګر، هغه دا چې تقریباً په تېرو څلورو لسیزو کې که هرڅومره زموږ ولس د خپلو او پردو د لاسه ځپل شوی خو لا اوس هم د دې ملت د احساس ډیوه د خپل وطن او ولس سره د مینې مړه نه ده. زه په دې عقیده لرم چې زموږ د دې نوي او تعلیم یافته نسل فکري خوځښت به ان شاالله د افغانستان په راتلونکې کې فعاله ونډه ولري او د افغانستان راتلونکې به د دوی په علمي قوت، هوډ او ژمنتیا لرلو سره جوړېږي. همدا شان زه د پکتیا د ځوانانو او د اوښتون د ټولنې د استازو نه هم مننه کوم چې دوی په دې غونډه کې يې برخه واخیستله. که احساس نه وی نو په اوسنیو شرایطو کې د دومره لرې ځای نه څوک یوې غونډه ته نه ځي. د دوی نه هم مننه کوم چې ماته يې د خپلې سیمې لونګۍ ډالۍ او په سر کړه.

زه په خاصه توګه د دې غونډې د یوڅو کسو د تنظیم کوونکو، استاد عبدالصیر سباوون، استاد هجرت الله هجرت، فطرت صاحب، شاداب صاحب، بنالیز صاحب او ګڼو نورو وینا والو نه نهایت زیاته مننه کوم. دوی ماته په شریکه یو ستاینلیک هم راګر.

الله تعالی دې زموږ د افغانانو د احساس او وطنپالنې د مینې ډیوه همداسې بله ساتي. د پرامنه او سوکاله افغانستان په هیله

غوره ليکنې

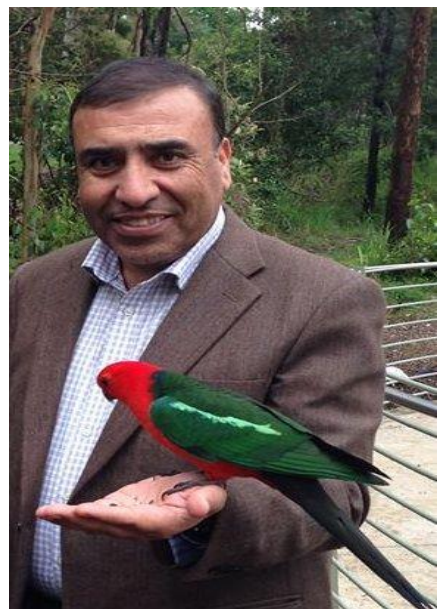
په دې غونډه کې د ملک میرام گل خان په نامه طنزیه گروپ یو تن نوید شینواري د اکاډمۍ په استازی هم یوه طنزیه مقاله په لاندې ډول لیکلې وه او هغه یې ولوسته. دا باید یاده کړم چې د ملک میرام اکاډمۍ گروپ ډېرې ښې لیکنې په فیسبوک کې کوي او د ټولنې ستونزې او سم انځور خپل ولس ته په گوته کوي. د پیغام متن په لاندې ډول و چې زما دا عکس یې د توتي سره د خپل فیسبوک په اکونټ خپور کړي

د پرتمین شاه محمود خان میا خېل ستاینغونډې ته د اکاډمۍ پیغام:

ملک میرام گل اکاډمي د خیال په پلوشو کې د منگوال له کلي راوتلي شاه محمود خان ته د تشریفاتو ملکي قطعه او د ښه راغلاست یو عدد توصیفي ترانه تقدیموي!

ویارلی میا خېل د ښې حکومتدارۍ لایسنس لرونکی ډرېور دی او په دې برخه کې عادي ډرېورانو ته تن نه ږدي. همدا وجه ده چې په دې برخه کې خارجي کلانتران هم ده ته د احترام ورمېړونه کېږي!

والا حضرت میا خېل په دې وروستیو کې د یوې څېړنې د مېچنې له تاوولو وروسته د

غوره ليکنې

افغانستان د معمارانو کتاب تقديم کړ چې د ارزښت جوال يې لس کسه پاڅه جوالي ليکوالان هم نه شي پورته کولی!

د شاه محمود خان د شخصيت په اړه به د علومو اکاډمۍ د غړي او د ازادو مجلسونو د نامتو مبصر قيوم جان مشواني دا وينا رانقل کړو چې وايي: ((جناب مياخېل زموږ په حضور کې ژوندۍ مجربه او بې ضرره نسخه ده، چې د راتلونکي نسل خُشک اذهان اوپاشي کوي))

د غونډې جوړوونکو، که ستر مياخېل ته ښه په خټو کې نه وي نښتې او د اخلاص وږمې يې عطر ورينې وي؛ نو اکاډمي په بشپړ قوت سره دا هڅه نه يوازې دا چې ستايي بلکې د غونډې جوړوونکو ته مبارکي ورکوي چې ستاسې سرونه ستاسې په تنو ارزي او د کار سرونه دي!

دعا د خير

په گلورينو ولولو

ستاسې ملک ميرام گل خان

نوبت: دا پيغام په ياده غونډه کې په لايډ توگه د ملک يگانه او نازدانه وراره نويد شينواري په ايجي ولوست!

د پورته ظنزيه ليکنې په اړه ما وليکل:

د ملک ميرام گل خان اکا د اکاډمۍ نه زياته مننه چې دا ظنزيه يې د پنجشنبې په ورځ د خپل يگانه با استعداد وراره نويد شينواري په ښکلي او ښه ايجي اواز کې ولوسته. د ملک ميرام گل خان اکاډمۍ ته په اطمینان سره ویلی شم چې نه ما ته د چا پښه په خټو کې بنده ده او نه زما خو

غوره لیکنې

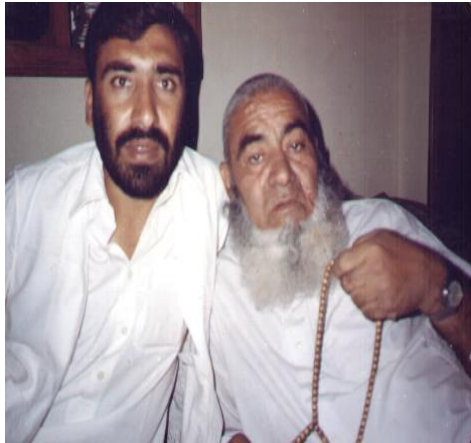
همکاري به سره کوو او په دې خبره به مې نه ملامتوئ. د چا چې خومره وسه وي هماغومره به خپلو خلکو او وطن ته خدمت کوي او په یو بل به اعتماد کوو؛ خو احسان به نه کوو. دا همکاري به د ملي منافعو د اصولو په بنیاد وي نه د فساد کولو او شخصي هدفونو لپاره. البته زما شخصي هدف همدا دی چې امن وي ترڅو زه او زما اولادونه او کورنۍ په امن کې ژوند وکړي او په نهایت کې د ټول افغانستان ولس په امن کې ژوند تېرکړي او بیا همداسې مجلسونه په دېرو او حجرو کې بې له ترهگرۍ او ویرې سره جوړکړو.

د ملک میرام گل خان اکاډمۍ ته او هم د ختیځ ولایتونو ځوانانو ته چې د دې غونډې ترتیب او تنظیم یې کړی و، ستاسې په لاس همدا توتي ډالۍ کوم هیله ده چې همدا توتي سم وروزي او په خبرو یې راوړي ترڅو خپلو خلکو او وطن ته خدمت وکړي ځکه د انسانانو نه؛ خو تر اوسه پوره نه شوله. کېدای شي د دې توتي د خبرو نه عبرت واخلو او الله تعالی موږ ټول په سمه لار روان کړي. په مینه او درنښت

دوه عکسونه د دوستانو سره شریکوم یو د Valentine Day او بل د دلوي ۲۷مې نېټې په خاطر:

د فبروري ۱۵مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

نن له افغانستان څخه د
روسي پوځونو د وتلو ورځ وه
او هم د مینې يا Valentine
Day ورځ هم وه نو هرچا دا
دوه ورځې په مختلفو
شکلونو تجلیلولې او د
فیسبوک په پاڼو کې عکسونه
او خپل نظریات شریکول. ما

هم د دوستانو سره دا عکسونه او لاندې لیکنه شریکه کړه.
اول عکس: ما هم یو وخت په جهاد کې د خپل پلار سره برخه درلوده.
نه مو دا ټانکونه کبار کړي، نه مو غلاوې کړي، نه مو څوک وژلي او نه
مو په چا احسان کړی دی. ښه و که بد تاریخ به قضاوت کوي. خدای
بخښلي پلار مې، مدیر سید محمود حسرت، د یو څادر سره په خاص کونډ
کې گرځېده او تر اخر د عمره پورې هماغلته و چې وفات شو. انالله و انا
الله راجعون.

غوره لیکنې

دویم عکس د مینې ورځې په اړه: ما مې د خپل پلار سره سخته زیاته مینه درلوده او د مشر زوی په حیث مې ورسره انډیوالي هم درلوده؛ نو ځکه دا عکس مې پوست کړ. زما د تجربې او زده کړې زیاته برخه د هغه سره د خبرو، مجلسونو او کار کولو پایله ده، بالخاصه د افغانستان په اداري سیستم پوهېدل مې د هغه نه یاد کړي دي. روح دې ښاد وي او الله تعالی دې ورته جنتونه ورکړي.

نوټ: دا سې په سلهاو ټانکونه په کونړ کې د روسانو نه پاتې وو او کله چې کونړ د ۱۹۸۸ کال د اکتوبر په میاشت تخلیه شو؛ نو په هغه وخت کې ما د امریکا غږ راډیو سره کار کاوه نو قوماندانانو ته مې وویل چې که ټول

ټانکونه د کونړ په یوه سیمه کې راټول شي او موزیم په شکل یې وساتئ نو ډېر به ښه وي. خو متأسفانه د پاکستان نه ورپسې د ویلډنگ ماشینونه راوړل او دا ټول ټانکونه کبار شول او اوسپنې یې د لاهور په فابریکو کې ویلې شولې. د پورته لیکنې په اړه په سلهاو کامنتونه وو خو زیات توصیفي اړخ یې درلود نو ځکه ما دلته رانقل نه کړ او زیاترو دوستانو زما خدای بخښلي پلار ته دعاوې کړې وې. الله تعالی دې د دوی دعاوې په خپل دربار کې قبولې کړي او زما پلار ته دې جنت فردوس په نصیب شي.

د یویشتمې د جگړې لپاره د شلمې پېړۍ تاکتیکونه او یوه ترازدیکه زړه بورنووونکې قصه:

د فبرورۍ ۱۷مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

نه مې غوښتل چې دا قصه ولیکم خو زړه مې طاقت ونه کړ او کېدای شي چې موږ لپاره د عبرت یوه قصه وي چې د خپلو اولادونو په راتلونکي فکر وکړو او خپل اولادونه د جدي مراقبت لاندې ونیسو ځکه منطقي یې ناولې کړي او دا ډلې زموږ د ځوانانو د انحراف لپاره له هر ډول تاکتیکونو نه کار اخلي تر څو خپل غیر انساني او غیر اسلامي شومو اهدافو ته ورسېږي. دا ډلې زموږ ځوانانو ته دین، پیسې او نور خیالي جنتونه وسیله کوي او غواړي چې زموږ ځوانان منحرف کړي.

تر شلمې پېړۍ پورې د جنگونو په موخو او پوځي تاکتیکونو کې چندان تفاوت نه و. د جنگونو عوامل همېشه ویره، اقتصادي گټې او عزت یا غرور ساتل وو. د پورته اهدافو لپاره ایډیالوژي او د نیشنلېزم په بنیاد د خلکو احساسات راپارول وسیله وه تر څو جنگي مشران د ولس ملاتړ لاسته راوړي او د جنگ انگېزه ژوندۍ وساتي. د دښمن د ضعیفه کولو لپاره د جنگ تاکتیکونه هم په درې ډوله وو: د دښمن قوت تقسیمول او پاشل، په نا خبره توګه په دښمن حمله کول او د دښمن په منځ کې د پنځم ستون پیدا کول، ترڅو د تبلیغاتو له لارې د دښمن مورال او روحیه ضعیفه کړي. روحي جنگ یا Psychological War د سوږ جنگ لویه برخه وه.

غوره ليکنې

د يويشتمې پېړۍ په سر کې د جنگ تاکتيکونه د جبهه يي جگړې (Conventional War) او چريکي جگړې (Guerilla War) نه په ځان وژونکې يا Suicide جگړه باندې بدل شول. د ځانمرگې جگړې د له منځه وړولو لپاره د جبهې او چريکي جگړو تاکتيکونه په درد نه خوري. دا داسې معنی لري لکه ماشی چې په توپ ولې نو ځکه تر اوسه په افغانستان کې او هم د نړي په نورو سيمو کې د موجوده جگړو پايله د ناکامۍ سره مخامخ ده او ورځ په ورځ د جنگ لمنه پراخېږي. زه دلته په Conspiracy Theory يا د شک کولو په تيورۍ باندې خبرې نه کوم ځکه د شک کولو په تيورۍ باندې شرقي ټولنه او بالخاصه د اسلامي هېوادونو اوسېدونکي خاصه عقیده لري او دا جدا بحث دی. د شک تيوري زموږ په وطن کې هغه مشهور متل ته ورته ده چې وايي د يو لغماني سره يو کس په لاره تله نو د لغماني هری خبرې ته يې د شک په سترگه کاته او د ځان سره به يې ويل کېدای شي په دې خبره کې هم د لغماني څه چل وي. شرقي ټولنو ته هرڅه د شک د تيورۍ په هنداره کې ښکاري او د خپل اولس ټولې نيمگړتياوې او وروسته والي د پردو د مداخلې سبب گڼي.

د فرورۍ په ۱۲مه نېټه د نورستان والي حافظ عبدالقيوم راته په جلال آباد کې قصه وکړه چې د کامدېش د سيمې يو مشهور قومي مشر مولوي محمدصادق په خپله سيمه کې د طالبانو او داعش پرضد فعاليت کاوه خو هغوی ورته د مولوي محمد صادق زوی داسې تربيه کړ چې په خپل پلار ځانمرگې حمله وکړي. مولوي محمد صادق چې په دې اړه ثقه معلومات

غوره ليکنې

درلودل؛ نو کله چې د ده زوی چې د منفجره موادو واسکت يې په تن و او د دې خواته راتله نو هغه يې د مخه په کلاشينکوف ټوپک وويشت او مړ يې کړ. وروسته چې د خپل زوی مړي لتوي نو د ځانمرغي واسکت يې په تن و. داسې نورې عيني قصې شته چې پوره ريسرچ او تحقيق ته اړتيا لري. د دغه قصې کولو په وخت کې د جمهور رئيس مشاور وزير اسدالله وفا هم ناست و.

که موږ دغه پورته قصې ته وگورو نو دا واقعاً يوه زړه بوږنوونکې او تراژيډيکه پېښه ده او الله تعالى دې هيڅوک د داسې ستونزې او حالت سره نه مخامخ کوي. موږ ټول اولادونه، وروڼه او خپلوان لرو او دا ډېره سخته صحنه ده چې پلار دې پر خپل زوی د ټوپک ماشه کش کړي او خپل زوی دې ووژني. الله تعالى دې موږ او تاسې ټول د داسې حالت نه وساتي. سوال دا دی چې د مولوی صاحب محمد صادق زوی څنگه دې ته حاضر شو چې خپل پلار چې هغه هم يو مشهوره ديني عالم دې ووژني. که دا فرض کړو چې د مولوي صاحب او د ده د زوی سره په عقیده کې څه توپير و نو ابراهيم (ع) خو خپل پلار آذر چې کافر و ونه واژه او نه نوح (ع) خپل زوی کنعان چې کافر و واژه. همدا شان لوط (ع) خپله ښځه چې کافره وه ونه وژله او نه محمد (ص) خپل تره ابولهب چې کافر و واژه. په اسلام کې همېشه دا تاکيد شوی دی چې د خپلوانو سره بايد خپل علايق قطع نه کړئ او دا گناه لري نو وژل يې خو لويه گناه ده. که مولوي صاحب او د ده زوی سره په مذهبي توگه څه اختلاف نظر درلوده

غوره لیکنې

خو دواړه مسلمانان وو، نو څنگه مسلمان خپل مسلمان پلار وژني. که څه هم زه ملا نه يم خو اوس تاسې ما ته ووايئ چې د اوسنۍ روانې جگړې کوم اړخ اسلامي او مذهبي شکل لري.

که تاسې دې پورته قضیې ته وگورئ نو د داسې جگړې گټل د چریکي او جبهه یې جگړو په تاکتیکونو سره نه شي گټل کېدای ځکه دا کسان چې ځانونه وژني، دوی نه د مرگ او بندیکخانې نه ویرېږي او نه ورته خپله کورنۍ، دین، وطن او قوم او یا نور ارزښتونه څه اهمیت لري. دوی د تکفيري ایديالوژۍ د تبلیغاتو لاندې راغلي دي. د داسې کسانو ماغزه په مطلقه توگه وینځل یا Brain Wash شوي دي. یعنې د دوی ماغزه د نورو ټولو ارزښتونو نه وینځل شوي او پاک شوي دي او یوازې د تکفيري ایديالوژۍ تبلیغاتو د دوی په ماغزو کې ځای نیولی دی. البته دا ډول تبلیغات د هغو ځوانانو په ماغزو کې ډېر اثر کوي چې لا د پختګۍ مرحلې ته نه وي رسېدلي. تکفيري ایديالوژۍ پيروان په دې عقیده دي چې څوک د دوی پیرو نه وي هغه که مسلمان وي او که کافر باید ووژل شي او دا سلسله باید د قیامت د ورځې پورې دوام پیدا کړي. زما په اند دوی د الله د مخلوق د پیدایښت په خلاف مبارزه کوي او فکر کوم چې دوی دا نه گوري چې الله تعالی رب العالمین دی.

زما په اند د دې ډول جگړو د مخنیوي لپاره یوازې لار کلکه هماهنگي، هر اړخیزه او دوامداره مبارزه ده. دا مبارزه باید د مساجدو او مکاتبو نه نیولې د کلي او کور په سطحه دوام پیدا کړي ترڅو د دې

غوره ليکنې

تکفيري ډلو مخه ونيول شي او زموږ ځوانان نور جذب نه کړي. همدا شان په سيمه ييزه او نړيواله کچه د تکفيري ډلو روزنتونونه يا د توليد فابريکې او د مالي منابعو سرچينې که په هر ځای او هر ملک کې وي بايد له منځه لاړې شي. که دا ډول مبارزه ونه شي زموږ په ملک او سيمه کې د ناسالنه حکومتدارۍ له امله زيات ځوانان بېکاره دي او د دې تکفيري ډلو له خوا د دوی د جلب او جذب لپاره ښه لاره هواره ده. که د دې ډلو په مقابل کې پخوا سم اقدام شوی وي نو افغانستان به د ستونزو سره مخامخ نه وي او که اوس هم هر اړخيزه مبارزه د دوی په مقابل کې ونه شي، د جنگونو دا سلسله به ډېر زيات وخت دوام وکړي او زموږ زيات وطنوال به د تکفيري جگړو ښکار شي.

د پورتنۍ ليکنې په اړه هم ډېرو دوستانو خپلې تبصرې ليکلې وې او منې يې کړې وې خو ما دلته يوازې د صديق الله رشتيا صاحب دا لاندې تبصره رانقل کړه:

فاعتبروا يا اولی الابصار: الاية: ای د سترگو ((عقل)) خاوندانو ((تاسې د دې نه)) عبرت واخلي!!

واقعاً ډېره دردونکې کيسه ده، زه خو وایم چې دا کيسه خومره هم شريکه شي لابه هم کمه وي. د ايت کریمه ((فاعتبروا يا اولی الابصار. الاية)) ژباړه او هدف دا دی چې د دا ډول کيسو نه موږ بايد عبرت واخلو. يوه مشهوره غوره وينا ده چې وايي: قصص الاولون، مواظب الاخرين: يعنې د لومړيو خلکو کيسې د وروستيو لپاره د پند او نصيحت

غوره ليکنې

باعث دی. ښاغلی میاخېل صاحب ستاسې منطقي، ديني او علمي تحليل د دې کيسې لپاره هغه څه دي چې زموږ د دې بې وزلې او دردېدلې ټولنې لپاره په کې د ستونزې په ډاگه کولو او بې مثاله ديني بېلگو چې د ابراهيم (ع) د پلار آذر، د نوح (ع) د زوی کنعان، د لوط (ع) مېرمن د حضرت محمد (ص) د تره ابولهب کيسې يادول يو قوي استدلال او معقوليت افاده کوي. په گوتو مو برکت ډېر جالب تحليل!!
نوبت: روحي وپېانې هم دا ليکنه نشر کړه:

<http://www.rohi.af/fullstory.php?id=۴۳۷۱۴>

او هم د پښتواک خبري آژانس دا ليکنه نشر ته وسپارله:

<http://goo.gl/BMplCh>

د گوگل په ژباړې کې د پښتو ژبه اضافه کوم:

۱۸ فبرورۍ ۲۰۱۶م کال، کابل

د پروډ راييسې د فيسبوک په پاڼو کې سخته خوشالي وه چې پښتو ژبې ژباړنه گوگل ته داخله شوه او هر چا په برېښ لاسونه کش کول چې گوندې دا د دوی د فعاليت پايله ده؛ نو ما دا لاندې څو جملې وليکلې:
د گوگل د ژباړنې ژبې مې وشمارلې نو ۱۰۳ ژبو ته رسېدلې فکر کوم چې پښتو ته يې اوس خاصه توجه وکړه که څنگه؟!!

دا ښه کار دی چې د گوگل مارکېټ کې پښتو اضافه شوه خو دا د هغوی د مارکيټنگ برخه ده. موږ بايد خپلې ژبې او وطن ته په خپله کار

غوره ليکنې

وکړو. که خفه نه شی نو ډېره خوشالي هم په کار نه ده ځکه موږ ته دا مصنوعي خوشالتيا رابڅښي.

خپل تربوران وپروم:

د فبرورۍ ۲۳مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل
زموږ د کلي يو ملک يوه ورځ د کلي نايي نا حقه وهلی و. چا د ملک نه پوښتنه کړې وه چې دا نايي دې ولې نا حقه وواهه ځکه دا خو غريب او بېچاره سړی و. ده ورته په ځواب کې ويلې وو چې دا خو مې ځکه وواهه چې په خپلو تربورانو مې وسه نه کېده او په دې مې خپله تنده د انتقام ماته کړه، چې زما تربوران را څخه وويرېږي. ما ويلې
اممممممممم

د مشرانو کار د وطن په ګټه د کادرونو نه مناسبه او په ځايه ګټل اخیستل

دي:

د فبرورۍ ۲۳مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل
ښه مشر او ښه نظام هغه دی چې پردي خپل کړي نه دا چې خپل درنه پردي شي. د ټولنې په جوړېدو کې موږ هر چا ته اړتيا لرو. د بېلګې په توګه که معمار ښه او تجربه کار وي نو ماتې او نیمې خښتې هم په مناسب ځای کې د دېوال استعمالوي او هېڅ ټوټه د ماتو خښتو ترې نه پاتې کېږي. که معمار نه پوهېږي نو ماتې خښتې خو د سره استعمالولی

غوره ليکنې

نه شي بلکې روغې خښتې هم ماتوي. نو په دې توگه زما په اند، د ظرفيت يا کادرونو کمې په افغانستان کې نشته خو ستونزه دا ده چې د کادرونو نه مناسبه او په ځای گټه نه اخيستل کېږي.

د وخت مدیریت او د کار د مؤثریت اهمیت:

د فبرورۍ ۲۵مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

هر څوک چې لاپې وهي چې ډېر کار کوم او وخت نه لرم معنی یې دا ده چې په مدیریت نه پوهېږي او نه د مدیریت طبیعي استعداد لري. پرون په یوه تېرېنگ کې موږ ته وویل شول چې نارمل انسان د ۸ نه تر ۱۰ ساعتونو زیات مؤثر کار کولی نه شي یعنې د اته ساعتونو مسلسل کار نه وروسته انسان سم فکري تمرکز نه شي کولای. که څوک وایي چې زه ۱۵ یا شل ساعته کار کوم مطلب دا چې اته ساعته مؤثره کار کوي او د کار په نورو اضافي ساعتونو کې چې کوم سم کار یې کړی وي هغه هم خرابوي. د ریاضي په اصطلاح مثبت ضرب منفي پایله د کار به یې هرو مرو منفي وي. یو مشهور عالم توني شوارتز وایي:

“Manage your energy, not your time”

د خپل انرژۍ مدیریت وکړئ نه د خپل وخت یعنې په دې معنی چې د خپل صحت فزیکي، فکري او روحي اړخونه باید په پام کې ونیسئ. د ۱۵۰ کالو تحقیقاتو ثابته کړې ده هغه کسان چې د اونۍ ۴۰ ساعته کار کوي د هغوی مؤثریت د کار د هغه کسانو نه چې په اونۍ کې ۵۲، ۶۰ او د هغه

غوره لیکنې

نه زیات کارکوي زیات دی. الله تعالی هم شپه د خوب لپاره او ورځ د کار او ژوند کولو لپاره پیدا کړې ده. که مزمل سورت ته وگورو نو الله تعالی ټوله شپه عبادت هم په خپلو بندگانو بند کړې او ورته یې ویلي چې د شپې درېیمه حصه یا د هغه نه هم کم عبادت کوئ. د لازياتو معلوماتو لپاره د انگلېسي ژبې دا مقاله لوستلی شئ. ښه جمعه ولری.

http://www.salon.com/۲۰۱۲/۰۳/۱۴/bring_back_the_۴۰_hour

[work week](#)

دا ښایسته ماشوم ووژل شو:

د مارچ نهمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، جلال آباد

الله تعالی دې د افغانستان په ولس ورحمېږي. نه د خوشاليو په ښانځلو پوهېږو او نه د غم. د کرکټ د خوشاليو په ډزو کې دا ښایسته ماشوم ووژل شو. الله تعالی دې د دې ماشوم کورنۍ ته صبر ورکړي. هغه چا چې هوایي ډزې کړي وي د دې ماشوم عکس یې لیدلي وي که نور څه نه وي نو د خپل ځان سره به خو خجالت وکارې.

خدای دې وکړي چې د خوشاليو د ښانځلو په وخت نور داسې عمل تکرار نه شي او د دې ماشوم قرباني اخري قرباني وي. دا زموږ د ټولو دنده ده، هغه کسان چې غواړي د خوشاليو په وخت کې ډزې وکړي باید مخه

یې ونیسو او د حکومت مسوولیت خو هیڅ وجه توجیه کېدلی نه شي چې په جرایمو سترګې پټوي.

د دوستانو مرسته مې د شهیدانو کورنۍ ته ورسوله:

د مارچ یولسمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کونړ

نن د کونړ ولایت د یو شمېر مشرانو سره مې د مرورې ولسوالۍ د ایسار کلي ته سفر وکړ او هغه نغده مرسته چې کاوون کاکړ او ما د خپلو

نږدې دوستانو او ملګرو نه راټوله کړې وه هغه کورنۍ ته ورسوله، چې په ځانمرګي حمله کې یې دري زامن شهیدان شوي او یو بل ورور یې زخمی شوی و. دغه ځانمرګي پېښه د فرورۍ په ۲۷مه نېټه د کونړ ولایت په مرکز اسعد آباد کې د ولایت مقام مخې ته شوې وه چې ټول شپارش کسان شهیدان شوي او ۵۱ کسان زخمیان شوي و. دغه مالي مرسته ټوله پنځه لکه اتلس زره درې سوه او شل افغانۍ (۵۱۸،۳۲۰) وه.

غوره ليکنې

د دغو شهيدانو پلار عظيم خان نومبري چې مشر زوی يې حبيب الله نومېده چې يو کونډه، دوه نجونې او يو زوی ترې پاتې دي. دويم زوی يې احسان الله نومېده چې يوه کونډه، يو زوی او يو لور ترې پاتې دي. درېيم زوی يې روح الله نومېده چې يوه کونډه او يو زوی ترې پاتې دي. څلورم زوی يې جعفر نومبري چې اوس هم د جلال آباد په يوه روغتون کې د درملنې لاندې دی خو د کورنۍ په قول صحي وضعه يې په ښو کېدو ده. زه د حاجي صاحب فضل اکبره، حاجي صاحب روزي، حاجي صاحب علیم گل، ډاکتر صاحب سيد قاهر عاطف، استاد هجرت الله هجرت، استاد عبدالصير سباوون، حاجي فدا محمود او قاري عبدالهادي نه مننه کوم چې زما ملگرتوب يې کاوه او زما سره يې د مروړې ولسوالۍ ته سفر وکړ.

د سرکانو او وټه پور د يو شمېرانو مشرانو سره:

د مارچ ۱۲مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، چغه سرای، کونړ

نن مې د کونړ درنو مشرانو ملک محمد میران، ملک رئیس خان، ملک محمد اسلام او معاون حاجي صاحب سره د جهاد او هجرت قصې وکړې او هم مې د دوی سره د کونړ

غوره ليکنې

په قومي جوړښتونو مرکې وکړې ترڅو د کونړ په اړوند خپل کتاب چې تريو حده پورې مې پرې کار کړی تکميل کړم. د دوی نه مننه کوم چې د سرکانو او وټه پور ولسواليو نه راغلل او زحمت يې وگاللو. د ښې خوا نه د برکنډۍ حاجي فضل اکبر چې په معاون حاجي شهرت لري، د سرکانو د گنجگل د سيمې مشر حاجي رئيس خان، د وټه پور حاجي محمد اسلام، د سرکانو د گنجگل مشهور مشر ملک محمد ميران او ليکوال. د ملک محمد ميران يوه مهمه خبره دلته رانقل کوم چې ويې ويل که غواړئ چې د کلي سره تربورولي وکړئ بايد د خپل ورور سره جوړ اوسئ او که غواړئ چې د ورور سره تربورولي وکړئ بايد د کلي سره جوړ اوسئ ځکه په يوه وخت په دوه جبهو کې نه شئ جنگېدلی.

زېږی:

د مارچ ۱۵ مه نېټه، ۲۰۱۶ م کال، کابل

د کونړ ولايت مرکز اسعدآباد ته د فايبر اپټيک د کيبل د غځېدو کارونه په درز سره روان دي. د دې انټر نېټې کيبل په غځېدو سره به د کونړ ولايت د زياتو سيمو ولسونو ته انټرنېټ په ډېره ارزانه بيه عرضه شي.

غوره ليکني

د دې پوست په اړه د بعضې دوستانو غبرگونونه مختلف وو. چا يې
تايدد کاوه او بعضې دوستانو دا نظر و چې برق نه وي، او خلکو ته ډوډۍ
نه وي نو په انټرنېټ به څه وکړي.

يو کس د عابد کاظمي په نامه ليکلي:

څومره کومک او پيسې چې وطن ته راغلي که هغه په نظر کې ونيسو
نو دا کارونه هيڅ هم نه دي. مياخېل صاحب زه منم چې د وطن په
پرمختگ بايد هر افغان خوشاله شي

خو کوم شي ته چې اولويت يا لومړيتوب ورکول په کار دي په هغه
خو زموږ سياستمدارانو سترگي پټې او په غوږونو يې څپري اچولي دي.
ما يې په ځواب کې وليکل چې:

په تللو پسې زړه مه غورځوه هغه څه چې په لاس مو دي بايد سمه
گټه ترې پورته کړو. په هر حال ستاسې نظر هم په خپل ځای سم دی.
صديق وزير ليکلي وو:

مياخېل صاحب يو
متل دی چې (يو د لوږې
مري بل ور ته سر ته
پراتې پخولې) ما په کونړ
کې يو څه وخت تېر
کړی ډېر غيرتۍ او مېلمه
دوست خلک دي سره له

غوره ليکنې

دې چې غربت اوج ته رسېدلی خو بيا هم دوی خپله حجره او دېره د هر چا په وړاندې خلاصه ساتلې، د ژوند ډېر مشکلات لري. د مثال په ډول برق 'امنيت' 'بې روزگاري' 'مجهز کلينیک' په لسگونو داسې نور 'اول چې برق نه وي انټرنېټ هيڅ فايده نه لري' 'لکه اسلحه چې کارتوس ونه لري. زه خپله د کامې يم خو د يو افغان په حيث بايد دا ووايم چې کونړ کې هيڅ قسم پرمختگ زه نه وينم. حکومت ورته خاصه توجه نه ده کړې سره له دې چې ډېر وطن پرسته خلک دي. زما په نظر انټرنېټ به صرف شتمنو خلکو ته يو څه فايده مند وي خو غريب ته چې اکثريت هم دی هيڅ فايده نه لري. مننه

ما د پورته ليکنې په ځواب کې وليکل:

مننه وزير صاحب! دا ستاسې حسن نظر دی. اوس شمسي برق د کونړ په اکثره کورونو کې شته دی چې هم خلک تلوېزيون گوري او هم د اوړی پکې پرې چلوي. په هر ساحه کې چې پرمختگ کېږي ښه خبره ده. داسې وخت فکر نه کوم چې د نړۍ په يوه هېواد کې راغلې وي، چې هر پرمختگ په يوه وخت شوې وي. انکشاف ورو ورو کېږي خو وړانول د وطن يو دم وي. الله تعالى مو دې نور دا وطن د وړانولو نه وساتي.

هر سړی پیدا دی خپل خپل کار لره که نه:

د مارچ ۱۷ مه نېټه، کال ۲۰۱۶ م، کابل

ډېر داسې لیکوالان، د پوهنتون استادان، سیاسي مبصرین او ادیبان پېژنم که ورته د مدیریت معمولي چاري هم وروسپاري؛ نو هغه نه شي سمبالولی خو بعضې وخت د دوستانو احساسات داسې وي که ده او هغه ته وزارت ورکړل شي نو ډېر ښه به وي او هر څه به سم کړي. زما په اند مدیریت د علمي پوهې ترڅنګ طبيعي استعداد هم غواړي چې د انسان په طبيعت کې اغېرل شوی وي. هر اقتصاد پوه ښه تجار کېدلی نه شي. که داسې نه وي نو هر د اقتصاد استاد به میلونر وای.

مننه او کورودانی:

مینه په تلو راتلو زیاتېږي کله راځه کله به درځم مینه

د مارچ ۲۱ مه نېټه، ۲۰۱۶ م، کونړ،
د قدرمنو درنواستادانو، علمای
کرامو، مخورو، سپین ږيرو، ادیبانو،
شاعرانو، لیکوالانو او ځوانانو نه د
زړه له کومې مننه کوم چې پروڼ
یعنې د ۱۳۹۵ هجري شمسي کال په
لومړۍ ورځ د کونړ ولایت د خاص

غوره لیکنې

کونړ ولسوالۍ د تر په کلي کې د شاه محمود میا خېل د فرهنگي او ټولنیز مرکز په پرانیست غونډه کې یې گډون وکړ. زه د هر یو نه په ځانگړي توگه مننه کوم چې دوی زحمت گاللی و او د ډېرو لرو پرتو ولایتونو نه د کونړ ولایت او په خاصه توگه د خاص کونړ ولسوالۍ ته تشریف راوړی و. که د وطن سره مینه او محبت نه وي نو د یوې غونډې لپاره څوک د دومره لرې ځایونو نه په اوسنیو شرایطو کې سفر نه کوي. الله تعالی دې د دوی هر قدم د ایمان په تله کې واچوي. د قدرمنو درنواستادانو، علمای

کرامو، مخورو، سپین ږیرو، ادیبانو، شاعرانو، لیکوالانو او ځوانانو نه د

غوره لیکنې

زړه له کومې مننه کوم چې پرون یعنې د ۱۳۹۵ هجري شمسي کال په لومړۍ ورځ د کونړ ولایت د خاص کونړ ولسوالۍ د تنر په کلي کې د شاه محمود میاخیل د فرهنګي او ټولنیز مرکز په پرانیست غونډه کې یې ګډون وکړ. زه د هر یو نه په ځانګړي توګه مننه کوم چې دوی زحمت ګاللي و او د ډېرو لرو پرتو ولایتونو نه د کونړ ولایت او په خاصه توګه د خاص کونړ ولسوالۍ ته تشریف راوړی و. که د وطن سره مینه او محبت

نه وي نو د یوې غونډې لپاره څوک د دومره لرې ځایونو نه په اوسنیو شرایطو کې سفر نه کوي. الله تعالی دې د دوی هر قدم د ایمان په تله کې واچوي.

غوره ليکنې

د دغه دوستانو راتگ خاص کونړ ته دا وښودله چې دوی د افغانستان سره خاصه مینه لري او دوی د افغانستان په هر گوټ کې په یوه وړوکې لاسته راوړنه هم نهایت زیات خوشالېږي. الله تعالی دې په افغانستان کې دایمي سوله ټینګه کړي چې افغانان په اسانۍ سره د یو ولایت نه بل ولایت ته سفرونه وکړي او خپل دوستان او ملګري د نږدې نه وګوري، وایي:

مینه په تلو راتلو زیاتېږي

کله راځه کله به درځم مېنه

کېدای شي چې د دوستانو او وطنوالو سره دا سوال پیداشي چې ولې ما دا مرکز په خپل نامه ونوماوه او هم مې ورسره ټولنیزه کلمه اضافه کړه. که څه هم پوهنوال محمد اسمعیل یون صاحب په خپلو خبرو کې په دې اړه ډېره ښه رڼا واچوله خو زه هم دا زیاتوم چې که د یو فرهنګي او ټولنیز مرکز ژوندی سرپرست نه وي، هغه مرکز تر ډېره وخته سم نه چلېږي او بیا بالاخره سقوط کوي. الله تعالی دې ماته دا توفیق راکړي چې په راتلونکې کې دا مرکز وپالړ او نوره هم وده ورته ورکړم. په دې ډاډه یم چې زما اولادونه او کورنۍ به تر یوه وخته زما نه وروسته هم د دې مرکز پالنه وکړي. یوه خبره غواړم چې دوستانو ته واضحه کړم چې ما په خپل ۳۸ کلن کاري ژوند کې همېشه په خپل معاش گوزاره کړې ده او دا مرکز ما د خپل معاش نه د صرفه جویي په نتیجه کې جوړ کړی دی. کېدای شي چې ما دومره خدمت خپل ولس او خلکو ته نه وي کړی خو دا خبره په ډېر جرأت سره کولی شم چې د خپل وطن او خلکو سره مې خیانت نه دی

غوره لیکنې

کړی او نه مې د چا سره په فساد کې برخه اخیستلې ده. الله تعالی ما ته هم د حلالې لارې همېشه دومره معاش راکړی چې زما د مناسب او منځمهال ژوند د اړتیاو نه زیاته وه او کمه نه وه. په ما د خپلو اوه اولادونو همدا حق و چې سم یې وروزم او دوی ښه تعلیم وکړي خو په ما د خپلو اولادونو او کورنۍ دا حق نشته دې چې هغوی ته د حلالو او حرامو لارو بلښگونه جوړ کړم.

غوره لیکنې

د ټولنیز کلمه ما د فرهنګي هلوځلو ترڅنګ ځکه زیاته کړه چې
زموږ زیاتې ستونزې ټولنیزې او خپلمنځي دي. فرهنګي هلې ځلې باید

زموږ فکري ذهنونو ته وده ورکړي ترڅو موږ خپلې ټولنیزې ستونزې حل
کړو او د نړيوالو سره سیال شو. فکري تغیر او د ټولنیزو ستونزو له منځه
وړل د افغانستان د سوکالۍ یوازې لار ده. که موږ په خپله په خپل ژوند
او ورځنیو کړو او وړو کې فکري او ټولنیز تغیر رانه ولو، هېڅوک په
دې اړه زموږ سره مرسته نه شي کولی او د دوی مرستې که په ښه نیت هم
وي زموږ په درد نه

غوره ليکنې

خوري خدای مهربانه دی چې داسې نور مرکزونه به هم د هېواد په هره ولسوالۍ کې د هغو دوستانو او وطنوالو له خوا چې وسه یې لري، په راتلونکې کې جوړکړي ترڅو موږ خپل فرهنگ او کلتور ته رشد ورکړو او ټولنیزې ستونزې په خپله حل کړو. په اخره کې د محمد داؤد تپاند او استاد قاري فضل هادی نه په خاصه توګه مننه کوم چې د دې غونډې چارې یې په مخ بیولې. همدا شان د پښتونخواه د خوږژبې شاعرې اولیکوالي حسینه گل تنها نه مننه کوم چې دې غونډې ته یې تشریف راوړی و. د هېواد د آرامې او سوکالۍ په هیله.

پژواک خبرې اژانس او تاند ویپ پانې هم د پورته مرکز په اړه دا لاندې خبرې راپورنه خپاره کړي وو:

<http://www.taand.com/archives/٦٦٣٩٠>

<http://www.pajhwok.com/dr/node/٤٤٩٤٩٤>

ما ته زما د مشر زوی نایل محمود میاخیل لیک:

د مارچ د میاشتې ۲۲مه، نېټه، کال ۲۰۱۶م

د ۱۳۹۵ هجري شمسي کال په لومړۍ نېټه چې ما د کونړ ولایت د خاص کونړ په ولسوالۍ کې په خپل نامه فرهنگي او ټولنیز مرکز پرانیسته؛ نو زما مشر زوی ډاکتر نایل محمود میاخیل راته د امریکا نه ایمیل راولېږه. که څه هم نه مې غوښتل چې دا ایمیل فیسبوک له لارې

غوره لیکنې

پوست کړم خو دا چې تشويقي جنبه یې درلوده نو د دوستانو سره مې شریک کړ.

سلام میرزا لالا،

خدای دې وکړي چې تاسې ښه اوسئ او د نوي مرکز د پرانیستو مبارکي درته وایم. امېد لرم چې د دې مرکز پرانیستنه به موږ ته، د کونړ خلکو ته او هم د افغانستان ولس ته د رڼا لار پرانیزي. ان شاءالله، موږ به خپله نهایی وسته وکړو چې د دې مرکز ډیوه ژوندی وساتو او د دې مرکز موخې په راتلونکو کلونو کې عملي کړو. په احترام، نایل محمود میاڅېل

د کونړ ولایت په خاص کونړ ولسوالۍ کې د شامحمود میاڅېل فرهنګي مرکز پرانیستل کېدو په پار د زیار مدني ټولنې مبارکي:

زیار مدني ټولنه ویارې، چې په یو داسې کار د هېواد یو سیاستوال او فرهنګي شخص ته مبارکي ورکوي، چې ترسره کول یې کلک هوډ او د وطن او ولس مینه غواړي، دا سړی شامحمود میاڅېل دی. ښاغلی میاڅېل یو سیاستوال، فرهنګي او لیکوال دی، چې له تېرو څو کلونو راهیسې د هېواد په سیاسي، ادبي، فرهنګي او کلیوالي ناسته پاستو کې ښه فعال هم دی. د دې فرهنګي مرکز بنسټ ایښودونکي شاه محمود میاڅېل وویل چې دغه مرکز یې په شخصي لگښت په دوه جریبه ځمکه کې رغولی دی وویل: ((دا یو تعلیمي مرکز دی چې ځوانان له فیس پرته په کې زده کړې

غوره لیکنې

کولای شي او قومي مشران کولای شي د جرگو او مرکو لپاره گټه ترې پورته کړي)).

دا یو ستر نوښت دی، چې په خپله شخصي ځمکه کې یو ستر فرهنګي مرکز پرانيزي او د خپلې سیمې د خلکو د ژوند او پوهې د کچې د لوړولو په پار یې دا هرڅه وقف کړي دي. په دې مرکز کې په وړیا توګه د ځوانانو لپاره د زده کړې په موخه سیمینارونه، ورکشاپونه او د جرگو مرکو کولو لاره هوارېږي. دا یو ستر کار دی او د دې ستر کار بدله دې خدای په دواړو جهانونو کې ورکړي .

زیار مدني ټولنه په خپل دغسې یوه هېوادوال ویاړي او د نورو هڅو او خدمت په پار یې لوی څښتن تعالی ته لاسونه لپه کوي، چې زموږ په وطن کې دې دغسې بچي ډېر کړي، چې وکولای شي، وطن له اوسنیو بدمرغيو وژغوري .

میاخېل صاحب، کونړیانو، فرهنګیانو او ټولو افغانانو ته دې مبارک وي.

درنښت

د زیار مدني ټولنې دارلانشا

د ښکلي خبرونو ویبپاڼې لیکنه: د شاه محمود میاخیل د فرهنګي او ټولنیز مرکز په اړه د پړواک د خبري آژانس نه:

د بدو خبرونو ډېرې رسنۍ ډکې دي، موږ له تاسې سره ښه او ښکلي خبرونه شریکوو. د کونړ ولایت په خاص کونړ ولسوالۍ کې د شامحمود میاخیل فرهنګي او ټولنیز مرکز پرانیستل شو.

په دې مرکز کې په وړیا توګه د ځوانانو لپاره د زده کړې په موخه سیمینارونه، ورکشاپونه او د جرګو مرکو کولو لاره هوارېږي.

د دې فرهنګي مرکز بنسټ ایښودونکي شاه محمود میاخیل وویل چې دغه مرکز یې په شخصي لګښت په دوه جریبه ځمکه کې رغولی دی وویل: ((دا یو تعلیمي مرکز دی چې ځوانان له فیس پرته په کې زده کړې کولای شي او قومي مشران کولای شي د جرګو او مرکو لپاره ګټه ترې پورته کړي.)) ده وویل چې د دې مرکز تالار په یو وخت کې د دریو سوو کسانو د ناستې وړتیا لري او ډېر ژر به په کې کتابتون هم فعاله شي)). د خاص کونړ ولسوالۍ د قومي شورا مشر ملک طاووس خان وویل: ((زه له شامحمود نه مننه کوم ځکه پخوا موږ په دې ولسوالۍ کې داسې کوم ځای نه درلود.)) دخاص کونړ ولسوالۍ د ځوانانو شورا مشر میرسلام مجاور وویل چې ځینې وختونه یو شمېر نا دولتي مؤسسې غواړي

غوره ليکنې

د ځوانانو لپاره ځينې پروگرامونه جوړ کړي، خو د ځای د نشتون له امله دغه چاره بيا نه ترسره کېږي.

ده وويل: ((د دې مرکز په جوړېدو سره نور موږ دغه مشکل نه لرو اوس به هر ډول پروگرامونه دلته جوړېږي)).

د پښتونخوا ليکوالې او ژورنالېستي حسينه گل تنها د دې مرکز د پرانيستې پرمهال پڙواک ته وويل: ((د دغه شان مرکزونو جوړېدل ډېر مهم دي، ځکه دغه مرکز له ځانه سره کتابتون هم لري او موږ بايد کوشښ وکړو چې د ځوانانو ترمنځ د کتاب لوستل مروج کړو.)) دغه راز په دې غونډه کې د ملي تحريک گوند مشر محمد اسماعيل يون وويل چې د دې مرکز له کتابتون سره به د سلگونو جلدو کتابونو مرسته وکړي. د کونړ د اطلاعاتو او فرهنگ رئيس جنت گل فدا وويل چې د اطلاعاتو او کلتور وزارت هم پلان لري چې په ځينو ولسواليو کې کتابتونونه جوړ کړي. ده وويل چې د ياد مرکز له کتابتون سره به هم د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت د کتابونو مرسته وکړي، دا لومړی ځل دی، چې په کونړ کې دغسې يو مرکز پرانيستل کېږي او د ځوانانو په واک کې ورکول کېږي.

د کونړ او لوگر ولایتونو والي صاحبانو او د ولایتي کمیټي رئیسانو د شاه محمود
میاخېل مرکز وکوت

پرون د اپریل د میاشتې په لومړۍ نېټه کال ۲۰۱۶م، د لوگر ولایت

محترم والي صاحب محمد حلیم فدایي، د کونړ و لایت محترم والي صاحب
وحیدالله کلیمزي، د دواړو ولایتونو د ولایتې شوراگانو محترمو رئیس
صاحبانو، دولایتې شورا گانو محترمو غړیو، او یو شمېر نورو قومي
مشرانو او ځوانانو د کونړ ولایت د خاص کونړ په ولسوالۍ کې د شاه
محمود میاخېل فرهنګي او ټولنیز مرکز نه کتنه وکړه. زه د ټولو د راتګ
نه دغه مرکز ته، د زړه له کومې مننه کوم او هم د خاص کونړ د ولس نه
مننه کوم چې د دې دوستانو مېلمه پالنه یې وکړه.

د کونړ والي صاحب په خپل فیسبوک پاڼه لیکلي وو:

د کونړ او لوگر ولایتونو والیانو د خاص کونړ د فرهنګي او ټولنیز مرکز څخه لیدنه وکړه

د لوگر والي محمد حلیم فدایي د یو پلاوي په ملتیا کونړ ولایت ته سفر وکړ او د دې ولایت له والي الحاج وحیدالله کلیمزي او قومي مشرانو

سره یې ناسته وکړه او د سیمه ییزې حکومتوالۍ پراختیا، سولې او ثبات د

ټینګښت په برخه کې یې د کونړ د ولایتي

د کښې ځوانه وحیدالله کلیمز، شاه محمود میاخیل، حلیم فدایي او ترشا

جنرال سیدخیلي د کونړ ولایت امنیه قوماندان

غوره ليکنې

ادارې او ولسونو هڅې وستايلې. د کونړ والي او راغلي پلاوي د ډيورنډ فرضي کرښې ته څېرمه د خاص کونړ ولسوالۍ په تر کلي کې د شاه محمود مياخېل د فرهنگي او ټولنيز مرکز څخه ليدنه وکړه او د ياد مرکز جوړيدل يې د هېواد د فرهنگ، ادبي او تاريخي وياړونو د خوندي ساتلو او د يادې سيمې د خلکو د ټولنيزو ستونزو د هواري په برخه کې د وياړه ډک گام وباله او د تقويه په برخه کې يې ورسره د همکارۍ ژمنه وکړه.

د کونړ والي الحاج وحيدالله کليمزي د لوگر ولايت د مشرتابه او ورسره مل پلاوي سفر د ملي يووالي او د دواړو ولايتونو د دولتي ادارو او ولسونو ترمنځ د اړيکو پراختيا او قوي همغږۍ رامنځته کېدو په برخه کې ارزښتمن گام وباله، نوموړي زياته کړه، کونړ د امنيت، ښکلاگانو او د علم او پوهې ټاټوبي دی او ولسونو يې د سولې او ثبات د ټينگښت په لاره کې د هيڅ راز همکارۍ څخه ډډه نه ده کړې ښاغلي کليمزي د شاه محمود مياخېل فرهنگي هڅې وستايلې او د دود سره سم د ولايت مقام له لوري چمتو شوې ډالۍ د کونړ والي او ولايتي شورا رئيس په لاسونو راغلي ميلمنوته ورکړل شوې.

قاري صاحب ضيا الرحمن ضيا ليکلي وو:

مينه په تلو راتلو زياتېږي

کله رازه کله به څه درځم مينه

غوره ليکنې

تېره ورځ زړه ته رانږدې دوست د لوگر پياوړې او فرهنگپال والي
 ښاغلي محمدحليم فدايي او ورسره مل پلاوي د لوگر د ولايتي شورارئيس
 او اعضاو يې ننگرهار همېشه بهار ته تشریف راوړی و. لومړی ورځ د
 ننگرهار د شريفو ولسونو په نماينده گۍ موږ ورته غرمۍ تياره کړې وه. ,
 د شپې د ننگرهار د والي له خوا ورته مېلمستيا برابره شوې وه. په دوهمه
 ورځ موپه خاص کونړ تنر کلي کې د پياوړي ليکوال اوسياستوال او
 فرهنگپال مشر ښاغلي شامحمود مياخېل د فرهنگي او ټولنيز مرکز څخه
 پداسې حال کې ليدنه وکړه چې د کونړ والي او ورسره مل پلاوي ولايتي
 شورا رئيس او اعضاو هم شتون درلود. واقعاً مياخېل صاحب په زړه پورې
 ستر نوښت د فرهنگي او ټولنيز مرکز په برخه کې کړې. سهارنۍ سوچه
 کليوالي ناشته راته جناب مياخېل صاحب په ډېره مينه تياره کړې وه چې
 مننه ترې کوو. غرمۍ مو د کونړ د محترم والي صاحب او ولايتي شورا
 سره وه.

د سفر هدف:

د لوگر، ننگرهار، کونړ ولسونو ترمنځ همغږي د ورونيو ولسونو ترمنځ
 د ښو اړيکو د رامنځ ته کولو په موخه ووږ موږ د ښاغلي فدايي صاحب
 دان وښت ستايو او مننه ترې کوو. له نورو واليانو، ځوانانو، مدني ټولنو
 هيله لرو چې په هېواد دننه سفرونه وکړي ترڅو د نورو قومونو له
 فرهنگ او دودونو سره اشنا شي او همدارنگه د سولې ښه سفيران
 واوسېږو. په پای کې د کونړ د شريفو ولسونو، د کونړ دوالي صاحب او

غوره لیکنې

پیاوړې مشر شاه محمود میا خېل څخه بیا هم مننه چې د کونړ عنعنوي ډالۍ یې مېلمنو ته د اعزاز په شکل ورکړې. د مینې مو پورې یو.

د میرزا ماما (ډاکټر کبیر ستوري) په یاد:

ډاکټر کبیر ستوری

زه نه غواړم چې د ډاکټر کبیر ستوري د ژوند په علمي او سیاسي اړخونو وغږېږم، ځکه چې ګڼو دوستانو د هغه کتابونه، مقالې او شعرونه لوستي دي او د ویلو لپاره به ډېر څه ولري. زه غواړم چې په دې وره مقاله کې د ډاکټر کبیر ستوري سره زما د شخصي اړیکو، تړاو او لیدنو کتنو په اړه څه ولیکم.

وړوکی وم، هغه وخت په کلونو نه پوهېدم، خو دا مې یاد دي د کابل په واصل آباد سیمه کې د عمرخان په ابتدایه ښوونځي کې چې اوس د عمرخان لېسه ده، د دویم صنف زده کوونکی وم، ډاکټر کبیر ستوری چې موږ ورته میرزا ماما وایه، جرمني ته د لوړو زده کړو لپاره روان و. نو زما پلار خدای بخښلي سید محمود حسرت چې په هغه وخت کې یې د کورنیو

غوره لیکنې

چارو په وزارت کې کار کاوه، موږ یې د ځان سره واخیستلو او کابل هوایي ډگر ته یې یوړو چې د ډاکټر کبیر ستوري سره چې تازه د رحمان بابا لېسې د دولسم صنف نه فارغ شوی و، خدای په امانی وکړو. د کابل هوایي ډگر ته ورغلو او دا زما لومړی ځل و چې هوایي ډگر ته لاړم. د کابل هوایي ډگر په رستورانټ کې چې د میدان د ودانۍ د بام په سر و، موږه چای وڅښه. د چای څښلو نه وروسته مو کبیر ماما سره خدای په امانی وکړه او دی د الوتکې په لور وخوځېد. ښه مې یاد شي چې موږ ورته د کابل د هوایي ډگر د ودانۍ په بام ولاړ وو او ده د الوتکې له دننه تر هغو لاسونه خوځول چې الوتکه والوته.

د ۱۹۶۴م کال و چې ډاکټر کبیر ستوری د لوړو تحصیلاتو لپاره پخواني غربي المان ته لاړ. په هغه وخت کې زه د ده په سیاسي افکارو، په مکتب کې د زده کړې په کچه او یا نورو راشه درشه باندې نه پوهېدم ځکه وړوکی وم او د ده د شخصیت، پوهې او سیاسي افکارو اندازه مې نه شوه لگولی. زما مینه د ده سره یوازې د ماماو لۍ په بنیاد وه او په مور مې ډېر گران و. ډاکټر کبیر ستوری او زما بل ماما محمد نعیم چې دواړه د رحمن بابا په لېسه کې شاگردان وو او هلته په لیلیه کې اوسېدل نو؛ اکثره به د پنجشنبې په ورځ زموږ کور ته راتلل، ځکه چې هغه وخت د لیلیې د شاگردانو او محصلینو لپاره په کابل کې دا یوه لویه تفریح وه، چې د جمعي شپه یا ورځ د خپلو خپلوانو او دوستانو کورونو ته ورشي. د پوهنتون د دورې په وخت کې ما هم د دې تفریح خوند لیدلی دی.

زما خدای بخښلی پلار ډېر اجتماعي او سخي سړی و، نو د جمعې په ورځ به زموږ نور خپلوان هم چې په مختلفو مکتبونو کې یې درس وایه، زموږ کورته راتلل او په اصطلاح ښه مېله به گرمه وه. په هغه وخت کې چې د جامو وینځلو ماشینونه نه وو، نو زما مور به همېشه د دې خپلوانو جامې هم وینځلې او پلار به مې زیاترو ته یو څه جمعه گي یعنې د جمعې د ورځې د خرچې په نامه لس شل افغانۍ هم ورکولې. خو زما د ماماگانو کورنۍ چې په سیمه کې یوڅه اندازه متموله کورنۍ وه، کله به چې دوی دواړه کابل ته راتلل نو نیا به مې ورته د خرچې پیسې ورکولې، دوی به دغه پیسې زما له مور سره ایښودې او د جمعې په ورځ به یې ترې د یوې اونۍ د خرچ لپاره یوه اندازه بېرته اخیستې. د دې پیسو سربېره کبیر ماما یوه بله پټه پانگه هم لرله، او هغه دا چې زما نیا به زما مور ته یوڅه پیسې پټې ورکولې او ویل به یې چې کبیر بد مصرفه دی نو که پیسو ته یې ضرورت شو، دا پیسې به له نعیم نه پټې ورکوې چې هغه خفه نه شي. د کبیر ماما بد مصرفي همدا وه چې ده به پیسې په خپلو دوستانو او انډیوالانو مصرفولې او د پیسو د جمع کولو او زیاتو پیسو د راټولولو شوقي نه و او د عمر تر اخره پورې یې همدا حال و. په هغه وخت کې به د خارج نه محصلینو خپلو کورونو ته یو څه پیسې لېږلې خو ده به د جرمني نه کابل ته د راتگ ټکت هم له کوره غوښته. زما پلار په اوښیتوب سربېره، د خاص کونړ په ابتدایه ښوونځي کې د ډاکتر کبیر ستوري استاد هم و. دا

غوره لیکنې

چې ډاکټر ستوری د مکتب په دوره کې همېشه اول نمره و نو په پلار مې
ډېر زیات گران و.

پخوا چې تلیفونونه
عام نه و نو د یو بل سره
رابطه چندان نه وه او
څوک به چې خارج ته
لارې نو میاشتې او کلونه به
یې نیول چې دی د کور او
کور د ده له حاله خبر شي.

لیکوال د ډاکټر کبیر ستوري سره

ډاکټر کبیر ستوری چې په اول ځل د
غربي المان نه په رخصتۍ افغانستان

ته راغی، نو زما د پلار وظیفه په مزارشریف کې وه، موږ ورسره هلته وو،
نو دی مې ونه لید. دویم ځل دی په ۱۳۵۰ هجری شمسي کال کې کونړ ته
راغی، نو زه د خاص کونړ په لېسه کې د نهم ټولګي زده کوونکي وم یعنې
تقریباً پس له اته کلونو مې ولید. دا چې زموږ د خپلوانو او ترورزو تعداد
زیات و، ده به هر خور یې ته ویل چې که ډېرې ته د ورځې لس ځلي هم
راځئ، ماته به ځانونه رامعرفي کوي، چې نومونه مو یاد کړم او له یاده مې
ونه وځي.

په دې وخت کې ډاکټر ستوري په خپله ماسټرۍ کار کاوه او د ذهني
کچې د معلومولو لپاره یې د ریسرچ سوالونه جوړ کړي وو. دا یې د خاص

غوره ليکنې

کونړ او عمرآخان په لېسو کې په شادگردانو و ازمویل. په خصوصي توگه يې په خپلو خپلوانو هم تجربه کړل او ما ته يې وويل چې خوربه! ستا ذهن ډېر ښه دی او دا چې زه هم په مکتب کې اول نمره وم نو راته يې وويل چې ته به هرو مرو خارج ته ځي، نو د اوس نه ورته ځان تيار کړه. په دې وخت کې ده د پښتو او د پښتنو د حقونو خبرې هم کولې، خو زموږ پرې چندان سر نه خلاصېده نو يوه ورځ ورته ما وويل چې ماما په کونړ کې دا ستا خبرې څه په درد خوري ځکه دلته خو نور قومونه نشته او ټول په پښتو خبرې کوي. ده راته وويل چې دا سمه ده چېرته چې نور قومونه نشته نو زموږ د نورو قومونو سره څه حساسيت هم نشته خو په خارج کې د نورو قومونو کسان ځانونه افغانان معرفي کوي او پښتنو ته کوچيان او د بدوي کسانو خطاب کوي چې دوی د افغانستان او پښتونخوا په سيمه کې تگ او راتگ کوي او د افغانستان دايمي استوگن نه دي. خو د دې خلاف بيا په کابل د افغان نوم يوازې د پښتنو گڼي او پښتنو ته د افغان غول خطاب کوي او ځانونو ته افغانان نه وايي. داسې دوه گونې چلند سپری مجبوروي چې د پښتنو د هويت او حقوقو لپاره مبارزه وکړي.

په دغه وخت کې ډاکټر کبير ستوري او يو شمېر نورو ملگرو لکه قدوس تندر، د المان په دويچي ويلي راډيو کې د پښتو ژبي پروگرام نوی پيل کړی و او موږ ته يې ويل چې تاسي بايد هره اونۍ د ټولو دوستانو او خپلوانو له خوا دوه سوه ليکونه راولېږئ، چې ووايي دوی د پښتو پروگرام اوري او خوښ يې دی. دا ليکونه به موږ ليکل او د پوستې له

غوره ليکنې

لارې به مو دويچي ويلي راډيو ته لېږل. د هماغه وخت د کونښنونو او د ډاکټر کبير او د ده د ملگرو د هلو ځلو له امله د دويچي ويلي په راډيو کې د پښتو پروگرام اوس هم شته دی.

څنگه چې مخکې مې يادونه وکړه، هغه وخت کې تېلفونونه نه وو او د ليکونو د وړو راوړو چاره ستونزمنه وه، نو کله به چې مياشتې، مياشتې وروسته د کبير ماما کوم ليک راوړسېد، نو زما خدای بخښلې نيا به هغه ليک د بالښت لاندې ايښی و او چې موږ به يې ليدو ته ورغلو، زر به يې راواخيست او ويل به يې ماته د کبير خط ووايه، چې تسل مې پرې وشي. دا ليک به يې په بېلابېلو خلکو دومره ډېر ولوسته چې اخر به د ليک کاغذ وشړېده او په همدې به يې د کبير د ليدو تنده ماتوله.

کله چې ډاکټر کبير د دويچي ويلي په راډيو کې کار پيل کړ او د پښتو خبرونه به يې ويل نو دا زما د نيا لپاره يوه لويه سرگرمي وه. راډيو به يې د کټ سرتې پرته وه او هره ورځ به يې د دويچي ويلي خبرونه اورېدل. که څه هم زما نيا ډېره پوهه او مدبره ښځه وه، خو د هغه وخت د افغانو ښځو فکري پراختيا ته پام سره، فکر نه کوم چې د خبرونو نه يې چندان خوند اخيست خو هدف يې يوازې دا و چې د خپل زوی غږ واوري.

په وروستيو وختونو کې چې ټيپ ريکارډر (ټيپونه) راووتل، نو بيا به ډاکټر کبير خپلې خبرې ثبتولې او د ليک په ځای به يې د ټيپ کيسټونه خپلې مور او کورنۍ ته رالېږل. نيا به مې بيا هم ټيپ ريکارډر د کټ سر

غوره ليکنې

ته پروت او د شپي د ویدو کېدو نه د مخه به یې ویلي چې د کبیری کیست ورواچوئ چې زه ویده شم.

ډاکتر ستوری بیا المان ته لاړو او څلور کاله وروسته چې زه د دولسم صنف نه فارغ شوی وم، بیا افغانستان ته راغی. دی به معمولاً څلور کاله پس د اوړي په موسم کې افغانستان ته راته. په دې وخت کې زه یوڅه په سیاسي مسایلو پوه شوی وم او د سیاسي بحثونو لړ مې پیلې شو، که دا مبالغه ونه کړم نو په خوریونو کې زه ورته ډېر گران وم او فکر کوم چې دا به د ده سره زما د فکري تړاو او په سیاسي مسایلو د بحث له امله وو. موږ کله هم په مادي مسایلو بحث نه کاوه اما نورو خپلوانو به په مادي مسایلو ډېر بحث کاوه چې خومره دې معاش دی او څه کوې او داسې نور. د ده به دا خبرې چندان نه خوښېدې. په کابل کې یوه ورځ په شهرنو کې پښتو ټولنې ته د تگ په تکل روان و، ده له یو چا نه په پښتو د پښتو ټولنې د پټې پوښتنه وکړه، خو هغه کس ورته په دری ځواب ورکړ. ده ورته وویل چې زه په دري نه پوهېږم که دا راته په پښتو ووايي نو ښه به وي. هغه نفر په تکلیف پښتو وویل او چې حرکت مو وکړ نو راته یې وویل چې خوریه ښه په تکلیف خو مې په دې بیچاره پښتو وویل. زما په اند دا د هر چا حق دی چې خپلې ژبې ته په خپله کار وکړي او نور څوک په دې متهم نه کړي چې ولې خپلې ژبې ته کار کوي. متأسفانه زموږ اکثره پښتانه نور د خپلو نیمگړتیاو لپاره ملامتوي او په خپله هیڅ نه کوي نو دا سم کار نه دی.

غوره ليکنې

ډاکټر کبير بېرته المان ته لاړ او د وطن حالات سره بدل شول. په ۱۳۵۷ هجري شمسی کال کې په کابل کې د ثور کودتا وشوه، دننه او بهر د خلکو ترمنځ د اړيکو ساتلو چينلونه له منځه لاړل، تماسونه پرې شول، د مرگ او ژوند خبره شوه او په دې لړ کې موږ مهاجر شولو، زيات وخت مو په غرونو کې تېر کړ او بيا پاکستان ته مهاجر شولو. (د هجرت او مهاجرت قصي زما په کتاب د واقعيتونو په بهير کې لوستلي شئ). يو وخت مو سره تماس ونيوه ځکه دی هم د خپلې کورنۍ سره بې رابطې شوی و. زما بل ماما محمد نعيم هم مهاجر شوی و او د کبير ماما کورنۍ او مشر ورور عبدالجلیل ملنگ لا هم په افغانستان کې وو. دی مو وهڅاوه چې پېښور ته راشي او هم به د ده کورنۍ پېښور ته راشي او د يوبل سره به وگورو. هماغه وو، چې په ۱۹۸۲م کال کې پېښور ته راغی. په پېښور کې د پښتنو د ځينې مشرانو سره د ليدو نه وروسته لا يوه اونۍ نه وه تېره چې د پاکستان د حکومت له خوا ونيول شو. په هغه وخت کې جنرال ضياالحق د پاکستان نظامي واکمن و، د جهادي ډلو طرفداري يې کوله. هغه په پاکستان کې او هم د افغانانو په منځ کې د ملي ډلو او کسانو د رشد سخت مخالف و. په دغه وخت کې ما په پېښور کې د يو امريکايي پروفيسر سره د انټروپولوجي ريسرچ کاوه.

ډاکټر کبير تقريباً اتلس مياشتې د پېښور په سنټرل جيل کې بندى و او حتی د خپلې کورنۍ سره يې هم لیده کاته نه کېدل. د ده سره به موږ هغه وخت لیده چې دی به يې هره اونۍ اتکړي په لاس د کچرو مجسټريټ

غوره ليکنې

(قاضي) ته راوست، او موږ به د لرې نه لیده او که کله به چې د سپاهیانو مزاج ښه وه او د چایو په نامه به مو یو خو روپی ورکړې نو د دې لاره به یې برابروله چې یو شو خبرې ورسره وکړو. د ده گناه دا وه چې ولې یې د پښتنو د مشرانو سره لیدنه کتنه کوله. د پېښور په سنټرل جېل او بالخاصه په لومړیو شپو او ورځو کې چې موږ ته د ده د بندي کېدو د ځای درک نه و معلوم، د پېښور په بالاحصار کې شکنجه شوی و او په تورو خونو کې کوټه قلفي و. په پېښور کې د جرمني قونسل به هره اونۍ سنټرل جیل ته د ډاکټر کبیر لیدو ته ورتلو، ځکه دی د المان غږ راډیو کارکوونکی و او موږ ته به یې اطمینان راکوه چې نن دی که سبا، دی به خلاصېږي. په دې نن سبا کې اتلس میاشتې ووتلې.

کله چې د پاکستان حکومت د جرمني په منځگړیتوب تصمیم ونيوه چې ډاکټر کبیر راخلاص کړي؛ نو موږ ته یې احوال راولېږه چې د ده پاسپورټ راوړئ چې دی موږ له پاکستان نه وکارو او جرمني ته یې لېږو. ما د ده پاسپورټ چې موده یې تېره شوې وه، واخیست او اسلام آباد ته مې د جرمني سفارت ته یوړ چې موده یې تمدید کړي. د جرمني سفارت ډېر ښه وضعیت وکړ او ډېر ژر یې پاسپورټ تمدید کړ. دا ۱۹۸۴ م کال و، دی یې له زندانه خوشې کړ، خو کور ته د تلو اجازه یې ور نه کړه او کورنۍ یې ورسره د لرې شېبې لپاره د پېښور په یوه هوټل کې ولیدل، زما بل ماما محمد نعیم او زه ورسره اسلام آباد ته لاړو او په هوایي میدان کې مو ورسره خدای په امانې وکړه. د حالاتو د خرابېدو له امله بیا زموږ رابطه

غوره ليکنې

سره منظمه نه وه او يوازې کله کله به مو د ده کوم ليک تر لاسه کړ. ما ته يې وويل چې جرمني ته راشه او که جرمني دې خوښ نه و نو بېرته تللی شې او ژبه به خوياده کړې خو موږ هم د جهاد او د افغانستان د آزادۍ په ولولو کې غرق وو؛ نو جرمني ته مې د تگ زړه ښه نه کړ او پلار مې هم راته اجازه نه راکوله.

په ۱۹۸۷م کال کې چې ما د امريکا غږ راډيو لپاره د محلي خبريال په توگه کار کاوه او هم د بلجيم د کمېټې مرستېال وم، په يوه رسمي سفر امريکا ته لاړم او د امريکې نه د راتگ په وخت کې بلجيم ته د دوه اونيو لپاره لاړم. ما د کبير ماما سره اړيکه ونيوله چې که بلجيم ته راشي نو ښه به وي ځکه په هغه وخت د اروپا ټولنه نه وه جوړه شوي او د وېزې مشکل و. کبير ماما د بلجيم د ليژنر ته زما د ليدو لپاره راغی او نيت مو و چې هالينډ ته لاړ شو. خو دا چې د ده سره نقشه نه وه نو څو ساعته مو د ليژنر په ښار کې سرگردانه تېر کړل چې بالاخره د شپي يوه بجه شوه نو راته وې ويل چې، ما به بېرته زما د کوربه کره کښته کړې، دی به بله اونۍ راشي، بيا به هالينډ ته لاړ شو. هغه وخت لوگزامبورک، هالينډ او بلجيم د بنيلاکس په نامه يوه گډه ويزه درلوده. کبير ماما يوه اونۍ وروسته بيا بلجيم ته راغی او د هغه ځای نه د هالينډ روتردام ته لاړو. په لاره مو ښې قصې وکړې او شپه مو سره يوځای تېره کړه. په سبا دی بېرته جرمني ته لاړو او زه د پېښور په طرف وخوځېدم. يوه خبره چې ما ورته وکړه هغه دا وه چې پېښور د ځوانانو لپاره او د ده د اولادونو د زده کړې لپاره برابر

غوره ليکنې

چاپېريال نه لري او که خپله کورنۍ جرمني ته راوړې نو ښه به وي. ده راته وويل چې زه به پيسي درلېږم او څوک چې سبق وايي مرسته ورسره کوه خو که دوی دلته راوړ نو دوی بيا د وطن او خپلو خلکو په درد نه خوري.

په هر حال دی له خپلې کورنۍ نه ليرې پاتې شو ځکه پېښور ته راتللی نه شو او افغانستان کې جنگ روان و. په ۱۹۹۰ م کال زه امريکا ته لاړم او په ۱۹۹۲ م کال کې جرمني ته د ده د ليدو لپاره لاړم. يوه اونۍ مو سره يوځای تېره کړه، دويچي ويلي راډيو مو وليده او د کولن پوهنتون مو چې ده په کې هلته خپله دوکتورا اخيستي وه، وليده. د ده ژوند ساده و او د ده کوټه د ډېرو افغانانو، پښتنو او خپلوانو لپاره دېره وه. ډېر بحثونه مو د وطن د حالاتو په اړه وکړل او ترې د تگ په وخت کې مې ورته بيا تکرار کړه چې د افغانستان حالات معلوم نه دي نو ښه به دا وي چې خپله کورنۍ جرمني ته راوړې. ده راته ښه وکړه او له هغې نه وروسته يې لومړی خپله مېرمن او دوه زامن نسيم ستوری او ايل ستوری جرمني ته بوتلل.

په ۱۹۹۶ م کال کې چې کله د سوات افضل خان لالا، د بېنظير بهتو په کابينه کې د شمالي علاقه جاتو وزير و، ډاکټر کبير ستوری يې رسمي مېلمه کړ او پس له دولس کلونو يوځل بيا پاکستان ته راغی. په دغه وخت کې زه هم له امريکا نه پاکستان ته د خپلې کورنۍ د ليدو لپاره راغلی وم. د اسلام آباد هوايي ډگر کې ورته خان لالا په خپله هرکلي ووايه او بيا د خان لالا کور ته لاړو. شپه مو هلته وکړه او د هغه ځای نه د خان لالا سره

غوره ليکنې

سوات لاړو. د سوات نه وروسته چارسدې ته راغلو او د ولي خان سره مو وليدل. همدا شان مو په اکوړه خټک کې د اجمل خټک سره وليدل. يوه مياشت يې په پاکستان کې تېره کړه او بيا بېرته جرمني ته لاړ. په دې وخت کې طالبانو کابل نيولی و او سياسي بحثونه ډېر گرم وو. ولي خان وويل چې پاکستان خو د طالبانو حمايت کوي خو په حقيقت طالبان د پاکستان لپاره ډېر خطرناک دي ځکه د طالبانو ځاله خو په پاکستان کې ده او دلته شل زره مدرسې دي.

آخر ځل زما په خيال چې په ۲۰۰۵م کال په مني کې ما کبير ماما وليده چې زه جرمني د مونشن ښار سره نږدې د اوډر امرگاو په سيمه کې د ناټو تعليمي مرکز کې د لکچر لپاره تللی وم او يو دوه شپې مې د ده سره هم په ويسلنگ ښارگوټي کې وکړي. په همدې پېره راته د ده کورنۍ وويل چې کبير ماما ستا خبره مني او که تشويق يې کړې چې د زړه عمليات وکړي نو ښه به وي. ما چې ورته دا خبره ياده کړه نو ده راته عملي دلايل وويل چې د زړه عمليات زما لپاره فايده نه لري او د زړه عمليات يې ونه کړ. په همدې وخت کې يوه شپه نا وخته چې تقريباً يوولس بجې به وي نو راته يې وويل چې خوربه څه بهر به ووځو او قدم به ووهو او ازاده هوا به تنفس کړو. د ويسلنگ په ښار کې مو قدم واهه چې يو ترافيکي څراغ ته ورسېدو او انتظار مو کاوه چې څراغ شين شي او موږ د سرک نه پورې وځو، په دغه وخت کې ده راته وويل چې خوربه! زما تقريباً څلوېښت کاله وشول چې زه په جرمني کې اوسېږم، دلته مې لسانس، ماسټري او

غوره ليکنې

دوکتورا واخيستله او د دې خلکو په ژوند، کلتور او ژبه هم ښه پوهېږم خو ما ته داسې ښکاري لکه چې ما دلته خلوېښت ورځې تېرې کړې وي او هيڅ مې زړه دلته نه دی نښتی. بله خبره يې راته دا وکړه چې ده يو وخت فکر کاوه چې افغانستان ته به ځي، ښه کتابونه به ليکي او په اکاډميک ډگر کې به ډېر کار کوي خو زياته يې کړه چې زموږ د پښتنو ژوند داسې کارونو ته چمتو نه دی ځکه اکاډميک کارونه ځانته فکر او ژوند غواړي او موږ هيڅ وخت ځانته کېږو نه، نو اوس هره ورځ په دويچي ويلي راډيو کې د خپل رسمي کار نه دوه درې ساعته زيات پاتې کېږم او يوڅه ليکم. که واړه کتابونه هم وي بايد چاپ يې کړم او اوس وخت کې لوی لوی کتابونه هسې هم څوک نه لولي. ده وويل چې د شعرونو ويلو نه زما مطلب دا دی چې دا د پښتو شعرونه هنرمندان ريکارډ کړي او د پښتنو په کورونو کې يې خلک واورې. بله مهمه خبره يې راته دا وکړه چې ده زما يادښتونه ليدلي وو نو راته يې وويل چې خوريه دې پسي مه گرځه چې ښه تحقيق او ريسرچ وکړې او بيا کتاب چاپ کړې نو ښه به دا وي چې خپل يادښتونه منظم کړې او چاپ يې کړې. په دی وخت کې ما د کورنيوچارو د وزارت د معينيت نه استعفا ورکړې وه او زيات شخصي يادښتونه راسره وو نو ما هم ورته لستوني راوغښتل چې، خپل يادښتونه چاپ کړم او دا دی اوس زما اته کتابونه چاپ شوي او درې نور چاپ ته تيار دي خو يوازې يو کتاب چې د بېړنۍ لويې جرگې په اړه و، هغه کبير ماما وليد او نور يې ونه ليدل. کاش چې دی ژوندی وای او زما

غوره لیکنې

دا نورې لیکنې یې هم لیدلې وای ځکه دی د علمي کارونو په ارزښت پوهېده او همېشه به یې زه تشویقوله؛ خو ژوند همېشه نیمګړی دی او د انسان امېدونه نه پوره کېږي، الله تعالی دې هغه وبخښي او جنت فردوس دې یې نصیب شي. انا لله وانا لله راجعون.

پورتني مقاله روحي ویاښ، تاند ویاښ او پژواک خبري اژانس هم خپره کړه

<http://www.taand.com/archives/٦٧١٦٨>

<http://www.rohi.af/fullstory.php?id=٤٤٧٤٨>

<http://goo.gl/Dal\MB>

د ننگرهار پوهنتون د رئیس ببرک میاخیل سره لیدنه:

۱۰ اپریل ۲۰۱۶م کال، ننگرهار پوهنتون، جلال آباد

نن مو د ننگرهار پوهنتون رئیس پوهندوی ببرک میاخیل سره، د دغه پوهنتون د محصلینو د چارو مرستېال استاد نعیم سروري او اداري مرستېال صاحب سره ډېر ښه او تفصلي مجلس درلوده چې څنگه سره د Peace Education په اړوند همکاري وکړو ترڅو دا مضمون د پوهنتون د نصاب جز وګرځي او په عملي توګه محصلین پکې برخه واخلي. د ننگرهار پوهنتون مشرتابه په دې اړه پوره لېوالتیا وښودله او ژمنه یې وکړه چې دا پروګرام به په لومړي سر کې په پنځو پوهنځیو کې تطبیقوي. زه شخصاً د ننگرهار پوهنتون د نوي مشرتابه نه مننه کوم چې د ننگرهار پوهنتون په

غوره لیکنې

چاپېریال کې یې فزیکي بیارغاونه، تدریسي او تشکيلاتي چارو کې پوره مثبت تغیر د پخوا په پرتله راوستلی دی.

دوی ته دې الله تعالی نور هم توفیق ورکړي چې خپل ولس او خلکو ته خدمت وکړي او د پوهنتون چارې سمې کړي. د یو هېواد د پرمختګ لپاره اساسي بنسټ سم تعلیمي نظام دی. پوهنتونو کې د معیاري او د موجوده حالاتو سره مناسب زده کړې خورا مهمې دي. د ما سره زما د دفتر همکاران حمیدالله ناطق صاحب او رفیع الله ستانکزی صاحب هم ملګري وو.

په پارلمان کې د کونړ د وکیل حاجي سخي مشواني عمل غندل:

۱۳ اپریل کال ۲۰۱۶م، کابل

نن د کونړ وکیل حاجي سخي مشواني د انکشاف د هات وزیر، انجینر نصیر دراني له خوا په دې متهم کړ چې گوندې ده د یوې پروژې نه شل سلنه کمېشن غوښتلي دي. کله چې د انکشاف د هات وزیر د استجواب له پارلمان ته راځي نو حاجي ظاهر د ننگرهار ولایت استازی چې لومړی مرستیال دی، ریاست د ولسي جرگې کوي او عرفان الله عرفان دویم منشي د حاجي سخي خبرې قطع کوي نو دی راپاڅېږي او عرفان الله عرفان د ګرېوان نه نیسي. هغه ورته وایي چې ته پوه شه او وزیر دې نو منډه اخلي او د وزیر میز ته ورځي او په هغه باندې گوزار کوي. زه لومړنی کونړی وم چې د حاجي سخي دا عمل مې په کلکه وغانده او په فیسبوک کې مې ولیکل:

نن زه د یو کونړي په توګه د یو کونړي وکیل عمل په پارلمان کې چې په یو وزیر گوزار کوي، په کله غندم. پارلمان د دلیل او منطق ځای دی نه د جنگ میدان.

زما دا لیکنه د ډېرو کونړو له خوا تایید شوه نو بیا ما بله لیکنه په همدې ورځ وکړه:

لنډغر په حکومت او پارلمان کې؟

غوره ليکنې

که تاسې د حکومت او پارلمان هغو غړو ته چې لنډغري کوي لږ متوجه شئ، گورئ چې دوی هغه کسان دي چې په مختلفو مافيایي کړيو کې لاس لري، په غلا، رشوت او چپاولونو يې صرفه نه ده کړې، دوی کوشش کړې چې د خپلو سيمو مخور او تعليميافته طبقه وځپي او بيا د خپل قوم او ډلې د حقوفو په شعارونو نور هم ځانونه چاق کړي. دوی نه د ځان په ابرو دي او نه د وطن. زما افسوس هغه تعليميافته کسانو ته دې چې دوی لا اوس هم د لنډغرو حمايت اوصفت کوي. زما په اند اوس د لنډغرو سيزن دی او ښه خريدار لري. د حکومت مشرتابه هم د لنډغرو په ملا تړلو فخر کوي. (د دې نه يوه ورځ د مخه جنرال دوستم په ارگ د جمهور رئيس اشرف غني ملا په دستمال وتړله او وبې ويل چې موږ ازبکان ستا حمايت کوو. دا ښه کار دی چې ازبکان د جمهور رئيس حمايت وکړي خو دوستم د لومړي مرستېال په توگه بايد د حکومت ملاتړ وکړي خو دا عمل د تلوېزيون په څپو خپور شو چې ډېر نمايشي او بې خونده و او هسې تصنعې بڼه يې درلوده)

يوه قصه مې راپه ياد شوله:

کله چې ما د کورنيو چارو په وزارت کې کار کاوه، د شينډند يو لنډغر(قوماندان امان الله د زيرکوه) چې اوس خدای بخښلی دی، يوه ورځ مو وزارت ته راوغوښته او (د هرات د والي اسمعيل خان سره مو په ميز کېښناوه) او ما فکر کاوه چې دی به په ټولو حالاتو پوهېږي، د ښه او بد فرق به کولی شي او موږ به ورسره مرسته وکړو چې د هرات په محلي

غوره لیکنې

حکومت کې برخه ولري او د منطق او دلیل له لارې به د خپلو خلکو حقوق ترلاسه کړي. خو ده همدا یوه خبره کوله چې زه د پښتنو حقوق غواړم او ریاستونه نه غواړم. نو ما ورته وویل چې په شعارونو او یوازې جنگ حقوق نه غوښتل کېږي ترڅو ته کومه معقوله طرحه ونه لري. بل تا ته چا دا حق درکړې چې تاسې د یو لوی قوم استازیتوب په خپله سیمه کې وکړئ.

بريالي عمرزي صاحب راته ولیکل:

جناب میاخیل صاحب زما سلامونه او نېکې هیلې ومنه. ستاسو د دې لیکنې څخه داسې جوتېږي چې په خپلو پرونیو څرگندونو پښېمان یاست ولې په دري ژبه کې یو متل چې وایی ماهی را که هر وقت از آب بگیری تازه است.

ما ورته ولیکل چې:

پېښمانه نه یم خو د هغوی دی هم پوښتنه وشي ځکه د فراه وکیل څه ونه کړل همداسې په مزار کې د عطا او دوستم ډلو د مظاهرو له امله خلک زخمیان او مړه شول. زما خبره دا ده چې که جدي او مناسب برخوردونه ونه شي ستونزې نورې هم زیاتېږي. په فیسبوک کې مې بله لیکنه په سبا وکړه:
یوه بله خبره!

غوره ليکنې

پرون خو ما د کونړ د وکیل دا عمل په داخل د پارلمان کې وغندلو. ایا دا خبره به څوک سپینه کړي هغه وکیلانو چې له پارلمان بهر یې پولیس وهلي او خلک یې زخمیان کړي، چا ترې پوښتنه کړې او که نه؟

یو مشر سپین ږیری مریض و او د مرگ انتظار یې کاوه، نو زوی ورته ویلي و چې پلاره! زموږ د چرگو هگی چا پتې کړي دي. پلار یې ورته ویلي و چې د هگیو د ورکېدو پوښتنه وکړئ. زوی ویلي و چې اوس به د هگیو په سر د چا سره څه جنگ او جنجال کوو پرېږده غوږ به پرې نه بنورو. څو ورځې وروسته یې زوی ورته ویلي وو چې ولا زموږ چرگې هم چا پتې کړي دي. پلار یې ورته ویلي و چې د هگیو پوښتنه وکړئ. زوی ورته ویلي وو چې موږ د چرگو خبره کوو او ته وایې د هگیو پوښتنه وکړئ. زوی یې بیا د چرگو پوښتنه نه وه کړه نو څو ورځې وروسته یې غوا چا پته کړه نو بیا یې پلار خبر شو او زوی ته یې وویل چې د هگیو پوښتنه وکړئ. زوی یې فکر وکړ چې د پلار یې اعصاب خراب شوي دي ځکه چې موږ ورته وایو چې غوا ورکه شوې او دی وایي چې د هگیو پوښتنه وکړئ. پلار یې ورته وویل زویه! زما اعصاب خراب شوي نه دي خو که د هگیو پوښتنه مو کړې وای نو ستاسې چرگان او غوا به چا نه پتولای. غل هم فکر کړی چې ته شوده او بوده سړی یې او د څه شي پوښتنه نه شي کولی نو غوا یې هم درنه یوړه. که حکومت په اوله کې د هغو وکیلانو، زورمندانو او قانون ماتونکو سره لږ په جرأت برخورد کړی وای نو هیچا به په پارلمان کې دننه او نه د پارلمان نه بهر د خلکو توهین،

غوره ليکنې

قتل، غارت، لوټ او داسې نور جرايم کړي وای. دا سلسله په پخواني حکومت کې او هم په اوسني حکومت کې دوام لري، بېلگي يې ډېرې زياتي دي.

سلطان محمد الياس سلطانزی راته وليکل:

مياخېل صاحب خفه کېږه مه دا وزيران هم د سپري زامن نه دي تاته بهتر معلومات شته دی دا چې په تېرو وختو کې تا هم په اوچتو چوکيو کار کړی دی ته او خدای تا په خپل وخت کې د معين او د مشاور په صفت کار کړی دی؟ تا د خپل ولايت کنړ ته او بيا خاص کنړ ځوانانو ته د وظيفې د پيدا کولو کوم اقدام کړی؟ نه هيڅ د مشوانې طرفداري نه کوم هغه څه چې کړي ښه يې کړی زموږ استازی دی زموږ په رايو دې مقام ته رسيدلی دی دا کار ما او تا کړی چې موږ رايه نه وی ورکړې ولې به نن داسې بده پېښه رامنځته کيده. نن چېرې ځوان گورې له ما نه نيولې تر نورو ځوانانو پورې هر وزارت ته چې ورشو د وظيفې عريضه مو په لاس کې وي او وکیل صاحبان مو هم ده غوږه نيولي وي، وزير صاحب په چوکۍ ناست او خوښه چلن و کړي ورته ووايې ته خلاص يې نور موږ پوه شه او ستا دا کس زه به يې مقرر کړم خو اخري خبر ته به راشم همدا وزير به درته ووايې سبا دومره بجی راشه چې ورشی بيا به سکرتر صاحب به ووايې که پنځه زره دالر ورکولی شى نو ښه او که نه يې شى ورکولی لار دې وهه همدا وکیلان د وزيرانو په مذهب پوهېږي..

ما ورته په ځواب کې وليکل:

غوره ليکنې

سلطانزى صاحب! اول خو زه په انتقاد خفه کېږم نه. که معقول و او زما نيمگړتيا په نخښه شي نو خوشالېږم او خپل ځان به اصلاح کړم. دا زما د ژوند تگ لاره ده. راغلو ستاسو خبرې ته که په زرهاو نه وي نو په سل گونو کسان ما مقرر کړى او روزلي دي. دويمه خبره دا ده چې قضاوت هغه وخت سړى ښه کولى شي چې کافي معلومات ولري. ما د وه کال په وزارت کې کار کړى چې يو کال مشاور وم او بل کال معين وم. دا ۱۱ کاله پخوا و هغه وخت دومره کم امکانات و چې لس موټرو د خريد لپاره وزارت بودجه نه درلوده او د پوليسو معاش ۱۸ ډالره و. دوه کاله موږ ووهل چې وزارت ته بودجه پيدا کړو. بيا هم د تحکيم ثبات پروگرام موږ پيل کړ او يوازې په کونړ کې ما شپږ ولسوالي جوړکړي، دوه کاله مبارزه موږ په حکومت کې دننه او هم بهر روانه وه چې زما د کورنيو چارو وزارت کتاب که ولولئ نو بيا به ان شاالله سم قضاوت وکړئ. زه د افغانستان معين وم او د افغانستان په کچه ارزونه کولى شئ. بل دا چې ما په داسې وزارت کې چې منبع د فساد وه کومه بدنمايې کونړو ته نه ده راوړى او نه څوک ويلى شي چې ما د چانه رشوت اخيستي دى او يا مې د خيانت د جوال خوله د چا سره نيولې وي. په هرحال زه چې څه کوم هغه زما مسووليت دى او هر څوک چې لږ لږ خپل وطن او خلکو ته کار وکړې بهتره ده، په يو بل به احسان نه کوو.

سلطانزى صاحب بيا وليکل:

غوره ليکنې

مياخېل صاحب زه په تا انتقاد نه کوم فکر کوم چېتاسو په خپل وخت کې چې د يو افغان په حيث ډېر کارونه کړي دي امکان لري زه به پوره معلومات پيدا کړم او ستاسې په حضور کې به يې کيږدم. خبره اصلې زموږ د وکیل صاحب وه هغه ما مخکې ذکر کړې وه هغه چې کوم کار کړی د خپل شخصي غرض لپاره به يې نه وي کړی. کېدای شی د ملت د ستونزو په درد درد من شوی وي او داسې غلط عکسل العمل يې ونښوده دا چېزموږ ډېری وکیلان په قانون نه پوهېږي چېپو چاته د قانون له مخې قناعت ورکړي بس د زور نه کار اخلي. په همدې ځاي به يې پريږدو کنه زموږ گناه زموږ ده چې رایه مو ورکړې ده

په هر صورت، راځم ستاسو کارنامو ته رښتيا به ووايو تاسو به په فساد کې لاس نه لری او سوک چېفساد کوي کېدای شي د هغوی مخه تاسو هم نيولي وي. نن چې زه تاسو سره په دی بحث کوم دا هم ستاسو د نیک اقدام نتيجه ده دنن نه دوه لسيزی وړاندې تاسو د خاص کونړ لیسې زموږ ځوانانو پر مخ پرانیسته او د وخت نه د گټې اخیستو نه موږ بیا خپلو ټولگيو ته روان شو. نن چېموږ څه زده کړي ستاسې برکت دی که نه موږ به اوس د جهل او ناپوهۍ په لمبو کې شپې او ورځې تېرولې. رالنډه به يې کړم تاسو ته زه ډېر احترام لرم زموږ شمله يې دا چېتاسو په خپلې ولسوالۍ کې يو فرهنگي اداره پرانسته ډېر خوښ شوم که د الله ج رضا وه بیا به له نږدې نه وگورو او په ټولو ادارو باندې به بحث وکړو. که ستاسې د لاسه پوره وه ډېرو ادارو کې به تغير راولو ستاسې په همکارۍ يوه خبره راياده شوه

غوره ليکنې

کېدای شي ډېر دوستان پری خفه هم شي که دا لیکنه وگوري او یا یې خوک یې تر غوږو ورسوی. ډېر بد به راباندی ووایي. چې دی لیونی ته گوره په خاص کونړ ولسوالۍ کې ډېر داسې مکاتب شته دی چېتاسې به هم پری خبر یاست چې دوه ۲/ وخته تدریس کوي یو ځای معاش د دولت له بودیجې اخلي او بل معاش د سویدن کمیټې نه اخلي ډېر ځوانان گورو چې درې، څلور او پنځه کاله کېږي چې د پوهنتون نه فارغ شوي او تر دی ساعت پورې بې روزگاره دي که په دې برخه که کوم اقدام تر سره کړی الله ج به ډېر زیات اجر و نه درکړي نور دې په لوی رب العزت سپارم بریالي اوسی په خپلو چارو کې...

ما یې په ځواب کې ولیکل:

مننه! بحث به کوو ځکه هدف مو اصلاح ده او زه بیخي نه خفه کېرم. که ولس زموږ آباد او تعلیم یافته وي نو زه پرې خوشاله کېرم. ما په کراتو ویلي چې څه مې تر وسې پوره وي کوم به یې او دا زما مسوولیت دی او څه طمع نه لرم کنه ۲۲ کاله دمخه خو ما مزدوري کوله او منصب مې نه درلوده اما دخپلې مزدورۍ نه مې دخاص کونړ مکاتب چلول نه مې ان جې او درلوده او نه بل تجارت خو که هر خوک لږ لږ څه وکړي اخر تری دریاب جوړېږي. د لیدو په هیله

۱۶ اپریل ۲۰۱۶م کال مې په فیسبوک کې ولیکل:

نن مازدیگر مو په هغه جرگه کې برخه واخیستله چې د انکشاف دهات وزیر نصیر دراني صاحب په کور کې چې گڼ شمېر قومي مشرانو،

غوره ليکنې

دولتي چارواکو او مخورو له خوا جوړه شوې وه. د جرگه هدف د چارشنبه په ورځ د وکیل سخي مشواني له خوا په پارلمان کې د نوموړي د احساساتي او عجولانه برخورد په اړه وه او وکیل سخي مشواني خپله ملامتیا ومنله. دا پېښه کوم پلان شوي پېښه نه وه چې سياسي، قومي، سمي او يا د پارلمان او حکومت ترمنځ کومه ستونزه وه. دراني صاحب په خپلو خبرو کې وويل چې د کونړ شريفو خلکو د بل هرچا نه دا عمل زيات غندلی او دې د ټولو کونړو د احساساتو نه منندوی دی. موږ هم د وکیل مشواني دا عمل چې په خپله گناه يې اعتراف وکړ وستاينه.

که پورته بحث ته متوجه شو نو د سم افهام او تفهيم په پايله کې روغه جوړه وشوه او دا موضوع نوره جنجالي نه شوله. خو بيا هم بعضې کسانو ليکل چې ده ته بايد سزا ورکړل شي حال دا چې ولسي جرگه په خپله پريکړه کې وکیل مشواني د لسو ورځو لپاره د پارلمان نه اخراج کړ.

نو ما بيا وليکل:

هر عمل جدا جدا محاسبه کېږي. که يو چا پرون بد کار کړی وي او نن ښه کار وکړي نو پرونی عمل ته يې بد او نني عمل ته يې ښه بايد ووايو. که داسې ووايو چې پرون دې بد کړي نو ته نور ښه کار مه کوه او ستا د نن ورځې ښه کار هم د غندلو دی ځکه پرون تا بد کړي دي نو دا سمه نه ده او په دې توگه بيا موږ نه شو کولای چې په کور او ټولنه کې اصلاحات راولو. د ټولنې سره برخورد موږ بايد داسې وي لکه پلار چې د اولاد سره برخورد کوي. که زوی بد کار وکړي نو پلار ورته نصيحت کوي چې

غوره ليکنې

زويه نن دې بد کار وکړ سبادا بد بيا ونه کړې. جزاگانې هم دخفيف او
تأديبې ډول نه پيل کېږي او شديد يا اشد مجازات ته رسېږي.

عجيبه قضاوتونه په فېسبوک کې گورم؟

۱۸ اپريل، ۲۰۱۶م کال کابل
چا چې د چا سره په گيلنه اوبه خښلي دي
د هماغو ملاتړ کوي کورکوران
سياست او ملگرتوب
او کاکگې سره گډوډه ده
عقیده هم د ملگرتوب
په تله تلل کېږي
اقتصاد او تجارت هم
په اصولو نه بلکې په ملگرتوب روان دی
او همداسې نور.....
يو خوا هندو سترې خدای نا راضه
او بل خوا هم عجيبه خلک
هندو زور شو مسلمان نه شو
همدی ته وايي د عقیدې
او سياست کمزوري
همدی ته وايي

غوره لیکنې

د کمونیکیشن خلا
او همدې ته وایي
چې اهداف رانه ورک دي
او ملي خطر نه پیژنو
د سوکړو کو او سبو جنگ و
په منځ کې دل شول
د مرچکو غوندې لعلونه
وطن وسو او ملت غرق شو
موږ لا اوس هم په الف زر آ
او ب زر به کې یو
گاونډیان په کومه خوا روان دی
دنیا په کومه خوا روانه ده
او موږ په کومه خوا
په فضل د مولا هرڅه به جوړ شي

د کتاب د ورځي په یاد:

۲۳ اپریل ۲۰۱۶م، کابل

پرون مو د خاص کونړ په ولسوالي کې د شاه محمود مباحیل فرهنګي
او ټولنیز مرکز کې زما د نوي کتاب د مخکتنې په موقع د څلور مختلفو
عنوانو (ځوانانو لپاره د حقوقي پوهاوي کتاب، ټولنیز ژوند په اسلام کې، د

غوره ليکنې

وطن معماران او درېيمه زاويه) د کتابونو ۸۰۰ ټوکه د غونډې په گډونوالو او ځوانانو وويشل. د کتاب د ورځي په مناسبت مو همدومره د وسي پوره وه.

مننه او کورودانۍ:

۲۲ اپريل ۲۰۱۶م کال، خاص کونړ

پرون د کونړ ولايت د خاص کونړ په ولسوالۍ کې زما د نوي کتاب (درېيمه زاويه: فيسوکي ليکنې او خاطرې) د مخکتنې غونډه وه. په دغه غونډه کې د قومونو او قبايلو د چارو محترم وزير محمد گلاب منگل، د همدغه وزارت سياسي معين ليکوال، اديب او شاعر څيړوندي عبدالغفور

غوره لیکنې

لېوال، د ننگرهار د پوهنتون رئیس پوهندوی ببرک میاخېل، په پارلمان کې د کندوز استازی انجنیر کمال ساپی، استاد نعمت الله کریاب، استاد هجرت الله اختیار، استاد عبدالصیر سباوون، قاري ضیالرحمن ضیا، سناتور رفیع الله حیدری، محمد انور سلطانی، شفیق الله شاداب، شاعر شرافت میاخېل، استاد نقیب الله خپلواک، احمدالله ارچیوال، د علومو د اکاډمۍ غړیو عبدالقیوم زاهد مشوani او عبدالظاهر شکیب، روح الله انوری، فضل واحد افکاری، ملنګزي، خان ولي سالارزی، ډاکتر محمدیونس بارګامي، میرویس وردک، عبدالوکیل آتک، شاعر رمضان صایم، د لغمان د ولایتي شورا رئیس طاوس خان او ګڼ شمېر نورو ځوانانو، قومي مشرانو، لیکوالانو، ادیبانو، شاعرانو او د علم او فرهنګ مینه والو برخه درلوده.

که د علم او فرهنګ او هم د خپلو خلکو او وطن سره مینه نه وي نو دومره اوږد سفر څوک د یوې غونډې لپاره د کابل، لغمان، ننگرهار، او د کونړ د نورو ولسوالیو په اوسنې شرایطو کې نه کوي. زه د هر یو د راتګ نه په ځانګړې توګه د زړه له کومې مننه کوم او موږ ته یې ویاړ راوبښه.

دا کتاب د شاه محمود مېاخیل د فرهنګي او ټولنیز مرکز له خوا چاپ شوی دی.

د ثور اومه او اتمه:

۲۷ اپريل ۲۰۱۶م کال، کابل

دوه ښې وې او مېړه يې ترې سخت په تکليف و. د يوې نوم عايشه و
او د بلې گله. نو ده به ويلې چې:

نه عاشه ښه ده اونه گله بلا دی و خوري يو تربله

نه اوم د ثور ښه دی او نه اتم بلادی و خوري يو تربله

اوس پری هم نه پوهېږو ځکه د دواړو تحولونو اهداف
انترناسوناليستي و او حال دا چې د يو هېواد حريم او ځمکه د يو چا
ملکيت دی او د يو چا په ملکيت تجاوز د غندلو دی. راځي چې دا خپل
ملکيت وساتو او چې خپل ملکيت مو د هر ډول مرضونو نه وساته نو بيا
به ټول ارامه او سوکاله ژوند ولرو. د آباد او سوکاله افغانستان په هيله!

د پورته کامنت په اړه په لس گونو دوستانو زما خبره تاييد کړې وه؛ خو

نظيف زیرک راته ليکلي وو:

مياخېل صاحب، تاريخ به هيڅکله ۷ او ۸ ثور هير نه کړي، ځکه ۷ د
ثور د طاغوت او باطل ورځ وه او ۸ ثور د حق او قرباني ورځ وه، د
مجاهدينو څخه بايد اول کمونستان او خلقيان ډېر ۷ د ثور وغندي ځکه
دوی غولول شوي و او دغه ۳۸ کاله غميزه هم د هغوی د کودتا لامل ده،
که اتمه ده او که اومه = يوه رڼا او بله تياره ده

مايې په ځواب کې وليکل:

غوره لیکنې

زیرک صاحب سلامونه!

موږه او تاسې ټول د جهاد په صف کې شریک و او قربانۍ مو ورکړې دي. البته په چا احسان نه کوو. مسایل سره باید ګډ نه کړو. زما په لیکنه کې د جهاد کلمه نه ده ذکر شوې. دا ډېر اوږد او تفصیلي بحث ته اړتیا لري چې د فیسبوک له لارې نه شي کېدلی خو بحث ځکه په کار دی چې موږ باید واقعیتونه ومنو او په کل کې درته یوڅو نقطې په گوته کوم.

د ظاهرخان او داود خان په حکومتونو کې پاسپورټ اخیستل ډېر سخت کار، خارج سره د افغانانو روابط ډېر محدود و، یوه ورقه دې هم بې له حکومت د اجازې چاپ کولی نه شوه او داسې نور. زموږ محصلین که شرق ته تللي، که غرب ته او یا اسلامي هېوادونو ته نو د دوی سره د خپل وطن او خلکو د رشد او انکشاف او تحصلي سطحي د لوړیدلو فکر و. خودوی هم د هماغه ملک د سیاسي انګیزو د اغېز لاندې راغلي و که هغه سوسیالستي مفکوره وه، که امپریالستي مفکوره وه که اسلامي وه او یا نیشنالستيکي مفکوره وه. په هغه وخت کې نورو هېوادونو کې او هم په افغانستان کې د وروسته والي علت او موجب د وخت دکتاتوري نظامونه و اود هرې ایډیالوژۍ پیروانو به د وروستوالي علت پرې به په یو بل اچوله. د جوانان مسلمان او یا ځوانو مسلمانانو ډلې مشران د داود خان په وخت کې پاکستان ته لاړول او د هغه ځای نه تربیه اومجهز شول او د افغانستان حکومت پرضد یې عملیات پیل کړل یعنې دا مسئله د ۷ د ثور نه مخکې وه.

غوره ليکنې

کله چې خلقيان راغلل دوی ډېرې سهوې او حتی جنايتونه وکړل او دا د تاريخ جز دي. که ايډيالوژي تری لري کړو نو دوی هم د مجاهدينو ډلو په شان په خو ډلو ویشل شوي و، د ايډيالوژي په نیلي سپاره و او په غیر اهاگانه توگه يې خپل وطنوال ووژل، د دوی کورونه يې وران کړل او داخلي جگړو ته يې زمينه مساعده کړه او د پردو لاسونه په پوره توگه افغانستان ته راوغځېدل.

مجاهدينو ډلي هم هماغه څه وکړل چې دوی کول. ډېر افغانان په پاکستان کې لا درکه شول، داخلي جنگونه يې په خپل منځ کې وکړل او چې قدرت ته ورسېدل نو د کابل جنگونه او جنايتونو نه سترگي پټولې نه شو. ډېر کسان د پاکو احساساتو قرباني شول.

د شوروی اتحاد د سقوط نه مخکې او هم وروسته، د بهرنيانو لپاره او په خاصه توگه لویو ستر قوتونو لپاره ايډيالوژي د اقتصادي گټو وسيله وه که نه مارکسيزم او امپرياليزم دوه جدا اقتصادي نظامونه و. د شوروی اتحاد د سقوط نه وروسته، اوس ايډيالوژي ډېر لږ اهميت لري او مسئله ټوله اقتصادي ده. دا چې دومره تحولات په دنيا کې راغلل او دومره قرآنۍ مو ورکړې، زموږ سرونه بايد لږ د دنيا په سياست خلاص شي چې څنگه موږ کولای شو، خپل اقتصادي گټي وساتو او دا ولس د فقر او غربت نه وژغورو. افغانستان اسلامي هېواد دی او اسلامي هېواد به وي خو که فقير وي نو بيا موږ داسې کارونه کوو چې هغه د اسلام د عقيدې سره هيڅ سر نه خوري او هره ورځ موږ او تاسې په لس گونو داسې مسايل گورو چې

غوره ليکنې

حتی هغه کسان چې ځانونو ته د اسلام ټيکه داران وايې هم د اسلام پيروي نه کوي. وطن جوړول ملې انگېزه او حاکميت د قانون غواړي ترڅو اجتماعي عدالت د يو باثباته نظام لپاره تامین شي. په درنښت

د يومعصوم ماشوم اختطاف او شهادت:

۲۹ اپريل ۲۰۱۶م کال، کابل

قاري ضياء الرحمن ضيا د خپل فيسبوک په پاڼه ليکلي وو او دا عکسونه

بې خپاره کړي وو:

انالله واناليه راجعون

چې د بل په درد دردمند شي درد هغه دی
د خپل ځان په درد حيوان هم ښه پوهېږي

د دې خبر په اوریدو مې سخت ټکان وخوړ، غیرله ژړا او دعا کولومې بله هیله نشته، ظالمه څنگه دې په دې تنکي گلاب د مرگ زړه کېدلو، دالومړۍ پېښه نده خو دا دا پوست او انځور دومره شریک کړئ چې ان تر ولسمشره ورسېږي، ترڅو عاملین یې عاجل گرفتار او په اعدام یې محکوم کړي!

دا کوچنی اباسین نومېږي، د نهه خویندو یوازېنی ورور و چې له ننه درې میاشتې وړاندې د کابل له کارته نو نه یوې ډلې انسان تښتونکو وتښتواوه او په بدل کې یې له کورنۍ څخه د سل زره ډالرو غوښتنه وشوه، خو کورنۍ یې دومره پیسې نه درلودې، وروسته یې د لاس یوه گوته غوڅه او کورنۍ ته یې راواستولې و خو... بیا هم پیسې پیدا نه شوې او بل اخره ظالمانو نن په بې رحمۍ سره په شهادت ورساوه.

کورنۍ ته یې د زړه صبر غواړم

غوره ليکنې

ياالله ج ته مو نور د ظالمانو د ظلم او دسيسو وساتې، امين ثم امين
ما د فیسبوک په خپله پاڼه دا پورته عکسونه او لیکنه شریکه کړه او
ولیکل:

وحشت هم حد لري دا انسانان ځناور شوي او هر غل او قاتل باید
اشد مجازات شي تر څو نور عبرت ترې واخلي. د ظالمانو سره صله رحمي د
ظلم حمایت دی.

کور ودانی او مننه، د حاجي صاحب فاروق ساپي نه:

د مې میاشتې لومړۍ نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل
زه د حاجي صاحب فاروق ساپي نه یو نړۍ مننه کوم چې د شاه محمود
مباخيل فرهنگي او ټولنيز مرکز سره يې ۱۰۰۰ امريکايي ډالره مرسته وکړه
او دا مرسته به د کتابخانې په الماريو ولگول شي.

که څه هم زه نه غواړم چې د مرکز په نوم د دوستانو نه مرسته وغواړم
ځکه څه چې زما په وسه پوره وي هغه به کوم خو بعضې خپلوان او
دوستان چې د نږدې نه له ما سره په اړیکه کې دي غواړي چې په دې مرکز
کې له ما سره په خپله خوښه او مینه برخه واخلي، زه د دوی د مرستو نه
مندوی یم او د دوی نوم به د مرکز په مجله کې چې (وستل) نومېږي او په
هرو درېو میاشتو کې به خپرېږي نشر ووم.

د (وستل) نوم د علومو اکاډمۍ د غړي څېړنوال عبدالقيوم مشواڼي
وړاندیز و او نن د کابل راډیو او ټلوېزیون د عمومي رئیس زرین انځور په

مشوره خوښ شو او دا به د شاه محمود میا خېل د فرهنګي او ټولنیز مرکز نشریه وي.

د پکتیا له فرهنګي ټولنو نه مننه:

۷ می ۲۰۱۶م کال، کابل

پرون د پکتیا ولایت فرهنګي ټولنو لکه د سمون کلتوري ټولنې، د پکتیا پریس کلب، د لویې پکتیا فرهنګي مرکز، د پکتیانو خويندو د همغږي مرکز، د مصور بنسټ، د مدار ویپ پانې، د پکتیا د پوهنتون استادانو او محصلینو، لیکوالانو، ادیبانو او شاعرانو، د پکتیا پوهنتون په تالار کې، زما لپاره لمانځغونډه جوړه کړې وه. په دغه غونډه کې چې په سل گونو خويندو او وروڼو گډون کړې و، زه د دې غونډې د ټولو گډونوالو او ترتیب کوونکو نه نهایت زیات مننه کوم چې زما د کارونو او لیکنو ستاینه یې وکړه. ما دومره څه نه دې کړي لکه چې څومره زه دوی وستایلم، زموږ یې قدرداني وکړه او د پکتیا د دود او دستور سره سم یې شمله زما په سر کړه. د پکتیا فرهنګپال ولسونه په خپله قدرمن ولسونه دي چې د نورو قدرداني کوي.

دا غونډه چې د کیفیت او کمیت په لحاظ درنده غونډه وه، د غونډې ځانگړې او مهمه برخه دا وه چې دا غونډه د قومي او سمې ساحې نه بهر وه چې د هېواد د نورو سیمو او ولایتونو نه گڼ شمېر لیکوالانو او په وطن مینو اشخاص گډون په کې کړی و او په ملي مسایلو بحث وشو.

په دې غونډه کې د لوگر قدرمن او هڅاند والي صاحب محمد حلیم فدایي، د جمهور رئیس د ټولنیزو چار ارشد سلاکار استاد لعل پاچا ازمن، د فراه پخواني والي شهرزاد صاحب، د لوگر پخواني والي اقبال عزیزی، د ودان افغانستان گوند مشر محمد یار صاحب، د پکتیا د اطلاعاتو او فرهنگ رئیس شفا مشفق صاحب، د پکتیا د ولایتي شورا پخواني رئیس بنایسته جان احمدي صاحب، د پکتیا پوهنتون استادانو او ژورنالستانو گډون درلوده. زه د پکتیا د پریس کلب نه مننه کوم چې د غزل مابنام یې د شیرالله مراد صاحب په یاد برابر کړی و او ډېره ښه مشاعره وه او ما ترې ډېر ښه خوند واخیست

چې زموږ د ولسونو احساس لا مړ نه دی او ان شاالله د افغانستان راتلونکې ډېره روښانه وي. زه په خاصه توګه د داؤد تپان صاحب او سمیع الله پيوند صاحب نه مننه کوم چې د

غوره ليکنې

خپلو ملگرو سره يې د نورو هلو ځلو ترڅنگ فزيکي ستريا ډېره وگالله.

د غونډې گډونوالو ته ما څلورسوه جلده کتابونه ډالۍ کړل خدای دې وکړي چې د دوی د لوستلو يوڅه تنده پرې ماته شي. په اخره کې مې د گډونوالو او د پوهنتون محصلينو سره عکسونه وويستل او هم مو د پکتيا ولايت محترم والي صاحب نصرت سره د هغه په دفتر کې وکتل.

د غزل شپې مانډامني غونډې انځور

<http://www.pajhwok.com/en/۲۰۱۶/۰۵/۰۷/special-gathering-pays-tribute-miakhel-paktia>

د لوگر والي صاحب محمد حليم فدايي د پورته غونډې په اړه د لوگر ولايت په فېسبوک پاڼه ليکلي و:

ترټولو لوی فاتح هغه دی چې خپل ځان فتح کړي:

ياده خبر د لوگر والي محمد حليم فدايي د پکتيا ولايت مدني ټولنو، ژورنالستانو، ليکوالانو او د پوهنتون استادانو له خوا د هېواد وتلي ليکوال او سياستوال شاه محمود مياخېل په غمانځغونډه کې وکړه، ياده غونډه چې د پکتيا پوهنتون د غونډو په تالار کې جوړه شوې وه، د لوگراو لغمان پخواني والي محمد اقبال عزيزي، د فراه پخواني والي شېرزاد، د ولسمشر مشاور لال پاچا ازمون د هېواد له بېلابېلو ولايتونو څخه راغلو ليکوالانو او د قلم خاوندانو او د پکتيا پوهنتون محصلينو گډون کړی و.

د لوگر والي محمد حليم فدايي يادې غونډې ته په خبرو کې د شاه محمود مياخېل د خدمتونو يادونه او ستاينه وکړه، والي وويل جگړه په دوه ډوله ده يو بالقوه او بله بالفعل جگړه ده، چې موږ په بالفعل جگړه کې ښکېل شوې يو او بالقوه جگړه چې نسلي، فرهنگي او معلوماتي خلا رامنځته کوي د جگړې خطرناک ترين ډول دی چې شاه محمود مياخېل د جگړې په مقابل کې د جهاني تجربو څخه د ځان وخت او ټولنې مدیریت ترېل هرچا څخه په ښه ډول کړی دی.

والي وويل تر څو چې يو انسان د خپل لس سانتي متره مغز او يو نيم متر بدن فتح نه کړای شي نو ټولنه او جهان نه شي فتح کولای، او که چېرته د خپل ځان لپاره لرليد ونه شو ټاکلی، نه شو کولای د هېواد لرليد وټاکو.

غوره ليکنې

موږ بايد د مشرانو د نوم او تصوير غځولو لپاره نه بلکې د هغوی د فکر غځولو لپاره کار وکړو.

همدرانگه فدایي د پکتیا ولایت د ټولو مدني ټولنو، لیکوالانو او ژورنالستانو څخه مننه وکړه او دغه گام یې وستایلو.

په غونډه کې اقبال عزیزی، استاد لال پاچا ازمن، لیکوال او شاعر عبدالمحمد محمد یار او د پکتیا د ولایتي شورا د پخواني رئیس سربېره د پوهنتون استادانو، قومي مشرانو او لیکوالانو هم د شاه محمود میاخیل د هېواد لپاره د کارونو ستاینه وکړه او د داسې غونډو جوړول یې وستایل. غونډه کې شاه محمود میاخیل هم خبرې وکړې او د غونډې جوړونکو څخه یې مننه وکړه.

په پای کې د لوگر والي او یو تن قومي مشر له خوا د پکتیا د مدني ټولنو له خوا برابره شوې لونگۍ او ستاینلیک ورکړل شو.

د لوگر په ولایت کې د محترم والي محمد حلیم فدایي د کارونو یادونه او

ستاینه:

۷ مې ۲۰۱۶ م کال، کابل

پرون مو د پکتیا ولایت ته د تگ په مهال د لوگر ولایت مرکز وکوت او غرمه مو د لوگر محترم والي محمد حلیم فدایي صاحب سره تېره کړه. د لوگر محترم والي یو کال وړاندې د والي په توگه وټاکل شو خو په دې لنډ وخت کې او په لږو امکاناتو سره ده د ولایت مقام، استوگنځی او ماحول

غوره لیکنې

ته دومره تغیر ورکړي دی چې ما هیڅ فکر نه کاوه ځکه دا ولایت ما مخکې لیدلې و چې چندان خونده یې نه وه. د دې نه سربېره، د امیر ابدال د غره سره یې ښه تفریحي ځای جوړ کړی او ان شالله چې که دا ونې غټې شي نو د لوگر او هم د نورو ولایتونو او په خاصه توګه به د کابل ولایت اوسیدونکو ته ښه د تفریح ځای وی. لوگر ډېر تاریخي ولایت دی اما چا ورته سم کار نه دی کړی سره له دې چې ډېر لوړ پوړي چارواکي یې درلودل. د سراجي مؤلف چې د میراث مهمه برخه ده لوگری دی، امیر ابدال او حسن ابدال سره وروڼه و، یعقوب چرخي صاحب، غلام حیدرخان چرخي، عبدالملک عبدالرحیم زی او داسې نور او د اوسنې حکومت به خو خبرې نه کوو چې د ټولو سیمو نه لویه ونډه په حکومت کې لري.

د فدايي صاحب د ټولو نه مهم ابتکار د ۷۲۶ کلونو نه وروسته د صرف بهايي چاپ په نوې بڼه او په پښتو ژبه دی او دا یې د لوگر ولایت ټولو مدرسو ته ویشلی دی. موږ په مکتب کې ضرب او ضربا ډېر وایه خو په معنی یې نه پوهېدو. دا د عربي ژبې ګرامر دی چې افعال یې په وهلو پیل کېږي. دا چې موږ د عربي ژبې په ګرامر کې طالبانو او شاګردانو ته وهل په مغزو کې ږدو؛ نو د اوسني تدریسي مېتود سره سم کار نه دی او فدايي صاحب د ضربه کلمه په خدمه بدله کړې او د شاګرد او طالب په مغزو کې باید د وهلو په ځای باید خدمت کېښودل شي. فدايي صاحب نه مننه چې یوسل او پنځوس جلده دا نوی کتاب یې موږ ته ډالی کړ.

غوره لیکنې

یو څه چې مهم وو، هغه دا وو چې د ولایت د دفتر په ساحه کې
بنايسته جومات چې ۲۵۰ کسه پکې ځایېږي جوړ کړی او دا جومات به د
شهید ارسلا جمال په نوم ونوموي. ارسلا جمال د لوگر ولایت محترم والي
و چې د اختر په ورځ په جومات کې په شهادت ورسېده.

په افغانيت افتخار:

۹ می ۲۰۱۶ م کال، کابل

په دې عکس کې دې قدرمن او سپېڅلي افغان ته وگورئ چې په يوې لړۍ پرتې سرحدي ولسوالۍ خاص کونړ کې د خپل وطن بيرغ ورباندې خومره گران دی چې د خپلې کراچۍ په څنډو يې لگولی او افتخار پرې کوي. دی د خپل ولس او خپل وطن سره خیانت نه کوي او خپلو اولادونو ته حلال رزق گټي او په خپل افغانيت افتخار کوي.

اوس دا راته ووايست چې دی قهرمان دی او که يو وزير، والي، رئيس، مامور، وکیل، معلم او بل دولتي چارواکی چې هم معاش لري او هم د دولتي امکاناتو نه گټه اخلي اما د دې ټولو امتيازاتو د پاسه له خپل ولس او خلکو سره خیانت کوي. خپله دنده په صداقت نه اجرا کوي او د دولت د ضعیفه کولو لپاره په هيڅ نه شرمېږي. داسې دولتي چارواکو ته چې د خپل ولس او وطن سره خیانت کوي، دوی ته د دې سپېڅلي افغان په پرتله شرم او خجالت په کار دی.

د ځوانانو، متوسطو او زړو نسلونو ترمنځ بايد تړاو موجود وي:

۱۰ می ۲۰۱۶ م کال، دوبي هوايي ډگر

پرون ماښام په يو ډېر ښه محفل کې وم چې ځوان ديپلوماتان، دولتي چارواکي او د مدني ټولنو غړو پکې برخه درلوده. دا دوستانه محفل، چين ته د افغانستان د نوی سفير جانان موسی زي په وياړ جوړ شوی و. په محفل کې شايد د ټولو نه زما عمر زيات و. که څه هم په افغانستان کې د ځوانۍ عمر معلوم نه دی چې يو څوک د کوم عمر ترمنځ وي چې د

غوره لیکنې

ځوان لقب ورته ورکړل شي خو اکثره گډون کوونکي د پیغمبرۍ عمر ته نږدې وو. سوال دا دی چې په دې وختونو کې همدا یو شعار ډېر زیات عام شوی او د هرکاره و په خوله دی چې د ځوانانو نه باید کار واخیستل شي او ځوانانو ته باید موقع ورکړل شي.

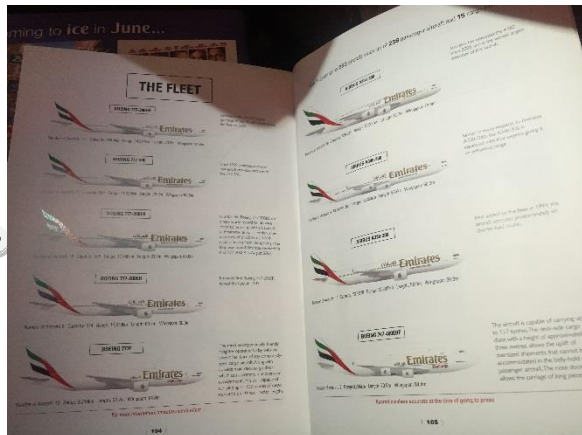
د پرنسیپ په لحاظ دا سمه خبره ده خو په عین وخت کې دا ډول شعارونه ټولنه نوره هم تقسیموي ځکه یو نسل د بل نسل سره تړاو ته سخته اړتیا لري او موږ نه شو کولای چې د دې تړاو اهمیت ته په کمه سترګه وګورو. ځوانانو ته په کار ده چې هم د خپلو مشرانو احترام وکړي او هم باید د دوی د تجربو نه ګټه واخلي ترڅو موږ یوه سالمه ټولنه ولرو چې د هر نسل کسان پکې خپل ځای وګوري. که د ځوانو نیالگو سمه روزنه ونه شي نو دا نیالګي یا وچېري او یا حاصل د میوې به یې ډېر کم وي. خدای دې وکړې چې زما خبره په ځوانانو بده ونه لګېږي ځکه د دوی خبرې په ما بدې نه لګېږي.

الله تعالی انسان ته څومره عقل ورکړی دی:

۱۱ مې ۲۰۱۶م، ویرجینیا، امریکا

پرون د دوبي نه
امریکا ته په ایربس
۸۰۰-۳۸۰ الوتکه کې
د لومړي ځل لپاره

۱۰۹

غوره لیکنې

راتلم چې د دنیا د سورلیو د الوتکو د ټولو نه لویه الوتکه ده چې د سر نه ترلکې او د وزرونو ترساحې پورې د دې الوتکې مساحت 72.7×79.8 دی یعنې $5,801.46$ متره مربع کېږي چې تقریباً درې جریبه ځمکه کېږي. دا دوه منزله الوتکه د 615 سورلیو ظرفیت لري چې سورلیو ته د درې وخته خوړو ترڅنګ تشابونه او نور سهولتونه تر شاوړه پورې لري. دا الوتکه تر $15,000$ کیلومترو پورې فاصله بې له دمې وهلی شي او موږ یې په 14 ساعتونو کې واشنگټن ته راوړسولو. په عکس کې د دې الوتکې ترڅنګ د اماراتو د شرکت د نورو الوتکو تفصیل هم کتلی شئ.

ما ویل چې الله تعالی انسان ته څومره عقل ورکړي چې دا درې جریبه الوتکه یې د سورلیو اوسل گونو بکسونو سره په هوا روانه کړي ده. ما ته د کونډې د زول د فلم صحنې راپه یاد شولې چې د افغانستان د ښارونو او اطرافونو ترمنځ د ژوند واټن یې په دې فلم کې ډېر ښه تمثیل کړی دی. د افغانستان او د دنیا د نورو ملکونو ترمنځ تفاوت همدومره دی، چې څنګه د کونډې زوی په خپل فلم کې تمثیل کړی دی. موږ لا اوس هم د فیل په غوږ کې ویده یو او په جنګ افتخار کوو. زما په اند، نه اسلام د کشف او انکشاف مخه نیسي او نه انسانیت. بېځایه ارادي او غیرارادي جنگونو، بېځایه غرور او تش په نامه شعارونو زموږ حالت داسې کړی دی چې د آسیا په هېوادونو کې افغانستان د ټولو نه وروسته پاتې هېواد دی.

غوره ليکنې

د پورته پوست په اړه ډېرو دوستان ښه او مثبت نظرونه پوست کړي وو خو يو تن د وحدت افغان په نامه چې مستعار نوم يې دی لږ متفاوت او انتقادي پوستونه کړي وو، چې غواړم کټ مټ، زما او د ده پوستونه دلته رانقل کړم:

افسوس دی چې همدې مشرانو چې اوس خلکو ته د نورو خلکو د الوتکو صفتونه کوي همدوی خلکو ته د جهاد فضایل بيانول. دی مشرانو خپله په امريکا او اروپا کې ژوند غوره کړ او د دې بدبخت وطن خلکو ته يې جهاد جهاد ياداوه. اوس چې دا خلک په داسې الوتکو کې سفرونه کوي علت يې دا دی چې دوی خپل خلک بدبخته کړل. په هغوی يې جهاد وکړ، هغو ته يې ونه ويل چې په بچيانو باندې تعليم وکړي بلکې هغو ته يې وويل چې جهاد وکړي. نو اوس تاسو ووايې د يو مجاهد ملت نه نور څه تمه کېدای شي. د مجاهد ملت بيوزله ښځې په لاس گاږو کې د تورخم په دروازه کې بندي ولاړي وي او جهادي مشران يې په لويو لويو الوتکو کې سفرونه کوي. خدای به دا ملت له دې هم بدتر کړي چې داسې مجاهد مشران لري او د مجاهد مشرانو پيروي کوي.

ما ورته په ځواب کې وليکل:

وحدت افغان صاحب! خبره دا ده چې هر نظام که په هر نوم وی او اجتماعي عدالت پکې نه وی نو خلک ترې فرار کوي. د هغه وخت درژيمونو نه فرار په خپله خوښه نه و، دا فرار وروسته د مجاهدينوپه وخت کې، هم د طالبانو په وخت کې او اوس هم دوام لري.

غوره ليکنې

د طيارو صفت منحيت چکر او طياره کې د تگ لپاره نه دی کړی هدف مې دا دی چې موږ بايد د خپلو استعدادونو نه کار واخلو نه دا چې د فرار زمينه ورته مساعده کړو. دامريکا يو راز د ترقي همدا دی چې د نورو هېوادونو نه استعدادونه جذبوي. موږ خو د نورو هېوادونو نه استعدادونه نه شو جذبولې خو خپل استعدادونه رانه هم فرار کوي. دا مسايل او زموږ ستونزې په عاطفې برخوردونو باندې حل کيدی نشي. ترڅو موږ احساساتو په عوض منطقي او سم خورد د خپلو ستونزو په اړوند ونه کړو زموږ ستونزې به په خپل حال پاتې وي او ورځ په ورځ به زياتېږي.

ده بيا وليکل:

د ناسمو رژيمونو سره سياسي مبارزه هم کېدای شي يواځي دا نه ده چې بې سواده خلک يې د نورو د گټو لپاره د جهاد په نامه راوپاروه او وطن پری له يو مخه خراب کړه. که دا مشران په حقه واي نو دی ته به يې هم فکر کړای واي چې د پاکستان په مرسته د وخت د حکومت را پرځول او د هېواد وړانول د خلکو او هېواد په گټه نه وو. دا جهاد افغانستان دفاع پاکستان او د هېواد وړانولو په بيه د جهادی مشرانو او قومندانانو گټي پکي وي. د ډاکټر نجيب حکومت چې مجهزه اردو او منظم حکومت يې درلود همدې جهادي ټيکه دارانو د جهاد تر نامه لاندې رانسکور کړ. هغه سړي ډېري نارې وکړي چې راځي روسان تللی دي راشی نوري دنيا ته وگوري خلک څه کوي او موږ څه کوو. هغه سړي ۲۸ کاله مخکي

غوره ليکنې

خلکو ته وويل چې راځي چې وطن ته ترقي ورکړو، سوله وکړو او پر مخ لاړ شو. خو د جهادي بامبرانو گټي په دي کي وي چې دا وطن ښه زېږ کړي اود وطن ښځي يې بيا پاکستاني ډاکټر ته په لاس گاږي کي رواني وي. فکر وکړي که ۲۸ کاله مخکي خلکو د هغه سړي خبره منلې وای اوس به موږ په ډېر ښه حالت کي وای البته جهادي مشرانو به دومره شتمني نه لرلای.

ما ورته په ځواب کې بيا وليکل:

کله چې د نظام واکداران اعتبار د لاسه ورکړي نو بيا سمه خبره يې هم څوک نه مني. بله مهمه خبره دا ده چې زموږ ولس همېشه په تيارو کې ساتل شوی او پخوانيو مشرانو هم د ځانه ابتکار نه درلوده او نه او ورپسې مشرانو. که زموږ او يا دهغه کسانو چې موږ ورته مشران وايو او کيست يې سرچپه واچوو نو گورو چې څومره اشتباوی شوی دی. داشتباو تکرار په خپله ديو ملت او دهغه ملتونو د مشرانو ضعف ښايي. موږ اوس ډېری نيمگړتياوی لرو او په خپلو ناکاميو منحيث ولس بايد اعتراف وکړو.

ده بيا وليکل:

خبره دا ده چې د تاريخ په اوږدو کي زموږ ټول مشران زموږ د خلکو سره اعتبار له لاسه ورکړي وو. د دې خبرې يواځيني علت دا نه وو چې همېشه به مشران مقصر وو او ځکه به نو په وړاندي به يې خلکو بغاوت کاوه. امير امان الله خان غوښتل چې دا ملت د پرمختگ په لور رهبري کړي. د دې ملت د سوکالۍ، پرمختگ او ارامۍ فکر يې په سر کي

غوره ليکنې

گرځاوه او په همدې موخه يې اقدامات وکړل خو د خارجي کړيو په ملاتړ ځينو په اصطلاح مشرانو لکه گوډ ملا همدا مجاهد ملت د امير پر ضد راوپاروه او د هغه نظام يې ړنگ کړ. تر هغې راوروسته چې د نظام واکدار ښه وو او که بد نو دا مجاهد ملت ورپسې راپاڅېدلی دی. همدا اوس لويه فيصدي خلک همدا اوسنی حکومت کفري گڼي او جهاد يې پر ضد فرض گڼي. پروني مجاهد نن د حکومت چارواکي دی خو د ځينو نورو په نظر اوس نو دا کافر دی او هغه مجاهد. همدا کار د پروني حکومت پر وړاندي روان و. ننني مجاهد به سبا د حکومت چارواکي وي او نور مجاهدين صاحبان به يې پر ضد جهاد کوي. گلبدين وگوره چې تر اوسه پورې يې په همدې کابل کي گرځېدونکي عادي انسانان د جهاد په نامه ووژل او اوس نو کابل ته راروان دی. جهاد يې برياليتوب ته ورسېده ځکه دی ته پکي يو څه ورسېدل. برهان الدين رباني به خلکو ته ويل چې مجاهدين د دې وطن اصلی وارثان دی او هغه چا چې جهاد کړی بايد چوکي ولري. خو د همدې مجاهد صاحب زامن او لورگاني په انگلستان کي رالويدل. د انگلستان تابعيتونه لري او دلته اوس هم د مجاهد په نامه لوی لوی چوکۍ د دوی دي. اصلي خبره دا ده چې تر څو پورې د دې بې سواده خلکو استعمالول د جهاد په نامه پای ته ونه رسېږي، تر څو چې د دې ملت بچيان د پوهې په وسله نه وي سمبال شوي دا وطن به همداسې وي. داخلي مجاهدين به يې د خارجي ملاتړو پر مټ همداسې وړانوي. خلک به مو همداسې وروسته پاتې کېږي. هغه ورځ به زموږ خلک د

غوره ليکنې

الوتکو او نورې ټکنالوژۍ په اړه خبرې کوي کله چې د مجاهد په نامه جنگېدونکو ته نه ووايي او ووايي چې موږ خپل وطن جوړوو، تعليم کوو او پر مخ ځو. بله لاره نشته خو زه چې دې خلکو ته گورم تر يوې پېړۍ نور پورې هم د جهاد په نامه غولول کېدای شي او د دوی اصلاح حد اقل ۱۰۰ کاله غواړي.

ما ورته بيا په ځواب کې وليکل:

وحدت صاحب! د سره موافق یم چې تعليمي سطح بايد پورته لاړه شي دين او ايډيالوژي د سياسي اهدافو او گټو لپاره وسيله وه او ده. ما پخوانيو پوستونو کې په دې اړه ليکلي دي. يو وخت ما انگليسي ژبه په پېښور کې ويله او کورسونه مو جوړ کړي وو؛ خو موږ ته به يې ويل چې دا کفري ژبه مه وايه حال دا چې د هماغه کسانو زامن به انگليش ميډيم مکاتبو ته تلل. په هر حال د مشرانو او د دولت د واکدارانو کمال دا دی چې هم انکشافی پلانونه او د تعليم د سطحې د د لوړېدو لپاره لاره هواره کړې او هم ورته بايد د خپل ولس نبض معلوم وي. د امان الله اشتباه همدا وه چې ښه نظريې درلوده خو ولس ورته اماده نه و. مشران بايد د ولس سره داسې په چل وچلېږي لکه د يو ماشوم سره موږ برخورد کوو. د پاليسيو تطبيق همېشه د ولس ملاتړ غواړي که نه هره پاليسۍ ډېره ژر ناکامېږي. در سره موافق یم چې د افغانستان د ستونزو حل کلونه نيسي.

تبصره: د دوستانو سره بحث پوره حوصله غواړي او هدف مې د دومره بحث همدا و چې خپلې ستونزې راوسپړو او خپل نظريات بايد په معقوله

توگه مطرحه کړو ترڅو د يو بل سره سم تفاهم وکړی شو او د ټوپک او وژلو په عوض بايد د استدلال او د نظرياتو اورېدلو دود رواج کړو.

په لندن کې د جمهور رئيس غني په وړاندې مظاهري:

۱۲ می ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

همدا ډلې او گروپونه چې په تېرو پنځلس کلونو کې په خپله په فساد کې تر ستوني غرق دي نن د جمهور رئيس نه بلکې د ټول ملت سپکاوی کوي. همدا اعتراض په خپل وطن

کې فرق نه لري او نه يې چا مخه نيولې ده. که څوک په خپل وطن کې چا ته د اعتراض کولو حق ور نه کړي نو بيا دوی کولی شي چې بهر دا ډول اعتراضونه وکړي. خو دوی د ملت د گټو پروا نه لري او داسې بنسکاري چې د کوم ځای نه همدغه کار ته مؤظف شوي دي. د دوی دا عمل په کلکه د غندلو دی او هر څوک چې د دوی ترشا وي بايد افشا او د حکومت د سياسي قدرت نه لرې کړی شي. (ويل کېږي چې د پاکستان ای اس ای د کوټې يو شمېر هزاره گان منظم کړي وو چې د جمهور رئيس غني اعتبار په نړيواله کچه راټيټ کړي ځکه د افغانستان او پاکستان

غوره ليکنې

ترمنځ روابط په دې ورځو کې ډېر خراب شوي، د صلحې خبرې په تپه ودرېدلې وې او پاکستان د طورخم لاره بنده کړې وه)

۱۳ می ۲۰۱۶م کال ویرجینیا، امریکا

په لندن کې چې پرون بعضې حلقو د جمهور رئیس غني توهين وکړ دا د افغانستان توهين و خو دا خبره هم سمه نه ده چې موږ ټول يو قوم ته د گنده خطاب وکړو ځکه په هر قوم کې ښه او خراب شته دی. موږ افغانستان د ټولو لپاره غواړو او هراfgان د افغانستان په داخل کې مساوي او متناسب حق لري. دا چې څوک ځانونه افغانان نه گڼي او د ملت سره خیانت کوي او يا د ملي منافعو پرضد عمل کوي، دا د هماغه اشخاصو ستونزه ده نه د افغانانو او نه د يو قوم او يا افغانستان.

زما يوه وړه غوښتنه د جمهور رئیس غني نه دا ده چې پخوا مې هم ليکلي و، چې مشوره او مصلحت ښه کار دی خو په دې ډول نه چې دا مصلحتونه ملي منافع د پښو لاندې کړي او افغانستان د بې ثباتۍ سره مخامخ کړي. په چوکيو ورکولو څوک خوشالولي نشي او هغه اشخاص چې اهلليت او تقوا لري او د ولس په منځ کې ځای لري، بايد په کار وگمارل شي ترڅو د ولس او حکومت ترمنځ واټن ورک کړي. که وزير، والي او ولسوال او يا نور چارواکي د ولس سره خبرې نه شي کولی او د ولس په ژبه نه پوهېږي نو يوازې تخنيکي پوهه په درد نه خوري. دوی به داسې وی لکه چې يو خارجي چېرته لار شي او خپله پروژه تشریح کړي خو دوی د ولسونو په زړونو کې ځای نه شي نیولی.

غوره لیکنې

جمهور رئیس دا ستاسې خوښه ده چې څنگه اداره چلوې ځکه ته د پنځو کلونو لپاره انتخاب شوی یې خو خفه په دې یو چې ستا د ناکامۍ سره افغانستان ناکامیږي او دا ځل ناکامي به د افغانستان تعلیم یافته طبقې ته ډېره قیمتي تمامه شي چې څوک به بیا په تعلیم یافته اشخاصو تر ډېر وخته اعتماد ونه کړي. الله بلا در گردن ملا

زما لور او زوم دواړه د پوهنتون نه فارغ شول:

۱۳ می ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

پرون همدا ساعت زما د زوم او ماما زوی نیگیالي یوسفزي د جارج میسن پوهنتون نه په Applied Information Technology کې لیسانس واخیست او نن مې مشرې لور هم د همدغه پوهنتون نه محاسبه کې یعنې Accounting په رشته کې لسانس واخیست. درې خبرې ماته مهمې دي:

غوره لیکنې

يو خو دواړو په ډېرو سختو شرايط کې د درې ماشومانو سره زده کړې سرته ورسولې. لور به مې راته همېشه ويلې چې ته تشويش مه کوه اوستا ارمان چې ټول اولادونه به مې هرو مرو لسانس اخلي، پوره کوم. دويم زه د کابل نه د دوی د فراغت په مراسمو کې د گډون لپاره امريکې ته راغلم. که نه وی راغلی نو دا به مې دلور سره تبعيض وی ځکه د زامنو فراغت ته راغلی وم. زما په اند دا په مور او پلار فرض دي چې زامنو او لورگانو ته يوشان د تعليم لاره هواره کړي. درېيمه مسئله مهمه دا ده چې په هر ډول سختو شرايطو او عمر کې که څوک اراده او عزم ولري هم تعليم کولی شی او هم مصدر د خدمت گرځېدلی شي.

د طلوع ټلوېزيون د تور او سپين په پروگرام کې د حکومت د نظام په اړه

زما بحث:

۱۳ د می ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا
که څه هم دا مرکه شپږ میاشتې د مخه ثبت شوې وه خو طلوع پروډ خپره کړه. زما اصرار دا و چې د نظام یا د حکومت سیستم تغیر د افغانستان مشکل حل کولای نه شي او د دې احتمال زیات دی چې پارلماني سیستم به د جمهوري سیستم نه د افغانستان په موجوده شرايطو کې ډېر متزلزل او د فساد نه ډک وي. د افغانستان ستونزه د مدیریت ده او په هر سیستم کې چې مدیریت سم نه وي هغه نظام د بې ثباتۍ سره مخامخ کېږي. بل دا چې تغیر د سیستم همېشه قیمتي وي او د افغانستان غوندې

غوره ليکنې

غريب هېواد کې نوې نوې تجربې نه شي کېدلې. تاسې کولای شي دا بحث په لاندې ویدیو کې وگورئ.

https://www.youtube.com/watch?v=GCC_nit۳CII#t=۵۸

**د دایکندی د وکیل اسدالله سعادتي مرکه
د طلوع نیوز ټلوېزیون سره:**

۱۵ می ۲۰۱۶م، ویرجینیا، امریکا

نن د دایکندی وکیل اسدالله
سعادتي د طلوع نیوز د ټلوېزیون سره
د TUTAP د پروژه په اړه نظر
خرگنداره چې که دا د برق پروژه د
دایکندی او بامیان له لارې تېره نه شي نو دا ملي خیانت دی. ما په فیسبوک
کې ولیکل:

همدا اوس مې د دایکندی د وکیل اسدالله سعادتي خبرې واورېدلې ده
ویل چې دولت خیانت ملي کرده. افسوس د دغه وکیل په حال چې د دولت
او حکومت فرق نه شي کولی. که دولت خیانت ملي کړی وي نو مطلب دا
چې ملي شورا، حکومت او قضايي قوې ټولو خیانت ملي کړی دی نو که د
ټولو قواو فیصلو ته خیانت ملي وایي نو دی هم د دغه خیانت ملي برخه دی
او باید محاکمه شي او که ځان نه غواړي چې د خیانت ملي جز وگنې نو
باید د پارلمان نه استعفا ورکړي. همداسې بېهوده بحثونه به یې له موږ سره

غوره ليکنې

د انتخاباتو د اصلاحاتو په کمېسيون کې هم کول چې د دې دا غلطې مشورې د دې باعث شولې چې د پارلمان ټاکنې شاته ولوېدلې او په حقيقت کې عمداً يې غوښتل چې د دولت اعتبار ته صدمه ورسوي. ستونزه دا ده چې دی د جمهور رئيس د ټيم نه دی او د دويم مرستيال خاص مشاور دی. يوه ورځ مې د دې وکیل صاحب نه پوښتنه وکړه چې ته دومره د ملي او مليتوب خبرې کوې ايا تا کندهار، مشرقي ولايتونه، لويه پکتيا او حتی کندوز ليدلي دي که نه؟ ده راته په ځواب کې وويل چې نه. نو ما ورته وويل چې همدا علت دی چې ته د ملي او سمتي مسايلو فرق نه شې کولی. که کله موږ ملي مسئله يادوو نو بايد په ملي مسايلو اجماع يا توافق د نظر د ټولو سيمو موجود وي.

د قانون د حاکميت نشتون د افغانستان د سقوط نڅښه ده:

۱۶مې ۲۰۱۶ م کال، ويرجينيا

د قانون حاکميت نه تطبيق په يو ملک کې داسې دی لکه چې کوټه خڅېري او څوک يې غم نه کوي نو بالاخره کوټه کښېني يعنې راغورځېري او کور د اوسېدو نه وځي. په تېرو څلور لسيزو کې د افغانستان همدا حال دی خو په تېرو پنځلس کلونو کې د قانون د پښو لاندې کېدل اوج ته ورسېدل. د تېرو څو لسيزو لوبغاړي همېشه د ځان لپاره حقوق غواړي خو دوی هيڅکله په خپلو وجايو فکر نه دی کړي چې دوی د خپل ولس او وطن په وړاندې څه وجايب لري. که اوس هم د

غوره لیکنې

قانون په تطبیق فکر ونه شي نو د افغانستان اینده راته ښه نه ښکاري. که ملت په دې پوه شو چې دا د قانون ناقضین د دولتي امکاناتو نه کار نه شي اخیستلی نو تاسې باور وکړئ چې همدا تش په نامه مشرانو ته به خپل ولسونه په خپله سزا ورکړي. اوس ولس ځکه څه نه شي کولی چې دوی د حکومت د موقف او مقام نه اول په خپلو ولسونو کې هغه څوک ټکوي چې د دوی لپاره خطر دی.

په پیچ دره کې توره شپه:

د می د میاشتې ۱۸مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، ویرجینیا

که څه هم د کونړ په ځینو ولسوالیو کې نا امنی وه خو دا اول ځل دی چې د اسلام، وطن او ولس دښمنانو دا ډوله جنایت وکړ چې درې مکتبونه یې په یوه شپه له منځه یوړل. تر اوسه پورې د کونړ ولایت

ټول مکتبونه د زده کونکو د زده کړې لپاره بېرته وو. دا د ولس کار دی چې د دې مکتبونو د وړاندولو په عاملینو پسې راپاڅي او له منځه یې یوسي ځکه د دوی بچي د تعلیم نه محروم شول. ولس او حکومت باید سره

غوره ليکنې

لاسونه ورکړي او پرې نه ږدي چې داسې عمل بيا تکرار شي. دا عادی مسئله نه ده د حکومت او ولس توجه ورته په خاصه توگه په کار ده.

د کونړ د روغتون حالت:

۱۹ می ۲۰۱۶م کال، ویرجنیتا

ښاغلي جاوید ساپی د کونړ د روغتون داسې عکسونه خپاره کړي وو او ویلي یې و چې د کونړ د روغتون وضعه ډېره خرابه ده نو ده د یوناما او د ملگرو ملتو د نورو ادارو سره اړیکه نیولې ده چې د دغه روغتون سره مرسته وکړي.

ما د ساپی په ځواب کې ولیکل:

ساپی صاحب په بخښنې سره!

د تېرو پنځلس کلونو پرېمانه پیسو په راتگ سره چې د دې روغتون دا حال دی، د دې نه معلومېږي چې د دغه روغتون او عامه روغتیا د ریاست پوره بې کفایتۍ ښايي چې دوی ونه شو کړی چې د دغه روغتون لپاره مرستې جذب کړي او یا د خپلو ناچیزو امکاناتو نه د دغه روغتون ماحول ښه کړي. زما په اند د صحي چارو په اداره کې لومړی جدي بدلون ته اړتیا شته او دا بیا د هغوی کار دی چې د دغه روغتون لپاره مالي مرستې د دولت د بودجه نه او یا د نورو خیریه مؤسسو د لارې لاس ته راوړي.

طارق خان ساپي ليکلي وو:
زه چې څومره معلومات
لرم، د کونړ د روغتيا برخه د
يوې کورنۍ په انحصار کې ده.
نه يې خپله څه وکړل او نه يې
نور پرېښودل.

سنگرميل پښتون ليکلي وو:
په دې روغتون کې دا
څوارلس کاله کېږي چې د يو کور راج دی او د وروسته پاتې والي علت
يې همدا دی.

قاهر ساپي ليکلي وو:

دا ښکاره خبره ده چې د کونړ د صحت عامې رياست دا څوارلس
کاله د يوې کورنۍ له خوا غصب شوی دی که پلار يې تقاعد شي نو زوی
يې د هغه ځايناستی ټاکل کېږي.

که څه هم ماته معلومات نه و چې د صحي چارو رياست د يوې
کورنۍ په قبضه کې دی خو د شواهدو نه همداسې معلومېدل چې د
صحي چارو په مديريت کې جدي ستونزه ده ځکه د دغه روغتون حالت
داسې خراب دی.

پاکستان همېشه منکر وي چې د طالبانو حمايت کوي:

۲۰ می ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا

خدای بخښلي افضل خان لالا د ښنظير بهتو د صدارت په وخت کې په کال ۱۹۹۲م کې د پاکستان په پارلمان کې د طالبانو په اړه ويلي وو؛ هغه به څه شی وي چې هم زېږ وي او هم تريو وي چې نارنج نه وي نو څه به وي. ده ويلي وو چې هيڅوک د پاکستان سره دا خبره نه مني چې گوندې پاکستان د طالبانو حمايت نه کوي. سرتاج عزيز هم تېره ورځ وويل چې طالبان د کابل د حکومت سره خبرو ته تيار نه دي معنی يې دا ده چې پاکستان خبرو ته تيار نه دی.

رياض احمد نعيمي صاحب ليکلي وو:

مياخېل صاحب! سره د دې چې دا څرگند حقيقت دی چې پاکستان د طالبانو پوره حمايت کوي مگر نړيواله ټولنه هم په دغه مسئله کې گونگه ده او هيڅکله يې د پاکستان څخه دا پوښتنه ونکړه چې ولې مو خپل گاونډی د اور لمبو ته نيولی، زما پوښتنه دا ده چې آیا موږ به تر کله چوپ پاتې يو او آیا نړيواله ټولنه به يوازې د پاکستان طرف نيسي او موږ به تر قيامته په دغه اور کې سوځو؟ مننه

ما د نعيمي صاحب په ځواب کې وليکل:

غوره ليکنې

نړيوال خپل هدف لري او خپل کار کوي او زموږ لپاره به هيڅکله پاکستان ونه ډبوي. موږ ونه کړای شول چې د نړيوالو د حضور او يا عدم حضور نه گټه واخلو.

د مدني ټولنې جنگسالاران:

۲۰ مې ۲۰۱۶م کال، د ويرجينيا لودن روغتون

په ۲۰۱۰ م کال کې ما دا لاندې مقاله ليکلې وه چې اوس هم د تطبيق وړ ده؛ نو په دغه مقاله کې ما مدني ټولنو ته د جنگسالارانو لفظ استعمال کړی و خو ډېرو راسره دا نه منله اما اوس پته لگېږي چې د مدني ټولنې جنگسالاران چې د اصلي جنگسالارانو بڼې لاسونه او وسيلې دي د هغوی نه زيات د هېواد د ثبات او صلح راوستلو لپاره خطرناک دي.

په صوتي، تصويري او چاپي رسنيو کې اوسنی جنگ د مدني ټولنې د جنگسالارانو له خوا د افغانستان پر ضد او د افغانستان د خلکو پر ضد روان دی او هم دوی د جنگ اور ته لمن وهي. الله تعالی دی ورحمېږي، هغوی چې ځانونو ته مدني او تعليم یافته وايي دا يې حال دی نو د غريب او بېسواده ولس نه خو گيله په کار نه ده.

<https://www.cigionline.org/.../۲.../۴/plan-stabilize-afghanistan>

هدف مو نه دی ټاکلی اما مبارزه کوو:

۲۰مې ۲۰۱۶م کال، د ویرجینیا لودن روغتون

د دنیا او گاونډیو هېوادونو سیاست زما فکر نه دی خراب کړی خو زما فکر تعلیم یافته افغانانو خراب کړی دی. تر اوسه دوی فکر کوي چې سیاست عاطفي او احساساتي لوبه ده او په یوه غونډه، سیمینار او د جذباتو په اظهارولو هرڅه سمېږي. اما موږ لا په دې پوه نه یو چې سیاست اوږده مبارزه غواړي ترڅو خپل هدف ته ورسېږو. افغانانو لا تر اوسه د خپلې مبارزې لپاره د کورني او بهرني سیاست اهداف نه دي ټاکلي نو څنگه به د دوی مبارزه که په هره ساحه کې وي رنګ پیدا کړي او ښې پایلې به ولري.

د مینجمنټ د اصولو په اساس د پروګرام او پروژې ترمنځ فرق شته دی. که خفه نه شو، موږ لا پروژي عملي کوو خو د پروګرام نه خبر نه یو.

شرافت میا خپل لیکلي وو:

همداسې ده. موږ د راتلونکې اوږد مهالې مبارزې لپاره هیڅ پروګرام نه لرو. کاش چې موږ د لرې راتلونکې لپاره کار کړی وی لکه د هند وزیراعظم د دېرش کاله اوږد صبر نه وروسته وزیراعظمی ته ورسېد.

له کلي ووځه؛ خو له نرخه مه وځه:

۲۲ می ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

په تېرو څلور لسيزو کې چې ما څومره د افغانانو مشران ليدلي دي، دوی همېشه فرصتونه په بحرانونو بدل کړي دي. ښه مشران هغه دي چې بحرانونه په فرصت بدل کړي. موږ ډېر ښه فرصتونه درلودل او لرو يې خو گټه د فرصتونو نه نه شو اخيستلی.

که رښتيا ووايو، موږ کلتوري او فرهنگي ستونزې لرو او ترڅو چې خپلو کلتوري او فرهنگي ستونزو ته مناسب د لارې حل پيدا نه کړو، نو يوه ورځ به مو د بلې نه بدتره وي. يو سياسي بحران به مو د بل سياسي بحران نه لوی وي او د سيندوړي قوم په څېر به کله يوې څانگې ته لاس اچوو او کله بلې ته، يو بل ته به په ټيکو سترگو گورو او په درياب کې به غرقېږو.

پښتو کې متل دی چې وايي د کلي نه ووځه خو د نرخه مه وځه. موږ د دنيا په نرخ نه پوهېږو او نه د کلي نه چېرته تللی شو ځکه چې دنيا اوس يو لوی کلی دی او موږ د دې کلي په نرخ نه پوهېږو. نو په دې اساس د افغانانو نه د مسلمان سره گوزاره کېږي او نه د کافرو سره.

Peers pressure یا د ملگرو فشار او یوه هیله:

۲۴م۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

په سوسیالوژي او سایکالوژي علومو کې یوه اصطلاح چې د Peers pressure یا د ملگرو د فشار په نامه یادېږي ډېره مهمه د اغېز وسیله ده. د ملگرو فشار د ماشومتوب نه پیل کېږي چې لومړی د کوچي د ملگرو سره ناسته ولاړه وي، بیا د مکتب د ملگرو سره او همدا شان د کارو بارو د ملگرو سره ناسته ولاړه وي یعنې په هره مرحله د ژوند کې انسان د ملگرو او همکارانو سره په اړیکه کې وي.

په نننۍ دنیا کې او هم پخوا د ملگرو او دوستانو ناسته ولاړه په یو بل باندې تاثیر لري او انسان مثبت یا منفي خواته تشویقوي. په دري ژبه کې هم یو متل دی چې وايي: اگر با ما بنشیني ما شوی و اگر با دیگر بنشیني سیاه شوی. نن که موږ په مخدره موادو روږدو ځوانانو ته گورو او یا هغه ځوانانو چې د جنگ ډگر یې تود ساتلي او د مختلفو گروپونو سره یو ځای شوي دي، د نورو مسایلو ترڅنگ د ملگرو منفي اغېز په دوی باندې د دې لامل شوی چې دوی انحرافي کارونو ته تشویق کړي.

سوال دا دی چې ایا موږ څنگه کولای شو چې هم د ملگرو سره کښېنو او هم د ملگرو د منفي اغېز نه ځانونه وساتو؟

موږ نه شو کولای چې خپل ځوانان د ملگرو د ناستې ولاړې نه محروم کړو ځکه موږ ټول د ملگرو سره ناستې ولاړې ته اړتیا لرو. زما په اند،

غوره لیکنې

موږ باید خپل ځوانان داسې وروزو چې هم د ملگرو سره ناسته ولاړه وکړي او هم دوی دومره باطني قوت ولري چې د ملگرو د بد اغېز لاندې رانه شي او په عوض د دې، د ښو ځوانانو اغېز باید په خپلو ملگرو اضافه شي. که څه هم دا ستونزمنه کار دی ځکه منفي شيانو ته تملايات د مثبتو شيانو په پرتله زیات وي خو ځوانان باید دې ته متوجه کړو چې د دوی مثبت اغېز باید په خپلو ملگرو زیات وي او که مثبت اغېز یې زیات نه وي نو لا اقل دوی باید د خپلو ملگرو د منفي اغېز لاندې رانه شي.

دا یوه لویه مسئله ده او موږ ټولو ته په کار ده چې خپل اولادونه، ځوانان، کلیوال، انډیوالان، د مکتب او کار ملگري مثبتو عادتونو ته تشویق کړو. تر څو چې زموږ ځوانان او ټولنه مثبت فکر پیدا نه کړي تر هغې پورې به موږ یوه مریضه ټولنه لرو او د مریضي ټولنې نه د ښو کارونو طمعه په کار نه ده. که موږ په لویه کچه څه نه شو کولای، په وړه کچه دا کار د خپلو نږدې ملگرو، دوستانو او همکارانو سره کولای شو او په دې توګه یوه لویه مبارزه به موږ سرته رسولې وي. هیله ده چې هرڅوک په خپل ماحول کې دې مبارزې ته دوام ورکړي. دا ډول مبارزه پیسو او امکاناتو ته اړتیا نه لري.

پيشو تر هغه وي شېخه چې په غوښه نه وي پېښه:

۲۵ مې ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

نن مې یو پوست ولید چې قضاوت یې راته سم نه ښکاري نو ځکه دا لاندې پوست لیکم.

په تېرو کړو به قضاوت تاریخ کوي خو زه په حال خبره کوم. په هر گروپ، ډله او قوم کې ښه او خراب، صادق او خاین، پاک او رشوت خور شته دی. د پخوانیو رژیمونو ډېر دولتي مامورین پاک کسان وو اما اوس د هماغو رژیمونو مامورینو ته چې لازمه هواره شوې، نه هغه پاکي شته او نه هغه صداقت او که سمه سروې وشي نو همدا کسان په امنیتي ارگانونو کې زیات نفوذ لري او د ټولو نه هم دوی په فساد کې زیات غرق دي. که د دوی ژوند ته په تېرو پنځلس کلونو کې نظر واچول شي، د دوی په ژوند کې دومره فرق راغلی چې هیڅ تصور نه شي کېدلی اما یو شمېر اوس هم در په در دي. قضاوت نشم کولی که دوی ته قدرت په لاس ورشي ایا دوی به هم پاک پاتې شي که نه. همدا شان د مجاهدينو، طالبانو او یا په وروستیو رژیمونو کې هم داسې کسان شته دی چې په هیڅ یې صرفه نه ده کړې اما ډېر کسان د همدغو ډلو نه ځانونو ته ډوډی هم نه شي پیدا کولی.

وايي پيشو تر هغه وخته پورې شيخه وي چې په غوښه نه وي ورپېښه. نو په دې توگه ماته ډله ييز قضاوت سم نه ښکاري او په هر چا قضاوت

بايد د هر شخص په شخصي اعمالو وشي نه دا چې موږ ټول په يو شان د قضاوت په مجموعي غشو وولو.

موږ په ټولنه کې د گلونو گلدستې ته اړتيا لرو:

۲۷ می ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

ډېر دوستان داسې فکر کوي چې ټول افغانان دې په یوه لاره لاړ شي، ټول دې یو قسم فکر وکړي، ټول دې د حکومت د هر کار نه بې له دلیلې ملاتړ وکړي، د مخالفو نظریو د هر نظر سره باید بې دلیلې مخالفت وشي، که د چا د ذوق او سلیقې سره خبره برابره نه وي هغه خبره دې بې دلیلې وغندل شي، ټول دې د رنګرېز په یوه خم کې د رنګ شویو جامو نه ځانونو ته یوشان جامې جوړې کړي، د ټولنې ټول وگړي دې په یو شان ژوند ولري، قیافه او وزن د ټولو باید یوشان وي، همدا شان د خبرو او حرکاتو ټول کړه وړه باید یوشان وي او داسې نور....

دا ټولې ښې خبرې دي خو شون نه لري. موږ باید ځانونو ته په خپلو فکرونو کې داسې موخې ونه ټاکو چې عملي کېدای نه شي او نه د داسې ټولنې په فکر کې اوسو چې تر اوسه یې بېلگه په دنیا کې نه شته دی. لکه څنګه چې په ټولنه کې د ډېرو منظمو ودانیو جوړول ښه کار دی همدا شان د ډېرو منظمو احزابو او ټولنو جوړول هم ښه کار دی. د نظریاتو اختلاف او د متبادل نظریاتو اظهارول هم ښه دي. اما ستونزه دا ده چې موږ مثبت فکر نه کوو، څوک چې راسره مخالف نظر لري، په هغوی

غوره ليکنې

پسي ټوپک رااخلو، هغه وژنو، توهينوو يې او له منځه يې وړو. چېرته چې زه نه اوسېږم، هغه ځای او مکان، مکتب او سرک بايد وران شي، که زه د کوم شي نه گټه نشم اخيستلی نو نور دې هم بايد ترې گټه وانخلي او داسې نور منفي فکرونه.

که موږ په خپل فکرونو کې مثبت تغير راولو او د مثبت رقابت لپاره په ټولنه کې لاره هواره کړو دا کومه ستونزه نه ده چې موږ دې په ټولنه کې د زياتو نظرياتو، حرکتونو او ټولنو په درلودلو سره د ستونزو سره مخامخ شو. لکه څنگه چې هر گل ځانته بيل رنگ او بوی لري همداسې هر نظر او رنگ ځانته بيل خوند لري او د ټولو رنگونو او بوږونو نه ښه گلدسته جوړېدې شي.

پښتو نړيواله ورځ:

۲۹ می ۲۰۱۶م کال، دالس هوايي ډگر، واشنگټن ډي سي
پښتو ژبه او پښتونولي دوه جلا څيزونه دي نو د پښتو ژبې د نړيوالې ورځې د لمانځنې سره دوه وړانديزونه :

اول دا چې ژبه ژوندی پدیده ده اما زموږ زيات پښتانه ليکوالان داسې فکر نه کوي او غواړي چې پښتو ژبه مړه کړي ځکه د نورو ژبو د لغاتونو د استعمال سره احساساتي ستونزه لري. دا چې موږ وايو ژبه ژوندی پدیده ده نو په نورو پرمختللو ژونديو ژبو کې هره ورځ نوی لغاتونو هغو ژبو کې داخليږي او په همدې ډول يو تعداد لغاتونه د

غوره ليکنې

استعمال نه وځي. يا په بل ډول د ژبې يو شمېر لغاتونه په مؤقتي يا دايمي توگه مري او په عوض کې يې يو شمېر نور لغاتونه محيط زيروي.

دويمه مسئله، پښتونولي هم ژوندی دود دې ځکه ارزښتونه هم د وخت د شرايطو سره تغيير کوي. زياتره پښتانه داسې فکر نه کوي او ارزښتونو ته د مړي په سترگه گوري. موږ ته په کار ده چې ښه، مؤثره او گټور ارزښتونه وساتو او غير ضروري او غير مؤثره ارزښتونه چې زموږ د ژوند د وروستوالي سبب گرځي او ټولنې ته زيان رسوي، دخپل ورځنې ژوند د ارزښتونو نه وکارو.

زما په اند موږ بايد پښتو او هم پښتونولي ژوندې وساتو او پرې نږدو چې دواړه رانه مړه شي. په همدې اميد د پښتو نړيواله ورځ دې تاس ټولو ته مبارک وي.

د فيسبوک د مخترع مارک زوکربرگ مصاحبه په فضا کې له هوانوردانو سره:

۲ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

دلچسپه ویدیو ده او دلچسپه بحث دی. د هرچا به تری جلا جلا برداشت وي خو زه هم درسره دا لاندې خو ټکې په مختصره توگه شریکوم.

اول: څنگه دوی په مثبت فکر دغه ځای ته ورسېدل. د اوس لپاره کار نه کوي خو د راتلونکې لپاره کار کوي. دوی زموږ په شان نه دی چې په هرې خبرې او فکر ته په منفی سترگه گورو.

غوره لیکنې

دویم: د دنیا په گوټ گوټ کې څنگه د نورو ساینس دانانو سره اړیکه لري او د یو هدف لپاره کار کوي. دوی د مختلفو ملکونو د ساینس دانانو سره چې مختلفې ژبې لري څنگه افهام او تفهیم کوي. دوی زموږ په شان نه دي چې یو بل وژنو. دوی هم د یو بل د وژلو دورې تېرکړي دی خو څه گټه یې ترې نه ده اخیستې اونن د یو بل سره تفاهم کوي او د بشریت د رفاه لپاره کار کوي. په همدې اډولو کې دری کسه روسان، یو انګلیس اودوه امریکایان سره ژوند کې او د یو بل سره په شریکه کار کوي.

درېم: دوی د خپل کار سره مینه لري او د تبلیغي حضراتو په شان یې شپږمیاشتي او یو کلن د خدمت نیت کړی دی.

څلورم: د ټولو نه مهمه دا ده چې څنگه دوی د یو لړې فضا نه په انټرنېټ او سوشل مېډیا باندې د ځمکې د خلکو سره خبرې کوي. دوی د ځانونو سره د ایس کریمه پورې خواره هم لري.

پنځم: د فیسبوک دا ځوانکي مالک، مارک زوکر برگ چې نن د بیلونونو سرمایه خاوند دې څومره په ساده لباس کې د دوی سره خبرې کوي. دا فیسبوک همدې ځوان اختراع کړی او اوس هم کار کوي او دا نه گوري چې اوس خو ډېرې پیسې لري نو نور کار په کار نه دی. دوی زموږ په شان نه دي چې یو څټه غنم پیدا کړو نو بیا په تکبر خبرې کوو.

<https://www.facebook.com/zuck/videos/۱۰۱۰۲۸۶۶۹۱۰۴۹۵۱۸۱>

The Hospital is everyone's responsibility

د روغتون مسووليت د ټولو شريك دی: د نورو د ښو تجربو نه بايد زده كړو:

۴ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

څه موده د مخه د فیسبوک یو دوست د کونړد اسعدآباد د روغتون یو عکس خپور کړی و چې د روغتون حالت اصلاً روغتون ته ورته نه و. پاکي او صفایي د روغتون تر ډېره حده پیسې نه غواړي او ښه مدیر کولی شي چې روغتون پاک وساتي. په افغانستان کې ستونزه ده چې اکثره دولتي مسولین کوشن کوي چې هغه امکانات چې کومې ادارې ته تخصیص شويدي د هغه نه څه ووهي اما په پرمختللو ملکونو کې په اکثره توگه دوی د دولت د مال نه څه نه ووهي او همېشه ولسونه روغتونو او خیریه ادارو سره مرسته کوي. نو اوس تاسې زما دا لاندې معلومات زموږ د کونړ د روغتون د حالت سره مقایسه کړي.

تقریباً دوه میاشتې د مخه زما مورجانه په خاص کونړ کې په کور کې راغورځیدلې وه او د ملا هډوکی یې سخت ژوبل شوی و. په جلال آباد او کابل کې مو په ډاکترانو وگرځوله خو هرچا به ورته بیل بیل سفارشونه او تشخیصونه کول. راسره افسوس پیدا شو چې موږ په ټول ملک کې داسې یو ستندرد روغتون نه لرو چې د مریض او د مریضانو د خپلوانو تسل پرې وشي. موږ مې راته وویلې چې د شناخت او واسطې سره، کله چې د دې د ملا عکسونه یې د جلال آباد په روغتون کې اخیستل نو نرسې ورسره

غوره ليکنې

داسې برخورد کاوه ته به وايي چې همدا د هرڅه متخصصه ده. مورجانې مې نرسې ته ويلي و چې ته خپل کار وکړه اونور تشخيص د ډاکترانو کار دی. نرسې ورته ويلي و چې ته خو ډېره بد ماشه ښځه يې او هسې په قهر يې. نرسې دا فکر نه کاوه چې دا خومريضة ده او د سخت درد نه په تکليف ده نو په دې وخت کې ښه خبره هم مريض ته ډېره مؤثره وي او د مريض تسل پرې کېږي.

بالاخره مورجانه مو امريکې ته يوره او هلته مو په روغتون کې بستر کړه. د خدای بخښلي پلار خدمت مو ترخپله حده په خپل وخت کې کړی و خو د مورجانې خدمت راته هم ډېر مهم دی ځکه زموږ د تسل او دعا وسيله همدا ده او خدای پاک دې راته تر ډېره وخته پورې ژوندی لري.

دغه روغتون چې زما مورجانه پکې بستر وه، يو محلي روغتون دی چې د واشنگټن سره نږدې د ويرجينيا ايالت د لوډن ولسوالۍ کې موقعيت لري. خو شپې مو هلته تېرې کړې. د روغتون د ودانيو، طبي وسايلو، د پايوازانو لپاره د سهولتونو او د ډاکترانو او نرسانو او نورو مستخدمينو د روپې نه ډېر سخت متاثره شوم. د مريض ټول خدمت د روغتون پرسونل بې له ويلو کاوه. ټول کارکوونکو خپلې دندې په مينه او اخلاص سره سرته رسولې. دلته کارکونکي د بيلا بيلو نژادونو او ملکونو نه و. مشر اورتوبيدي ډاکتر عرب و، اکثره نور ډاکتران او نرسان هندوان، پاکستانيان، ايرانيان، هسپانويان، لرې ختيځ ملکونو، اروپايان او امريکايان و. څوک سپين پوستي، څوک تور پوستي او څوک غنم رنگه و. څوک مسلمان،

غوره لیکنې

خوک هندو، خوک عیسوي، خوک یهودي او بعضو لا په هیڅ مذهب عقیده نه درلوده. مریضان هم زاره، واره او د متوسط عمر درلودنکي د بېلابېلو ملکونو او نژادونو نه و. هیچا د چا نه پوښتنه نه کوله چې ته د کوم ځای یې، د کوم قوم پورې تړاو لرې، په کوم مذهب یې، څه دنده لرې، سرمایه داره یې که غریب یې، خو د ټولو مریضانو خدمت دوی بې له کومه توپیره کاوه.

دا چې د مریض خدمت ټول دوی کاوه نو سوچ واخیستل چې څنگه دوی دغه مرحلې ته رسیدلي دي؟ د تکنالوژۍ او طبابت له لحاظه پرمخ تللي دي، انساني برخورد له امله هیڅوک خپلې دندې ته په سپکه سترگه نه گوري او د زړه له کومي د مریض خدمت په ورین تندي کوي. ټولود روغتون دپاکۍ خاص خیال ساته او د وسایلو استعمال ته یې خاصه پاملرنه کوله. هماغه و چې په روغتون کې مې په گرځېدو پیل وکړ او د بېلابېلو ځایونو عکسونه مې واخیستل غواړم چې دا د تاسې درنو دوستانو سره شریک کړم او بیا تاسې قضاوت وکړئ چې ولې موږ وروسته پاتې یو.

د روغتون په یوه څنډه کې د دغه روغتون د تأسیس نه راپه دې خوا تاریخچه او هغه وسایل چې دوی په لومړي سر استعمالول د موزیم په شکل ساتلي و. دوی هم د نن نه دوه سوه کاله د مخه وروسته پاتې و، ماشومان به یې په کورونو کې تولد کېدل او روغتونونه او داسې مجهز وسایل چې نن یې لري، پخوا دوی نه درلودل. خو دوی کې فکري تغیر

غوره ليکنې

رامنځته شو او خپلو ټولنيزو ستونزو لپاره دوی په خپله د حل لارې پيدا کړي او داسې ته داب يې کينډود چې اوس که د هر ځای نه څوک هلته لار شي په لاره سم ځي.

دا روغتون په ۱۹۱۲م کال کې د يو ډاکټر له خوا جوړ شوی دی او يوازې په ۱۹۹۱م کال کې د دغه سيمې خلکو ۳۶،۸۷۰ ساعته کار په دغه روغتون کې په داوطلبانه توگه کړی دی. دوی وايي چې روغتون ساتل د ټولو خلکو مسووليت دی. دوی ليکلي دي چې که څه هم اوس د دوی طبي تکنالوژي ډېره پرمخ تللې ده او د طبابت د نوی میتودونو نه کار اخلي خو د کار په ښه والي، خدمت او د ټولنې په حمايت کې هيڅ تغيير نه دی راغلی. په دغه روغتون کې د مريض او پايوازانو د سهولتونو لپاره چې انسان څه فکر کولی شي هغه ټول سهولتونه موجود دي. مريض خو پريږده، ته به وايي چې په فايف ستار هوتل کې ژوند کوي خو د پايوازانو لپاره ارامه خونه، ټلوېزيون، چای او قهوه او حتی د تليفونونو د بېلابېلو چارجرونو سهولتونه موجود دي.

مورجانه مو اوس مخ په ښه کېدو ده او د روغتون يو څو عکسونه د تاسي سره شريکوم.

اوس موږ بايد د خپلو ځانونو سره قضاوت وکړو چې موږ په تېر يوه کال کې څومره داوطلبانه کار کړی دي ترڅو په خپل محيط او ماحول کې خپلې ټولنې ته د خدمت مصدر گرځېدلي يو؟ که موږ سره دا فکر نه

وي چې ټولنې ته او خپل ځآن ته بايد په خپله خدمت وکړو نو موږ به هيڅکله د ښې ورځې خاوندان نه شو.

د صحي کنارابونو او تشابونو انقلاب ته اړتيا ده:

خاندنۍ مه مهمه خبره ده: فیسبوکي کمپاین په کار دی چې ولس او حکومت ټول ورته متوجه شي
۵ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

نن سهار مې د CNN ټلوېزیون نیولی و چې د ټلوېزیون د GPS مشهور تحقیقي ژورنالست فرید ذکر یا په نړۍ کې د صحي کنارابونو او تشابونو د نشتوالي او یا د نه لاسرسي په اړه یو ډېر دلچسپه رپوټ جوړ کړی و. په نړۍ کې د هرو لسوکسانو له جملې نه څلور کسه صحي تشابونو او کنارابونو ته لاسرسی نه لري او د دې له امله هغه هېوادونو کې چې کافي صحي کنارابونه او تشابونه نشته دغه هېوادونو ته هرکال ۲۶۰ بیلونه ډالره تاوان د مختلفو ناروغیو له امله رسېږي. په هند کې ۷۵۰ میلیون کسه او په چین کې ۳۵۰ میلیون کسه صحي کنارابونو او تشابونو ته لاسرسي نه لري. نو په دې خاطر د چین حکومت د Toilet Revolution یا د صحي کنارابونو او تشابونو انقلاب پیل کړی دی او همدا شان د هند صدراعظم نریندا مودي د Toilet Before Temples یعنې د درمسال د جوړولو نه د مخه بایدصحي تشابونه او کنارابونه جوړ کړو، دشعار لاندې کمپاین پیل کړې دی.

غوره ليکنې

يوه قصه مې راپه ياد شوله چې په ۱۳۵۳ هجري شمسي کال کې خدای بخښلي پلار مې د لغمان په ولايت کې د ثبت احوال نفوس مدير و نوزه د روښان په ليسه کې زده کوونکی وم، د لغمان ولايت په مرکز کې په هيڅ يوه اپارتمان کې کنارابونه نه و او داستونزه په اوږي کې چې شولې کرل کيدې نو د لغمان ولايت د مرکز شاوخوا ټولو ځمکو کې د شولو د کرلو له امله هيڅ وچ کوم پټې نه پيدا کيده چې سړې خپل ضرورت رفع کړي. د لغمان ولايت مرکز چې د حسن خان والي په لومړې او دويمه دوره کې زياته برخه جوړه شوې وه نو په همدې وخت کې حسن بيا د لغمان والي و نو پلار مې ورته وويل چې والي صاحب تاسي په ولايت کې د انسانانو د صادراتو لپاره هيڅ نه دي کړي نو که يو شمېر کنارابونه جوړ کړئ نو ښه به وي. هماغه و چې حسن خان والي شاروال ته امر وکړ چې د ښار نه بيرون په مختلفو ساحو کې کنارابونه جوړ کړي ترڅو د خلکو ستونزه حل شي. که څه هم دا صحي کنارابونه نه و خو د خلکو لپاره لوي سهولت جوړ شو.

واقعيت دا دې چې د صحي کنارابونو او تشابونو جوړول په کورونو او عامه ځايونو کې د ژوند د مهمو اړتياو نه دی. دا هم زموږ ټولنيزه ستونزه ده چې موږ ښه کور جوړو اما يو صحي تشاب او کناراب نه جوړو او دا ستونزه په خاصه توگه د اطرافونو په کورونو کې زياته ده او زياتره دا هم وايي چې دا شرم دی چې څوک هغه تشاب ته لار شي چې د کور په منځ کې وي. که څه هم د مهاجرتونو له وجهې يو ښه تغيير د

غوره لیکنې

خلکو په فکر کې راغلی دی خو د دې ترڅنگ د صحي کنارابونو او تشنابونو کافي نشتون په ښارونو او کورونو کې زیات دی او دا د ژوند ضروري اړتیا ده نو که د افغانستان ښاروالان، والیان او ولسوالان او نورې ذیربطه ادارې دې مسلې ته جدي توجه وکړي چې د صحي کنارابونو او تشنابونو یو لوی کمپاین د ولس په ملاتړ پیل کړي نو دا به د خلکو په صحت او ژوند باندې خاصه اغېزه ولري.

څه به ووایو، ایا مسلمان گاونډي هېواد ته د افغاني مهاجرو په وړاندې

داسې بې رحمه عمل مناسب کار دی؟

۵ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

په اسلامي، بین المللی، مدني، اخلاقي او ټولو قوانینو کې د پولیسو له

غوره لیکنې

خوا داسې عمل د یو افغان مهاجر سره په کلکه د غندلو دی. د افغانستان حکومت، د بهرنیو چارو وزارت او په پاکستان کې د افغانستان سفیر د پاکستان د دغه بې رحمه عمل په وړاندې باید په کلکه احتجاج ملگرو ملتونو ادارې ته وکړي. د ظلم په مقابل کې چوپ پاتې کېدل د دې بیوزله مهاجرینو په وړاندې یوه لویه گناه ده.

ایا د فیسبوک په دوستانو کې چا په کار دی که نه؟

۸ جون ۲۰۱۶ م کال، کابل

بعضې دوستان لیکي چې دوی غواړي د خپل فیسبوک په ملگرو او دوستانو کې چن او للون وکړي او یا په اصطلاح خانه تکاني وکړي ځکه چې د دوی پوستونه څوک نه لایک کوي، یا کامنت نه ورکوي او یا بعضې وخت مناسب الفاظ په خپلو لیکنو کې نه استعمالوي. زما په اند دا سم کار نه دی ځکه چې د فیسبوک استعمال ډېر اړخونه لري. د یوې خوا د دوستانو سره سړی په اړیکه کې اوسي، له بله خوا خپل نظریات، تشویشونه او وړاندیزونه د دوستانو سره شریکوو او په مقابل کې د نورو دوستانو د نظریاتو، وړاندیزونو او تشویشونو نه خبرېږو. کېدای شي چې بعضې دوستان ستاسې د لیکنو او نظریاتو د څرگندولو نه مثبتې گټه واخلي او د دوی د منفي اغېز نه وساتل شي. همدا شان موږ د فیسبوک له لارې د ورځني خبرونو نه خبرېږو.

غوره ليکنې

د دې نه سربېره د فېسبوک له لارې دولتي او غير دولتي چارواکي او سياسي زورواکي دولس د افکارو، نظرياتو، ستونزو او تشويشونو نه خبرېږي او د فېسبوک د ملگرو په عکس العمل شايد دوی خپلو منفی تگ لارو ته تغير ورکړي. بله دا چې فېسبوک د زړه د پراس د ويستلو يوه ښه وسيله هم ده.

يودوست راته په نږدې وختونو کې وويل چې هغه زما د فېسبوک هره ليکنه ډېر په شوق سره لولي خو لايک کوی يې نه او نه کامنټ ليکي. نو په دې توگه هغه دوستان چې ستاسې په ليکنو لايک نه کوي او يا کامنټ نه ورکوي نو تاسې خفه کېږي مه ځکه هغوی هرو مرو ستاسې ليکنې گوري او لولي يې او ستاسې د احوال او نظرياتو نه خبرېږي.

د خيالي امنيتي ارگانونو پرسونل او خيالي دولتي مصارفات:

د کابل ښار د بوشکو ښار

۱۰ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

څو کاله د مخه کرزي صاحب د لويه جرگې په خيمه کې د انکشافی شوراگانو په کلنۍ غونډه کې په واضحه توگه وويل چې رشوت اخلي خو په خپل ملک کې پرې کورونه جوړوي او خارج ته پيسې مه وړي. دې خبرې دوه اړخونه درلودل. له يوې خوا رشوت اخلي او خیانت کوي او له بلې خوا هم که پيسې بهر ته وړي نو دا ښه کار نه دی. اما له بله پلوه

غوره لیکنې

کرزي صاحب رشوت اخيستلو او خیانت ته جواز ورکړ چې څه مو خوښه وي هغه کوی دا سلسله اوس هم دوام لري.

د هلمند د خیالي پولیسو مسئله او یا په نورو ادارو کې د خیالي پرسونل مسئله څه نوی خبره نه ده او همدې خیالي پرسونل د دولتي ارګانونو د پرسونل نه د طالبانو او یا نورو جنایي جرمونو د ګروپونوسره د مبارزي روحیه له منځه وړی ده او هر څوک په راجمع کولو کې دي که نه د طالبانو او جنایي ګروپونو قوت د دولت د قوتونو په پرتله ډېر کم دی. دري کاله د مخه ما دغه مقاله لیکلي وه چې د طالبانو قوت کې مبالغه شوې ده او که دوی سم چیلنج شي نو امنیت ډېر ژر ښه کېدلی شي.

د خیانت یو واضح ثبوت دا دی چې د کابل په هره کوڅه کې به تاسې

د تیلو د بوشکو

دوکانونه ګورئ، دا د

خیانت ښه بېلګه ده. دا

عکس چې تاسې

ګورئ، ما د

جمهوررئیس د لومړي

مرستیال د کور

ترڅنګ اخیستی دی او

داسې دوکانونه د ښار

غوره لیکنې

په هره کوڅه کې شته دی او په دې ټولو دوکاندارانو باندې دولتي نظامي او ملکي پرسونل تیل په غیرقانوني توګه خرڅوي. دا د خیانت لویه نمونه ده چې د کابل ښار په هره کوڅه کې کتلی شئ. که دا بوشکې د کابل په ښار کې ورکي شوې نو تاسي پوه شئ چې د رشوت مخه نیول کېږي، بیا به نه د امنیتي ارګانونو تیل خلاص شي او نه مرمی. او هم به د خیالي پرسونل مخه ونیول شي.

Clashes between Afghanistan and Pakistan in Torkham: Let's put the facts in the right context ۱۵ June ۲۰۱۶

President Ghani in the last two years used all means to reach out to Pakistan and seriously wanted to improve relation between Afghanistan and Pakistan. Even he put his own credibility in line and blamed inside Afghanistan that he went too far. But unfortunately, in return, Pakistan have stepped up support of terrorist groups to destabilize Afghanistan and thousands of Afghans lost their life.

When you lose argument, you indulge fighting to distract people attention from the real problems. Afghanistan is victim of terrorism for decades and ten of thousands of innocent Afghans have lost their precious life. If we look to the reality, harboring terrorist leaders were not in the border areas between Afghanistan and Pakistan but they were and are in the bustling cities of Pakistan. It is fact that three top leaders of terrorists groups Bin Laden, Mulla Omar and Mulla Mansoor plus numerous other top world terrorists were captured and killed in Pakistani cities.

Unfortunately during this month of Ramadan, Pakistan government trying to change reality by false argument of border management to provoke unnecessary fighting in Torkham area between Afghanistan and Pakistan in which several people were killed from both sides. If there is a problem in that area, they have to solve these problems through diplomatic channels not through armed fighting. If the argument is Afghanistan is weaker and Pakistani military is stronger and they can achieve their strategic goals by force, it is false hoping because Afghans are in war for decades with regular armies and defeated them badly. Afghans are in war and nothing will lose but Pakistan will lose a lot.

No doubt that people of Pakistan are also victims of wrong policies of their own government. A Peaceful Afghanistan is not threat to Pakistan and it will never be a threat to Pakistan but unstable Afghanistan will be a serious threat to Pakistan and the region. Using terrorists groups by Pakistan as strategic assets not helping any country except only few who benefit from war economy of drug trafficking, illegal mining, ransom and so on. I believe it is in the interest of both countries to cooperate, solve their problems through diplomatic channels and Pakistan should not support terrorist groups and nor use them as strategic assets. It is known fact that Pakistan support and harboring terrorist groups and cannot change facts by diverting attention to unnecessary skirmishes in Torkham area by the name of border management. As long as Pakistan's talk to talk not matching walk to walk, Afghans and world community won't believe Pakistan argument and Pakistan will be isolated from the world community day by day.

غوره ليکنې

دا پورته مقاله د دوستانو خوښه شوې او په زياتو سايتونو کې بيا بيا خپره کړې وه. همدا شان عبيدالله امرخېل صاحب په پښتو ژباړلې وه نو ما هم د هغه ژباړه کټ مټ د يوې وړې مقدمې سره دلته رانقل کړه.

مننه د امرخېل صاحب نه چې زما انگرېزي ژبې ليکنه يې ترجمه کړې ده. په انگرېزي ژبه ما دا ليکنه ځکه کړې وه چې موږ افغانان خو ټول پوهېږو چې پاکستان څه کوي؛ خو بايد موږ په نړيواله کچه لارې وکړو او د خپلو حقه حقوقو نه دفاع وکړو. موږ هره ورځ قرباني ورکوو اما په نړيواله کچه موږ منظمه او هر اړخيزه دفاع د خپلو حقوقو نه نه ده کړې او نه موږ خپل حالات په سمه توگه نړيوالو ته تشرېح کړي دي. د پاليسيو تغيير يوازې په څو رسمي اعلاميو او د څو متخصصينو په مقالو نه کېږي بلکې منظم او منسجم کار ته په نړيواله توگه اړتيا ده. افغانان که په هر ملک کې اوسېږي بايد سره متحد شي او د هغو ملکونو له حکومتي او غير حکومتي ټولنو او ادارو سره تماس ونيسي او هغوی په واقعيتونو پوه کړي. د هېواد په داخل کې خو افغانان هره ورځ قرباني ورکوي خو د هېواد نه بهر هم افغانانو ته په کار ده چې د افغانستان د گټو نه په ډېره ښه توگه دفاع وکړي. زموږ سفارتونه بايد فعال شي. پاکستانيان همدا کار کوي او د ټولو ناخوالو سره بيا هم په خپلو اعمالو د همدغه لايو له لارې پرده اچوي. هيله ده چې زموږ متحده مبارزه چک واچوي او افغانستان د دايمي صلح په لورې قدم کېږدي. د هرافغان هلې ځلې په هېواد کې دننه او د هېواد نه بهر د ستايلو او د قدر وړ دي.

غوره لیکنې

ژباړونکي: عبيدالله امرخېل (گوډ او ماته مې ژباړلې خو مفهوم ورڅخه اخیستل کېږي ان شاءالله)

د تورخم د شخړې په اړه د شاه محمود میا خېل صاحب د انگریزي لیکنې ژباړه

په تورخم کې د افغانستان او پاکستان ترمنځ نېسته: راځئ چې حقایق بیان کړو.

ولسمشر غني د کلک هوډ سره په دوه ورستیو کلونو کې هر هغه ممکنه هڅه وکړه ترڅو د افغانستان پاکستان اړیکې بهتر شي، ان دا چې خپل باور یې په افغانستان کې دننه ترسوال لاندې راوستلو او په دې خبره ملامت وگڼل شو چې د افغانستان پاکستان د اړیکو په ښوالي کې له حده ډېر وړاندې تللی دی، خو له بده مرغه پاکستان د دې کار په بدل کې د ترهگرو ملاتړ لاپسې ډېر کړ ترڅو افغانستان بې ثباته کړي او په زرهاو افغانانو خپل ژوند له لاسه ورکړ. کله چې یو څوک بحث(خبرو) کې پاتې راشي بیا جگړې ته مخه کوي ترڅو ذهنیتونه له رښتینو ستونزو څخه بل لوري ته واړوي. د څو لسیزو راپه دې خوا افغانستان د ترهگرۍ قرباني دی او په لسه او زرو افغانانو خپل خوږ ژوند له لاسه ورکړی دی. که حقایق راوسپړو د ترهگرو مشران د افغانستان پاکستان په پوله کې نه وو ساتل شوي بلکې د ترهگرو مشران د پاکستان په لویو ښارونو کې و او اوس هم په هم دې ښارونو کې ساتل کېږي. دا یو حقیقت دی چې د ترهگرو درې نامتو مشران اسامه بن لادن، ملا عمر، ملا منصور او گن

غوره لیکنې

شمېر نور ترهگر د پاکستان په ښارونو کې نیول شوي او وژل شوي دي. له بده مرغه د دې روژې په میاشت کې د پاکستان حکومت زیار باسي ترڅو حقایق د پولې د مدیریت په نامه په یوه غیرحقیقي بحث او تینګار بدل کړي ترڅو په تورخم کې د افغانستان او پاکستان ترمنځ ناغوبنټل شوې جګړې ته لاره هواره کړي چې د دواړو غاړو د ګڼ شمېر کسانو د مرګ سبب شوه. که د تورخم په سیمه کې ستونزه وي، دا ستونزې باید دوی د دیپلوماتیکو لارو حل کړي نه د جګړې له لارې. که بحث دا وي چې افغانستان ضعیفه دی او د پاکستان نظامي ځواک غښتلی دی او پاکستان به خپلې ستراتیژیکې موخې ته د زور له لارې ورسېږي دا غلط سوچ او هیله ده ځکه افغانان دا څو لسیزې د منظمو پوځونو سره په جګړه بوخت دي او دې پوځونو ته یې ماته ورکړې ده، افغانان تیار په جګړه بوخت دي او هیڅ څه به له لاسه ورنه کړي خو پاکستان به ډېر څه له لاسه ورکړي.

شک نه شته چې د پاکستان ولس هم د خپل دولت د غلطو پالیسیو قرباني دی، سولیزه افغانستان پاکستان ته ګواښ نه دی او په راتلونکي کې به هم ګواښ نه وي خو بې ثباته افغانستان به هم پاکستان او هم سیمې ته ګواښ وي. د پاکستان له خوا د ترهگریزو ډلو څخه د یوې ستراتیژیکې شتمنۍ په توګه کار اخیستل به هیڅ هېواد ته ګټه ونه کړي یوازې د مخدره توکو قاچاق، غیرقانوني معادن کیندنه او د پیسو په وړاندې د سړي تېښتونې له جګړیز اقتصاد څخه به کم شمېر خلک ګټه پورته کړي. زه په

غوره ليکنې

دې باوري يم چې دوه اړخيزه همکاري د دواړو هېوادونو په گټه ده. خپلې ستونزې دې د ديپلوماتيکو لارو حل کړي، پاکستان بايد د ترهگرو ډلو ملاتړ نه شي او د يوې ستراتيژيکې شتمنۍ په توگه يې ونه کاروي. دا يو منل شوی حقيقت دی چې پاکستان ترهگرو ډلو ته په خپله خاوره کې ځای ورکړی دی. د پاکستان حکومت په تورخم کې د پولې د مدیریت په نامه په پوله کې اخ و ډب ته په پام وراړولو حقيقت نه شي بدلولی. ترڅو چې د پاکستان خبرې او عمل سره ورته نه شي افغانان او نړيواله ټولنه به د دوی په خبرو باور ونه کړي او ورځ تر بلې به پاکستان د نړيوالې ټولنې څخه منزوي او کونج ته شي.

<http://www.pajhwok.com/en/opinions/torkham-clashes-lets-put-facts-right-context>

<http://www.dawatmedia.com/clashes-between-afghanistan-and-pakistan-in-torkham-by-shahmahmood-miakhel/>

[http://www.afghansabawoon.com/%D%A%BE%D%A%AV-%D%A%AA%D%A%AA%D%A%B%D%A%AE%D%A%AE-%D%A%A%DB%A%-%D%A%AF-%D%A%AV%D%A%A%D%A%BA%D%A%AV%D%A%A%D%A%B%D%A%AA%D%A%AV%D%A%A%D%A%BE%D%A%AV%D%A%A%D%A%B%D%A%AA%D%A%AV%D%A%A%D%A%BE%D%A%AV%D%A%A%D%A%B%D%A%AA%D%A%AV%D%A%A%D%A%BE%D%A%AV%D%A%A%D%A%B%D%A%AE%D%A%AE/](http://www.afghansabawoon.com/%D%A%BE%D%A%AV-%D%A%AA%D%A%AA%D%A%B%D%A%AE%D%A%AE-%D%A%A%DB%A%-%D%A%AF-%D%A%AV%D%A%A%D%A%BA%D%A%AV%D%A%A%D%A%B%D%A%AA%D%A%AV%D%A%A%D%A%BE%D%A%AV%D%A%A%D%A%B%D%A%AA%D%A%AV%D%A%A%D%A%AA%D%A%B%D%A%AE%D%A%AE/)

د افغانستان په حالاتو نه لايق پوهېږي او نه نالايقه:

۱۷ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

ډاکټر صاحب سيد قاهر عاطف راته ويل چې د سليمان لايق نه چا په خپل وخت کې (چې وزير و) پوښتنه کړې وه چې لايق صاحب! دا حالات په کومه خوا روان دي؟

سليمان لايق ورته ويلي و چې وروره! په حالاتو نه لايق پوهېږي چې کومه خوا روان دي او نه پرې نالايقه پوهېږي چې کومه خوا روان دي.

ستاسې څه فيلنگ دی؟

له مانه پوښتنه وشوه چې زما فيلنگ څه دی؟

زما فيلنگ دا دی چې په يو چا پور و او پور يې نه ورکاوه او پور ورکوونکی يې ډېر ستړی کړی و. پوروي ته يې ويلي وو چې نيمايي پيسي به درته پرېږدم خو دا نيمايي نورې پيسي راکړه. پوروي ورته ويلي وو چې ډېره ښه ده د پنجشنبې په ورځ راشه او دا نيمايي پيسې به درکړم. پور ورکوونکی خوشاله شوی و چې نيمايي پيسې خو بود شوې. د بلې پنجشنبې په ورځ چې پوروي پسي ورغلی و نو پوروي ورته بيا پور نه و برابر کړی نو پور ورکوونکی ورته ډېر سخت په غصه شوی و. پوروي ورته ويلي وو چې وروره دومره غصه کېږه مه، هغه مخکې

غوره لیکنې

نیمایي پیسې چې دې څنگه خلاصې شوې همداسې به دې دا نورې پیسې هم خدای خلاصې کړي.

زما فیلنگ دا دی چې دا نظام سقوط نه کوي خو دا وروسته دوه درې کاله وخت د حکومت به هم خدای همداسې تېر کړي چې څنگه دا دوه کلونه تېر شول. یو څه ښه والی به راشي خو زموږ د توقعاتو په اندازه به نه وي. ښه به دا وي چې لږ خپل توقعات راتیت کړو، یو څه گوزاره وکړو او یو څه هم حکومت باید لږ ځان وڅوځوي چې حکومتداري ښه شي نو فکر کوم چې د ټولو به سره گوزاره وشي.

د پلار د ورځې په یاد:

۱۹ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

د انسان د مرگ نه وروسته درې شیان د یو چا په قبر کې په درد

خوري:

۱. صدقه جاريه

۲. نېک عمل

۳. صالح اولاد

زما خدای بخښلی پلارجان (سید محمود حسرت) چې هم زما استاد و، هم مې انډیوال او لارښود و نو زما په اند دا پورته صفات یې درلودل. صدقه جاريه، پاکۍ او نېک عمل کې یې شک نه لرم او تر یوه حده اولادونه یې هم نېک عمله دي. هغه دوستانو چې زما پلار جان د نږدې نه پېژانده،

غوره ليکنې

شايد د دې خبرې تائيد له ماسره وکړي چې زما پلار جان نهايت سخي، صله رحم، صادق، پوه، مدبر او انډيوال شخصيت و. د مشرانو سره مشر، د عوامو سره عوام او د کشرانو سره کشر و.

د روژې مبارکې مياشت کې د پلار د ورځې په ياد، خپل پلارجان او د ټولو هغه دوستانو د پلرونو روح ته چې له مور سره نه دي دعا کوم او ټولو ته د الله تعالی له درباره برين جنتونه غواړم. د هغو دوستانو چې مور او پلار ژوندي دي بايد د خپلو ميندو او پلرونو ډېر قدر او خدمت وکړي ځکه د مور او پلار تشه هغه وخت انسان ته معلومېږي چې د دوی له دعاگانو نه محروم شي.

دا خو عکسونه د خپل پلار هم د دوستانو سره شريکوم. لومړی عکس ۱۳۵۸ کال چې مهاجر شولو.

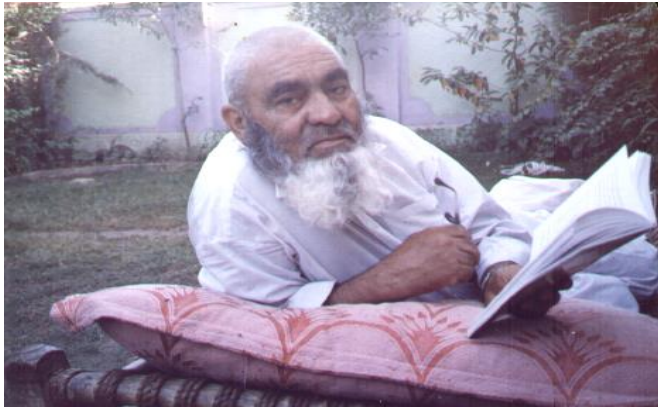
دويم عکس د خپلو يو شمېر زامنو سره د کچه گرۍ د مهاجرينو په کمپ کې.

درېم عکس کې زه او پلار جان مې؛

او په څلورم عکس کې پلار جان مې د مطالعې په حال کې.

د دفاع نوي وزير صاحب ته!

۲۰ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

دا چې جنرال صاحب عبدالله خان د دفاع وزير شو نو دا لاندې جملې اوس ليکم چې دی خپلو تېرو اشتباگانو ته متوجه شي او د کونړو حقوق تر پنبو لاندې نه کړي.

اول: وزير صاحب ما په تېرو پنځلس کلونو کې د هيڅ يو کونړي په مړي او ژوندي کې نه دی ليدلی. نه پوهېږم چې چا به نه غوښته او يا ده نه غوښتل چې له خړو کونړو سره مړی ژوندی وکړي.

دويم: ما ته د افغانستان ټولې سيمې يو شان ښکاري خو د هرې سيمې او خلکو حقوق بايد يو شان او په متناسبه توگه خوندي وي. په لس گونو کونړو چې د دفاع په وزارت کې کار کوي ما ته يې ويلي دي چې د دفاع موجوده وزير صاحب ورسره دا نه چې مرسته نه ده کړې بلکې د هغوی

غوره ليکنې

حقه حقوق يې نه دي ورکړي چې د ده د همدې برخورد له امله ډېرو کونړو خپل ژوند د هېواد په بېلابېلو سيمو کې د لاسه ورکړی دی. درېيم: په هر حال څه چې تېر شوي د هغه جبران نه کېږي خو دا دې په دې پوه شي چې که اوس د کونړو سره د مور ميرې سلوک وکړي نو کونړي به د دې په مقابل کې کلک مقاومت وکړي. هيله ده چې د تېرو نيمگړتياو جبران وکړي.

ليکل زما قضاوت ستاسې:

۲۱ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

يو ورور راته ليکلي وو چې تا هم په لويه څوکۍ کار کړی نو تا د کونړو لپاره څه کړي دي، د نوموړي دا پوښتنه او نيوکه ډېره په ځای نيوکه ده. دا بحثونه ځکه په کار دي چې د کونړو په اصطلاح هم د زړه گونډی زموږ ووځي او هم موږ بايد د سالم او منطقي انتقاد د منلو، اورېدلو او دفاع کلتور په خپل ځانونو کې پيدا کړو. زه همېشه خوشالېږم چې ما ته که مشران وي او که کشران زما نيمگړتياوې په گوته کړي او هغه اصلاح کړم. پرون چې ما د ملي دفاع په نوي وزير صاحب کوم انتقاد وکړ هغه زما شخصي مسئله نه وه او که چاپلوسي مې کولی نو بايد صفت مې ورته کړی وی ځکه اوس يې خو رايې واخيستلې او برحاله وزير د دفاع دی. شايد که زما ليکنه يې ليدلې وي د مانه به خفه شوی هم وي او که خفه نه وي نو لا اقل گيله خو به ولري.

غوره ليکنې

زه څوارلس کاله د مخه د يوه کال لپاره د کورنيو چارو د وزارت سلاکار او د يوه کال لپاره د کورنيو چارو د وزارت معين وم. دا چې موږ په هغه وخت کې د ملک په سطحه څه کړي دي، زما په کتاب کې ؛ د کورنيو چارو وزارت: لاسته راوړنې او خنډونه؛ نومېږي او تقريباً څلور سوه صفحې دي، لوستلی شئ چې زياته برخه يې د روحي په ويېانه کې هم نشر شوې ده. هغه وخت نه امکانات وو، نه د ملي پوليسو درک و، نه د محلي ادارو سيستم سم و او تقريباً ملک الطوايفي وه چې د اوس نه حالات هم ډېر خراب وو.

راغلو مشخص د کونړ په سطحه ما څه کړي يو څو عمده مستنده بېلگې صرف د کونړو د معلومات لپاره وړاندې کوم او دا د دې معنی نه لري چې زه د ځان صفایي کوم. يو وخت راته په کونړ کې يو چا وويل چې ته ولې د خپلو کارونو په اړه تبليغ نه کوي؟ نو ما ورته وويل چې زه چې څه کوم هغه زما وجيبه ده او په چا احسان نه کوم او نه بېرته کومه طمعه لرم او نه وکالت ته کانديد یم چې د خلکو نه د رایو اخیستلو لپاره د ځان لپاره تبليغ وکړم.

۱. د بېړنۍ لويې جرگې په وخت کې کونړ نا امنه ولايت ښودل شوی ځکه په پشد کې څو کسه مشران شهيدان شوي وو نو ملگرو ملتونو غوښتل چې په کونړ کې ټاکنې وشي او غوښتل يې چې په ننگرهار کې د کونړ څخه څوک دوی په انتصابي شکل باندې وټاکي خو موږ د ملگرو

غوره ليکنې

ملتونو اداره مجبوره کړه چې کونړ ټولو ولسوالیو ته لار شي او هلته ټاکنې وکړي ترڅو کونړي په خپله خوښه استازي وټاکي. (تفصیل يې زما په کتاب کې؛ بېړنۍ لویه جرگه او په مشرقي ولاياتو کې د ټاکنو بهير؛ کې لوستلی شئ).

۲. کله چې زه د کورنيو چارو وزارت سلاکار شوم نو سيد فضل اکبر پاچا صاحب د کونړ والي و؛ نو ما ورته وويل چې په کونړ کې ستونزې زياتې دي نو ته بايد جدي اجراء وکړې. هغه راته وويل چې قوماندان د امنيه او د ولايت مرستيال زما په خوله کار نه کوي؛ نو ترڅو چې دوی موجود وي زه کار نه شم کولی. ما ورته وويل چې ته راته ووايه چې څوک مقرر کړو. هغه راته وويل چې حاجي صاحب روزي راته د مرستيال په توگه او قوماندان صاحب مطيع الله خان راته د امنيه قوماندان په توگه تعين کړه، نور به کارونه سم شي. درېواړه ژوندي دي او ما همدا کار وکړ.

۳. بيا هم د کونړ حالت سم نه و او هرچا کوشش کاوه چې د خپلې خوښې والي هلته ولېږي ځکه د لرگيو مافيا قوي وه؛ نو ما اسدالله وفا چې په پکتيا کې يې ښه کار کړی و، په دې قانع کړ چې کونړ ته د والي په توگه لار شي. فکر کوم چې زما دا انتخاب د کونړ په گټه و او د کونړ د

غوره لیکنې

ولایت او ښار رونق چې یوڅه جوړ شو په هغه وخت کې د هغه هلې ځلې وې. وفا صاحب ژوندی دی او پوښتنه ترې کولی شئ.

۴. هغه وخت PRT هم د کورنیو چارو د وزارت پورې تړلی و او ریاست یې ما کاوه نو د کونړ لپاره مو مستقل PRT منظور کړ ځکه د جلال آباد نه یې سم کار نه شو کولی. که وروسته په کونړ کې څه شوي د همدې PRT برکت و.

۵. د کونړ شپږ ولسوالیو د تعمیرونو جوړونه مې د ملي تحکیم د ثبات په پروگرام کې ونيوله چې د نورگل، خاص کونړ، څوکی، نرنګ، چېپې درې او دانګام ولسوالۍ په کې شاملې وې. د نورگل ولسوالي د جوړونې ډبره ما په خپله کېښوده. حاجي صاحب روزي ته پته ده او ژوندی دی.

۶. د غازي آباد ولسوالۍ په جوړښت د کونړ او د نورستانو وروڼو ستونزه وه، ځکه غازي خان د څونګ نورستاني و او هغوی غوښتل چې دا ولسوالۍ په نورستان ولایت پورې وتړل شي اما د جغرافیوي موقعیت له امله او هم د مطلق اکثریت د ولس له نقطه نظره دا کار امکان نه درلوده. دا چې شخړه پرې زیاته نه شي نو کابینې فیصله وکړه که دوی پرې نه جوړېږي نو دا ولسوالۍ دې منحل شي خو ما دا کار ونه کړ او بېرته مو فیصله وکړه چې د ولسوالۍ منحل کول سم نه دي او دا به د محمد غازي

غوره ليکنې

چوپان د نوم سره جفا وي. دا چې اکثريت پښتانه دي نو ولسوالۍ دې په کونړ ولايت پورې وتړل شي. حتی د غازي خان زوی هم له ما نه خفه شو چې دا ولسوالۍ دې ولې په نورستان پورې ونه تړله؛ نو ما ورته وويل چې د منحل کېدو نه دا ښه ده چې دا ولسوالۍ ستا د پلار په نوم پاتې شي. اوس هم د ما نه مانېجن دی. د کونړ پخوانی والي جلاله خان د دې شاهد دی.

۷. د همدغه کال د خپل معینیت بودجه مې چې دمېلمستی او نورو مصارفاتو لپاره چې تقریباً دوه ویش لکه افغانۍ وې، هغه د کونړ ولايت د موجوده تالار جوړولو لپاره ولېږلې او د وفا صاحب په وخت کې د سیدجمال الدین تالار جوړ شو.

۸. د خاص کونړ مکاتب مې د لومړي ځل لپاره په ۱۹۹۳م کال کې فعال کړل او بیا مې وروسته ورته د کورنیو چارو وزارت د تحکیم ثبات د پروگرام نه د منگوال د لېسې تعمیر جوړ کړ چې په کونړ کې نمونه یي لېسه ده.

۹. په لس گونو کونړي ما په دندو ګمارلي دي او که لسټ مو په کار وي چې هم درته برابرولی یې شم. دا څه چې ما کړي د قانون په چوکاټ کې مې کړي دي او د هیچا حق مې نه دی خوړلی. زما د معینیت دروازه د

غوره ليکنې

ټولو په مخ بېرته وه. البته که کوم کونړي غيرقانوني غوښتنه درلوده هغه مې نه ده کړې شايد يو خو کسه خفه هم وي.

۱۰. د ټولو نه ماته مهمه دا ده که کار مې لږ کړی او يا ډېر خو دا په جرأت سره ویلی شم او د کورنیو چارو وزارت د منسویانو نه پوښتنه کولی شئ چې نه مې یوه روپي رشوت خوړلی، نه مې نور کوم خیانت کړی او نه مې د دولت مال خوړلی او نه مې غصب د حکمي چپرته کړی دی. حتی د افغانستان په هیڅ یو ښار کې چې ټولې ښاروالۍ زما د معینیت لاندې وې، یوه نمره حکمه د ځان یا د کورنیو د نورو غړو په نومونو نه ده اخیستلې. دا زما د ژوند پرنسپ دی او د ټولو هغه دوستانو نه پوښتنه کولی شي چې له ما سره یې په تېرو ۳۸ کلونو کې په مختلفو ادارو کې کار کړی دی.

۱۱. په شخصي لحاظ مې چې څه کړي هغه زما د معاش څخه دي او د خدای فضل دی چې همېشه زما معاش زما د ضرورت نه زیات و او کم نه و. که د چا توقع زیاته وي شايد خفه شوی به وي چې ولې ورسره ما مرسته نه ده کړې ځکه زه نه تجاریم او نه کوم بل عاید لرم او د خپلې شپۍ سره مې پښې غځولې دي.

غوره ليکنې

۱۲. په فرهنگي ساحه کې مې هم تر خپله وسه کار کړی او د کونړ په نوم يو کتاب مې چاپ ته تيار دی شايد زما په اند د کونړ لپاره خاص فرهنگي ارزښت ولري. اوه جلده نور کتابونه مې هم ليکلي او په خاص کونړ کې مې يو فرهنگي مرکز هم په خپلو شخصي پيسو او ځمکه کې جوړ کړی دی، چې د ولس او ځوانانو په خدمت کې دی. په درنښت

ژبه:

۲۳ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

ژبه بې هډوکي يوه ټوټه غوښه ده چې په اسانۍ سره په خوله کې اوږي رااوږي. ژبه هم خبرې کوي او هم مزې څکي. ژبه کله د ترخو مزه څکې، کله د خوږو، کله ورته مزه پيکه ښکاري او کله ترشنه.

خفه کېږئ مه، دا د ژبې فزيکي خواص دي چې فکر سره تړاو نه لري. څه چې خولې ته وراچوئ د هماغه خوراک مزه درته ژبه معلوموي، نو په دې توگه د ژبې د ويلو او مزې څکلو نه گيله مه کوئ ځکه چې زموږ ژبه زموږ د فکر سره تړاو نه لري.

که ژبه همېشه د فکر سره مستقيمه او دايمي رابطه وساتي نو ژبه به يا گونگه شي او يا به پرې شي ځکه چې بيا به ژبه د فکر تابع وي نه د مزو د

غوره ليکنې

ځکلو. کله چې ژبه د فکر تابع شوه نو بيا د ژبې ژبه باندې اعتماد کېدلی شي او په هغه صورت کې به موږ متعده، وفاداره، او ثابته ژبه ولرو.

د افغاني تحليگرانو په یاد:

۲۴ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

زما په اند د اروپا د اتحاديې نه د انگلستان د وتلو په پرېکړه کې به هم د انگرېزانو لاس وي: څه پوه شوی!
دا خو به د افغانستان په اړه کومه دسيسه نه وي؟
وروه! غم خوده بخور که لاغر نه شوی.

ستا يې د اروپا په اتحاديه کې څه کار دی ته د چا په یاد هم نه يې.
هسې ځان درته ډېر مهم مهم ښکاري.

دا ځينې افغاني تحليگران د ټلوېزيونونو خو داسې دي ته به وايې چې په **بکنګهم**، کرملین او سپينه ماڼۍ کې ناست دي او د دنيا سياست د دوی په لاس کې دی. د دوی نه مشورې اخيستل کېږي او دوی هغوی ته مشورې ورکوي.

يو نيم خو وايي چې امريکا، انگلستان، جرمني، پاکستان، ايران، روسيه او دا نور بايد داسې وکړي او هغسې وکړي ته به وايې چې هرڅه د دوی په قوماندنه کې دي.

خفه کېږئ مه ستاسې په خولو پياز هم څوک نه خوري.

داعش تقبیح کول:

۲۵ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

پرون د داعش ډلې د ننگرهار د کوټ په ولسوالۍ کې بېگناه ماشومان،
نسجې او نرينه شهیدان کړل او د دوی کورونه یې وسپړل چې د روژې په
مبارکې میاشت کې ډېره دردوونکې پېښه وه.

د دې داعشیانو قواري او د ځناور په شان د سر او قیافي ناوړي مخونه
خو وحشیانو ته ورته ښکاري. خپله ظاهري بڼه نه جوړول په مناسبه
توگه د دوی په اعمالو او وحشي کړنو تاثیر لري. دا چې د دوی ظاهري
قواري د عادي افغانانو سره توپیر لري همداسې د دوی وحشي اعمال هم د
عامو افغانانو او مسلمانانو سره توپیر لري.

خاصه کونړۍ اصطلاح:

۲۵ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

د روژې میاشتې د وري اندی نن پوره شو سبا به په سرباری پیل وکړو.
دا اصطلاح خو لسیزې وړاندې په کونړ کې استعمالېده. یعنې شل روژې نن
پوره شوې سبا به په اخري لسو پیل وکړو.

دوستانو د دولتي چارواکو تغییر او تبدیل ته ډېر مه خوشاله کېږئ!

۲۶ جون ۲۰۲۶م کال، کابل

د محلي ادارو د چارواکو یوه لویه ستونزه د مسوولیتونو او صلاحیتونو ترمنځ عدم توازن دی. د اشخاصو رول هغه وخت مهم دی چې د مسوولیتونو په تناسب صلاحیتونه هم ورکړل شي. دا چې د یو چارواکي مسوولیت د شانزده بیست ترک نه شي وړلی او صلاحیت یې د رکشا د درېور په اندازه وي نو سمه نه ده. زما په اند په ډېرو مواردو کې محلي چارواکي مسوول نه دي.

یوولس کاله مخکې کله چې ما د کورنیو چارو د وزارت د معینیت نه استعفا ورکوله نو په خپلو مصاحبو کې مې وویل چې که د موټر انجن خراب وي، ډرېوران یې که لس ځله تبدیل او راتبدیل کړي دا موټر چېرته نه ځي. اوس هماغه خبره بیا تکراروم چې د اشخاصو تغییر او تبدیل ته ډېر مه خوشالېږئ ترڅو چې د محلي ادارو په مدیریت باندې اساسي فکر ونه شي.

د ملگرو ملتونو د عمومي سرمنشي د پخواني او اوسني خاص استازي سره

د جون ۲۶ مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

تبر ماښام مو په
افغانستان کې د ملگرو
ملتونو د عمومي سرمنشي
له خاص استازي
Nicholas Haysom سره
خدای په امانی وکړه.
ښاغلي هیسم په افغانستان
کې څلور کاله تبر کړل

او دی د نړۍ په کچه د مهمو حقوق دانانو له ډلې نه و چې په جنوبي
افریقا کې د پخواني جمهور رئیس نیلسن مندیلا د حقوقي ډلې مشر او د
جنوبي افریقا د اساسي قانون د مسودې د لیکلو د کمېسیون غړی و چې د
جنوبي افریقا دیموکراتیک انتقال ته یې لاره هواره کړه. د هیسم په عوض
Tadamichi Yamamoto چې مخکې د هیسم مرستیال و او پخوانی
جاپانی دیپلومات دی، د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د عمومي سرمنشي
د خاص استازي په توګه ټاکل شوی دی.

د جنگ عدم موجوديت د سولې معنى نه لري؛ د کامې ولسوالۍ ته جدي

پاملرنه په کار ده:

د جون ۲۸ مه نېټه، کال ۲۰۱۶ م، کابل

د جنگ او سولې په بحثونو کې وايي چې د جنگ عدم موجوديت د سولې معنى نه لري تر څو چې د جنگ عوامل له منځه وړل شوي نه وي. کېدای شي چې حاکمه طبقه په دې توانېدلې وي چې مخالفين وټکوي او هغه له منځه يوسي خو د جنگ عوامل لا شته او دا داسې حالت دی لکه سکروټه چې په خوږلن يا ايرو کې پرته وي چې هر وخت د اور اخيستلو امکان يې شته دی.

نو په دې اساس يو کاموال دوست راته وويل چې په کامه کې داعشي او طالباني ترورست پيريان شته دي خو چا ته څه نه وايي ځکه دوى د کامې ولسوالۍ ته خپلې کېدې انتقال کړي دي او غواړي چې د مشرقي فعاليتونه د هغه ځای نه رهبري کړي. فکر کوم چې زياتره د کامې مهم سياستوال په دې اړه معلومات لري خو دوى هم پرې سترگې پټوي او حکومت هم فکر کوي چې هغوى جنگ نه کوي نو د دوى ورسره څه کار.

اما د دوى د رهبرۍ ځاله او کورنۍ په کامه کې دي او په همدې توگه دوى داسې لوبه روانه کړې چې په کامه کې محلي پوليس هم بايد جوړ نه شي ځکه که محلي پوليس جوړ شي؛ نو بيا د دوى فعاليتونه هم رسوا

غوره لیکنې

کېږي. فکر کوم چې کامې ته جدي توجه په کار ده. زموږ ویل وو نور د حکومت او کامې د معزینو خوښه چې غوږ پرې گروي که نه.

د صحرايي محکمو غندل:

۲۸ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

صحرايي محکمې، په موټرو پسې بنديان کش کول، د سر غوڅونه، د ولس نه عشر ټولول، د علني قانون ماتوونکو په وړاندې چوپتیا او دې ته ورته نور غیرقانوني حرکتونه داسې تهدیدات دي چې نظام د جدي ستونزو سره مخامخوي.

داعشي، د القاعدې اړوند، پاکستاني، منطقوي او طالباني ترورستان نه شي کولی چې دا حکومت د جدي تهدید سره مخامخ کړي خو د پورته ناخوالو او خودسریو په وړاندې چوپتیا او نه مخ نیوی یې نظام د شدید تهدید سره مخامخ کوي. هیله ده چې د حکومت مشرتابه پورته ستونزو ته جدي پاملرنه وکړي.

د خولي لپاره حجاب په کار دی:

۲۹ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

نن مې دا لاندې پوست ولیکه:

نن مې یو ځای کې مجلس درلوده او د افغانستان په مسایلو مو یو مهم تحلیلي بحث وکړ. د مجلس نه وروسته یو پوست مې دوه ځلې ولیکه او

غوره ليکنې

بېرته مې پاک کړ نو د ځان سره مې وويل چې شيخ فريده چوپه خوله دې بهرني ده.

ويره نه وه خو ليکل يې راته د افغانستان په گټه نه معلومېده.

بعضې وخت موږ ټولو ته په کار دي چې خپل احساسات د ملي مسايلو په اړوند کنټرول کړو او هر څه بايد ونه وايو او نه يې وليکو. د احساساتو کنټرول د دې نه مهم دی چې گوندې سړی د احساساتو بيان وکړي ځکه په انگليسي ژبه کې يو متل دی چې وايي Talking is cheap يعنې خبرې کول ارزانه او اسانه دي خو عمل سخت دی.

نعيم شينواري کاموال راته وليکل:

ښه نظر دی مياخېل صاحب تاسې په خپله مهرباني وکړه چې دوه ځلې مې پوست وليکه او بېرته مې پاک کړ، ستاسې سياسي درک او پوهه ډېره لوړه ده خو دلته د ځينو مسايلو پټ پاتې کېدل هم د ملي گټو په زيان دي. حکومت د ملت د مشکلاتو د حل او د يو عادلانه نظام د جوړېدو اراده نه لري نو ملت خو د حکومت د دې ناوړه او ځان محوره منفي حرکاتو څخه خبرول په کار دي که څنگه؟

ما يې په ځواب کې وليکل:

کاموال صاحب! ملت اوس د ډېرو شيانو نه خبر دی خو په دوه دلايلو څه نه شي کولی. اول تر اوسه موږ ته شخصي گټې په ملي گټو اولويت لري او فکر کوو که شخصي گټه نه وي نو د ملي گټو موږ ته څه خیر نشته دی. حال دا چې که موږ ملي گټو ته لږه په شخصي گټو ترجيح

غوره ليکنې

ورکړو نو بيا زموږ شخصي گټې او هم ملي گټې به دواړه خوندي وي. يعنې شخصي گټې زموږ په ملي گټو پورې تړلي دي. دويمه مسئله دا ده چې موږ د خپل کلتور د منفي اغېز لاندې يو او نه شو کولی چې سياسي حرکت جوړ کړو او په اورگنيزشن عقیده نه لرو.

کاموال صاحب بيا وليکل:

مياخېل صاحب! ستاسې نظر د قدر وړ دی خو که ستاسې د خبرو په تاييد ملت د هر څه نه خبر وي بيا به ملت د اورگنيزشن او په چوکاټ کې راتلو ته هم اماده وي زما او ستا په همدې وروسته پاتې ټولنه کې ملي گوندونه، سياسي او حتی د ضرورت په وخت کې وسلوال حرکتونه راتوکېدلي دي هغه هم په هغه وختونو کې چې سياسي درک د اوس په پرتله ډېر کم او د نشت برابر و اوس خو د الله فضل دی خلک بيداره دي د ملي گټو او شخصي گټو په تعريف هم پوهېږي او په يو فورم کې د راتلو وړتيا او امادگي هم لري خو ځينې خبرې داسې وي چې په ښکاره کولو سره يې عامه پوهاوی وشي البته د شخصي گټو موضوع به د ملت يا د ملت د سياسي او مخورو او اصيلو بچيو د احساسه ډېره ټيټه او وړه وي.

ما ورته بيا په ځواب کې وليکل:

کاموال صاحب! دا اوږد بحث دی خو پخواني گوندونه د ملي منافعو په بنياد نه و جوړشوي بلکې د هغو اډيالوژيو په بنياد وو، چې د بهر نه يې الهام اخيسته او هغه زموږ لپاره ناکامه تجربه وه. موږ ته يوازینی لار اوس د حکومت فعاله رول دی چې بيا په مرور د زمان سره د ملي احزابو

غوره ليکنې

رشد ته د دوامداره او د خپل وخت ټاکنو په لړ کې لاره هواره شي. سمدلاسه موږ بله عاجله نسخه نه لرو خو دا چې حکومت څنگه مؤثر شي دا هم د حکومت په مشرتابه پورې اړه لري. که مسئله داسې مطرح کړو که خدای ناخواسته په دې نظام فشار دومره زیات شي چې بیا سقوط وکړي، متبادل به یې څه وي؟ بیا طالب یا داعش. دا هم اېشن نه دی نو په دې توګه د دې نظام د تقویې نه بله لار نه لرو چې خپله موده پوره کړي.

کاموال صاحب په اخر ځل وليکل:

ستاسې د نظرونو ډېر څه زده کوو میا خېل صاحب تاسې خو وخت هم نه لرئ خو زما د سوالو او جواب هدف هم همدا وي چې ستاسې څخه څه زده کړو، خو یوه خبره بله د خوشالۍ ده چې نه ملت پخوانی دی او نه پخوانی او فرسوده تګلارې او حرکتونه مني د نویو ملي او افغان شموله حرکتونو په تمه یو.

طارق یوسفزي ليکلی وو:

میا خېل صاحب! د اخرنۍ جملاتو په جواب کې چې دې څه ليکلي دي ورسره مخالف یم دا ځکه کله چې د کرزي په حکومت نیوکې زیاتې شوې نو د ارګ لاس پوڅو به ویل چې متبادل شخص او حکومت نشته دا دروغ ثابت شو او نوی د ملي وحدت حکومت رامنځ ته شو. د دې حکومت نه توقعات زیات وو مګر داخلي کشمکشونو له امله حکومت بیا د ملت اعتماد له لاسه ورکړ نو خبره دا شوه چې متبادل شتون لري، مګر شرط یې دا دی چې د ملت ارادې ته احترام او رجوع وشي نه دا چې

غوره ليکنې

امريکايي راشي او د انتخاباتو باوجود حکومت جوړ کړی. نور به ملت خپل ځان پېژندلی وي چی دا هر څه مصنوعي او لا پخوا تصميم نيول شوی دی که هغه حکومتداری، امنیت، صلحه، ځمکنۍ بشپړتيا او يا ديموکراتيکې پروسې دي.

د طارق يوسفزي په ځواب کې ما وليکل:

طارق صاحب! زما اخري جمله بيا ولوله چې دا حکومت بايد خپله دوره پوره کړي بيا چې د ټاکنو وخت راغی نو د قانوني پروسې د لارې بايد متبادل رامنځته شي. د کرزي متبادل هم د قانوني پروسې په نتيجه کې رامنځته شو. هغه کسان چې وايي د حکومت نه ناخوښه دي بايد د دې دورې تر پای پورې صبر وکړي او بيا مبارزه وکړي تر څو د ولس په منځ کې ځای پيدا کړي. د اوس نه څوک نه شي ویلی چې څوک به د دې حکومت متبادل وي.

طارق يوسفزي بيا وليکل:

مياخېل صاحب! د حکومتونو تاريخ دا ښودلې ده که د حد څخه زياته بې کفایتي هم رامنځته شي نو حکومت معزول گرځول کېږي او نوی انتخاب بايد را منځته شي. په هر صورت د غني حکومتداری څخه ولس خوښ دی مگر تر څنګ شخص يې دومره وړ نه دی چې ملي بدلون او روحيې ته کار وکړي.

نعيم شينواري کاموال صاحب زړه طاقت ونه کړ او بيا يې وليکل:

غوره ليکنې

مياخېل صاحب! زما په نظر دا حکومت کومه قانوني دوره نه لري يوازې د يو پروتوکول له مخې راغلی و، هغه هم په ځينو مراحلو مشروط چې دوه کاله وروسته به لويه جرگه راغواړي او بيا به دې دورې ته مشروعيت وربخښي. د کرزي دوره د دې دورې سره فرق لري، کرزی د انتخاباتو د کمېسيون له خوا بريالی اعلان شو نو ځکه د قانون د مخې يې بايد پنځه کاله پوره کړي وای چې البته د دوی کاميابي او ناکامي د تقلب او غلا سره مله وه.

ما ورته بيا وليکل:

مننه کاموال صاحب! په دويمه دوره يعنې ۲۰۰۹م کال کې کرزی کامياب اعلان نه شو ځکه په اوله دوره کې يې ۵۰ جمع يو ونه گڼل او ډاکټر صاحب عبدالله دويم دور کې ورسره انتخابات ونه کړل. په قانوني لحاظ بايد د دويم دور ټاکنې شوی وی نو ځکه نيمچه کاميابه و يا په اصطلاح مشروطه کاميابي وه.

عابد زاهد صاحب را ته وليکل:

سمه ده ميا صاحب دا منم چې د افغانستان هر يو باشنده په مساوي ډول حقوق لري خو بعضې کسانو خپلو قوم يا قام ته ښه خدمت کړی او خپل اقربه يې ښه پوښتونو ته رسولي او ښې دندې يې ورته ورکړي. ايا تاسو خپل خوار، مجبور ولس او قوم ته څه داسې څه کړي دي چې په لکونو قوميان مو اوس هم مهاجر دي؟ ايا تاسو کله په غير له خپلې دندې

غوره ليکنې

نور داسې د توجه وړ خدمت کړی؟ ایا تاسو د مهاجرو قومیانو لپاره کومه حکمت عملي لرئ او که نه.

داسې ښکارېده چې زاهد صاحب په پاکستان کې او یا د ملک نه بهر اوسېږي او زما په اړه سم معلومات نه لري نو ما یې په ځواب کې ولیکل:

عابد صاحب! زه خو کوم حکومتی چارواکی نه یم. اما کله مې چې په هره دنده او یا هره اداره کې کار کړی یو څو اصول مې ساتلي دي. د ملي منافعو نه مې همېشه دفاع کړې، نه مې خیانت کړی او نه مې د چا سره د فساد د جوال خوله نیولې ده. راغلو مشخص سوال ته؟ زه په دې عقیده یم که حاکمیت د قانون نه وي، حکومتداری ښه کېدای نه شي او چې حکومتداری ښه نه وي نو د هیڅا حقوق خوندي نه پاتې کېږي. په دې اړه ما ډېرې لیکنې هم کړي دي.

عابد صاحب بیا ولیکل:

سمه ده میا صاحب! منم موږ ټول باید ملي گټو ته ترجیح ورکړو نه شخصي خو نن هر چا د ملت پر ځای قوم ته اولویت ورکړی دی. که تاجک دی که هزاره که ازبک دی که ترکمن د خپل سهم نه څو چنده زیاته ونډه په هره برخه کې لري عامل یې قوم پرستي ده. زه له تاسو غوندې شخص نه سل کاله کې هم د خیانت طمع نه کوم او نه به یې وکړم تاسو زموږ ویاړ یې؛ خو قوم راباندې ډېر عزیز دی. الله دې د وطن او خپل قوم لپاره یو ښه امین او خدمتگاره شخص جوړ کړه.

قاضي صاحب لودین لیکلي وو:

غوره ليکنې

محترم ميا خيل صاحب! ستاسې هره ليکنه زموږ د پاره هم يو درس دی نو دا ليکنه دې هم موږ ته يو ښه درس را ښيي الله ج مو تل بريالي لره.

ارشاد حسين اسير راته ليکلي وو:

ميا خېل صاحب: د بيان ازادي خوشته دا چې تاسې موضوع نه روښانه کوئ موږ به څنگه مبارزه وکړو. موږ خو مشرانو ته گورو او په همغه نقش باندې قدم ږدو.

ما ارشاد حسين ته چې زما د خورينو له جملې نه دی وليکل:

ارشاد جانۀ! په همدې ليکنه کې هم خبره واضح ده چې زموږ ويل او عمل بايد د منطق، دليل، عقل او د فکر تابع وي نه د احساساتو.

ډېرو دوستانو نورو هم ليکنې کړې وې خو ما يې يوازې دوه درې بحثونه دلته رانقل کړل او په اخره ما د احسان الله درمل په وال دا لاندې جملې وليدلې نو هغه مې هم دې دوستانو ته پوست کړې نو ځکه مې د دې بحث نوم هم د خولې لپاره حجاب په کار دی، کېښود:

د ژبې او خولې لپاره هم يو حجاب په کار دی، مگر له پروڼه دا حجاب هيچا مراعات نه کړ. فسيوک يې د حجاب پر ننگه پر حمام بدل اړولی دی.

د اغېرلي هرڅه په خپل ځان دي:

جولای ۴مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

د ورور، کورنۍ، دوست او د بل هر چا مرسته همېشه محدوده وي. که توقع د دوی د توان نه اوچته وي، نو بیا هغوی هم ځانونه گوښه کوي او په اخر کې ټول ښه او بد تا ته پاتې کېږي. په دې اساس موږ باید داسې پېټي ته اوږه ورنه کړو چې نه یې په خپله اوچتولی شو او نه راسره د نورو د اوچتولو څه مرسته کېدلی شي.

انسان مخکې له دې چې کوم کار کوي او یا د ژوند کوم ستنېږد د ځان لپاره تعینوي، باید گټه او تاوان او عواقب یې هم ښه وسنجوي او Risk Factor یا د تاوان فکتور باید د برداشت وړ وي. که د تاوان فکتور د زغم او تاوان وړ نه وي نو بیا انسان د ستونزو سره مخامخ کېږي. په پښتو کې هم ښه منل دی چې وايي: اغېرلی په خپل ځان په خپله تش کېږي.

موږ باید کور جوړ کړو نه ځانونو ته کوټنۍ:

۵ جولای، کال ۲۰۱۶م، کابل

بعضې کسان د کور جوړولو په عوض ځانونو ته کوټنۍ جوړوي، د خپلو کوټنیو نه ځانونو ته په حکومت کې دننه او بهر موازې گروپونه جوړوي، کرایه شوي کسان پېري چې توصیفونه ورته وکړي که خدای

غوره ليکنې

کول دوی به یوه ورځ د افغانستان ولسمشر شي. زه وایم راځئ چې کور سره جوړ کړو بیا به د هرچا ځای معلوم وي. که کور جوړ نه وي، ځانونو ته کوټنۍ جوړول څه گټه نه لري.

د منجمنټ د علم له نظره موږ باید د پروگرامونو په چوکاټ کې پروژې تطبیق کړو نه دا چې پروژې یې له پروگرامه. په تېرو پنځلس کلونو کې ډېرې پروژې تطبیق شوې خو دا چې د پروگرامونو سره یې تړاو نه درلوده، د افغانستان ستونزې لا په خپل حال پاتې دي. د پروژو د پلي کولو نه یوازې محدود کسان گټه اخلي او د پروگرامونو د تطبیق نه ټول هېوادوال گټه اخیستلی شي.

یوه لنډه جمله اوږد تحلیل ته اړتیا لري:

۵ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

ډېر وایي چې مدرسې د ځانمرغو ځوانانو په اډو بدلې شوې دي.

سوال دا دی چې مدرسو ته ولې ځوانان جذبېږي؟

زما په اند لنډ ځواب دا دی چې مدرسو ته د ځوانانو په جذب کې عقیده وسیله ده نه هدف، ځکه فقر او عقیدوي جذبات د ځوانانو د جذب لپاره وسیله کېږي چې په مدرسو کې ځانونه شامل کړي. کله چې مدرسو ته ځوانان داخل شي او یا ورته عقیده وسیله شي نو بیا د تکفيري تروریستي ډلو مربیان د دوی د جذباتو نه گټه اخلي او عقیده ورته وسیله گرځوي ترڅو دا ځوانان ځانمرغو حملو ته چمتو کړي. د مدرسو د تنکیو

غوره ليکنې

ځوانانو مرييان په دې پوهېږي چې دوی د ځوانانو د مجبوریت او عقيدوي جذباتو نه سؤ استفاده کوي. د پاکو ځوانانو د مجبوریت او يا جذباتو نه سؤ استفاده لويه گناه ده چې دوی هم د دې ځوانانو د قتل سبب گرځي او هم د نورو مسلمانانو او بېگناه کسانو د وژلو لامل کېږي.

د هويت بحران:

د جولای ۷مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

کوشش مه کوئ چې ځانونه ډېر زیات مسلمان مسلمان، پښتون پښتون، افغان افغان، مجاهد مجاهد دیموکرات دیموکرات او داسې نور وښیئ ځکه افراطي حالت موږه، زموږه کورنۍ او هم زموږه ټولنه په اوږد مهال کې د ستونزو سره مخامخ کوي. دا د تېرو څلورو لسيزو زما او زما د کورنۍ د مهاجرت، امریکا، اروپا، استرالیا، عربي هېوادونو او هم په افغانستان کې د اوسېدلو پخه تجربه ده. د میانه روی حالت ښه دی.

هغه برخه زما د کورنۍ او خپلوانو چې تفریط کړی نن د ستونزو سره مخامخ دي او هغو چې د میانه روی حالت غوره کړی و د لږو ستونزو سره مخامخ دي.

په خاصه توگه هغه افغاني کورنۍ چې د هېواد نه بهر اوسېږي زیات کوشش کوي چې اولادونه یې زبردسته مسلمان وي، هم ښه افغان او ښه پښتون وي او هم ښه دیموکرات وي، خو بې له دې چې موږ خپل اولادونه په دې پوه کړو چې د ښه مسلمان، ښه افغان، ښه پښتون او ښه دیموکرات

غوره ليکنې

تعريف څه دی؟ او نمونې يې څه دي. همدا شان ايا دا ټول تعريفونه په موږ کې په خپله شته دي او که نه؟ چې موږ خپلو اولادونو ته رول ماډل شو.

زما په اند اول خو شايد موږ سم تعريف د ښه مسلمان، ښه افغان، ښه پښتون او ښه ديموکرات خپلو اولادونو ته ونه شو کړای او که ويې کړای شو نو بيا موږ په خپله هغه اوصاف شايد په خپلو ځانونو کې ونه لرو چې خپلو اولادونو ته رول ماډل شو. په دې توگه موږه او هم زموږه اولادونه د هويت د بحران يا Identity Crisis سره مخامخ کېږي. د هويت بحران، چې موږ څوک او په کومه عقیده يو؟ او څه ټولنيز ارزښتونه بايد ولرو؟ ډېرې ستونزې په منځ او اوږد مهال کې کورنيو او ټولنې لپاره زېږوي.

په افغانستان کې او د هېواده نه بهر چې نن کومې زياتې ستونزې موږ گورو، مهمه ستونزه يې د جنگونو او مهاجرتونو له وجهې د هويت بحران دی چې نن سبا ورسره په خاصه توگه زموږ ځوانان مخامخ دي. د هويت بحران ستونزه يوازې تعليم او يا مادي شتمنې نه شي حل کولای. ترڅو چې موږ په خپلو کورنيو کې دا ستونزه په سمه توگه حل کړې نه وي، زموږ هر حکومت او هم نړيواله ټولنه به د ستونزو سره مخامخ وي.

د پورته ليکنې په اړه ډېرو دوستانو ډېر نظرونه ورکړي وو خو غواړم چې يوازې د څو دوستانو نظريات دلته رانقل کړم:

په پاکستان د افغانستان سفير او خاص استازي، ډاکتر حضرت عمر زاخېلوال صاحب راته په ايميل کې ليکلي و چې زه ستا ليکنې د فېسبوک له

غوره لیکنې

لارې په منظمه توګه لولر او ستا لیکنې د الفت صاحب د غوره نثرونو ته ورته دي او رښتیا وایم ستا لیکنې د وخت د حالاتو سره ډېرې برابرې دي نو که ته دا لیکنې د یو کتاب په شکل چاپ کړې او غوره ویناوې نوم پرې کېږدي نو ډېر به ښه وي.

ما د زاخېلوال صاحب د ایمیل په ځواب کې ولیکل چې که څه هم دا به ستونزمنه وي چې زما لیکنې دې د الفت صاحب د لیکنو سره پرتله شي خو دا چې تاسې د دولتي چوکۍ نه سربېره یو علمي او اکاډمیک شخصیت یاست نو ستاسې تشویق ما ته نوره هم حوصله راکوي چې خپلو لیکنو ته د فیسبوک له لارې دوام ورکړم. زما هڅه په لیکنو کې دا ده چې څنګه مغلق مسائل په ساده ژبه گرانو لوستونکو ته وړاندې کړم. که څه هم ما د فیسبوک د خپلو لکینو دوه ټوکه کتابونه د فیسبوک او درېمې زاوې په نومونو چاپ کړي دي، نو دا درېیم ټوک به ستاسې د مشوري په اساس د غوره لیکنو په نوم چاپ کړم.

انجینر صاحب سید فریدالله فرید لیکلي وو:

میاخېل صاحب! د سلام او اختر مبارکۍ په ترڅ کې غواړم چې په دې اړه یو څه ورزیات کړم. د فزیک د حرکت د قانون په بنسټ د ښي او کین افراطیونو مخه په پای کې یوې خوا ته اوړي. که ښي افراطي، ۱۸۰ درجې په ښي لاس دوره وځوري او کین افراطي بیا په کینه خوا ۱۸۰ درجې څرخ وکړي نو د دواړو مخونه به په یو لوري وي. ډېر ځل داسې شوي چې د کین افراطي سر د ښي افراطي له گروانه راوځي او یا

پر عکس. سیاسي تجربو ښوولې چې کله کله د دواړو لاسونه په ګډ لستونې کې خپل پلانونه تنظیموي او د نورو په وړاندې خنډ جوړوي.

په وارسا کې د افغانستان سره د ناپو هېوادونو د ملاتړ دوام په اړه لنډه تبصره:

۹ جولای، کال ۲۰۱۶م، کابل

نړۍ او په خاصه توګه اروپایي هېوادونه نن سبا د ډېرو داخلي، سیمه ییزو او نړیوالو ستونزو سره مخامخ دي او د افغانستان سره د پوځي او یا غیر پوځي مرستو د دوام په اړه د دې هېوادونو د ولس او سیاسونو ترمنځ ډېر متفاوت او حتی بدبینانه نظریات موجود دي. د ډېرو هېوادونو ولسونه او سیاسيون په دې فکر دي چې افغانستان جګړه د دوی لپاره لومړیتوب نه لري او باید د خپلو مرستو کچه ډېره زیاته راتیټه کړي. د داسې ذهنیت سره سره چې د نړۍ مهم هېوادونه د افغانستان د جنگ او مرستو د دوام په اړه د Donor Fatigue یا د مرستندویه هېوادونو له خوا د مرستو په ستړیا یا ستومانتیا په ذهنیت اخته دي، دا د افغانستان لپاره لویه لاسته راوړنه ده چې ناپو هېوادونه او په خاصه توګه د ناپو د اروپایي هېوادونو غړي ملکونه دې د افغانستان سره خپل پوځي ماموریت او مرستو ته د یو اوږد مهال لپاره دوام ورکړي.

د ناپو دا نوی تعهد چې د ۲۰۲۰ م کال پورې به خپل پوځونه په افغانستان کې ساتي او هم د افغانستان د پوځ سره به د امریکا د مرستو په شمول څلور میلیارد ډالره هر کال مرسته کوي، یوه لویه لاسته راوړنه ده.

غوره لیکنې

د ناټو هېوادونو پوځي او مالي مرستو دوام د افغانستان شرقي او غربي گانډویو هېوادونو ته او هم مسلحو تروریستي ډلو ته ډېر سخت تمامېږي او فکر نه کوم چې دوی د یوې اوږدې مودې جنگ ته نور تیاری ولري. که تروریستي ډلې غواړي چې جنگ ته دوام ورکړي، په خاصه توګه پاکستان نور د دې توان شاید ونه لري چې د نړۍ په مقابل کې ودرېږي او د افغانستان د حکومت پرضد تروریستي ډلو ته کمک ورکړي. که فرص کړو چې پاکستان دې کار ته دوام ورکړي، پاکستان به نور هم په انزوا کې واقع شي او نړیوال به نور د دوی د دوه ګوني سیاست په مقابل کې بې تفاوته پاتې نه شي او د دې سره به پاکستان د خپلو داخلي ستونزو سره هم مخامخ شي.

په داسې حال کې چې نړیوالې ټولنې د افغانستان سره د خپلو مرستو د دوام ژمنتیا، که څه هم مشروطې دي، د اوږد مهال لپاره وښودله نو د افغانستان د حکومت مشرتابه ته هم په کار ده چې د حکومتدارۍ په کړنلارې کې جدي بدلون راوړي ترڅو د ملت حمایت ترلاسه کړي. که د ناټو مرستې مشروطې هم نه وي، یوازې نړیوالې مرستې نه شي کولی چې افغانستان ته د ملت د حمایت نه پرته دایمي سوله او امن راوړي. د حکومت لپاره به دا ښه وي چې د حکومت د قدرت انحصار د مافیایي کړیو نه راوکاږي او په خپل ملت اعتماد وکړي.

زما په اند په تېرو پنځلسو کلونو کې د حکومت ستونزه همدا وه چې حکومت یوازې په سل دوه سوه کسو چې په مختلفو مافیایي کړیو پورې

غوره ليکنې

يې تړاو درلوده، اعتماد کاوه او دوی ته يې سياسي، اقتصادي او امنيتي قدرت په لاس کې ورکړی و؛ خو په عوض يې ټول ملت ته شا کړې وه. ملت هم د حکومت نه په دې خفه و چې حکومت ولې دا مافيايي کړۍ هره ورځ نورې چاغوي او ملت پرې هره ورځ داړي. که حکومت په خپله تگ لاره کې لږ جدي بدلون هم راوسته، فکر کوم چې د افغانستان ملت د دې درک او پوهه لري چې د حکومت نه خپل پوره ملاتړ وکړي. دا پورته ليکنه پڅواک خبرې آژانس هم نشر کړې ده:

<http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D9%BE%D9%AV-%D9%AA%D9%AV%D9%B1%D9%B3%D9%AV-%D9%A9%DB%90-%D9%A4%D9%AV-%D9%AV%D9%A1%D9%BA%D9%AV%D9%A6%D9%B3%D9%AA%D9%AV%D9%A6-%D9%B3%D9%B1%D9%AV-%D9%AF-%D9%A6%D9%AV%D9%BC%D9%AA-%D9%BA%D9%A3%D9%AA%D9%AA-%D9%AV%DB%90%D9%AA%D9%AV%D9%AF%D9%AA%D9%A6%D9%A-%D9%AF-%D9%A5%D9%A4%D9%AV%D9%AA%D9%A3-%D9%AF%D9%AA%D9%AV%D9%A5>

د حکومت توصیف او یا په حکومت نیوکه گناه نه ده:

ستونزه چېرته ده؟ ولې موږ په اگاهانه او غیراگاهانه توگه د مخالفینو

سره مرسته کوو

۹ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

زه په دې خفه نه یم چې ولې څوک د حکومت کړنې ستایي او یا د حکومت په کارونو باندې نیوکې کوي. سیاسي ژوند کې د لوړپوړو چارواکو په کړنو او حتی شخصي ژوند باندې انتقاد روا کار دی. په سیاسي علومو کې لوړپوړو دولتي چارواکو او سیاسيونو ته Public Figure یا عامه خبرې وایي نو په عامه خبرو باندې نیوکې او یا د هغوی ملاتړ روا دی.

خفه په دې یم چې پوه کسان به وي خو صفت یا ملاتړ د حکومت به بېځایه او بې له دلایلو کوي. دا د حکومت دوستان چې د دکتاتوري رژیمونو په شان د حکومت هر ښه او خراب کار ته ښه وایي، دوی فکر کوي چې دا ولس ډېر بې عقله دی او هرڅه چې دوی وایي نو ولس به د دوی سره همنا وي او یا به د دوی خبرې تاییدوي. دا ډول د حکومت دوستان که غواړي چې د حکومت د مشرانو لپاره نمبرې جوړي کړي او یا که دوی د حکومت له خوا د تبلیغاتو لپاره استخدام شوي هم وي او غواړي چې خپل معاش حلال کړي، بیا هم حکومت ته گټه نه شي رسولی بلکې د دوی دا ډول کورکورانه تبلیغات د حکومت په تاوان تمامېږي. ښه

غوره لیکنې

بېلگه یې دا ده چې ځینو په فیسبوک کې دا اواز خپره کړې چې د وارسا په کنفرانس کې گوندې د کاناډا صدراعظم د جمهور رئیس غني لاسونه ښکل کړل. همدا شان د کمپاین په وخت کې د جمهور رئیس غني یو پلوي په کونړ کې په یوه غونډه کې وویل چې کله جمهور رئیس غني د جمهور رئیس کرزي سره یوځای د امریکا جمهور رئیس اوباما سره غونډه درلوده نو ډاکتر اشرف غني ورته د نړۍ ټول اقتصادي سیاست په لس دقیقو کې تشریح کړ؛ نو جمهور رئیس اوباما د ډاکتر غني نه وغوښتل چې که دی د هغه سره کار وکړي نو ښه به وي؛ خو ډاکتر غني ورته وویل چې نه زه د تاسره کار نه کوم او په افغانستان کې کار کوم. دا داسې خبره وه چې د کونډې د زوی په فلم کې هغه مامور صاحب چې په ښار کې اوسېده، هره خبره به یې د کلي ځوانانو ته د ښاري ژوند په اړه کوله، نو هغوی به ورته هک پک ناست و او مامور صاحب به د کلي ټول کارونه په دې قصو باندې په ځوانانو مفته کول. اما اوس هغه وخت نه دی او د ولس د معلوماتو کچه پوره لوړه ده او دا ډول بې محتوا او بې منطقه خبرې د حکومت لپاره څه ګټه نه لري.

همدا ډول هغه کسان چې د حکومت مخالف دي او په حکومت نیوکې هم بې له دلیل او کورکورانه کوي په عوض د دې چې د دوی طرفداران اضافه شي، د دوی نیوکې حکومت ته ګټه رسوي چې ښه بېلگه یې په وارسا کنفرانس کې د جمهور رئیس غني او ډاکتر عبدالله د عکسونو خپرول وو، چې گوندې ډاکتر عبدالله ولې د جمهور رئیس غني نه مخکې

غوره ليکنې

روان دی حال دا چې دا کومه خبره نه ده. په همدغه عکس کې د امریکا جمهور رئیس اوباما د جمهور رئیس غني نه وروسته روان و؛ نو د دې مطلب دا نه دی چې د امریکا جمهور رئیس د جمهور رئیس غني نه لږ مهم دی.

د حکومت په توصیف او یا په حکومت باندې په نیوکو کې کومه ستونزه نشته دی او نه دا کومه گناه ده. دا د هر افغان حق دی چې د حکومت د کړنو ملاتړ وکړي او یا د حکومت په کړنو نیوکې وکړي. زما په اند ستونزه په دې کې ده چې د حکومت د ملاتړ او یا منتقدینو، توصیفونه او نیوکې کورکوران، بې دلایلو او په واقعیتونو ولاړې نه دي. د دې سره د توصیف کوونکو او منتقدینو اعتبار یا Credibility په ټولنه کې ډېره راتیتېږي او دا دواړو خواو ته تاوان کوي. بې منطقه ملاتړ او مخالفت هم د حکومت اعتبار او هم د اپوزیسیون اعتبار له منځه وړي. خومره چې حکومت بې اعتباره کېږي او هم که د متبادل اپوزیسیون اعتبار د حکومت نه هم ټیټ وي نو په دې توګه لاره د افغانستان دښمنانو او مسلحو تروریستي ډلو ته هوارېږي او په دې توګه موږ په اګاهانه او یا غیراګاهانه توګه د مخالفینو سره مرسته کوو.

د وارسا د کنفرانس د نظامي مرستو د ژمنو په اړه زموږ يو تعداد وطنداران خفه دي او وايي چې ولې نړيوالو زموږ امنيتي قواو سره د پوځي مرستو د دوام ژمنه وکړه او دا د دې معنی لري چې جنگ به دوام کوي:

۱۰ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

اول خو موږ په هر حالت کې پوځي مرستو ته اړتيا لرو که غواړو چې نظام ولرو، قوي پوليس او منظمه اردو د اړتيا په اندازه ولرو چې د افغانستان د تمامي ارضيت نه دفاع وکړي. اوس خو دا مرستې بلا عوض دي او که نه نو دې مرستو ته موږ اړتيا لرو او دا به که په قرض ولې نه وي، اخلو.

اوس نو تاسې په خپل گرهوان کې سر تیت کړئ چې دا ښه وشو او که نه.

هغه کسان چې د حکومت په مقابل کې جنگېري، سوال دا دی چې ایا دا کسان افغانان دي او که نه؟ که افغانان وي نو جنگ دې نه کوي ترڅو چې دا وسلې او مرستې د هغوی پرضد استعمال نه شي او که افغانان نه وي نو بیا خو دا اړینه ده چې د هغو کسانو پرضد دا مرستې باید استعمال شي څوک چې د دې وطن بچي وژني، جوماتونو کې چاودنې کوي، مکتبونه سوځي، سرکونه وړانوي، د خلکو نه سرونه پرې کوي او په هېڅ جنایت صرفه نه کوي.

غوره ليکنې

تشویش مه کوئ د بروکسل په کنفرانس کې به چې د اکتوبر په میاشت کې دایرېږي، د اقتصادي مرستو ژمنه به هم وشي او دا به هغه هېوادونو او اشخاصو لپاره د خفگان بله ورځ وي څوک چې د افغانستان سره د مرستو په دوام خفه کېږي.

په فیسبوک کې د عامه ذهنیت معلومول یا نظر سنجي:

۱۰ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

زما د فیسبوک نظر سنجي ښايي چې د فیسبوک په سلو کې یو کم اتیا سلنه استعمال کوونکي د عسکونو، افواهاو، خبرونو، تنقیدي او یو بل ته د توهین کوونکو الفاظو په استعمال ډېر ژر عکس العمل ښيي اما علمي او منطقي لیکنو، کره معلوماتو، مؤثقتو تحلیلي خبرونو په اورېدلو لږ سر خوځوي او یا د لوستلو حوصله نه لري.

نو په دې توگه بیا هم د هغه کسانو لپاره فیسبوک ښه وسیله ده چې د منطقي، علمي او مؤثقتو معلوماتو په لټه کې دي.

زما په اند په سیاسي مبارزه کې او هم د یو چا د نظر نقد هم باید په استدلال ولاړ وي او د یو بل د توهین نه باید ډډه وشي ترڅو د فیسبوک دا نظر سنجي سرچپه شي.

د جنگ تاوان:

۱۱ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

وايي چې په يو ملک کې يو کال داخلي جنگ تېر شي نو پنځه کاله نيسي چې هغه تباهي چې د داخلي جنگ له امله راپيدا شوې، بېرته جوړه شي او هم ويل کېږي چې کور يو ځل وگرېږي نو بيا د کور سامان مشکله ده چې د پخواني په شکل بېرته ځای په ځای شي.

زموږ په ملک کې ۳۸ کاله کېږي چې داخلي جنگونه روان دي نو دا په پنځو کې ضرب کړئ چې ۱۹۰ کاله به نيسي چې دا زموږ فريکي، ټولنيز، فرهنگي، اداري، پوځي، سياسي، اقتصادي، تعليمي او داسې نور سيستمونه بېرته جوړ شي.

ولی غربي نړۍ پر مختلبي ده؟

۱۳ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

همدا اوس د انگلستان صدراعظم ډیویډ کمرون پس له شپږو کلونو صدارت استعفا ورکړه خو د استعفا نه یې د مخه دولتي کور تخلیه کړ او خپل کور یې لا خالي نه و ځکه بل کرایه دار پکې اوسېده؛ خو ده د خپل کور ټول سامان بل ځای ته انتقال کړ او بهانه یې نه کوله چې گوندې د ده کور لا تخلیه نه دی نو بل ځای ته کډه نه شي کولی.

ده د دولتي کور په خالي کولو کې چې نوې صدراعظمه ورته ورکړه شي، هېڅ سکتګي رانه وستله او نه یې چنې ووهلي ځکه اصول معلوم دي او نه یې غوښتل چې د خپل ملک په خیر، د راتلونکې صدراعظمې د کارونو په وړاندې یوه لحظه هم مانع واقع شي او یا د سیاسي قدرت د انتقال په پروسه کې ځنډ راولي. عکسونه چې په فیسبوک کې خپاره شول نو ډیویډ کیمرون په خپله خپل سامان د نورو کسانو سره بل موټر ته انتقالاوه.

د CNN د ټلوېزیون د لارې گورم چې ډیویډ کمرون همدا اوس بکنګهم قصر ته لاړو چې خپله استعفا په رسمي توګه ملکې ته وړاندې کړي. نوې صدراعظمه تېریسامي هم ورپسې د صدارت په موټرو کې لاړه چې ملکه د هغې نه په رسمي توګه د حکومت جوړولو غوښتنه وکړي. بله مهمه خبره دا ده چې دولتي موټر یې سمدستي پرېښوده او په شخصي موټر کې د خپلې کورنۍ سره بکنګهم قصر ته لاړ. زموږ عادي دولتي

غوره ليکنې

چارواکي نه موټر پرېږدي او نه نور دولتي امتيازات. د سياسي قدرت په انتقال کې هم دومره ځنډ راوړي چې خبره بالاخره د تېر مامور او نوي مامور د تقرر په سر جنگونو او دښمنيو ته ورسېږي. ښه به موږ ترقي وکړو.

د پورته ليکنې په اړه په لس گونو دوستانو نظرونه درلودل او د افغانستان په حال يې افسوس کاوه. زه يو څو نظرونه په مشخصه توگه رانتقالولر چې لوستونکي پرې هم د خپل ځان سره قضاوت وکړي.

سيد معروف همدرد ليکلي وو:

د لندن له جوړ سيستم سره د افغانانو پرتله کول لويه بې انصافي ده.

ما ورته په ځواب کې وليکل:

همدرد صاحب! د هغوی سيستم هم جوړ نه و خو هغوی جوړکړ. اوس هم غواړي چې نور هم خپل سيستم ښه کړي. بې انصافي دا ده چې موږ نه غواړو چې خپل وطن په خپله جوړ کړو او هغوی ته طمعه لرو. په هر حال ستاسې نظر او لرليد هم په خپل ځای دی.

همدرد بيا وليکل:

صاحب! زموږ د سيستم جوړول هم وخت ته اړ تيا لري. د څلوېښتو کلونو وران سيستم جوړول ډېر وخت ته او کار ته اړ تيا لري. د لندن اوسني حالت ته چې افغانان رسي شايد زموږ د درېو څخه تر څلورو نور نسلونه، همدا ستونزې وگالي.

ما ورته بيا په ځواب کې وليکل:

غوره ليکنې

که زموږ په فکرونو کې تغير راغی، د وخت فاصله راکمېږي او که نه وي راغلی، نو د تېرو څلورو لسیزو او څلورو نسلونو په شان به زموږ حالت همداسې په خپل ځای اوسي.

همدرد بیا وليکل:

د ارتباطاتو او اړیکو د علم له نظره د فکر تغير ډېر وخت او کار ته اړتیا لري.

ما ورته وليکل چې:

نو موږ بايد خپلې پښې ونه غځو او کار بايد وکړو. دا بحث ځکه کوم چې موږ لا په دې عقیده نه يو چې زموږ په فکرونو او عملونو کې تغير راغلی او تغير بايد راشي.

ابراهيم افغان ليکلي وو:

جناب مياخېل صاحب!

دلته جلال آباد کې يو رئيس له دندې نه لرې شو پر ځای يې بل رئيس راغی، نوی رئيس گردېوال صاحب معرفي کاوه، هغه پخوانی رئيس د دفتر کلي له ځان سره کور ته وړې وه او شمېره يې هم بنده وه بيا يې دوه ورځې وروسته د چا په لاس رالېږلې وه.

محمد رفيع صياد ليکلي وو:

د هغوی سره دوه شیان دي، احساس او د قانون زور. که د احساس له مخې داسې ونه کړي نو قانون به يې د خولې خوند وربرابر کړي او دلته...

ایا د انټرنېټ استعمال شیطاني عمل دی او که نه؟

۱۵ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

فیسبوک له دوستانو سره پر اړیکو درلودلو سربېره د معلوماتو او ایډیاو د راټولولو او د ولس د هیلو څرگندولو او هم د ولس د ستونزو نه د خبرېدلو ښه وسیله ده. ډېر ښه او پوه کادرونه که ځوانان دي او که مشران، د مختلفو موضوعاتو په اړه همېشه ډېر ښه نظریات څرگندوي او هم ډېر ښه وړاندیزونه خپلو دوستانو او وطنوالو ته کوي. دولتي چارواکي کولی شي چې بې له فیس او واسطې، د فیسبوک نه د ښه مشاور په توګه ګټه واخلي په دې شرط چې دولتي چارواکي د فیسبوک او ایمیل اکاؤنټونو په درلودلو او استعمال پوه شي.

بعضې دولتي چارواکي او د ټیټو دیني زده کړو مفتیان چې د انټرنېټ په استعمال نه پوهېږي، د انټرنېټ استعمال ورته یو نوع شیطاني عمل ښکاري. افسوس دا دی چې د دولت په ټولو ادارو کې اوس هم داسې کسان شته دي چې د انټرنېټ سره اشنایي نه لري او دا ورته یو نوع کفري عمل ښکاري. د دې علت دا دی چې دوی پرې نه پوهېږي نو ځکه ورته د انټرنېټ استعمال یو شیطاني عمل ښکاري. فکر کوم که دوی د انټرنېټ په ګټه پوه شي نو بیا شاید دوی داسې د کفر ټاپې په خلکو ونه لګوي چې ولې دوی انټرنېټ استعمالوي. ښه مثال یې طالبان دي چې په خپل وخت کې د ټلوېزیون درلودل یې په کورونو کې منع کړي و خو اوس دوی د

غوره ليکنې

دش ټلوېزيونونو د خوند نه برخورداره دي او انټرنېټ نه د خپلو تبليغاتو د بڼې وسلي په توگه گټه اخلي. حال دا چې همدا طالبان چې پخوا نه پوهېدل، انټرنېټ خو څه کوي چې د ټلوېزيون درلودل ورته هم حرام ښکاره کېدل. يوه قصه مې راياوه شوه:

مجاهدينو هم دا کار کاوه. په ۱۹۸۷م کال کې زما يو ملگري و چې په ۳۰۰۰ کلدارې يې يو سونې تور او سپين ټلوېزيون اخيستی و او د منډا په کمپ کې اوسېده نو ټوله کورنۍ يې ورته په قهر وه چې اوس به ملايان درباندي د کفر ټاپه ولگوي نو ژر دا ټلوېزيون پټ کړه او يا يې خرڅ کړه. په دغه وخت کې ما هم يو څه استقلال حاصل کړی و او د کچه گرۍ د کمپ نه زه يوازې د خپلې کورنۍ سره يونيورسټي ټاون ته کډه شوی وم او د امريکا غږ راډيو سره مې کار کاوه نو ما هم د يو ټلوېزيون گوتي د اخيستلو نيت وکړ. هغه ملگري مې راته وويل چې ټلوېزيون مه اخله او زه يو په کور کې لرم، هغه به درکړم. بيا مې د هغه نه هغه ټلوېزيون په ۲۵۰۰ کلدارې راونيوه که څه هم هغه پيسې نه اخيستلې.

عجيبه وخت و، عجيبه ماحول او عجيبه فتواگانې او عجيبه احساساتي ماحول. موږ هم ځان تباه کړ او هم مو وطن خراب کړ. دا انقلابي وروڼه دې نه خوشالېږي دوی هم عجيبه ماحول او عجيبه احساسات درلودل چې هم يې ځانونه تباه کړل او هم يې وطن خراب کړ.

لنډه دا چې راځئ سره ومنو چې موږ ټولو ډېرې اشتباگانې کړي دي او اوس يې هم کوو او که دا نه منو نو بيا به هم نورې اشتباگانې په راتلونکي

کې هم کوو. زه فکر نه کوم چې په زړو تنظيمونو، ډلو او احساساتو دا وطن سره جوړ کړای شو. د موجوده شرايطو سره يو نوی فکر ته اړتيا ده.

ملکيت د هر چا خپل دی:

۱۵ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

نن د ترکيې هېواد د پوځ يوې ډلې د ترکيې جمهور رئيس رجب طيب اردوغان پر ضد د ناکامه کودتا هڅه وکړه نو ما په ټويټر کې وليکل: ترکيه: د ښه او يا بد نيت لپاره د کودتاگانو لړۍ د غندلو ده. د حکومت مشران بايد د خلکو په رايو انتخاب يا لري شي نه د ټوپک د شپېلۍ په زور.

دې کې شک نه و چې کودتا د عام ولس له خوا ناکامه شوله ځکه په زرهاو کسان د اردوغان په ملاتړ سرکونو ته راووتل او د ټانکونو مخې ته يې ځانونه واچول او په ټانکونو وروختل اما زموږ يو شمېر احساساتي افغانانو دی د نړۍ د مسلمانانو مشر وگانه او په فیسبوک کې يې ليکنې وکړې چې دی د اسلامي اخوت سمبول دی.

ما بيا په فیسبوک کې وليکل:

د ترکيې د جمهور رئيس پر ضد ناکامې کودتا څخه وروسته، رجب طيب اردوغان خپلو پلويانو ته د خپلو خبرو په اخره کې وويل چې دوی د ترکيې د يوه بيرغ لاندې د يو واحد ملک په توگه اوسېدل غواړي. د

غوره ليکنې

ترکيې مشر دا ونه ويل چې دی د اسلامي نړۍ مشر دی او يا غواړي چې اسلامي نړۍ د يو واحد بيرغ لاندې راوړي.

زه حيران دا خپلو ځينو کسانو ته يم چې تر اوسه نه په اسلام پوه شول او نه په سياست. خواخوږي د يو چا سره او يا د يو ملک سره جلا خبره ده؛ خو د يو واحد اسلامي حکومت ادعا سره توپير لري. ترکیه د هغوی ملکيت دی او افغانستان زموږ ملکيت دی. شخصي ملکيت په اسلام کې خوندي دی. موږ ته دې خدای خپل ملک آباد لري او نورو ته دې خپل ملکونه. راشه درشه به سره کوو خو وطن او ملکيت د هر چا خپل دی.

د اکثریت رول په دیموکراسۍ کې یا Majoritarian Rule:

۱۶ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

چرچل وایي چې دیموکراسي د حکومت کولو او حکومتولۍ تر ټولو خراب سیستم دی؛ خو د دې نه بهتر تر اوسه نشته دی. دا ځکه چې په دموکراتیکو هېوادونو کې، پنځوس سلنه او يا د هغه نه کم کسان په ټاکنو کې برخه اخلي خو بیا اکثره مشران د پنځوس سلنې په نیمايي جمهور رئیس یا د حکومت مشر ټاکل کېږي. په دې توګه په حقیقت کې د يو هېواد د حکومتونو مشران په ۲۵ سلنه رایو قدرت ته رسېږي او د ټول ولس استازیتوب نه شي کولی. اما د دې سره، دا مشران ځانونه د ټول ولس نمایندګان ګڼي او د سل سلنه ولس په استازیتوب حکومت اداره کوي. د

غوره لیکنې

خپل ملک او ولس په اړه تصامیم نیسي او د دوی تصامیمو ته مشروع تصامیم ویل کېږي.

په دیموکراتیکه ټولنه کې یو څو اصله نور هم مهم دي، چې هغه باید ټاکنې په خپل وخت وشي او ټاکنې باید خلکو ته د قبول وړ وي یعنې ولس باید د ټاکنو په پروسه اعتماد ولري. همدا شان با اعتباره اپوزیسیون باید موجود وي او حاکم گوند او ډله باید د اقلیتونو او وړو ډلو گټې یا سهم په نظر کې ونیسي. که قوي اپوزیسیون نه وي نو بیا یوه ډله د ډېر وخت لپاره په قانوني توگه په قدرت کې پاتې کېږي؛ خو دې ډول قدرت ته په سیاسي علومو کې د Majoritarian Rule یا د اکثریت رول وايي. د اکثریت رول بالاخره په یونوع د کتاتوري نظام باندې بدلېږي چې مثالونه د هټلر حکومت په جرمني کې، ایران، مکسیکو، جاپان او یا نورو هېوادونو کې شته دي. نو په دې توگه د دیموکراسۍ ریښې په داسې هېوادونو کې چې د اکثریت رول په واسطه اداره کېږي، ضعیفه وي. ترکیه هم یو له هغه هېوادونو نه ده چې د اکثریت رول پکې د تېرو پنځلس کلونو راپه دې خوا حاکم دی. که څه هم ترکیه د اکثریت رول ستونزه لري خو د اکثریت حکومت هم باید د قانوني لارې چې ټاکنې دي، د قدرت نه لرې کړای شي نه د کودتاگانو له لارې. که د اکثریت حکومت په کودتاگانو باندې لرې کړای شي، دا د هغه ملک لپاره نوره هم خطرناکه تمامېږي او د یو ملک د بې ثباتۍ سبب ګرځي.

وايي مطلق قدرت، مطلق فساد رامنځته کوي؛ د ترکیبې د حالاتو په اړه لنډه تبصره:

۱۶ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

- په سیاسي علومو کې یو ه مهمه اصطلاح ده چې وايي Absolute power corrupts absolutely یعنې مطلق قدرت، مطلق فساد رامنځته کوي ځکه انسانان او د حکومتونو مشران په خاصه توګه، د قدرت تر تاثیر لاندې راځي او بیا هر غیرقانوني عمل ورته قانوني ښکاري. همدا مطلق العنانه مشران په یو نوع دکتاتورانو باندې بدلېږي چې په اوږدمهال کې خپل ولس او وطن د زیاتو ستونزو سره مخامخ کوي. داسې معلومېږي چې په ترکیه کې د ناکامه کودتا نه وروسته، د ترکیې جمهور رئیس رجب طیب اردوغان په دې پلمه چې د ترکیې د سیستم نه میکرو بونه لرې کړي، شاید خپل د قدرت پنځې نورې هم قوي کړي. دی لا پس د دیارلس کلونو قدرت وروسته هم دې ته چمتو نه دی چې قدرت پرېږدي. زما په اند ده ته به دا ښه وي چې د دې دورې جمهوري ریاست نه وروسته په عزت سره قدرت پرېږدي ځکه د ولس حمایت بالاخره کمېږي. که څوک سیاسي قدرت د خپل حکومت او یا کار په اوج کې پرېږدي نو د هغه کس نوم تل ژوندی وي. که اردوغان همدا اوس اعلان وکړي چې دی نور نه غواړي د دې دورې په پایله کې بیا ځان کاندید کړي، دا به ترکیې ته او هم د ده شهرت لپاره ښه وي. ښه بېلګه یې د جنوبې افریقا جمهور رئیس نیلسن مندیلا دی چې د یوې دورې جمهوري ریاست نه وروسته بیا ځان کاندید نه کړ او

غوره ليکنې

سياسي قدرت يې پرېښوده چې نوم يې اوس هم په ښه توگه يادېږي. اردوغان که دا کار ونه کړي او نور هم وغواړي چې خپلې د قدرت منگولې قوي کړي نو شايد چې د ده د قدرت خودخواهي به په راتلونکې کې نه ده ته ښه وي او نه د ترکيې خلکو ته او هم د سيمې نورو هېوادونو ته. عاقبت به خیر.

اکبر پادشاه او بيربل:

۱۷ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

وايي اکبر پادشاه خپل وزير بيربل ته ويلي وو چې داسې شعر راته ووايه چې اوله مصرع مې په قهر کړي او دويمه مصرع مې خوشاله کړي. مصرعې مې يو څو په ياد دي خو نه يې ليکم. کله چې په فيسوک کې د بعضې دوستانو ليکنې گورم نو سخت خفه شم چې کله به مو سر خلاصېږي او د فيسوک نه مو زړه تور شي خو چې کله د بعضې دوستانو منطقي، د وخت مطابق او مهمې ليکنې گورم نو زړه مې بېرته خوشاله شي چې خدايېرو موږ ډېر ښه، با احساسه، اگاه او په مسايلو پوه و طنوال لرو نو انشاءالله دا وطن به جوړېږي. الله تعالى دې دا د خوشالولو وگړي ډېر کړي او دعا به کوو چې موږ هم د دې دويمې گنگورۍ دوستانو په نقش قدم لاړ شو.

له مولوي محمد يونس خالص سره مرکه: خبرې زما کار دی او ايدیت ستا کار دی

۲۰ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

نن مې د مولوي صاحب خالص دا عکس په فیسبوک کې وليد چې د مصاحبې په حال کې دی او ژورنالست ورته میکروفون نیولی دی. زما هم یو قصه راپه یاد شوه غواړم چې د دوستانو سره یې شریکه کړم:

تقریباً دېرش کاله پخوا زه په پېښور کې د امریکا غږ راډیو خبریال وم او د مولوي صاحب خالص سره

مې مرکه درلوده. په هغه وخت کې ټکنالوژۍ دومره پېشرفته نه وه او ایدیت د مرکو جنجالي کار و. نو ما مولوی صاحب خالص ته وویل چې غواړم چې مشخصې پوښتنې درنه وکړم او که مختصر ځوابونه راکړئ نو ښه به وي ځکه زما کار به اسانه شي او هم

به ټوله مرکه ستاسې په خپل اواز خپره شي.

مولوي صاحب خالص رانه زما د ټیپ ریکارډر میکروفون واخیسته او ویې ویل پوهېږم چې ستا لاس سترې کېږي نو دا میکروفون به زه په خپله په لاس کې ونیسم. کله چې مولوي صاحب میکروفون په لاس کې ونيوه

غوره لیکنې

نو راته یې وویل چې زه ملا یم او ملا سړی چې اوږده مقدمه خپلو خبرو ته کښېږدي نو په اصل موضوع خبرې نه شي کولی. خبرې زما او ایډیټ ستا خپل کار دی. خدای دې یې وبخښي.

د مولوي صاحب خالص یوه بله خاطره: د مجاهدینو په مؤقت حکومت کې مولوي صاحب خالص د داخله چارو وزیر و او په یونیورسټي ټاون کې یې دفتر درلود. په یو خبري کنفرانس کې ما ترې پوښتنه وکړه چې د کوکنارو کرل په افغانستان کې مخ په زیاتېدو دي نو تاسې د مؤقت حکومت د داخله وزیر په توګه د کوکنارو د کرکيلې د مخنیوی لپاره څه پلان لرئ؟

ما ته یې وویل چې زه د څه شي وزیر داخله یم، د پاکستان په یو کرابي کور کې ته هم اوسېږي او زه هم اوسېږم. کوم مې پولیس دي او کوم مو حاکمیت دی چې د کوکنارو د کرکيلې مخه ونیسم. مولوی صاحب یو واقعین سړی و.

د ټاکنو د تېې لپاره ایا د دره درېیم مسکن فرمان ورکول ضروری دی که

نه؟

۲۳ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

(د ټاکنو په اړه د حکومت دوه تقنیني فرمانونه رد شوي دي او د پارلمان د اوږي د رخصتیا په وخت کې اجرائیه ریاست کوشش کوي، چې

غوره ليکنې

جمهور رئيس غني بل تقيني فرمان د ټاکنو په اړه ورکړي؛ نو ځکه ما دا لاندې پوست په فیسبوک کې وليکه

(ځينې ځينې چې په حکومت کې بله اجنډا نه لري، لا اوس هم د ټاکنو د تېې د درد نه ځورېږي. دوی کوشش کوي چې حکومت دوی ته کوم بل د ټاکنو د درد مسکن فرمان ورکړي؛ خو د دوی تبه په دې فرمانونو نه ښه کېږي. که د حکومت دا نسخه بالفرض که عملي هم شي، نو بيا به دا تبه د ټاکنو کمپسيونونو او ملت ته سرايت وکړي. مخکې له دې چې جمهور رئيس کوم بل د ټاکنو د درد مسکن فرمان ورکړي، بايد په عواقبو يې ښه فکر وکړي.)

ژورناليزم يا اکتیویزم (Activism):

۲۳ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

نن د هزاره گانو بعضې گروپونو په کابل کې د برق د هغې پروژې پر ضد چې د سالنگ د لارې تېرېږي مظاهره کوله او دوی غوښتل چې د برق مزي بايد د باميانو له لارې تېر شي. د دوی دا غوښتنه منطقي نه وه او بلکې د دوی بعضې مشرانو غوښتل چې د حکومت نه باج واخلي نو ځکه دا لاندې پوست ما وليکه.

ترهر څه د مخه په دهمزنگ کې ننني انفجار چې يو شمېر افغانان پکې زخمي او شهيدان شول په کلکه غندم او په هيڅ توگه منطقي دليل ورته نشته دی.

غوره ليکنې

دا جدا خبره ده چې ايا د دوی تظاهرات حق په جانبه دي او که نه؟ دا په حکومت او افغان ملت پورې اړه لري چې د دوی د غوښتنو په وړاندې څه تصميم نيسي.

دا چې ځيني ټلوېزيوني چينلونه غواړي خلک نور هم خشونت ته تشويق کړي، ښه کار نه دی. دوی بايد خبر خپور کړي نه دا چې خلکو ته ووايي چې هله ژر شئ خبرې وکړئ چې ستاسې احساسات خلکو ته ورسوو او نور هم خلک خشونت او بدامنۍ ته تشويق کړي. دا ژورناليزم نه دی بلکې دې ته اکتیویزم وايي او اکتیویزم د ژورناليستيکي اصولو خلاف کار دی. همدا ډول افسوس په دې کوم چې ولې پوه کسان د فیسبوک او ټلوېزيونونو له لارې د مړو او زخميانو عکسونه خپروي. د ناپوهو او خودغرضه عناصرو نه خو گيله نه ده په کار. دا د انساني او ژورناليستيکي اصولو خلاف کار دی.

ايا د امنيتي ارگانونو د منسوبينو وينه د نورو نه کمه ده؟

۲۴ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

زه په دې ډېر خفه کېرم چې څوک زموږ په امنيتي ارگانونو باندې انتقاد کوي. دې کې شک نشته چې يو څو کسه به يې اهليت ونه لري يا به په فساد کې اخته وي خو په سلو کې ۹۹.۹۹ د امنيتي منسوبينو ژوند هره ورځ په خطر کې دی تر څو زموږ او ستاسې امنيت وساتي او موږ په خپلو بسترو کې ارامه خوب وکړو. دوی په ډېرو کمو امتيازاتو خپل وطن

غوره لیکنې

او خپلو خلکو ته خدمت کوي او د بل هر گروپ او ډلې نه دوی د دې وطن او خلکو لپاره زیاته قرباني ورکړې او ورکوي یې. هغه څوک چې د امنیتي ارگانونو په منسوبینو انتقاد کوي، ایا دوی دې ته حاضر دي چې د دوی په امتیازاتو د دوی په ځای وظیفه اجرا کړي؟ فکر نه کوم چې دوی دا کار وکړي. هیڅا په پرونی پېښه کې د امنیتي ارگانونو د قربانیو او مېړانې یادونه ونه کړه چې هم یې قرباني ورکړه او هم یې یو ځان وژونکی وواژه او د لس گونو نورو مظاهره چیانو د ژوند مخنیوی یې وکړ. ایا د امنیتي ارگانونو د منسوبینو وینه د نورو نه څه توپیر لري او یا کمه ده؟ نه هیڅکله نه.

ماښم همه کجا این بیچاره هم کج

(این شعر را از قبله گاه خود شنیده ام که او از ملا غلام نبی چارباغی

سرخودی شنیده بود)

۲۴ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

یارمن برچهره دارد چهارگل وهرچهارکج

زلف کج و کاکل کج و گفتار و رفتار کج

یا الهی بشکند این کجا که دارد یار من

صبح کج و پیشین کج و دیگر کج و هرشام کج

پس این بیچاره هم کج در ماښم کجا امروز

په تصميم نيولو کې عجله:

۲۴ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

سمدلاسه، آني، فوري او بې سنجشه تصميم داسې دي لکه څوک چې په ځان کې په زوره خاږن پيدا کوي او يا هغه ځای ته لاس وروړي چې خاږن نه کوي. په گرولو بيا وروسته په خپله په تنگ شي چې کاشکې مې د خاږن ځای ته لاس نه وې وروړی او داسې تصميم مې نه وې نيولي خو بيا اوبه د ورځه تېرې وي او نه راگرځي.

ترخپلې وسې د قدرت نه سؤ استفاده يا د ځنگل قانون:

۲۴ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

د پروڼ راهيسې دا چرت وهم چې ايا موږ په افغانستان کې د انساني اصولو او اسلوبونو په اساس ژوند کوو او که د ځنگل د قانون په شان هر څوک ترخپله وسه د قدرت نه سؤ استفاده کوي؟

ټول گروپونه او مطرح اکبران مې د سترگو نه تېر کړل، په اجمالي توگه مې په تصور کې لږ لږ د هر يوه کړو او وړو ته نظر واچوه او بالاخره دې پايلې ته ورسېدم چې موږ ټول مقصر يو. دا ځکه چې سياسي ټيکه دارانو، مامورينو، واليانو، وزيرانو او د دولت مشرانو هر يو د خپل واک په تناسب د قدرت نه سؤ استفاده يا غفلت کړی دی. همدا شان ملایانو او استادانو، ملکانو او خانانو، خيرات خورو او بدماشانو،

غوره ليکنې

شاعرانو او ليکوالانو، عوامو او خواصو، مدني او غيرمدني فعالانو، دوکاندارانو او تاجرانو، نرينه و او بنځو، مشرانو او کشرانو او داسې نورو هم د خپل توان په تناسب د خپل قدرت نه سؤ استفاده کړې ده. تفصيل ته يې حاجت نشته ځکه کتابونه پرې ليکل کېدی شي.

نو اوس راته ووايئ چې زموږ په ټولنه کې څوک ملامته دي؟ ايا موږ ټول ملامته يو او که يوازې څو کسه؟

يا الله ته په دې بعضې ژورنالستانو ورحمېږي!

۲۵ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

څو شېبې د مخه مې د محتوا په لحاظ په يو مهم کنفرانس کې چې په سوله کې د ځوانانو د رول په اړه و، خبرې کولې خو د خبرو نه وروسته يوه ژورنالسته راغله او راته يې وويل چې دا خو د دې کنفرانس په خبرې ارزښت پوه نه شوه چې څنگه خبر جوړ کړي. ما ورته وويل چې دا خو ستا ستونزه ده، نو ښه به دا وي چې د ژورناليزم کورسونه او پوهنځي که دې نه وي ويلي نو هغه تعقيب کړه.

دا يو ځل نه دی بلکې څو ځلې زه د داسې خبرې سره مخامخ شوی يم ځکه چې زموږ د يو شمېر زياتو چاپي، صوتي او تصويري رسينو ژورنالستان يا مسلکي نه دي، يا يې ځانونه نه دي رسولي او يا دوی کومه خاصه اجنډا په مخ بيايي که خبر يې د دوی د اجنډا سره موافق نه وي،

غوره ليکنې

هغه يا نه نشروي او يا يې تحريفوي. يا الله ته زموږ په دې بعضې ژورنالستانو ورحمېري.

د خدای بخښلي کشمېرخان د جنازې په مراسمو يوه لنډه تبصره:

۲۵ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

په دې بحث نه کوو چې ایا ولې کشمیر خان د افغانستان د حکومت سره مخالف و او یا په تېرو څو لسیزو کې د جهاد په دوران کې او هم د کونړ په سیمه کې او یا د هغه نه د مخه څه کړي دي ځکه دا جدا بحث دی او تاریخ به پرې په خپله قضاوت وکړي.

د بحث مسئله دا ده چې په تېرو پنځلس کلونو کې سره له دې چې کشمېرخان د حکومت سره مخالف و، د کونړ د شینگل او لاحسین په غرونو کې یې په ارامه توګه ژوند کاوه، د خپل ولس ملاتړ ورسره و او هم

غوره ليکنې

يې خپلو کسانو ته ويلي وو، چې نه به په عسکري افرادو ډزې کوي او نه به مکتوبونو ته د زده کوونکو د درس ويلو مخه نيسي. همدا علت دی چې نن په زرهاو کسانو په کونړ کې د ده د جناري په مراسمو کې گډون وکړ. موږ او تاسي وليدل چې د طالبانو مشران هم له منځه لاړل خو هغوی ونه شو کولی چې د کشمېر خان د جناري غونډې خپل مړي خاورو ته وسپاري ځکه هغوی د خپل ولس په زړونو کې ځای نه درلوده.

زما په اند، هغه ډلې او ټپلې او يا اشخاص چې د حکومت سره په نظرياتي لحاظ مخالفت لري او که غواړي چې د افغانستان په راتلونکې کې رول ولوبوي، نو دوی دې هم د کشمېر خان د جنازې نه عبرت واخلي. دوی هم بايد مکتبونه وړان نه کړي، کلي ونه سوځوي، دولتي ودانۍ وړانې نه کړي، پلچکونه بايد له منځه يو نه سي او د وطن کادرونه او مشران بايد ونه وژني ځکه دا ټول د افغانستان سرمايه ده. هغه ډله او کسان چې د افغانستان سرمايه له منځه وړي نو هغوی نه شي کولی چې په راتلونکې کې د افغانستان په سياست کې برخه واخلي او يا د ولس په زړونو کې ځای ولري.

د ننگرهار په پوهنتون کې د سولې او کړکېچ د مرکز پرانیسته:

۱۱ اگست ۲۰۱۶ م کال، کابل

پرون (جولای ۳۱مه) مو د ننگرهار په پوهنتون کې د سولې او کړکېچ په نوم تحقیقاتي مرکز د ننگرهار پوهنتون د مشرتابه په مرسته او په خاصه توګه د هڅاند مشر او رئیس پوهندوی ببرک میاخیل د هلو ځلو په نتیجه کې پرانیسته. په دغه پرتمنیه غونډه کې د ننگرهار ولایت مرستیال محمد حنیف گردیوال، د سولې د شورا رئیس حاجي صاحب محمد نذیر، د ولایتي شورا مرستیال دراني صاحب، د ننگرهار پوهنتون د بېلابېلو پوهنځیو رئیسانو، استادانو او محصلینو برخه درلوده. زه په خپل وار په دغه پرانیست غونډه کې د ټولو ګډونوالو نه مننه کوم چې د پوهنتون د رخصیتو او گرمیو با وجود یې په دغه پرتمنیه غونډه کې ګډون وکړ.

غوره لیکنې

د ننگرهار پوهنتون چې د افغانستان په کچه دویم پوهنتون و، اوس دیارلس پوهنځي لري او تقریباً شل زره محصلین د ننگرهار په پوهنتون کې زده کړې کوي. د سولې او کرکېچ د حل مضمون به په لومړي سر کې د شریعاتو، حقوقو او سیاسي علومو، ژورنالیزم، د ژبو او ادبیاتو او تعلیم او تربیه په پوهنځیو کې بنسټیزه کېږي. د افغانستان په لوړو زده کړو کې د سولې او کرکېچ حلولو د مضمون بنسټیزه کول او په ننگرهار پوهنتون کې د دغه مرکز پرانستل به استادانو او محصلینو ته دا لاره هواره کړي چې دا مضمون د افغانستان د لوړو زده کړو په تعلیمي نصاب کې ځای ونیسي. د دې نه د مخه د لوړو زده کړو وزارت په گوهر شاد خصوصي پوهنتون کې د سولې د زده کړې مضمون د دوه اختیاري کړیدونو په توګه قبول کړی او په بېلابېلو پوهنځیو کې اوس تدریس کېږي. د هرات پوهنتون سره هم د متحده ایالاتو د سولې د انستیتیوت له خوا دا همکاري روانه ده چې هلته هم د سولې مضمون بنسټیزه شي.

د نړۍ په نورو هېوادونو کې د سولې مضمون د کودکستان نه پیل کېږي او هیله ده چې زموږ د پوهنې وزارت هم دې مضمون ته جدي پاملرنه وکړي چې د سولې مضمون د لومړي ټولګې نه پیل شي ترڅو زموږ پوهه او علم زموږ د ژوند د کردار او عادتونو برخه وګرځي. زموږ ستونزه دا ده چې موږ پوهه لرو خو پوهه زموږ د ورځني ژوند د کردار او عادتونو برخه نه ده ګرځېدلې.

غوره ليکنې

زه د خپل دفتر د همکارانو حميدالله ناطق او رفيع الله ستانکزي او هم د ننگرهار پوهنتون مرستيال، سروري صاحب او د دغه کمېټې د بېلابېلو پوهنځيو د استازانو نه په خاصه توگه مننه کوم چې په ډېر لنډ وخت کې يې د دې مرکز د پرانيستلو چارې بشپړې کړې او امېد دی چې په راتلونکې يوه کال کې د ننگرهار پوهنتون د علمي شورا په مرسته د سولې او کړکېچ د حل مضمون نصاب ترتيب او تصويب کړي ترڅو د بېلابېلو پوهنځيو محصلين د دغه مضمون د تدريس نه په راتلونکې کې گټه واخلي. (د دوستانو د توجه لپاره د دغه غونډې يوڅو عکسونه هم د تاسې سره شريکوم)

د مشرانو د کاغذي عکسونو سره عکس اخيستل:

۴مه اگست، ۲۰۱۶م کال، کابل

ډېر پخوا امريکا مې نه وه ليدلې، پېښور کې مې د امريکا غږ راډيو سره کار کاوه، يوه ورځ مې د امريکا غږ راډيو خپل بل همکار، سيد فضل اکبر پاچا په دفتر کې د هغه عکس د امريکا د جمهور رئيس رونالد ريگن سره وليد. پاچا صاحب د ما نه مخکې امريکا ته تللی و نو زه هم په تعجب شوم چې ده څنگه د ريگن سره وليدل. پوښتنه مې ترې وکړه چې د ريگن سره مو څه وخت، څنگه او د څه لپاره وليدل؟

غوره ليکنې

پاچا صاحب هم راته په ډېره سره سينه او په ارام انداز کې وويل چې هو کله چې دی واشنگتن ته لاړ، نو بيا لاره هواره شوه او د ريگن سره يې وکتل نو دا عکس يې بيا هلته واخيست.

زه هم ساده وم او د هغه دا خبره مې ومنله او ده ناځوان هم راته ونه ويل چې ده دا عکس د ريگن د کاغذ نه جوړ شوي عکس سره چې د سپينې مانې سره نږدې بعضې کسانو د لارې په سر ايښودلی وي، اخيستلی دی. په هغه وخت کې به چې چا دا عکس اخيسته نو پنځه ډالره به ترې عکاس اخيستل اوس شايد قيمت يې زيات شوی وي. زياتره کسان يې د تخفې په شکل د امريکا د جمهور رئيس د کاغذي عکس سره خپل عکس اخلي ته به وايې چې په رښتيا يې د جمهور رئيس سره ليدلي دي.

که د کرزي صاحب کاغذي عکس جوړ شي او د هغه د کور په مخکې کې ولگول شي او هرڅوک چې ورځي او د هغه سره عکس د يو فيس په مقابل کې اخلي، څنگه به وي؟ فکر کوم چې ډېر ښه بزنس به په دې ورځو کې وشي. خو کرزي صاحب سخي سپړی دی او پيسو ته اړتيا نه لري نو د هر چا سره په خپله عکس اخلي او که بې خرڅه شو نو بايد دا کانسپټ په فکر کې وساتي چې د نورو سره په عکس اخيستلو ښه بزنس کولی شي. پام کوئ چې دا چل نورو پخوانيو او موجوده چارواکو او مشرانو ته ونه ښيي چې بيا به، بې فيسه درسره نه گوري او نه به درسره عکس اخلي.

وايي مېړه ووژنه خو مېړانه يې مه وژنه: (د محمود صیقل په اړه)

د اگست څلورمه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

د پرون نه راپه دې خوا په فیسبوک کې په ملگرو ملتونو کې د افغانستان د سفير محمود صیقل په اړه دا اواز خپره شوې وه چې گوندې هغه په عمومي اسمبلۍ کې شعر ویلی او نور څه يې نه دي ویلي. ما ته هم دا عجیبه غوندې ښکاره کېدله چې محمود صیقل په انگلیسي ژبه روانې خبرې کولی شي او په مسایلو هم پوهېږي نو څنگه يې شعر ته لاس اچولی دی.

بالاخره دا معلومه شوله چې هغه کلپ چې جوړ شوی هغه جعلی دی. دا چې د محمود صیقل د نظریاتو سره څوک موافق وي او که نه جدا خبره ده خو بېځایه تهمت فکر نه کوم چې ښه کار وي او دا قسم بې بنیاده تبلیغات ښه کار نه دی ځکه دا یوازې د محمود صیقل شخصیت ته صدمه نه رسوي بلکې د افغانستان حیثیت ته هم صدمه رسوي. ما په خپل پوست کې لیکلي وو چې زه هغه پېژنم او که رښتیا دا کار يې کړی وي نو ما ته هم سوال و؟ زه یو ځل بیا د ټولو دوستانو نه هیله کوم چې غیرموثق تبلیغات د یو چا شخصیت ته صدمه نه شي رسولی بلکې د هغه محبوبیت او شخصیت ته نور هم رشد ورکوي. هماغه متل دلته صدق کوي چې مېړه ووژنه خو مېړانه يې مه وژنه.

په لوگر کې د پاکستان د هلیکوپتر سقوط:

د اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

نن د لوگر ولایت په ازري ولسوالۍ کې د پاکستان یو هلیکوپتر اضطراري ناسته وکړه او د هلیکوپتر اووه کسه عمله طالبانو ونیول نو ما دا لاندې پوست ولیکه:

لوگر خو د ډیورنډ فرضي کرښې نه لرې ولایت دی، څنگه د پاکستان هلیکوپتر، د افغانستان هوایي فضا ته داخل شو او فکر نه کوم چې پیلوټ به سهوه شوی وي. د پاکستان په قول که دا هلیکوپتر د پنجاب د حکومت دی او روسي ته د ترمیم لپاره تللو او د افغانستان د قلمرو نه تېرېدو، نو په دې صورت کې هم پاکستان باید د افغانستان حکومت ته د مخه خبر ورکړی وای. په عوض د دې، پاکستان د صافي د سورلیو الوتکې ته نن اجازه نه ده ورکړې چې په اسلام آباد کې کښته شي. د پاکستان زیاتي او سپین سترګي د حده تېره شوې ده. د افغانستان بې شمېره ویاندویان ولې تر اوسه پورې غلي دي چې څه نه وایي؟

د افغانستان د پيازو صادرات:

د اگست ۴مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

وايي دولس زره ټنه پياز سېرکال افغانستان صادر کړي دي او فکر کوم چې اکثره به پاکستان ته صادر شوي وي ځکه د هغو تجاران هرکال دا

غوره لیکنې

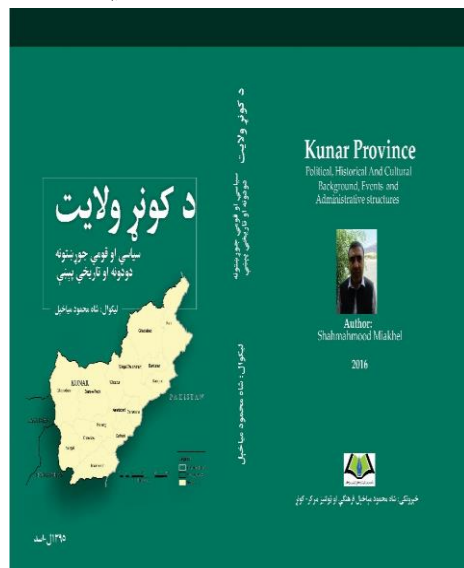
پياز اخلي، په يخو ستورونو کې يې ذخيره کوي او چې د پيازو سيزن ختم شي نو بېرته يې په دوه چنده قيمت په موږ خرڅوي. بل خبر وايي چې افغانستان هرکال دېرش زره تنه پياز د پاکستان نه واردوي. په دې اساس د پيازو توليد د کرنې وزارت لاسته راوړنه کې نه شمېرل کېږي او د خبرونو په سرخط کې بايد نه وي.

د کونړ ولايت کتاب چاپ ته تيار شو:

د اگست ۶مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

د کونړ ولايت: سياسي او قومي جوړښتونه، دودونه او تاريخي پېښې

په کتابونو د ماليه د زياتولو سره سره، دا دی د کونړ ولايت په اړه زما کتاب د دوه درې کلونو زياتو هڅو نه وروسته چاپ ته تيار شو او ان شالله ډېر ژر به د چاپه راووځي. دا کتاب ځکه ډېر وخت ونيوه چې زياتو مرکو، د مؤخزونو پيدا کولو

او د موادو لوستلو ته اړتيا درلودله.

غوره ليکنې

د ټولو هغه دوستانو نه چې د دې کتاب په لیکلو او چاپ کې د ما سره مرسته کړې، د زړه له کومې مننه کوم. امید دی چې دا کتاب د افغانستان د نورو ولایتونو لپاره هم یو ماډل شي. البته د دې خبرې یادونه اړینه بولم چې دا کتاب نور تحقیق او ریسرچ ته هم اړتیا لري ترڅو موږ د کونړ ولایت په اړه کافي معلومات تر لاسه کړو خو د یوې مقدمې په توګه فکر کوم چې شاید دا کتاب، خاص تاریخي ارزښت ولري. امید دی چې زموږ نور لیکوالان په خپلو راتلونکو لیکنو کې د دې کتاب هغه تشې ډکې کړي کوم چې په دې کتاب کې نه دي تکمیل شوي او زیاتو تفصیلاتو او څېړنو ته اړتیا لري.

په ننگرهار کې د الشفا تش په نامه روغتون:

د اګست د میاشتې اتمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل
تېره اونۍ زما د یو همکار پلار د ننگرهار د الشفا روغتون کې بستر و، زه یې پوښتنې ته ورغلم. دوی د شپې ۶۰۰ افغاني د مریض نه یوازې د بستر په نوم اخلي. د جلال آباد په گرمۍ کې په خونو کې پکو هم سم کار نه کاوه او زموږ د همکار پلار په دهلیز کې بستر و، نه نظم و او نه تداوي او که ما قدرت درلودلی نو په هماغه ساعت مې د دې مړده خانې دروازي تړلې. زما همکار پلار هم په حق ورسېده او د دې نه مخکې مرحوم حسام صاحب هم دې تش په نامه روغتون ته لومړی وړل شوی و او ورته یې ویلي وو چې ستا د معدې تکلیف دی او څه د معدې دوا یې ورکړې وه

غوره لیکنې

حال دا چې په هغه باندې قلبي حمله راغلې وه او هغه یې باید دلته ساتلی وی چې بېرته په لاره کې بل روغتون ته د وړلو په حالت کې وفات شو. کله چې ما پوښتنه وکړه چې دا ناروغتون د چا دی، نو دوستانو راته وویل چې دا د یو پاکستانی ډاکټر دی. د شپې د یو دوست کره مېلمه وم نو دا قصه مې ورته وکړه او هغه سمدلاسه دا ډاکټر راوغوښته او زموږ مریض یې وکوت؛ خو زما ملګري راته وویل چې دا ډاکټر لا تر اوسه طب پوهنتون تکمیل کړی نه دی او دلته په چالاکی سره دا روغتون چلوي. دا جناب چې واقعاً ډېر چالاکه ښکاره کېده، د ننگرهار د لوړپوړو او زوراکو سره خاصې رابطې هم لري نو د چا پلار به پرې دا تش په نامه روغتون وتړي. تر کومه حده چې ماته معلومه ده، په ننگرهار کې او هم د افغانستان په نورو سیمو کې د زیاتو تش په نامه روغتونو او هم د ډاکټرانو د معاینه خانو همدا حال دی. همدا علت دی چې زموږ د ولس اعتماد په خپلو ډاکټرانو، روغتونو، دواګانو، لابراتوارونو او معاینه خانو کم او یا په نش سره حساب دی. هره ورځ په زرګونو کسان ایران، پاکستان، دوبي او هندوستان ته د عادي معایناتو لپاره ځي. په هره ساحه کې چې څوک د خپل مسلک، خپل وطن او خپلو خلکو سره خیانت کوي د غندلو دی. قصې ډېرې دي خو خلاصه دا چې صحي سکتور ته هم د امنیتي سکتور په شان جدي توجه په کار ده ځکه دوی هم د خپل ولس د ژوند سره لوبې کوي.

د نورو قضاوت:

۹ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

دا مهمه نه ده چې نور ستا په اړه څه قضاوت کوي. مهمه دا ده چې ته د ځان په اړه څنگه قضاوت کوې او ستا وجدان او ضمير تا ته څه وايي. همېشه د نورو قضاوتونه د رد او يا تاييد يو څه افراطي بڼه لري او مبالغه هرو مرو پکې وي. که څوک خپل وجدان ته خجالتنه نه اوسي همدا کافي ده چې خپلو ښو کارونو ته دوام ورکړي.

د آزادۍ د ورځې په اړه:

۱۳ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

دا چې څوک د خپلې آزادۍ په مفهوم او قدر پوه نه شي هغوی د خپل ولس او هېواد نه هم دفاع نه شي کولی او په عوض به د خپل ولس په مقابل کې جنگېري او خپل وطن به وړانوي.

زموږ يوشمېر ځوانان چې د پرديو په مدرسو او روزنتونو کې د بېلابېلو مجبوريتونو او مهاجرتونو له امله روزل شوي دي د هغو نه د آزادۍ احساس اخيستل شوی دی. همدا علت دی چې زموږ په وطن کې د څلورو لسيزو راپه دې خوا جگړه روانه ده او موږ لا تراوسه د سولې، سوکالۍ، آزادۍ او د سکون ژوند نه برخمن نه يو.

د حکومت سقوط د نظام سقوط دی:

۱۵ اگست، ۲۰۱۶م کال، کابل

دا لاندې لکینه د ډاکټر عبدالله عبدالله د غوښتنو او نظام د گواښولو په اړه ولیکل شوه.

که څه هم زه شخصاً د اول نه د ملي وحدت په نامه د حکومت د جوړېدو سره مخالف وم او په هغه وخت کې زما مقاله چې په فارن پالیسي کې نشر شوې ده، ښه ثبوت دی. په دغه مقاله کې ما ویلي و چې زر فقیران د یوې لوې خیمې لاندې ژوند کولی شي خو دوه پادشاهان په یوه لوی ملک کې سره ژوند نه شي کولی. د الله تعالی د وحدانیت فلسفه په همدې بنا ولاړه ده چې یو خدای د کائناتو مالک او تنظیم کوونکي دی او که خدایان دوه وی نو نه به دا دنیا وی او نه به دا شمسي نظام.

په تېرو تقریباً دوه کلونو کې په ثبوت ورسېدله چې د ملي وحدت حکومت لا اوس هم د ټاکنو په تېر اخته دی او که وضعیت همداسې دوام وکړي، د افغانستان مزمن سیاسي مرض به د تدریجي زوال سره مخامخ وي چې پایله به یې د حکومت او نظام سقوط وي. دا چې په افغانستان کې ملکي او پوځي مؤسسات لا ډېر ضعیفه دي، زما په اند که حکومت سقوط کوي نو نظام هرو مرو سقوط کوي ځکه د نظام او حکومت تر منځ فرق نشته دی. که ځینې ډلې او اشخاص په دې فکر وي چې دوی د

غوره ليکنې

حکومت مخالف دي خو د نظام مخالف نه دي نو دوی زما په اند تر اوسه هم د خپل ملک او نظام نه سم درک نه لري او په خیالي نړۍ کې اوسېږي. که خدای ناخواسته موجوده حکومت له منځه ځي نو د دې حکومت او نظام بدیل به موجوده اکثران چې په حکومت کې دننه دي او که بهر، نه وي بلکې د حکومت بدیل به یوازې داعش یا طالبانو مسلح اپوزیسیون وي. د مسلح اپوزیسیون په راتگ سره به بیا دا اکثران چې په حکومت کې دننه دي او که بهر، او هم د افغانستان د ملت هغه لویه برخه چې د نظام د جوړېدو امېدونه د یو سوکاله او پرامنه افغانستان او ښه ژوند لپاره غواړي، د ټولو نه زیاته ضربه وگوري. خدای ناخواسته که دا نظام د سقوط سره مخامخ کېږي، نو افغانستان به داسې ضربه وگوري چې راتلونکي څو نسلونه به په فقر، بدبختۍ او جنگونو کې اخته وي او د افغانستان موجوده سیاسيون به د خدای او تاریخ په وړاندې ملامته وي.

دا ډېره اسانه خبره ده چې ولس څوک تحریک کړي او سرکونه ته یې راوکاږي او یا سیاسي مشران داسې مسایل مطرح کړي چې د هغو په اساس ملت نور هم د بې اتفاقی په لوري سوق کړي تر څو ملت د یو بل پر ضد سیاسي، نژادي، قومي او سمې مورچې ونيسي. اما د داسې مسایلو مطرح کول او یا ولس سرکونو ته راویستل داسې مرحلې ته رسېږي چې بیا وضعیت شاید د دوی د کنټرول نه ووځي. زما لیکنه ټولو خواو ته متوجه ده او هره خبره او یا غوښتنه چې سیاسيون کوي باید عواقبو ته یې پام وکړي.

غوره ليکنې

زما گيله د دواړو تيمونو نه ده چې يو تيم ټوله ورځ په ايمليو او فېسبوكونو اخته دی او يو بل ته د خپلو فېسبوکي ليکنو، ايمليو او فعاليتونو معلومات ورکوي او يا په اصطلاح يو بل بريښي کوي اما بل تيم په شخصي، قومي او نژادي غوښتنو او تشرېفاتو اخته دی. اصلي مسايلو ته چې د افغانستان لپاره ستراتيژيکي اهميت لري، هيڅ توجه نه کوي. زما په اند په حکومت کې دننه او هم بهر سياسي اکټران که غواړي چې افغانستان کې سوله وي او ولس په امن کې ژوند وکړي، په دې حساسه مرحله د تاريخ کې بايد لاندې سياسي مسايلو ته خاصه توجه وشي:

(۱) دوی بايد ملت ته اطمینان ورکړي چې نظام سقوط نه کوي او دوی په متحده توگه د مسلح اپوزيسونونو په مقابل کې واحد موقف لري.

(۲) د افغانستان مسلحې قواوې چې د هېواد په گوټ گوټ کې هره لحظه قرباني ورکوي، دوی بايد هغوی ته مورال ورکړي نه چې د هغوی مورال نور هم ضعیفه کړي. د افغانستان مسلحې قواوې او ولس چې په حکومت کې دننه او بهر د سياسي اکټرانو خبرې، بيانيې، ناخوالې، شخصي او سليقوي غوښتنې او يا ناسم مدیریت گوري، هغوی مايوسه کېږي او دا د هغوی په مورال منفي اغېز لري. د يو حکومت او نظام سره چې د ولس او خپلو پوځي او سياسي مؤسساتو حمايت نه وي، هيڅکله کاميابېدی نه شي.

(۳) په دې اساسي وخت کې د افغانستان سياسيون يو ملي موقف ته اړتيا لري چې د مسلحو اپوزيسونونو او د هغوی د پلويانو په مقابل کې ونيول

غوره ليکنې

شي که نه د هغوی مورال نور هم قوي کېږي او پايلې يې د ټولو په تاوان دي.

٤) په دنيا کې ډېر زيات نور بحرانونه شته دي او افغانستان د نړۍ د مسايلو په سر کې واقع نه دی. همدا شان دنيا هم په افغانستان کې سترې شوې ده نو که دوی هر ورځ منفي خبرونه د افغانستان نه اوري نو فکر نه کوم چې دنيا هم خپلو مرستو ته تر ابده دوام ورکړي. دا ډېره ښه خبره ده چې موږ په خپلو پښو ودرېږو خو متأسفانه تر اوسه زموږ پوځي او ملکي مؤسساتو شتون ټول په بهرني مرستو ولاړ دي.

٥) که څه هم د افغانستان د درې گونو قواو حقوقي مشروعيت اوس هم له سوال سره مخامخ دی، خو په حکومت کې دننه او هم د حکومت نه بهر د سياسي اکټرانو بې مسوولیته بيانې، خبرې او غونډې د حکومت او نظام مشروعيت نور هم له سوال سره مخامخ کوي. د هر حکومت او نظام حقوقي او سياسي مشروعيت چې خومره کمېږي او يا د سوال سره مخامخ کېږي، په هماغه اندازه هغه حکومتونه او نظامونه ضعیفه وي چې بالاخره نظام او حکومتونه په خپله د داخل نه سقوط کوي چې نمونې يې موږ څو ځله په افغانستان کې تجربه کړې دي.

زما په اند د افغانستان د حکومت او نظام د ثبات لپاره دا پورته پنځه ټکي د نور ټولو مسايلو نه ډېر زيات اړين دي او د ټولو دنده او مسووليت دی چې د پورته ټکو د عملي کولو لپاره کار وکړي ځکه که حکومت او نظام نه وي نو بيا هيڅ نشته دی او نه بيا سياسي اختلاف څه گټه لري.

غوره ليکنې

اختلاف د نظر او يا سياسي رقابتونو اهداف همېشه بايد په ملي منافعو ولاړ وي او که په ملي منافعو ولاړ نه وي نو بيا زور بالاى زور به لکه د ځنگل د قانون په توگه حاکم وي.

پژواک خبرې اژانس هم دا پورته ليکنه خپره کړې ده:

<http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D%AF-%D%AD%D%A%D%9%88%D%85%D%AA-%D%B3%D%82%D%88%D%B7-%D%AF-%D%86%D%BA%D%AV%D%85-%D%B3%D%82%D%88%D%B7-%D%AF%DB%AC>

روهي ويبپاڼې هم دا ليکنه خپره کړې وه:

<http://www.rohi.af/fullstory.php?id=48331>

د آزادۍ د ورځې په مراسمو کې د سقاو د زوى حبيب الله کلکاني عکس لگول:

۲۸ اسد ۱۳۹۵ ل چې ۱۸ اگست ۲۰۱۶م کال سره سمون خوري

نن د افغانستان حکومت د اسد ۲۸مه، د استقلال د آزادۍ ورځ لمانځله او په دغه ورځ يې د امان الله خان او د نورو عکسونو سره د سقاو د زوى، حبيب الله کلکاني عکس هم ځړولى و. د افغانستان د حکومت مشرتابه او په خاصه توگه د دفاع وزير جنرال عبدالله حبيبي دا يوه لويه تېروتنه کړې وه چې د استقلال ورځ کې د استقلال پرضد شخص عکس هم ځړولى و،

غوره لیکنې

نو ما دا لیکنه په فیسبوک کې خپره کړه چې په سلهاو دوستانو پرې تبصرې هم لیکلې وې:

رسمي مجالس ځانته پروتوکول لري د اشخاصو د ناستې نه نیولې د سټیج تر ډیزان او عکسونو نصبولو پورې او حتی اندازه او سایزونه د عکسونو هم باید په نظر کې ونیول شي. نن چې کوم عکسونه په دفاع وزارت کې لگول شوي وو، دا د آزادۍ د ورځې د پروتوکول سره یې هیڅ تړاو نه درلود. د ارگ مسوولین باید د نننۍ غونډې منتظمینو او هم د پروتوکول مشر ته سخته سزا ورکړي چې بیا داسې کار تکرار نه شي.

د اگست په ۱۹مه نېټه مې دا لاندې لیکنه وکړه ځکه د سقاو د زوی عکس ځړول، د آزادۍ د ورځې مراسم ډېر پیکه کړه:

پرون چې کوم عکسونه د استقلال د ورځې په رسمي مراسمو کې ځړول شوي و او په غونډه کې هغه برخوالو چې ځانونو ته ملي ملي وایي په سترگو نه لیدل او نه چا پرې اعتراض وکړ. د دې خبرې معنی دا ده چې دوی ټول د مشر نه نیولې تر کشر پورې د سترگو د شبکورۍ په مرض اخته شوي دي. د شبکورۍ مرض یوه مهمه نخبه دا ده چې د نظر د کمزورۍ ترڅنګ، د انسان فکري توازن هم خرابوي. کله چې فکري توازن خراب شي نو بیا حکومتداري هم د سړي نه خرابېږي.

غوره ليکنې

په همدې ورځ زياترو دوستانو د فيسبوک په صفحو خپل لوی لوی عکسونه خپاره کړي و، چې د امان الله خان عکس يې وړوکی په کوم کنبج کې خپور کړی و نو بيا ما هم دا لاندې ليکنه خپره کړه:

دا چې د آزادۍ د ورځې لپاره په فيسبوک کې مو خپل عکسونه غټ ډيزاين کړي او د امان الله عکس مو په کنبج کې وړوکی ډيزاين کړی دی مطلب څه دی؟ چې ايا تاسي د امان الله خان نه مهم ياست او که څنگه؟ د پروتوکول په لحاظ، څوک چې مهم وي نو د هغه عکس لوی او څوک چې لږ مهم وي نو د هغه عکس په عين ډيزاين کې وړوکی وي.

پپوليسټ سياست:

۱۸ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

ياره دا د پپوليسټ سياست پيرو تحليلگرانو خو زما زړه د تلوېزيونونو د پروگرامونو د ليدو نه تورکړی دی. تلوېزيونونه هم نه پوهېږي چې دوی د دوی د تحليل او تبصرو نه څه غواړي.

موږ د دايمي سولې لپاره ډېرې اوږدې مبارزې ته اړتيا لرو:

۱۹ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

تېرو څو لسيزو ايډيالوژيکو جگړو په افغانستان کې دومره زياتې ټولنيزې ستونزې زېږولي چې زوی پلار ته کافر ښکاري، پلار زوی ته،

غوره ليکنې

ورور ورور ته، خپل خپل ته، گاونډي گاونډي ته او داسې نور. په يو بل بې باوري او بې اعتمادې دومره زياته شوې چې د مينې او همکارۍ اړيکي يې سره شلوي دي. پخوا به د کور او کلي مشر ته د درنښت په سترگه کتل کېدل خو نن د کور او کلي د مشرانو په خوله څوک پياړ هم نه خوري. پخوا به اکثره کورنيو غړو په يوه ماحول کې ژوند کاوه چې په عمومي توگه د کورنيو د غړو ترمنځ د اقتصادي، فکري او ټولنيز ژوند واټن ډېر کم و، خو نن دا واټنونه د هرې کورنۍ د غړو په منځ کې ډېر زيات شوي دي. اوس موږه اکثره د خپلو کورنيو د نږدې غړو د کړو وړو او طرز فکر نه خبر نه يو چې څه کوي او د چا سره اړيکې لري. دا ډول ستونزې اوس زموږ د ټولنې واقعيتونه دي او ترڅو چې زموږ د ټولنې جوړښت بېرته نارمل حالت ته ونه گرځي، د افغانستان هر حکومت به د ښي حکومتدارۍ، امنيتي او اقتصادي ستونزو سره لاس او گرېوان وي. سوله او سکون به لادرکه وي.

موږ پخوا دين، ادب، کورني او ټولنيز مسووليتونه په کور، حجرو او دېرو کې زده کول خو د تېرو څلور لسيزو د جنگونو او ناخوالو له امله زموږ محلي او محيطي روزنتونه له منځه لاړل او په عوض يې زموږ زياتو ځوانانو په هېواد کې دننه او يا بهر په مدرسو، وړکتونونو او مرستونو کې تربيه حاصله کړله. دوی ته د خپل وطن تاريخ، د کورني ژوند خويياني او اجتماعي دود او دستور نه دی ښودل شوی او دوی ته هر څه پردي ښکاري. د دوی په مغزو کې بېلابېلې آيډيالوژۍ په خرابه او يا

غوره ليکنې

انحرافي ډول ترزيق شوي او د دوی ماغزه Brain Wash يا وينځل شوي دي. نوی نسل، د وژنو، جنگونو او ورځنيو نا خوالو سره معافيت اخيستي دي. اکثر ته کورني، ملي او حتی اسلامي ارزښتونه چې د دې بعضو ډلو د تکفيري ايډيالوژيو د تگ لارې سره برابر نه دي کفر ښکاري او په دې فکر دي چې زموږ ټولنه او هم دنيا په غلطه روانه ده او يوازې همدا څو محدودې تکفيري ډلې دي چې په سمه لار، روانې دي.

ځوانان همېشه د منفي نظرياتو اود پرديو د اډيالوژيکي اغېز لاندې ډېر ژر راځي. بالخاصه هغه ځوانان چې د هويت د بحران يا Identity Crisis سره مخامخ دي. دا ځوانان چې د هېواد نه بهر زېږېدلې دي، دوی نه پوهېږي چې د دوی هويت څه دی او د افغانانو د ځوانانو لپاره دا ستونزه د ټولو نه زياته ده. د افغانستان د جنگ موده ډېره اوږده شوه او دا څلورم نسل دی چې په جنگ کې اخته دی. د دې ځوانانو رېښه او هويت په اصل کې افغاني دی خو دوی ته بيا د اسلامي هويت په نامه پېچکاری ووهل شوه او ورته وويل شول چې اسلام سرحد نه لري او دوی ته عقیده د هويت په ځای تلقين شوه. ځينې چې په غربي هېوادونو کې اوسېږي، والدين ورته همدا وايي چې بايد ښه مسلمان اوسې او هم ښه افغان، خو د کور نه بهر شرايط بيا داسې نه دي. اسلام او افغانيت دوی د يو شعار په توگه پېژني. د دوی نه د يو ښه افغان او يو ښه مسلمان نمونه ورکه ده او نه پوهېږي چې ښه مسلمان او ښه افغان يعنې څنگه؟ د دوی په مغزو کې د افغانيت او اسلاميت کلمه سمه نه کښېښي او کله چې دوی انټرنېټ ته سره

غوره ليکنې

وردننه کوي تر څو ښه افغان او ښه مسلمان پسې لټون وکړي نو بيا په بېلاريو سر شي.

يو دوست راته قصه کوله چې يو ډله ځوانان د ماسپښين لمانځه لپاره په کلفورنيا کې جومات ته روان وو، چې د عربانو غونډې اوږده کمپسيونه يې اچولي او چلتارونه يې په سر وهلي وو او هم ورسره اوږده اوږده ډانگي (لکړې) وي. ده ترې پوښتنه کړې وه چې په دې ډانگو څه کوي؟ هغوی ورته ويلي وو چې رسول الله (ص) او صحابه کرام چې کله جومات ته تلل نو د ځانونو سره به يې ډانگي جومات ته وړل. دا ځوانان په دې نه پوهېدل چې د مکې سيمه غرنۍ سيمه ده او په هغه وخت کې چې برق نه و، د شپې به څوک جومات تله نو د ډانگو وړل د ځانونو سره ښه کار و چې څوک د کومې پرځي او يا گرنگ نه ونه غورځېږي. اما په کلفورنيا کې چې سرکونه هوار دي او د برق روښنايي هم شته دي نو د ځانونو سره د ډانگو وړولو څه اړتيا ده. دا ډول حرکات په عوض د دې چې د اسلام د ترويج سره مرسته وکړي، د اسلام پرضد ذهنيت سو تبليغاتو ته لاره هواروي.

ډېر کسان دا وړانديز کوي هغه ځوانان چې د حکومت پرضد جنگېږي، بايد ونيول شي او يا ووژل شي. فرض کړو چې حکومت په زرهاو کسان ونيول، بنديان يې کړل او يا يې ځينې ځينې اعدام هم کړل، بيا هم زموږ ستونزه نه حل کېږي. دا ځکه چې د بنديانو، شهيدانو، زخميانو، او وژل شويو کسانو د کورنيو پالنه به څوک کوي؟ که د دې

غوره ليکنې

کورنيو سمه پالنه ونه شي نو بيا به هم د يو بندي، زخمي، شهيد او يا وژل شوي کس کورنۍ يوه مريضه کورنۍ وي چې په ټولنه به بار وي او د هغوی اولادونه به بيا هم د جنگ په لاره روان وي. د تکفيري ډلو لپاره د همداسې مجبوره او عقده يي کورنيو نه د ځوانانو د جلب او جذب ښه او اسانه لار ده. زما په اند، د حکومت نه به دا توقع بې ځايه وي چې دا ټولنيزي ستونزې دې ډېر ژر حل کړي ځکه د دايمي ثبات لپاره د کور کلي نه نيولې د ټول هېواد په کچه يوې اوږدې مبارزې ته اړتيا ده.

پورته مسايلو ته په پام سره، زموږ ټولنه اوس يوه مريضه او نيمگړې ټولنه ده او دا ډېر وخت ته اړتيا لري چې زموږ دا مريضه ټولنه ښه شي او د ځوانانو فکري نظر تغير وځوري. موږ هر يو ته په کار ده چې په خپله ساحه کې د خپل توان او امکاناتو په چوکاټ کې په خپل کورنو او کلي کې جدي مبارزه وکړو ترڅو يو فکري تغير رامنځته شي او افغانستان يوې دايمي سولې ته ورسېږي.

پژواک خبرې اژانس هم دا پورته مقاله خپره کړې ده:

<http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D9%A0%D9%AA%DA%AF-%D9%A0%D9%AA-%D9%A4%DB%A0-%D9%A4%D9%BE%DA%AV%DA%B1%D9%AV-%E2%A0%AC%E2%A0%AC%E2%A0%AC%E2%A0%AC%E2%A0%AC%E2%A0%AC%DA%A9%D9%AA%DA%B1%DB%A0->

[%DA%AV%D۹%AA%DA%۹۶%DA%AF%DB%۹۰-](#)

[%D۹%۸۵%DA%AA%DA%AV%DA%B۱%DA%B۲%DB%۹۰-](#)

[%DA%AA%D۹%۸۷-%DA%AV%DA%۹۲%DA%AA%DB%AC%DA%AV-](#)

[%D۹%۸۴%DA%B۱%D۹%۸۸](#)

د تېرو څو لسيزو جگړې او د سولې ناکامې هڅې:

۲۱ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

هر جنگ ځانته علل او معلول لري او ترڅو چې موږ د جنگ په علل پوه نه شو، تر هغې پورې موږ د جنگ معلول ته د حل لارې نه شو پيدا کولی په افغانستان کې اکثره ولس او سياسيون د جنگ علل يا عوامل په Conspiracy Theories يا د شک او دسيسې په تيوريو کې گوري. د شک تيوريگاني همېشه د افغانستان د ناکامه سياسيونو او مشرانو له خوا په اگاهانه او غير اگاهانه توگه د ولس په مغزو کې پيچکاری شوي دي. په افغانستان کې د اوسنۍ جنگونو په اړه د شک د تيوريگانو يو څو بېلگې په لاندې ډول دي:

۱. ډېرې مشران او تحليل گران په دې عقیده لري چې افغانستان د منطقوي او نړيوالو سياستونو، او Proxy Wars يا نيابتي جنگونو قرباني دی. ترڅو چې منطقوي او نړيواله همغږي، توافق او يا د دوی د مشترکو

غوره لیکنې

گټو د تمرکز ټکي پيدا شوي نه وي تر هغې پورې به په افغانستان کې جنگ دوام کوي.

۲. نړيوال او په خاصه توگه امريکا غواړي چې په افغانستان کې جنگ تود وساتي ترڅو د خپلو اقتصادي او يا ستراتيژيکي گټو د اهدافو لپاره په افغانستان کې د خپلو قواو د شتون لپاره دلايل ولري.

۳. افغانستان ډېر زيات طبيعي ذخاير لري نو نړيوال د افغانستان د ذخايرو د لوتولو لپاره دلته راغلي دي د بېلگې په توگه ترڅو د هلمند او بدخشان نه يورانيوم يوسي او يا داسې نور.

۴. منطقوي او نړيوال هېوادونه دلته جنگ يوازې د پښتنو په سيمو کې تود ساتي ترڅو د لر او بر پښتنو د خود اراديت داعيه ووژل شي.

۵. طالب او داعش د غربي هېوادونو او په خاصه توگه د يهودو پروژې دي ترڅو اسلام بدنامه کړي او په دې توگه د مسلمانانو په منځ کې تفرقه واچوي.

که د هرې تيورۍ په علل او عواملو باندې بحث وشي نو فکر کوم چې کتابونه پرې ليکل کيدای شي. دا زه نه ردوم چې د هرې تيورۍ تر شا يو څه دلايل او يا حالات داسې مساعد شوي دي چې د ولس باور په دې تيورگانو باندې زياتوي خو زما په اند دا ټولې تيورگانې ناسمې دي. دا

غوره ليکنې

ځکه چې د افغانستان سياسون چې همېشه د ستونزو د حل د اصلي علتونو نه فرار کوي او يا خپله ملامتيا نه مني نو ولس ته همېشه د شک تيورگانې تر مخه کوي. د شک تيوري همېشه مسايلو ته لنډ، د ولس په ژبه ساده او قانع کوونکې ځواب په اسانه توگه ورکوي. د شک په تيوريوگانو باندې د نړۍ په پرمختللي هېوادونو کې هم سياسون باور لري چې ښه مثال يې د امريکا د روان جمهوري رياست لپاره د جمهوري غوښتونکو د گوند نوماند، ډونالد ټرمپ دی او د امريکا يو تعداد زيات ولس د ده د شک په تيوريو او پپوليسټ شعارونو غوليدلي هم دي ځکه ده خپل ولس ته د نړيوالو مسايلو حل په ساده شکل وړاندې کړی دی حال دا چې د نړيوالو کړکېچونو حل دومره ساده نه دی لکه څنگه چې دی شعارونه ورکوي.

رابطه شو پورته دوه عمده پوښتنو ته:

زما په اند، د افغانستان د جنگ عمده عوامل پخوا او اوس هم د سياسي او اقتصادي قدرت انحصار دی. که لږ لنډ ځغلنده نظر تېرو څلورو لسيزو ته واچوو، نو د خلق يوکراتيک گوند پرضد ولس ځکه راپاڅيده چې دوی سياسي او اقتصادي قدرت په خپل انحصار کې ونيوه. د دوی نه خبره ځکه خرابه شوله چې دوی بيا په خپلو منځو کې د قدرت د انحصار په سر سره نه جوړېدل او د يو بل پر ضد يې دسيسې پيل کړي. خپل حکومتونه يې په خپله له منځه سره يوړل او خپل ملگري يې په خپله سره بنديان او ووژل او بالاخره دوی د سياسي ضعف او مديريت له امله ناکامه شول.

غوره لیکنې

مجاهدینو ډلو هم د قدرت انحصار غوښته. په شریکه سره یې د کابل کمونستي رژیمونو ته سقوط ورکړ خو بیا په خپلو منځو کې د قدرت د انحصار لپاره، د یو بل پرضد دسیسې پیل کړې، یو بل یې سره ووژل او د دوی د لاسه د وطن کادري سرمایې لویه برخې فرار وکړ او د افغانستان فزیکي سرمایه ټوله چور کړی شوه.

طالبانو هم د قدرت انحصار غوښته او نورو ته یې په حکومت کې برخه نه ورکوله او بالاخره سقوط یې وکړ او اوس د قدرت د انحصار لپاره، طالبان خو ډلې دي او بی هدفه جگړه یې د افغانانو په مقابل کې پیل کړې ده چې هره ورځ په لس گونو بېگناه ملکي افغانان د دوی د ناروا جنگونو له امله له وژل کېږي.

د بن د قرارداد نه وروسته د حامد کرزي په څو دورو کې هم سیاسي او اقتصادي قدرت انحصار د څو محدودو گروپونو او اشخاصو ترمنځ وېشل شوی و اوس هم همدا لړۍ روانه ده. د ملي وحدت تش په نامه حکومت د مشرانو ترمنځ چنې وهل هم د سیاسي او اقتصادي قدرت د انحصار لپاره دي.

زما په اند ترڅو چې د سیاسي او اقتصادي قدرت د انحصار لړۍ روانه وي، تر هغې به په افغانستان کې جنگ دوام پیدا کوي او ثبات به نه وي. ولس به د څو محدودو ډلو او ټپلو، او یا اشخاصو د قدرت د انحصاري گټو د ساتلو لپاره قرباني ورکوي. د قدرت انحصار یوازې او یوازې هغه وخت ختمیدای شي ترڅو په یو ملک کې د حکومتدارۍ سیاسي او

غوره لیکنې

اقتصادي ابعادو مدیریت ښه شوی نه وی. البته دغه نوبل یا ښه اهدافو ته په دوه توگه یو ملک رسېدلی شي. اول دا چې د حکومت مشرتابه د ولس د منځ نه د ولس په خوښه راوتوکېږي او بیا د دیموکراتیکو اصولو په چوکاټ کې حکومتداري وکړي. په دې توگه حقوقي او سیاسي مشروعیت د یو نظام او حکومت د سوال لاندې نه وي او بالاخره داسې ملکونه یو باثباته دیموکراسۍ ته رسېږي چې په سیاسي علومو کې ورته Quality Democracy یا با کیفیت دیموکراسي وايي. دویمه طریقه یې دا ده چې که مشرتابه په هره وسیله قدرت ونیوه نو بیا داسې پروگرامونه او کړنلارې رامنځته کوي ترڅو د خپل حکومت کولو په دوران کې د قدرت انحصار ته په عملې توگه د پای ټکی کېږدي او راتلونکې کې د سیاسي قدرت مدیریت یو سم او منتخب مشرتابه ته انتقال کړي یعنې د قدرت د انحصار په فکر کې باید نه اوسي. د داسې حکومتونو حقوقي مشروعیت په لومړي سر کې د سوال لاندې وي خو د سیاسي مشروعیت له لارې او د خدماتو په عرضه کولو سره ولس د دوی حقوقي مشروعیت ته ډېر پام نه کوي. متأسفانه د سیاسي او اقتصادي انحصار لپاره، تر اوسه د افغانستان د ټولو نظامونو او حکومتونو حقوقي او سیاسي مشروعیت همېشه د سوال لاندې دی نو ځکه دوی په دې نه دي توانېدلي چې د یو با ثباته حکومت او نظام لپاره قوي تهداب کېږدي.

پژواک خبرې اژانس هم دا پورته لیکنه خپره کړې ده:

<http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D%AF-%D%AA%DB%90%D%B1%D9%88-%D%A5%D9%88-%D9%A4%D%B3%D9%AA%D%B2%D9%88-%D%AC%D%AB%D%A3%DB%90-%D%AV%D9%88-%D%AF-%D%B3%D9%88%D9%A4%DB%90-%D9%A7%D%AV%D%A9%D%AV%D9%A5%DB%90-%D9%AV%D%A5%DB%90>

د ټاکنو د اصلاحاتو په اړه د افغانستان د کابينې د پریکړې هرکلی:

۲۳ اگست ۲۰۱۶م، کابل

په خبرونو کې راغلي دي چې پرون کابينې د ټاکنو په قانون باندې بحث کړی او هغه طرحه چې د ټاکنو سیستم حوزوي شي منلې دی. که دا فیصله رښتیا وي نو فکر کوم چې د کابينې دا پریکړه ډېره مهمه او په ځای پریکړه ده. د ټاکنو د ټولو اصلاحاتو نه همدا یوازینی پریکړه نهایت زیات اهمیت لري. کاوون کاکړ او ما چې کله د ټاکنو د اصلاحاتو د کمېسیون نه بایکاپ وکړ یو علت یې همدا و چې د اصلاحاتو د ټاکنو د کمېسیون نورو ټولو کشرانو د ټاکنو د اصلاحاتو سیستم په داسې ډول غوښته چې د افغانستان د اساسي قانون سره په ټکر کې و، د ولس نمایندګي په سمه توګه نه کېدله، په تخنیکي او عملي لحاظ قابل د تطبیق نه وه،

غوره ليکنې

تقلب ته يې زياته زمينه مساعدوله او هم په اقتصادي لحاظ حکومت او نوماندانو ته قيمته تمامېدله.

زموږ د طرحې مهم ټکي همدا و که د ټاکنو په سيستم کې تغير راځي بايد داسې تغير راشي چې د اساسي قانون سره په ټکر کې نه وي، د ولس ښه نمايندگي وشي او هيڅ قوم او گروپ بايد د استازيتوب نه محروم نه شي، د تقلب کچه بايد په کې کمه او يا د تقلب مخه نيول اسانه وي، ولس ته بايد عام فهمه وي ترڅو ولس په اسانه خپل د خوښې نوماند ته رايه ورکړای شي، او په اقتصادي لحاظ هم حکومت او هم کانديدانو ته ارزانه وي. يوازنی طرحه د افغانستان په شرايطو کې چې د افغانستان د اساسي قانون د ۸۳ مادې پر اساس چې د د نيا په ډېرو نورو هېوادونو کې تطبيق شوې ده هغه حوزوي سيستم دی چې هر حوزه د ټاکنو بايد يو وکیل ولري. په درې ژبه کې ورته تک کړسي، په پښتو کې حوزوي سيستم يعنې هره حوزه د ټاکنو بايد يو وکیل ولري او په انگليسي کې ورته Single Member District (SMD) وايي.

د دې خبرې يادونه په کار ده چې زه د افغانستان د پارلمان دواړو جرگو نه مننه کوم چې دوی پخوانۍ طرحې چې د اساسي قانون سره په ټکر کې وې دوه ځلې رد کړي.

اميد دی چې د افغانستان جمهور رئيس د کابينې د پرېکړې په اساس د ټاکنو قانون په اړه فرمان چې حوزوي سيستم تاييد کړي، ډېر ژر توشيح کړي.

ملي سرود ته نه پاڅېدل:

۲۳ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

په يو مجلس کې وم چې تقريباً په دوه سوه کسانو محصلينو، استادانو او مشرانو په منځ کې د پوهنتون يو استاد ملي سرود ته اوچت نه شو. ما فکر وکړ چې دا اشنا چې پوه پښه يې په څوکې څړونده کړې وه او بله پښه يې اوچته کړې وه او په څوکې په يوه پښته ناست و، څوک دی. نو د خپل څنگ د پوهنتون استاد څخه مې پوښتنه وکړه چې دا اشنا څوک دی؟ نږدې ملگري مې راته وويل چې دا اشنا د طب د پوهنځي استاد دی.

نن يو بل پوست مې په فېسبوک کې وليده چې د ننگرهار د طب د پوهنځي دوه استادان د څلويښتو ورځو لپاره په تبليغ تللي دي. د مامورينو د قانون په اساس، قانوني رخصت په کال کې شل ورځې دی او دا چې دوی زيات وخت تېروي نو دوی شايد دوه دروغه او يا خيانت د خپل ځان، د خپلو شاگردانو او د خپل ولس په وړاندې ترسره کړي وي. اول دوی به هرو مرو چاته ويلې وي چې د دوی د حاضري خانې سپينې پرېږدي او يا په جعلي توگه د دوی امضا وکړي. که دوی د اوږي د رخصتو په وخت تللي وي نو رخصتي د استادانو لپاره د چکر لپاره نه ده بلکې استادان بايد په رخصتو کې ريسرچ او تحقيق وکړي ترڅو راتلونکي سمستر لپاره خپلو شاگردانو لپاره ښه پروگرامونه د تدريس برابر کړي نه دا چې د کلونو زاړه نوټونه خپل شاگردانو او محصلينو ته هرکال تقسيم کړي او په

غوره ليکنې

خپل علم او ترتيب د تدريس كې هېڅ نوې والې رانولې. دويمه دا چې هغه معاش يا معاش چې دوى اخلي، دوى يې مستحق نه دي.

د پوهنتون كوم استاد چې ملي ارزښتونو ته ارزښت نه ورکوي، نو داسې استادان به خپلو محصلينو ته څنگه د ملي ارزښتونو الگو او نمونه شي. زما په اند د داسې استادانو دنده چې ملي ارزښتونو ته ارزښت نه ورکوي بايد سمدلاسه وځنډول شي.

سوال دا دى چې تبليغ ته څي خو دروغ او چل په خروارونو كوي. هماغه د رندۍ مسئله ده چې د دوى ثواب او عذاب سره برابرېږي او تكليف يې اضافه دى.

په اصطلاح د سياسي نخبه گانو جفا د افغانانو سره:

د سپتمبر ۲مه نېټه، كال ۲۰۱۶م، كابل

زما په اند، د افغانستان په اصطلاح سياسي نخبه گان د فيل په غوږ كې ويده دي. په عوض د دې چې خپل ولس ته د ملي وحدت روحيه ورکړي په عوض يې ملت نور هم په قومي او سمتي ناولو انگيزو کرغیرن کوي چې عواقب يې هم د دوى قومي او شخصي اجنداو ته شايد خطرناکې پايلې ولري او هم د افغانستان مظلوم او بېچاره ملت ته چې په تېرو څلورو لسيزو کې د دوى د شومو اهدافو قرباني شوي دي او وي به. زما په اند، دوى هم د خپلو خلکو او قومونو سره او هم د افغانستان د خلکو سره

غوره لیکنې

نهایت زیاته جفا او خیانت کوي چې جبران به په راتلونکې نږدې وختونو کې غیر ممکن وي.

من فکر میکنم که به اصطلاح نخبه گان سیاسي افغانستان د گوش فیل خواب هستند. به عوض اینکه مردم خود روحیه وحدت ملی را بدهد، برای اهداف نا پسند خود مسایل قومي و سمتی را دامن میزند. عواقب اینچنین مسایل نه به اینها، نه به اقوام و مردم ایشان که اینها بنام نمایندگی میکند و نه به افغانستان کدام فایده خواهد داشت و شاید عواقب نهایت خراب خواهد در پا داشت. مردم افغانستان بخاطر اهداف شخصی و شوم اینها در چهاردهه گذشته قرآنی دا ده و شاید دیگر هم قربانی بدهد. به فکر من اینها در حقیقت با اقوام خود و ملت افغانستان جفا نا بخشودنی میکند که شاید جبران ان در آینده های نزدیک غیر ممکن خواهد بود.

زما نوی کتاب د چاپ نه راووته

۲ سپتمبر کال ۲۰۱۶م، کابل

غوره ليکنې

د ستونزو او مصروفیتونو ترڅنګ، زما نوی کتاب چې د کونړ ولایت: سیاسي او قومي جوړښتونه، دودونه او تاریخي پېښې نومېږي، بالاخره د چاپ نه را وواته. د ټولو هغه دوستانو نه چې د دې کتاب په ایډیټ، مرکو او معلوماتو په شریکولو کې یې ما سره مرسته کړې، د زړه له کومي مننه کوم. په خاصه توګه د رحمان الله بهیر نه مننه کوم چې د دې کتاب په چاپ او ډیزاین کې راسره مرسته کړې ده.

یوه مسئله چې نهایت زیاته مهمه ده هغه دا ده چې د دې کتاب په لوستلو سره چې د مشت نمونه خروار په توګه معلومات لري، دا جوته کوي چې د کونړ په سیمه باندې د وخت حاکمانو او پخوانیو نظامونو او رژیمونو خومره ظلمونه کړي دي. البته د نورو سیمو ولسونه او یا قومونه چې د پخوانیو رژیمونو ظلمونو نه شکایتونه کوي، دوی ته به دا هم پته ولېږېږي چې د کونړ په سیمه کې پخوانیو رژیمونو ظلمونه که د نورو سیمو نه زیات نه و نو کم هم نه دي. پخوانیو رژیمونو یوازې د خپل قدرت د تحکیم لپاره کار کاوه او هغوی ته قومي مسایل هېڅ مطرح نه و بلکې یو قوم یې د بل قوم پر ضد جنگاوه. نو په دې توګه موږ د پخوانیو رژیمونو د مشرانو ظلمونه که تاجک و، که پښتون او یا د بل کوم قوم پورې تړاو درلوده د هغه قومونو پورې نه شو تړلی ځکه هغوی یوازې د خپلو شخصي ګټو او د قدرت د ټینګولو لپاره کار کاوه. تاریخ پخپله د پخوانیو رژیمونو د مشرانو په اړه قضاوت کړی او کوي یې او د تاریخ قضاوتونه څوک بدلولی نه شي.

د ۲۰۱۰ م کال د پارلمان پرېکړې ته درناوی:

۴ سپتمبر ۲۰۱۶ م کال

په اول د سپتمبر د حبيب الله کلکانی (بچه سقاو زوی) پلویانو د هغه هډوکي چې معلومات نشته چې د چا هډوکي دي، د نادرخان د تپې د بېخ نه راوويستل او غوښتل يې چې په دولتي مراسمو يې د شهراراه په غونډۍ کې خاورو ته وسپاري چې بيا پرې د دوستم پلویانو ډزې وکړې دوی ويل چې دا تپه د دوی د مشرانو یادگار دی او دلته بايد د دوی هډوکي ښخ نه شي چې يو کس په دغه نښتو کې ووژل شو او درې کسه نور زخميان شول. بيا دوی د کلکانی هډوکي د شپې لخوا ښخ د يو تفاهم په پایله کې ښخ کړل. دا د اشرف غني په حکومت کې د ټولو نه سترگه اشتباه وه ځکه د ده د ښخولو امر او فرمان ډاکټر عبدالله عبدالله ورکړ او اشرف غني يې مخنيوی ونه کړ. نو په دی خاطر ما په فیسبوک کې دا لاندې تبصره وليکله:

که یاد مو شي د افغانستان پارلمان په ۲۰۱۰ م کال کې پرېکړه وکړه چې د تېرو کلونو ټول جنګي جنايتونه بايد وبخښل شي او په دې تور نور څوک محاکمه نه شي. زما په اند د همدغه پرېکړې په رڼا کې پخواني عالي رتبه دولتي مشران او تش په نامه پادشاهان چې د دغه پرېکړې نه د مخه مړه شوي او يا وژل شوي دي، هم شامل دي. نو په دې توګه حبيب الله کلکانی هم په دغه ډله کې شامل دی او د ده په خبر، شاه شجاع بېچاره،

غوره لیکنې

تره کی، حفیظ الله امین، ببرک کارمل، ډاکتر نجیب الله، ملا عمر، ملا منصور او نور مړه مشران ټول د بڅښلو دي. خدای دې ټول وبڅښي اخرت د هر چا خپل دی او هرچا سره به د خپلو اعمالو په انډول الله تعالی حساب کوي. یوې بلې پرېکړې د پارلمان ته هم اړتیا شته چې دا ژوندي فاسد مشران هم وبڅښي نو بیا به ان شالله هرڅه ښه شي او د هیچا سره به د محاکمه او پوښتنې تشویش نه وی.

زړه مو د تیرې نه کلک شوی دی:

که څوک د انسان زړه ولري، هره ورځ هره حمله او د مرګ ژوبلې خبر زړه دردونکي دي، د هر چا ژوند قیمتي دی او د هرې ودانۍ د هرې څښتې تخریب زړه ماتونکی دی.

په دعاگانو، غندلو، مشورو او انتقادونو مو زړه وخور خو په موږ نه الله تعالی رحم کوي او نه نور انسانان ځکه چې موږ په خپل ځان په خپله تررحم نه کوو. خفه کېږو به نه د انسانیت او تررحم روحیه زموږ له منځه تللې ده او یو څو شېبې اه وافسوس د یوې پېښې نه وروسته وکړو خو بیا بېرته هماغه کاسه او هماغه اش وي او فکر کوو چې په وطن کې خیر خیریت دی.

نور به چوپ کینو ځکه نه مو حکومت د حکومت کولو اهلیت لري او نه د حکومت مسلح او غیر مسلح اپوزیسیون د سړي زامن دي چې د خپل وطن او خلکو غم ورسره وي او نه خاموش اکثریت څه کولی شي.

غوره ليکنې

په دغه منجلاډ کې به ټول غرق کېږو خو هغه کسان به د ټولو نه زيات تاوان گوري چا چې په تېرو پنځلس کلونو کې د خپل وطن او خلکو سره زياته جفا او خيانت کړی دی. عاقبت به خیر.

انجينر سيد فريدالله فريد زما د پورته پوست په اړه ليکلي و:

مياخېل صاحب احساسات او د هغې تېلور د مجازي خپرندويي له لارې ډېر د قدر وړ دي. کوم دي هغه غوږونه چې يې واورې؟ کوم دي هغه سترگې چې و يې گوري او ويې لولي؟ کوم دي هغه مغز چې د دارنگه ليکنو هدف درک کړي؟ او کوم دي هغه څوک چې د نيکو غوښتنو په رڼا کې قدم کېږدي؟

تاسې د خاموش اکثريت يادونه کړې ده نو زما په اند هغه اوس اکثريت نه دی پاتې او د حالاتو او ناخوالو د تاثير لاندې اکثريت په دنباله روانو بدل شوي. راشی یو وار د خپل شا اوخوا کسان وڅېړو نو جوته به شي چې هر يو به په يو شکل نه په يو شکل دکومې سياسي انديښنې تر سيوري لاندې راغلی وي او هر څه د دغه انديښنې له عينکو گوري، غوږونه يې يوازې د دغه تفکر شعار اوري، مغز يې پر هغه څه تمرکز کوي چې د هغه سياسي چاپېريال يې ورته ديکتې کوي او بالاخره هغه څه کوي چې د هغه لارښونکی يې کوي ځکه چې هغه يې د شعور يوه برخه گرځېدلې ده. اگر چې دا پسيميزم دی چې زه يې قلبا مخالف يم خو بيا هم کله کله د دري لاندې شعر ته پناه وړم:

طبيب از دیده خون باريد و از بالين من برخاست

گفت تدبیر و علاج این دل خونین نه خواهد شد

د رسمي او غیر رسمي سفرونو او هم د مثبت او منفي تبلیغاتو تر منځ توپیر:

۱۵ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

زه څو کرته کندهار ته تللي يم خو همپشه زما سفرونو رسمي بڼه درلوده خو پرون د دوه ورځو لپاره کندهار ته په غیر رسمي توگه د پارلماني چارو کې د دولت وزیر جناب فراهي صاحب او د یو دوست، حاجي عزیزجان په بلنه لاړم. د کندهار په اړه دا تبلیغات چې د کندهار ولایت او ښار ناامنه دی او هم د عینو مینې ځمکه د جمهور رئیس کرزي ورور، محمود کرزي په زوره نیولې ده او هلته یې ښارگوټي په کې جوړ کړي دی، دا تصور زما په ذهن کې و. دا په دې معنی چې کندهار ته هېڅ کار نه دی شوی او کندهار د ژوند کولو او سرمایه گذاري لپاره مناسبه سیمه نه ده.

غوره ليکنې

زه د هرې منطقې په ستونزو خبرې نه کوم او شايد د همدې سؤ تبليغاتو کې يو څو سلنه رښتيا هم وي خو په سلو کې نوي سلنه مثبت اړخونه د کندهار نه دي منعکس شوي. دا ځل چې ما کندهار په شخصي سفر کې وليد، زما تصور بالکل د کندهار په اړه بدل شو او د افغانستان هره سيمه چې آبادېږي، ما لپاره جلا جلا خوند لري. غواړم چې د کندهار د سترگو د ليدلو يو څو خاطرې د تاسې دوستانو سره شريکې کړم نور قضاوت ستاسې:

عينو مينه:

عينو مينه يوازې د افغانستان په سطحه نه بلکې د سيمې په سطحه يوه له مهمو پروژو نه ده چې د کابل په شمول، د افغانستان په هيڅ ولايت کې د دې پروژې په پرتله دومره کار نه دی شوی. تقريباً شپږ زره کورونه په ډېر مدرن، منظم او د نړۍ په سطحه د ښاري پلان د نقشو مطابق جوړه شوې سيمه ده او په ليدو ارزې. د دې سيمې کورونه په خاصو نقشواو منظم ډول جوړ شوي دي چې تر اوسه تقريباً درې سوه کيلومتره سړکونه پکې پاخه شوي دي او په همدومره اندازه د نورو د سړکونو د پخولو پلان لري. تفريحگاوي، د خورا زياتو بندارونو، کورنيو او ځوانانو ته د چکر ځايونه لري چې د افغانستان په بل هيڅ ښار کې دا ډول ځايونه نشته دی چې هم پاکه او ارامه فضا ولري او هم چاته د گشت او گذار مزاحمت نه وي. د غريبو، متوسطو او زياتو متمدلو کسان لپاره پکې جلا جلا ساحې لري چې د غريبو کورنيو لپاره يې يو کور د حکمې سره په شپږو زرو

غوره ليکنې

ډالرو پلورلي دي خو که په راتلونکي کې د دې غريبو کورنيو اولادونه هم په داسې يوه فضا کې وروزل شي نو د عينو مينې له برکته به د دې کورنيو بچيان په سالمه توگه ټولنې لپاره خدمت وکړي شي. د عينو مينه د تعليم او تربيه او هم د صحت په برخه منظم کلينکونه او د افغان ترک لیسه هم لري.

بله لويه گټه د عينو مينې دا ده که دا پروژه نه وي نو په سلهاو ميليونو ډالرو سرمايه به د افغانستان نه فرار کړی وي چې د سرمايه د فرار د مخنيوي لپاره دا يوه ډېره مهمه پروژه ده. د عينو مينې پروژه يو فکري تغيير په دغه سيمه کې راوستی چې دا تغيير د بلې هر لارې دلته امکان نه درلوده او ترڅو چې فکري تغيير په يوه سيمه کې رامنځته نه شي نو فزيکي پرمختگ هيڅکله راتلاى نه شي. همدا شان، د عينو مينې پروژې د اوبو د تحفظ، کاناليزيسون او نورو سهولتونو ته په خاصه توگه توجه کړې ده چې دا هم د نورو ولايتونو لپاره يو ښه ماډل کيدى شي. زما په اند په عينو مينه ډېر څه ليکل کيدى شي خو زما وړانديز د افغانستان ټولو واليانو، ولسوالانو او ښاروالانو ته دا دی چې دوى بايد هرو مرو د عينو مينې پروژه وگوري او د دغه سيمې نه بايد مهم او مثبت ماډلونه خپلو سيمو ته انتقال کړي.

امنيتي وضعيت د کندهار ډېر ښه شوى دى. موږ د ميرويس نيکه مقبرې ته لاړو، هم مو د بابا صاحب زيارت او د ارغنداب سيمه وليده چې په زرهاو کسانو د ميلې لپاره هلته راټول شوي و. د شپې تر دولس بجو

غوره ليکنې

پورې مو په عینو مینه کې پیاده تقریباً دولس کیلومتره مزل وکړ چې خورا خوند یې درلود اود امنیتي لحاظه څه تشویش نه و ځکه د موږ سره بادیگارد او مسلح کسان نه و او د عادي کسانو په څېر مو چکر واهه. ویلی شم چې د عینو مېنې ښار (زه ورته ښارگوټی نشم ویلی) د افغانستان په سطحه یو له ژوندیو ښارونو څخه دی. که ما دا شخصي سفر نه وی کړی نو د کندهار په اړه به زما تصور همداسې د پخوا په شان و حال دا چې داسې نه ده او دا اړینه ده چې افغانان د یو بل سیمو ته سفرونه وکړي او د خپل وطن مثبت کارونه او فکرونه خپلو سیمو ته انتقال کړي. په خپل ځان او په خپل وطن زموږ باور باید یوازې د څو محدودو ټلوېزیوني شبکو د تبلیغاتو پورې منحصر پاتې نه شي. که په یو ولایت کې یو څه نیمګړتیاوې شته خو ډېر ښه مثالونه هم شته دی خو متأسفانه د افغانستان صوتي، چاپي او بالخاصه تصویری رسنۍ یوازې منفي خبرونو ته زیاته لمن وهي چې دا کار هم د ژورنالیزم له پلوه او هم د وطن د ملي منافعو له اړخه سم کار نه دی. موږ باید ښو ته ښه او بدو ته بدو وایو او بیلانس او Objectivity باید په خبرونو او تبلیغاتو کې موجود وي. د دې سفر یو څو عسکونه هم د فیسبوک درنو دوستانو سره شریکوم.

د نظام ډولونه د افغانستان ستونزه حل کولی نه شي:

۱۷ سپتمبر کال ۲۰۱۶م، بنکاک، تایلینډ

د نظام ډولونه د

افغانستان ستونزه

حل کولی نه شي

نن د دوه غونډو

او کنفرانسونو لپاره

د تایلینډ مرکز،

بنکاک ته راوړسېدم

او سبا ته به

کنفرانس پیل کېږي.

نن لږ فرصت مې

درلوده، نود بنکاک په ښار کې مې یو څه چکر وواهه. زه درویش کاله

پخوا بنکاک ته راغلی وم او څنگه مې چې د بنکاک هوایي ډگر ولیده

چې په سترگو یې یو سر او بل سر نه ښکاري دا راته معلومه شوله چې

دوی په تېرو درویش کلونو کې ډېر زیات پرمختګ کړی دی حال دا

چې موږ په تېرو درویش کلونو کې خپل وطن وران کړی او یو بل مو

سره وژلي دي. د سړي زړه ډېر زیات خفه شي چې موږ به کله د جنگونو

او د دې بدبختیو نه خلاصېږو.

غوره ليکنې

په ټايلينډ کې شاهي نظام دی خو د افغانستان لپاره يو نظام هم کار ونه کړ. نه شاهي نظام ښه و، نه جمهوري، نه کمونيستي او سوسياليستي، نه ديموکراسي، نه د مجاهدينو او طالبانو مذهبي او د کتاتوري نظامونه. دا ځيني لا چې د پارلماني او فدرالي نظامونو چينې وهي، که هغسې نظامونه په افغانستان کې رامنځته شول نو فکر کوم چې د تېرو ټولو نظامونو ارمان به وکړو.

زموږ ستونزه د نظامونو په ډول او شکلونو کې نه ده بلکې زموږ ستونزه دا ده چې نظامونه څوک چلوي. زموږ مشرانو او هم لا موږ تر اوسه د خپل وطن جوړېدو ته متعهد نه يو او پر هېمېشه په بهرنيانو، په يو او بل اچوو او په خپله کمزورۍ باندې اعتراف نه کوو. يو څو عکسونه د تاسې دوستانو سره شريکوم. د دې عکسونو شريکول د خودنمايي لپاره نه دي بلکې په دې خاطر دي چې د خپل وطن د جوړېدو سوچ بايد موږ ټولو سره پيداشي او بيا عملاً خپل وطن ته کار وکړو.

که موږ د خپلو بشري او طبيعي منابعو نه په سمه توگه گټه واخلو او د خپل وطن او خلکو سره صادق واورسو، ډېر څه کولی شو. په ځان اتکا د برياليتوب اصلي راز دی، خو متاسفانه موږ د خپل قوت او منابعو زياته برخه د يو بل پر ضد استعمالوو او منفي فکرونه مو په مثبت فکرونو باندې زياته غلبه لري. نو ښه به دا وي چې دا تناسب سرچپه کړو او په مثبتو کارونو بايد زيات فکر وکړو. په شخصي او ټولنيز ژوند کې چې تر

خومره ځانونه د منفی گرایي د طرز تفکر نه وساتو، هماغومره به موږ په شخصي او ټولنیز ژوند کې بریالي اوسو.

بعضي کسان د خولې له خوا د اسهال په مرض اخته دي:

۲۰ سپتمبر کال ۲۰۱۶م، بنکاک، تایلیند

الله تعالی انسانانو ته دوه غوږونه او یوه ژبه د دې لپاره ورکړې ده چې لږې خبرې وکړي او ډېر واورې او یا د منطق په اساس، انسانان باید دوه چنده وخت د نورو خبرو اونظریاتو اورېدلو ته وقف کړي او یوه برخه وخت خپلو خبرو کولو ته ورکړي. زما په اند د دې نه هم انسانان باید زیات وخت اورېدلو ته ورکړي ځکه ژبه د خبرو ترڅنگ نورې دندې هم لري. که داسې نه وی نو الله تعالی به هر انسان ته دوه ژبې او دوه غوږونه ورکړي وای او یا دوه ژبې او یو غوږ ورکړی وای.

هغه کسان چې خبرې ډېرې کوي او اورېدل لږ نو داسې انسانان د خولې له خوا د اسهال په ناروغۍ اخته دي او فکر کوم چې د ژبې فزیوتراپی ته اړتیا لري. دا ډول انسان چې خبرې بې سوچه او فکره ډېرې کوي، د خپل طبیعي جوړښت په خلاف حرکت کوي او په عوض د دې چې کمې او مهمې خبرې وکړي، د زیاتو خبرو په وجه بې معنا او بې مفهومه خبرې کوي چې په دې توګه هم ځان ته او هم ټولنې ته تاوان رسوي.

ډاکټر صاحب فرید بزرګر لیکلي و:

غوره ليکنې

مياخېل صاحب دا يو ډول رواني تکليف دی چې د طبابت له اړخه ورته logorrhea وايي او بايد تداوي يې وشي.

همايون تره کي صاحب د حافظ صاحب دا شعر راته ليکلي و:

در بساط نکته دانان خود فروشی شرط نیست

یا سخن دانسته گو ای مرد عاقل یا خموش

قاضي صاحب لودين ليکلي و:

هوکی جناب محترم معین صاحب همداسې ده. الله ج دی موږ ته هدايت وکړي چې خبرې کمې وکړو او عمل زیاده... {{ خپله خوله هم قلعه ده او هم بلا ده }} الهی موږ د خپلې ژبې د شر نه وساتې.

حق سعید صاحب ليکلي و:

په همدې مفهوم یو حدیث شریف هم شته (من کان یومن بالله فلیقل خیرا او لیصمت) څوک چې په الله ایمان لري نو یا دې شي خبرې وکړي او یا دې غلې کیني. سه شه وایې شیخ فریده چوپه خوله دی بهتری ده.

د سولې نړیواله ورځ:

۲۱ سپتمبر کال ۲۰۱۶م، بنکاک، تایلینډ

نن د سولې نړیواله ورځ ده، نو د موږ لپاره په کار ده چې یو څو لحظې د سولې او سولیز ماحول په اړه باید فکر وکړو چې سوله زموږ د ژوند لپاره څومره زیات اهمیت لري او د سولې لپاره باید څه وکړو. نو په دې

توگه افغانانو ته د بل هر چانه
زیات د سولې په ورځ د سولیز
ژوند لپاره سوچ په کار دی چې
څه باید وکړي. د ښه فکر لپاره ښه
ورځ ولري.

د سولې په ورځ په ښکاک کې
د یو کنفرانس په حاشه کې له
دوستانو سره

د ښي خوا نه: ډاکټر حضرت عمر زاخېلوال، شاه محمود میاخیل، ډاکټر انورالحق احدي، احسان
ضیا او سید طیب جواد.

غوره ليکنې

شايد زما او د دې دوستانو ترمنځ په ډېرو مواردو کې د نظرياتو، لرليد او طرز فکر په اړه ډېر توپير سره موجود وي خو دا د دې معنی نه لري چې موږ سره يو ځای خوشاله وخت نه شو تېرولی او يا د افغانستان د گټو په اړه شريک موقف نه شو نيولی.

همدې ته سوله ييز ژوند وايي چې د نظرياتو د اختلاف ترڅنگ د يو بل سره تفاهم کولی شو او هم خوشاله وخت درلودلی شو. خدای دې وکړي چې موږ ټول د يو بل سره د سوله ييز ژوند لپاره د تفاهم ژبه پيدا کړو تر څو افغانستان کې دايمي سوله ټينگه او ټول سوکاله ژوند ولرو.

وايي که غواړې چې د ټوپک نه زړه بد کړې نو نخبه ورته لرې کېږده:

۲۱ سپتمبر ۲۰۱۶ م کال، بنکاک هوايي ډگر، ټايلينډ

د زياتو چيز فهمه افغانانو او په خاصه توگه د ځوانانو غټه ستونزه دا ده چې يو شخص ته او يا سياسي مسايلو ته د يوې زاوېې نه گوري او هر څه ورته تور او يا سپين بڼکاري. يو کس ورته يوه ورځ د سولې سپينه مرغۍ بڼکاره شي خو بله ورځ ورته هماغه شخص د قارغه نه هم تور بڼکاري.

حال دا چې انسانان په شخصي ژوند کې او هم د نړۍ سياست او کاروبار په دا ډول نه دی چې هرڅه به يا ټول بڼه وي او يا ټول بد. هر انسان او په خاصه توگه هغه مشران چې په سياست کې بوخت دي همېشه

غوره ليکنې

اشتباوې کوي. موږ بايد سياسي لوبغاړو ته د فرشتو په توگه ونه گورو او هغوی ته بايد د نورو انسانانو په سترگه وگورو چې هره ورځ هرو مرو اشتباوې به کوي.

قضاوت بايد داسې وي که د چا د ښو کچه زياته وه هغه شخص او يا سياسي لوبغاړی ښه دی او که د بدو کچه د چا زياته وه هغه شخص او يا سياسي لوبغاړی بد دی. که داسې نه وي نو بيا به زموږ د ټولو نه او حتی د خپل ځان نه هم شايد زړه بد وي ځکه موږ هم په خپله هره ورځ زياتې اشتباوې کوو چې په ځينو يې پوهېږو او په ځينو يې نه پوهېږو.

د کونډ ډاډه او انار:

۲۶ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، خاص کونډ، د منگوال کلی
د جمعې (۲۳ سپتمبر) په ورځ خاص کونډ ته د ملگرو سره لاړ وم، د جوارو سيزن منځ په ختمېدو دی خو د دې سره مو ښه ډاډه د وږو واچوله او ډېر زيات خوند يې وکړ. يو قسم نوی د جوارو تخم په کونډ کې رايج شوی دی چې ورته د گوتې جوار وايي يعنې د گوتې په ذريعه په قطار کرل کېږي او ډېر زيات حاصل کوي. د دې جوارو خوند خوږ دی چې په انگليسي کې ورته Sweet Corn وايي. باور وکړئ چې د بنکاک د سفر نه د دې سفر خوند زيات و ځکه وطن تر هر څه خوږ وي. زموږ د کلي په دی سپين ږيري بوډا باندې خپل وطن د بل هر چا نه ډېر خوږ دی او د

خپلې حجرې په دیوال یې د افغانستان بنایسته بیرغ رسم کړی دی. که مینه د خپل وطن ورسره نه وای نو د بیرغ په عوض یې بل څه رسم کولای شول. یو ملگري مې د خپل کورنه راته دا انار و شکول او راته یې وویل چې دا و خوره چې د کندهار د انارو خوند دې هېر شي. رښتیا خواره و خو د دې انارو نیالگي یې د کندهار نه راوړي و او په کونړ کې یې روزلي دي. دا څومره ښه خوند کوي چې د یو ځای نه ښې میوه دارې ونې د افغانستان بل کڼج ته انتقال کړئ. همداسې موږ باید د نورو سیمو نه ښې تجربې خپلو سیمو ته انتقال کړو او هغه شیان چې زموږ د سیمو د عیني او ذهني شرایطو سره برابر نه دي باید خپلو سیمو ته انتقال نه کړو.

فرکسوني نهادونه او ستونزې:

۲۶ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د پنجشنبه (۲۲ سپتمبر) په ورځ د دوبي نه کابل ته راتلم چې گورم یو ځوان تورن صاحب منصب په یونیفورم کې هم کابل ته راځي او د بني مټ سره یې د خپل یونیفورم ترڅنگ، د ډاکتر نجیب الله عکس هم لگولی دی. د الجزیرې یو ژورنالست چې هغه هم کابل ته راتله نو راته یې وویل چې د دې عکس د لگولو د ملي اردو د دریشي سره څه مطلب او مفهوم لري؟ ما هم کوم خاص ځواب نه درلوده، نو ورته مې وویل چې دا سم کار نه دی او بله دا چې دا اړینه نه ده چې دا صاحب منصب دی په پوځي یونیفورم کې سفر وکړي. که سفر هم کوي باید داسې عکسونه په خپلو بازوگانو ونه لگوي.

زما په اند د یو ملک د بقا لپاره د اساسي قانون درلودل همېشه اړین او ضروري دی. په اساسي قانون کې د نظام طرز، د افرادو حقوق او وجایب او د دولتي قواو ترمنځ د تعادل مسئله ډېره مهمه ده. که څه هم افغانستان اساسي قانون لري خو په تېرو څو کلونو کې دا اساسي قانون بېچاره د دولتي چارواکو، تنظیمونو، ډلو او تپلو او هم د افرادو له خوا په متواتره توګه نقض شوی دی. د اساسي قانون په اساس د افغانستان دولتي ملکي او نظامي نهادونه او سیاسي تنظیمونه باید د ډلو او تپلو په اساس جوړ نه شي او په خاصه توګه د افغانستان امنیتي ارګانونه، عدلي او قضائیه قوه باید د

غوره ليکنې

ملي منافعو په بنياد د ډلو او تپلو پورې تړلي نه وي. دا سم کار نه دی چې د دولتي ادارو افراد په خپلو سينو او بازوگانو، په دولتي موټرو او دفاترو په ودانيو باندې د مختلفو ډلو د مشرانو عکسونه او موازي بيرغونه د ملي بيرغونو ترڅنگ و ځروي. د داسې عکسونو او نښانونو په ليدو، د مقابل لوري حساسيت او عکس العمل راپاروي او د افغانستان دولتي ارگانونه د مليتوب په عوض فرکسوني کېږي او د فرکسوني نهادونه پايله بالاخره بې ثباتي ده.

دی پوست د فیسبوک په صفحو یو اوږد بحث راپورته کړ او دا ځکه چې د افغانستان ولس اوس هم په ډلو او تپلو وېشل شوی دی او هرچاته د خپلې ډلې مشر پرېښته ښکاري حال دا چې هر سیاسي مشر او انسانان په صورت د کل کې همېشه نیمگړتیاوی لري او د خپل قدرت په وخت کې هرو مرو اشتباگانې کوي ځکه سیاسي مشران زموږ او تاسي غوندې خلک دی شاید بعضې یې یو څه زیات استعداد ولري. نو د دې لپاره چې د دې بحث نه عبرت واخلو نو زه د دغه بحث د دوستانو تبصرې او زما ځوابونه دلته کټ مټ رانقلوم. دا د لوستونکو پورې اړه لري چې د دې تبصرو، تحلیل او برداشتونو نه څنگه گټه اخلي او یا فکر پري کوي.

رویا لاسد افغان صاحب لیکلي و:

میاخېل صاحب! دا خو عکس دی اساسي قانون ټول د هغو لخوا د پښو لاندې کېږي چې د جوړولو دعوه یې لري. زه د ټولو عکسونو د لرې کولو طرفدار یم خو یو نجیب ته قانون راباسل ناځواني ده. کابل هوایي ډگر کې د مسعود عکسونه کومه خوشالۍ کې لگېدلي؟ مسعود جوړ کړی د مسعود په نوم دی یا؟؟ ټولو ته قانون باید یو وي.

زما ځواب:

افغان صاحب! ستاسې خبره سمه ده او ما د ټولو خبره کړې چې په دولتي ودانیو او یا په یونیفورم د هرچا عکسونه او نښانونه لگول کېږي سم کار نه دی. دی کې استثنا نشته. دا عکس او په یونیفورم کې د دوبي په هوایي ډگر کې هم سم کار نه و.

افغان صاحب:

زه درسره موافق یم. ما د توپيري چلند خبره وکړه چې بايد ونه شي او برابر تطبيق شي. اوس د حکمتيار د جنايتونو او بخښنې غوښتو کيسې کېږي خو دا نور ځانونه سپين بازان گڼي چې زه د دې هم مخالف یم. صرف حکمتيار جنگ کې دخيل نه و دا کابل چې پنځلس شل کاله خوري دا ټول يې برخه و بايد يو شان قانون پرې پلي شي.

زما ځواب:

همداسې ده که زما ليکنې او حتی که زما وروستی کتاب وگورئ نو ما دې خبرو ته اشاره کړې ځکه همېشه تاريخ د هغه چا په گټه ليکل شوی څوک چې په قدرت کې پاتې شوی دی او مقابل لوری يې محاکمه کړی دی نو همدا علت دی چې د تاريخ په اړه مختلف ډوله ليکنې شته دی.

افغان صاحب دا خبره تاييد کړه.

خواجه صديقي صاحب چې د ډاکتر نجيب الله سره يې نږدې کار کړی او زما ملگری هم دی، ليکلي يې وو:

په دغه ورځ کې چې د ډاکتر صاحب نجيب الله د شهادت ورځ ده اود هغه پلويان او طرفداران د هغه سوگواري کوي دغه رقم پوستونه نشرول مناسب کار نه دی خلاف د اصول د دموکراسۍ هم دي. افغانستان کې اوس نيم بنده دموکراسي په پخېدو ده هر څوک کولای شي چې په دموکراتيکه فضا کې د خپل خوښ احزاب او ليدرانو نه لمانځنه وکړي او د افغان ولس که نظاميان دي او که ملکيان دي کولای شي چې د خپل خوښې

غوره لیکنې

رهبرانو عکسونه او یادگاري او خاطراتي پوستونه ځان سره وگرځوي. خوشبختانه اوس دا حق ټولو ته ورکړل شوی دی چې رښتیا هم ډېر ښه کار هم دی. هغه پخوانۍ وچه اردو داري او د سیاست نه لر نظامي ساختارونه اوس له مینځه تللي موږ او تاسو گورو چې اوس اکثره نظامي جنرالان وظيفو ته په ملکي دریشۍ کې ځي او حتی وزیر د دفاع او وزیر د داخله ملکي دریشۍ کې دفتر او حتی د قطعاتو معایناتو ته ځي. دلته په بریتانیا کې داسې کوم قیودات نشته چې څوک او یا کوم افسر د کوم رهبر او یا د حزب کوم لیدر عکسونه کوم سرباز او یا افسر پخپل دفتر کې او یا ځان سره انتقال کړي. دا قسم تنگ نظرانه او عقدي، حسادي موضوع گیری تنها افغانان یې لري. موږ د یو طرف نه د ځان نه یو شریف انسان او ښه حکومت داری ته پابند گڼو او د بل طرفه بیا په داسې وقت کې چې د افغانستان اکثریت خلک په غمونو او کړاوونو کې گرفتار دي اود دې ارمان کوي چې ولې دايم زموږ نه فرصتونه ځي او داسې کم طالع او بدبخت ولس ولې یو چې هر وقت یو لیدر او یا رهبر موږ کې پیدا شي نو بیا هغې ته دسیسه جوړ شي او د بهرنۍ استخباراتو پلاس وشرل شي او په بې رحمانه صورت ووژل شي. امان الله خان غازی باندې همداسې وشوه، داودخان باندې هم همداسې وشوه او بالاخره ډاکتر صاحب نجیب الله باندې هم همداسې وشول. او خلکو ولیدل چې د هغه د مصالحه ملي او ملل متحد پروگرامونه او بې طرف حکومت جوړونه یو اساسي او فوق العاده ښه طرحه وه چې افغانانو باید تېر په هېر کړی وای او دغه بعدي

غوره لیکنې

او دوه لسیزه جنایتونو نه خو مخنیوی. کېدای شي تاسو باندې به د خپل سیاسي او ایدلوژیکي اختلافونو په بنا چې یو طبعي خبره ده داکتر صاحب نجیب خوښ نه وي او یا هغې سره به مخالف واوسئ مگر د اوسني سیستم او عصر چې گذار د سیستم یکه حزبي او یکه تازي نه د ټولو احزابو ازادانه فعالیتونو دور دی ستاسو دا نشریه اکثریت خلکو ته د منلو وړ نه وه او قابل د تقبیح هم دی. ستاسو ټول عمر په امریکا کې تېره شوې د دوی په اردو او نظامي ساختارونو کې داسې کوم ممانعت نشته چې سرباز او یا افسر د خپل خوښې رهبر عکسونه ورته منع کړي حتی عکسونو، پوسترونو او یا حتی بعضې اعلانات تجارتي، د تیلیفونونو، کریمونو، شامپوگانې، لباسونو د دوی په داخل نظامي گانیزونونو کې شته. دا ټولې خبرې نه قانون اساسي پورې مربوط دي او نه کوم ناقضین د نظامي یونیفورمونو کې راځي. اکثره افغاني سربازان او افسران زموږ اوس په عسکري یونیفورمونو باندې پولند، جرمني او دوبي ته چې د ناټو قرارگاوي هلمته دي سفرونه کوي. هغوی اصلا وظیفه کې وي په عسکري لباسونو باندې سفرکوي. که کوم ممانعت وایي نو بیا به قوماندان او یا امر مربوطه به ورته ویل او یا که خلاف د تعلیمات نامه او خدمات داخله وای هم به ورته گوشزد کېدل. تاسو باید یو ښه قهوه خانې او یا چای خانې ته تللی وای او خپل چایونه او د سفر سترتیا به هم هلمته ایستلی وای دا به ښه و نه دا چې دایم د خلکو شخصیاتو او بدون د هغې د اجازې نه د هغه عکسونه مونږ نشر کړي وای. دلته اروپا کې دا یو جرم هم دی او که دغه

غوره ليکنې

سړی پيدا شي چې تا د دې عکس بدون د هغې اجازې نه اخيستی او مطبوعات، اخبار، رسانو او مجلو او فیسبوک کې بدون د دې د اجازې نشر کړی کولای شي چې محکمې ته د کش کړي او مجازات هم شي پرې باندې .

بل دا چې په دغه ماتم ورځ کې دا قسم غرض الود پوست نشرول هم د بخښلو نه دي ته غوره چې امرالله صالح چې د مخالفونو په گروپ کې هم راځي او د ملل متحد د سبوتاژ ټیم کې د مسعود او د پینځم ستون یو غړی هم دی نن د دې پښهاني ښودلې چې ډاکټر صاحب نجیب الله قتل یو جنایت کارانه عمل و .

اوس د پوره آزادۍ عصر دی هر افغان کولای شي چې هر څوک یې خوښ وي د هغه تصویرونه، ځان سره، کور کې، دفتر کې او هر چیرته چې پرې ښه ښکاري وگرزوي. اوس د افغانستان خلکو پورې مربوط دي، مطبوعات هرڅه ازاد دي چې څوک یې خوښېږي، چا ته رایه ورکړي، د چا پلویان واوسي. هغه دیکتاتورانه، تنگ نظرانه، یکه تازي دورې مخ په خلاصېدو دی انشاالله اوس به سیاسي مبارزې به شروع کېږي، هغه دی حزب اسلامي سره هم روغ او جوړه روانه ده، لږ باید خپل ځانونه مدرن کړو، څه چې لیکوو په عمل کې هغه تطبیق کړو او د هر قسم تعصب، بدبینۍ او پخوانیو اشتباهاتو نه انتباه او عبرت ترینه واخلو ولې تکرار یې نه کړو.

په درنښت

غوره ليکنې

زما ځواب:

صديقي صاحب! په ټول احترام سره موږ هر څه تور او سپين گورو. زما پوست که يو ځل بيا ولولې استثنائي جنبه نه لري. زموږ ستونزه همدا ده چې تر اوسه موږ ټول په خپلو اشتباگانو باندې اعتراف نه کوو او چا چې په کومه کاسه مړۍ خوړلې، د هماغه کاسي هر څه ورته ښه ښکاري. دا بايد ومنو چې ټولو ډلو ډېرې اشتباوې کړې دي. که ته ما ته دا حق نه راکوي چې ولې مې داسې وليکل او سمدست په مرچل کې راسره کيني نو دا هم سمه نه ده. ستا نظر ستا د لرليد په اساس به سم وي او زما نظر زما د لرليد په اساس سم دی. اما کېدای شي چې هم ستا او هم زما نظرونه د ډېرو نورو لپاره د قبول وړ نه وي.

صديقي صاحب:

مننه گرانه مياخېل صاحب. د هر چا لرليد ته زه په خپله ډېر زيات احترام لرم تاسو ته خو بيا ډېر زيات په دې کوشش کې يم چې هغه خام، پري مچور لرليدونه چې موږ سره د يو بل په ضد لرل د هېواد د ملي گټو په بنا سره رانژدې کړو او تفاهم ته د ټولو افغانانو رارسېدل او سراسري امن او بيا سره سياسي مبارزه کول خپل يو غايه او استراتيژيک هدف بولئ او ښکاره خبره ده چې موږ ټول ډېر، ډېر اشتباهات او ناخوالې لرلې او لرو يې دا ځکه زموږ وطن هم همدا زموږ د لاسه زما په شمول دغه بدحال ته رسېدلی دي. تاسو وليدل چې د حزب اسلامي يو لوړپوړي شخص په مطبوعاتي کنفرانس کې يو ستر علمي کاري وکړل هغه دا چې د ملت څخه

غوره لیکنې

یې معذرت وغوښتل موږ یواځې کولای شو چې د عفو په ذریعه چې د خدای او رسول لاره ده خپل زړونو سره لوی کړاو وطن د بربادۍ څخه وژغورو مینه او ورورولي راولو.

مگر زما ننۍ گيله که ځما د اعتراض اساسي مفهوم ته وکتل شي دا دی چې نن د داکتر صاحب نجيب الله د شهادت شلم تلین ورځ ده په دغه ورځ کې چې هغه خوا غږ د تفاهم او مصالحې کېږي او تاسو په خپله په څو ورځني مخکني پوست کې لیکلی و چې نظريات او تفاوتونه به لرو سره او یا به مختلف موضوع گیرگاني مگر داسې نشي کېدلی چې سره خبرې اترې او نظريات سره شریک نه کړو چې د هغې په بنا یو ښه تفاهم ته سره رسېدای شو. دا خو دقیقه خبره ده چې ستاسو سیاسي موضوع گیر چې ستاسو مدني حق دی ستاسو سره دی زه نه وایم چې تاسو ولې د چا سره مخالفت لرئ او څوک مو خوښېږي او څوک مو نه خوښېږي هغه چې وایې "دلر بایسکل ام" مگر ځما سیاسي حق چې د شهید داکتر نجیب الله د مصالحه ملي او د ملل متحد پینځه فقره ییز پلان د طرفدارانو څخه یم هم همدا و چې هغه ښکاره کړم چې گوره بلې ورځ ته به دې که هر قسم انتقاد مو لرل کړای به مو وای دا نن ولې؟؟؟ حال دا چې هغه افسر بې چاره چې ډېر ښه ښکلی، ملبس او ډېر باسلیقه منصبدار دی تاسو یې په پټه عکس واخیستل او چا سره چې هغه مینه لري او پی باندې گران دی مدني حق یې دی او دا کار خلاف د تعلیمات نامه او خدمات داخله هم نه دی ولې موږ او تاسو پی باندې انتقاد وکړو او مطبوعاتو کې نشر کړو؟؟؟

غوره ليکنې

گوره خبره به نه اوږده وم زه په خپله تر اخر ۱۹۹۴ پورې رئيس د فابريکه حربي وم د مجاهدينو سره می هم درې کاله کار کړی چا بر طرفه کړی هم نه يم د ورکښوب نه چې ديارلس کلن وم نظامي دريشي او گيتس می اغوستی او سخت د دسپلين د نظامي ته چې هغه زما په رگونو کې ښخ دی احترام لرم او نظامی خدمات داخله باندې سخت پابند هم يم ما مکمله خپله نظامي عالي تحصيلات کړي او ديپلوم انجينر او ماستر علمي نظامي يم خو د ستاينې نه وایم. مگر په ضمن کې د هغه وختونه و چې منصبداري او افسران او سربازانو سره هغه وچه چال چلند هم غندم سياست خو لا پرېږده. مگر فابريکې ته چې مجاهدينو وروڼه راغلل په شخصي لباس به راتلل غير منظم او چوکۍ گانې ميزونه مات کړل او ټوله فابريکه ځما په سترگو کې تالا والا کړل او په ځمکه کې کينولو ډېر څه منفي صحنې وې او ليدلي مې دي مگر ضرور ندی چې په هغې پسې اوس ورگړزو او نشر يې کړم او هره ورځ هغه افشا کړم لکه چې دا نور لگيا دي د يو بل په ضد چې څه يې کمونيستان وايي او په مقابل کې څه ورته په ځواب کې اشرار، جنگ سالار او نور اصطلاحات استفاده کوي. بايد چې يو ميانه او متوسط لارو ته چې درجه د بدینۍ د يو بل په مقابل کې کم کړي هغه لاره اختيار کړو. تر څو چې وطن د بلا څخه وژغورو. دې وطن بې چاره ته څه نه و چې موږ پي باندې ونکړل؟؟؟؟؟

پورته مې ولوستل چې بعضې چاپلوس او جعلی اسنادونو والا ټيکه داران چې په سياست اگاه ندي او فقط ځان ښودنو باندې انتظار دی چې

غوره ليکنې

کوم ځای ته ورسېږي او په نوبت ولاړ او وطن د دغسې اشخاصو نه برباد شول تاسو ته د حوصله مندی غږونه کوي او لاره د موږ نه ورکوي.

چې نټېجې ته سره ورسېږو.

روغ او بريالۍ اوسې گرانه مياخېل صاحب هسې د خپگان ورځ دې ځان به سره ډېر نه خپه کوو.

په درناوي

زما ځواب:

صديقي صاحب ډېره به يې نه چپړو ځکه خبره شخصي کېږي که څه هم تاسې شخصي کړه چې زه دې په دې گرم کړم چې ولې امريکې ته تللی يم حال دا چې تاسې په خپله په لندن کې اوسئ خو زه تانه ملا توم ځکه موږ ټول مجبوريتونو خواږه کړي يو. په هر حال دا تصادفي وه چې په همدې ورځ يو ځای راغلو او کومه توطيه نه وه. مصالحه ولې ناکامه شوله ځکه ډېر عوامل يې درلودل او چې عملي پلان نه و يوازې په خبرو چې په اخره کې حکومت د ځنکدن په حالت کې و نو د مصالحه اعلان وشو. ډاکټر نجيب الله پسې خپل ټيم راوچت شو او سقوط يې ورکړ. دا بايد ومني چې د حکومتونو د غلطو پاليسو په اساس افغانان مهاجرت ته مجبور شول او ما خپل دوه سکه وروڼه او ډېر خپلوان د لاسه ورکړل نو زه به د هغوی پوښتنه د چا نه کوم. هر کور دردېدلې دی او د دې علت د حکومتونو او سياسي مشرانو ناکامه پاليسو وي. زما ارزو دا ده چې موږ بايد د تېرو نه زده کړو او هر څه راته بايد تور او سپين ښکاره نه شي او

غوره ليکنې

هماغه اشتباوې بيا بايد ونه کړو نو اينده به نوره هم خرابه وي. که زموږ نظر دا وي چې کوم مشر سره ما کار کړی او هيڅ اشتباه يې نه ده کړی او هر څوک په خپل موقف ولاړ وي نو بيا هماغه درک او هماغه خړک.

صديقي صاحب:

مننه گرانه او قدرمنه مياخېل صاحب روغ او بريالی اوسې

الهام الدين مومند ليکلي وو:

تاسو هم يو غير قانونی کار کړیدی. د افسر عکس مو د هغه له اجازې پرته اخيستی دا د يو چا په شخصي حریم تېری دی او بيا مو مېديا ته وروراندې کړی دی.

زما ځواب:

مومند صاحب! په يونيفورم کې خو ستر نه و چې ما يې بې پردې عکس اخيستی وي.

الهام الدين مومند:

ايا دا په ځان خبر وه چې تاييې عکس اخيسته؟

زما ځواب:

د دوبي په هوايي ډگر کې په يونيفورم کې مطلب همدا دی چې ماته گوري او زما ننداره کوي او د هر شي چې ننداره کوي نو د عکس اخيستلو اجازه يې هم لري.

سنگرم پښتون ليکلي وو:

غوره ليکنې

قدرمن مياخېل صاحب درسره موافق يم خو د دې ورور احساس راته د هغه لنډغرو د احساسه قدرمن او د ملي احساس په فکر ولاړ ښکاري. دا سړی عبدالملک صافی نومېږي زموږ د څوکۍ دى زما استاد هم پاتې شوى دى امريکا ته د درس لپاره تللى و له هغې ځايه يې همداسې يونيفورم کړى و. زه يې احساس ته ځانگړى سلام کوم. په درنښت.

زما ځواب:

سنگرمل صاحب سلام! زما خبره د شخص د ښه والي او بد والي پورې نه ده زما خبره د اردو د ملیتوب ده که هر څوک په يونيفورم، موتر او مختلف بيرغونه څړوي ښه کار نه دى ځکه دا ډول عمل حساسیتونه راپاروي. کاشکې موږ ټولو يو مشر درلودلى او تقسيم نه وى.

سنگرمل:

همداسې ده د ملي احساس ته مو کامل احترام. رب دې داسې ورځ راولي چې دلته ميشته ټول قومونو ستاسې په څېر په ملي روحیه سمبال ووسو. مننه

عبدالمتین عمران ليکلي وو:

مياخېل صاحب تاسو ډېره ښه او پرځای خبره کړې او بايد همداسې وي. يواځې يوه تبصره لرم او هغه دا چې زما د تحليل له مخې دا عکس العملي حالت دى او د ځينو ټوپکسالارانو د عکسونو له ليدو په منفي تاثر د غبرگون په توگه ځينې خلک د ډاکتر نجيب الله عکسونه استعمالوي. د دې خلکو اصلي مطلب د جنگسالارانو او ټوپکسالارانو غندنه وي خو دا

غوره ليکنې

کار ښکاره نه شي کولای. په هر صورت، د اردو يا په ټوله کې د وسله والو ځواکونو د يو غړي په صفت هيڅوک بايد دا حق ځانته ورنکړي چې د يو چا عکس پر خپل نظامي لباس ولگوي، که دا عکس د يو ټوپکسالار وي يا پخواني جمهور رئيس يا بل چا.

واحد فقيري صاحب ليکلي وو:

مياخېل صاحب ستاسو خبره حق ده. خو تاسو ښه پوهېږئ چې د افغانستان د اردو ملي اړخ ډېر کمزوری دی. او پر مختلفو ډلو باندې وېشل شوی دی. په تاريخ کې، د دې ډول پوځ تر گټې تاوان زيات وي. ځکه دا ډول مسلح قوتونه د سياسي بې ثباتيو لويه منبع وي. او د عمومي نا کراريو په خورولو کې زياته ونډه لري. اصلا هغه اردو چې کور، ډوډی، او کالي يې د پرديو له مالياتو څخه برابرېږي، د ملت په درد نه خوري.

استاد غلام دستگير خاورين ليکلي وو:

که د هېواد يو فوجي د نجيب بل يې د مزارې او بل د رباني او همداسې هر يو فوجي د خپې ډلې مشر عکسونه پر ځان و ټومبي دا په فوج کې د فوجي د سپلين د نه شتون نخښه ده. داسې فوج نه بيا تمه نه ده په کار.

حامد ساپي ليکلي وو:

ښه کار يې کړی ولې ته په حکومتي موټرو د مسعود عکسونه نه گوري که نه يوازې دغه ځوان په مټ دې د يو قهرمان عکس ليدلی او په سو دقيقو کې دی فیسبوک ته اوچت کړی دی.

زما ځواب:

غوره ليکنې

ساپي صاحب لطفا پوست ولوله هر څوک چې دا کار کوي سم نه دی. رقابت باید داسې نه وي چې که یو بد کار وکړي نو بل باید د هغه نه ډېر بد وکړي. دې ته منفي رقابت وایي او منفي رقابت د وطن په خیر نه دی.

رحمان الله رحمانی لیکلي وو:

یاره ښه ده چې د سقاو زوی عکس یې ندی لگولی نجیب خو خدمتگاره سړی و الله دی وبخښي.

زما ځواب:

رحمانی صاحب! د سقاو د زوی عکس چې په دفاع وزارت کې د استقلال په ورځ خپرول شوی و که زما پوست وگورئ نو د ټولو نه د مخه ما غندلی دی. سوال دا دی که غواړو چې نظام او سیستم ولرو، اتفاق راشي، سوله او امن وي نو د هرچا د مړو د عکسونو خپرول او بالخاصه د اردو په یونیفورم او یا امنیتي ارگانونو په ودانیو او موټرو موږ دې هدف ته نه شي رسولی.

په هر حال همداسې نور مثبت او منفي پوستونه و چې ما یې یو څو نمونې دلته رانقل کړې ترڅو زموږ ځوانانو ته دا د بحث کولو یوه بېلگه شي او د بحث کولو حوصله باید ولري. موږ باید هم خپله خبره وکړو او هم باید د نورو نظریاتو، انتقادونو او پیشنهادونو ته په واز وچلي هرکلی ووايو. ژوندي بحثونه په ټولنه کې همېشه د جنگ او جگړې نه ښه وي

او په دې توگه دا ډول بحثونه په ټولنه کې يو مثبت رقابت رامنځته کولی شي.

د تراژيډيو د عکسونو خپرولو په اړه يوه لنډه مشوره:

په عريانه توگه د تراژيډي عکسونو خپرول که له يوه اړخه د ظلمونو د غندلو او ښکاره کولو لپاره ښه کار دی خو له بله پلوه د داسې عکسونو په ليدو سره د خلکو بې تفاوتې د روانو پېښو او جنايتونو په اړه زياتوي او د ولس روحيه په اوږد مهال کې وژني. که د تراژيډونکو پېښو عکسونه په لږه تراژيکه بڼه خپاره شي او خو کرښي د وضاحت په اړه ورسره وليکل شي، نوښه به وي.

جنايت کاران همېشه کوشش کوي چې د ځوانانو په مخکي جنايتونه وکړي، انسانان حلال کړي، خلکو ته زجر او شکنجه ورکړي تر څو دوی نور انسانان په داسې اعمالو روږدي کړي او بالاخره په روحي لحاظ دوی ته جنايتونه يو عادي څيز ښکاره شي. زما په اند د زياتو تراژيډيکو عکسونو په ليدو شايد موږ هم د پېښو په اړه بې تفاوته پاتې شو ځکه پېښې نهايت زياتې دي او موږ نه شو کولای چې د هرې پېښې په اړوند څه وکړاي شو.

په هر حال د سايکالوژي متخصصين شايد دا مسايل د مانه ښه تشرېح کړاي شي چې د تراژيډونکو عکسونو ليدل په انسانانو او په خاصه توگه په ځوانانو څه اغېز درلودلی شي.

د اتفاق او اتحاد ډولونه:

۲۸ سپتمبر ۲۰۱۶ م کال، کابل

تېره اونۍ ملک طاوس خان د چمپاری چې د خاص کونړ یو سپین بریږی دی، راته په کونړ کې وویل چې د انسانانو اتفاق او اتحاد په درې ډوله دی:

- (۱) یو ډول اتفاق او اتحاد د مچانو په شان دی چې سره راټولېږي خو نه خواږه لري او نه ترخه او بې شمېره راپیدا کېږي او مري.
- (۲) بل ډول اتفاق او اتحاد د سرو مچيو په شان دی چې سره راټولېږي او په دښمن او یا د چا نه چې وېره لري په هغوی په متفقو توگه حمله کوي خو دا چې په خپلو منځو کې مشر او کشر نه لري نو د دوی نه هم څه نه جوړېږي ځکه دوی هم ځان ته تاوان رسوي او هم نورو ته.
- (۳) درېیم ډول اتفاق د شهدو د مچيو په شان دی چې د شهدو د مچيو کالونۍ د یوې ملکې تابعداري کوي، په خپلو منځو کې یې وظایف او کارونه وېشلي او هرڅوک چې د خپلو کارونو نه خلاف ورزې وکړي او یا باندې په گنده ځای ناست وي نو موظف کارگران یې دننه نه پرېږدي چې جراثیم خپلې کالونۍ ته راوړي، نو د ملکي او کارگرانو له خوا ورته سزا ورکول کېږي. دا ډول اتفاق چې نظم ولري هم ځانته گټه رسولی شي او هم نورو ته. د شهدو مچيو نه موږه هم گټه اخلو او هم که دوی ته خپله غذا په خپل وخت ونه رسېږي نو د خپلو شهدو نه استفاده کولی شي.

غوره لیکنې

دغه مشر وویل چې ترڅو د افغانانو اتفاق او اتحاد د شاهدو د مچيو په شان نه شي نو د افغانانو نه څه نه جوړېږي. اوس د افغانانو اتفاق د مچانو او يا د سرو مچيو په شان دی.

د دې مشر خبره خو د لیکلو وه نو ځکه ما هم ولیکله او فکر مې وکړ چې دا خبرې باید د فیسبوک د دوستانو سره هم شریکې کړم، نو بده به نه وي.

د افغانستان حکومت او اسلامي حزب سره د سولې د هوکړې لاسلیک:

۲۰ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن په ارگ کې د افغانستان جمهور رئیس محمد اشرف غني د اسلامي حزب د مشر، گلبدالدین حکمتیار سره د سولې تړون امضا کړ. د اسلامي حزب مشر د تړون لاسلیک او خپله وینا د یو ویډیو کیست له لارې د افغانستان د راډیو او ټلوېزیون له لارې خپور کړ او جمهور رئیس دا تړون د سلام خاني په ماڼۍ کې په داسې حال دستخط کړ چې د افغانستان پخواني جمهور رئیس حامد کرزي، د اجرائیه رئیس ډاکتر عبدالله، د سولې د عالي شورا رئیس پیر سید احمد گیلاني، د اتحاد اسلامي مشر پروفیسر عبدالرب رسول سیاف، د پارلمان رئیسان او گڼ شمېر دولتي او غیر دولتي چارواکي او د بین المللي ټولنې استازو گډون درلود او ټول پروگرام په

غوره ليکنې

ژوندې بڼه د ټلو بزيونو له خپريدې. څرنگه چې دا يوه تاريخي ورځ وه، نو ما خپل د فيسبوک په پاڼه وليکل:

د اسلامي حزب او حکومت ترمنځ د سولي موافقه د دايمي سولي په وړاندې يو نیک اقدام دی. اميد دې چې نورې ډلې هم په همدې ډول جرأت وکړي چې د وينو تويولو مخه ونیول شي او د سولي لاره خپله کړي. خدای دی وکړي چې زموږ د جنگ کلتور په سوليزه توگه په سياسي مبارزه باندې بدل شي.

په پورته مراسمو کې پير صاحب سيد احمد گيلاني چې د سولي د شورا مشر دی خبرې وکړي خو دا چې پير صاحب ډېر ورو خبرې کوي نو بعضې دوستان د پير صاحب په خبرو پوه شوي نه و نو د پير صاحب د خبرو په اړه يې ليکلي و چې دوی خو د پير صاحب په خبرو پوه نه شول نو ما بيا په فيسبوک کې وليکل:

د پير صاحب سيد احمد گيلاني د هلو ځلو نه مننه:

څه موده د مخه چې د خبرو اترو لړۍ د ناکامي سره مخامخ وي نو ما پير صاحب وليد او راته يې وويل چې نور به مايوسه وي خو دی مايوسه نه دي او اميد شته چې د سولې خبرې کاميابې شي. نور هم برياليتوبونه د بڼه صحت سره پير صاحب گيلاني ته د الله د درباره غواړم.

نو په دی اساس، وروڼو او خویندو تاسې د پير صاحب په فصاحت او بلاغت څه کوئ خو کار يې وگورئ چې کلونه کلونه نورو زور وواهه

غوره ليکنې

چې د سولې په پروسه کې څه پرمختګ راشي او ميلونونه ډالر يې هم مصرف کړل خو هيڅ يې ونه شو کړای. اما پير صاحب په ډېرو لږو امکاناتو يو لاسته راوړنه په ډېر لږ وخت کې ولرله. اميد دې چې د خبرو پرته همداسې نورې لاسته راوړنې هم په راتلونکي کې ولري.

نن د شهيد استاد برهان الدين رباني د تلين په غونډه کې د نا مناسبو او بې سنجشه الفاظو استعمالول:

وايي: د زخم پرهاړ جوړېږي خو د ژبې پرهاړ نه جوړېږي

۳۰ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

په افغانستان کې څو لسيزې جگړې او کورني جنگونه تېر شوي دي، د الفاظو د استعمال په اړه د مختلفو ډلو او سيمو د خلکو برداشتونه سره توپير لري. هر انسان ته په کار دي چې د الفاظو په استعمال کې همېشه د ډېر دقت او احتياط نه کار واخلي او داسې الفاظ په خپلو خبرو او بيانو کې استعمال نه کړي چې د يوې بلې سيمې خلکو زړونه پري خفه شي. هغه کسان چې د سياسي مشرانو او نخبه گانو ادعاوي لري دوي بايد د خپلو الفاظو په استعمال کې د بل هر چا نه زيات دقت او احتياط وکړي. اما متاسفانه د افغانستان اکثره تش په نامه مشران او نخبه گان اکثره وخت په خپلو خبرو او بيانو کې د الفاظو په استعمال کې د ډېر دقت او فکر نه کار نه اخلي او داسې الفاظ استعمالوي چې د افغانستان ولس نور

غوره ليکنې

هم سره جلا کوي او د ولس په منځ کې د بې اتفاقي اور ته لمن وهي. زما په اند، د خیانت، فساد او بیگانه انسانانو د وژنو ترڅنګ، د هغه تش په نامه سیاسي مشرانو او نخبه گانو د ټولو نه لویه جفا به د افغانستان د ولس سره دا وي چې دوي په خپلو خبرو او بیانیو کې داسې الفاظ استعمال کړي چې د ولس په منځ کې نور هم بې اتفاقی، سمټي او قومي تضادونو ته لمن ووهي.

خومره چې قومي، سمټي، مذهبي او ژبني تضادونه په یو ملک کې زیات وي په هماغه اندازه به هغه ملک وروسته پاتې هېواد وي او د مصاحبتونو او نا امنیو په گرداب کې به غرق وي. نو په دی توګه ټولو ته په کار ده چې د الفاظو په استعمال کې د دقت او فکر نه کار واخلي. هیڅوک باید داسې الفاظ استعمال نه کړي چې د ولس په منځ کې د وحدت، وروګلوي او اتفاق روحیه کمزوري کړي. امن او سوکالي په یوه ملک کې یوازې د ولس ترمنځ د اتفاق او اعتماد په فضا کې راتللی شي. وایي: د زخم پړهار جوړېږي خو دخوله پړهار نه جوړېږي.

د فیسبوک لیکنو زما همېشه د دوستانو سره یو قسم دوستانه بحثونو ته لار هواروله نو بعضې وخت مې په دې کتاب د دغه بحثونو یو څو نموني هم ذکر کړي دي د پورته لیکنې بحث هم جالب دی نو ځکه یو څو نموني غواړم چې دلته را انتقال کړم:

رویا لاسد افغان صاحب لیکلي و:

میا خېل صاحب رباني د څه شي شهید شو؟

مايې په ځواب کې ورته وليکل:

رويال صاحب! که څه هم په افغانستان کې د شهيد کلمه هر څوک خپلو مړو ته استعمالوي خو اخرت نه څوک نه دی راغلی چې دا واضحه شي چې څوک شهيد دې او څوک نه دی. زه هم ديني عالم او قاضي نه يم چې ديني فتوا ورکړم خو زما په اند هرڅوک چې د عدلي او قضايي محکمي له پريکړي په غير د هرچا له خوا ووژل شي هغه ماته شهيد دې. رباني استاد هم په خپل کور کې د خپل ميلمه له خوا چې ده ورسره غوښتل وگوري شهيد کړای شو. هغه سړي درې گناوې وکړې يو يې خپل ځان مړ کړ، بل دا چې خپل کوربه يې شهيد کړ او درېيم دا چې ده داسلام او افغانانو ټول نورمونه د پښو لاندې کړل.

رويال صاحب بيا وليکل:

مشره! ستا خبره زه منم خو دې دلایلو کې ډاکټر نجيب او نورو سره توپيري چلند کېږي. د هغوی هر سړی شهيد شو زموږ هر سړي ته دلایل تراشل کېږي. نه مو عبدالحق شهيد وبلل شو نه مو ملا برجان شهيد وبلل شو نه نجيب او همداسې نور. ما هغه بله ورځ هم له توپيري چلند سر ټکولی و. تا هغه وخت ډاکټر نجيب ته شهيد نه و ليکلي نن د رباني ته ليکلي دی.

ما بيا ورته وليکل:

رويال افغان صاحب! هره ليکنه خپل کانټکس لري او دهغه ليکنې کانټکس جدا و (هغه ليکنه زما پورته په همدې کتاب کې شته دی). خبره

غوره ليکنې

بيا شايد بل شکل ونيسي. ډېر پخوا د مانه يو دوست پوښتنه کړې وه چې زما نظر د ډاکټر نجيب الله په اړه څه دی، نو ما ورته ليکلي و چې د ډاکټر نجيب الله د قدرت وختونه زه په دريو برخو ویشم. اول دوره کې چې د خاد رئيس و هغه دوره يې غندم، دويمه مرحله چې د خپل حکومت مشر و ماته ناکامه مشر ښکاري ځکه هر مشر چې ارمان ولري او خپل ارمان عملي نه شي کړی ناکامه او ارمانی مشر دی او درېيمه مرحله يې د مظلومت ده او د دې مرحلې سره خواخوږي لرم. هر څوک بې له کومې محکمې او ثبوت په بې رحمانه توگه ووژل شي نو په طبيعي توگه د اکثره انسانانو خواخوږي د مظلوم سره وی. نو په دی اساس زما د پورته فرموله په اساس دی هم شهيد دې.

ضد او نقیض خبرې:

۳۰ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

بعضې کسان داسې دروغ وايي چې وروسته رسوا کېږي او بعضې کسان داسې دروغ وايي چې په هماغه شيبه رسوا کېږي. دې ورځو کې د افغانستان د اکثره سياسيونو خبرې او بياني دومره ضد او نقیض دي چې سړی نه پوهېږي چې ایا د دوی د خبرو ابتدا دروغ او بې مفهومه ده او که دخبرو متن او که د خبرو اخر يې ځکه خپله خبرې په خپله ردوي. فکر کوم چې د حالاتو په وجهه او يا د سن د زړښت له امله د دوی فکري توازن ته څه ضربه رسيدلې ده.

افراط او تفريط

۲ د اکتوبر کال ۲۰۱۶م، کابل

د افراط او تفريط په اړه مې پخوا ډېر څه په پخوانيو ليکنو کې ليکلي دي. موږ عجيبه مخلوق يو، يو کس چې په هر ډول جنايتونو کې لاس لري، په يوه خبره چې هغه هم په حقيقت کې بې مفهومه او بې معنی خبره وي ورته د ملي مشر، قهرمان او داسې نور خطاب کوو. دا نه گورو چې دې کسانو ملت ته څومره توهين کړی او د ملت چور او چپاول ته يې څنگه لاره هواره کړې ده.

د ننگرهار د شينوارو ستونزه:

۲ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د شينوارو يو شمېر اوسيدونکي د بې پيلوټه الوتکې په مېبارۍ کې شيهدان شول نو مشرانو يې پرې په يو بل اچوله نو ځکه ما دا لاندې څو کرښي وليکلي:

د ننگرهار د شينوارو ولس په خاصه توگه په تېرو دوه کلنو کې د ډېرو سختو ستونزو سره مخامخ شول. په زرهارو کورنۍ بیکوره شولې، په لس گونو مشران يې شهيدان او زخميان شول، په سل گونو ځوانان يې شهيدان او معيوبه شول او داسې نور..... خو نه د شينوارو مشرانو د دې ټولو

غوره لیکنې

نا خوالو نه عبرت واخیست او نه حکومت ورته کومه د حل لار پیدا کړه. کېدای شي چې د شینوارو ستونزې زیات بهرني اړخونه ولري خو زیاته ستونزه د شینوارو د مشرانو خپله ده چې یو بل باندې پرې اچوي. تر څو به ولس د دې مشرانو په ذات البیني تربگونیو کې سوځي؟ زما په اند هغه مشر مشر نه دی چې په خپل ولس یې زړه درد ونه کړي او د شخصي بي مفهومه تربگنیو نه تېر نه شي. دا وخت د تربگنیو نه دی بلکې یو بل ته د لاس ورکولو وخت چې خپلو سیمو ته امن راولي او ولس په امن کې ژوند وکړي. چې ولس نه وي نو په سیمه به څه وکړې، هره سیمه په خپلو خلکو ښه ښکاري.

د ننگرهار د ولایت آوازي:

۳ اکتوبر، ۲۰۱۶م کال، کابل

پرون د ننگرهار والي سليم خان کندوزي د دندې استعفا ورکړه او په فیسبوک کې ډېرو زیاتو ملگرو او دوستانو زما په اړه غوښتنه درلوده چې زه دې د ننگرهار والي شم. دا چې ما د سلهاو دوستانو حسن نیت ولیده نو مجبوره شوم چې دا لاندې څو ټکي ولیکم په بیا هم پرې په سل گونو دوستانو نیک نظرونه ورکړي و او هغه نظرونه دلته نه رانقلوم ځکه توصیف پکې زیات و:

که څه ونه لیکم شاید ځینې دوستان دا فکر وکړي چې د ننگرهار د ولایت لپاره د فیسبوک کمپاین زما په خوښه روان دی ځکه زه د فیسبوک

غوره ليکنې

جنګي (Junky) يم او ټولې نوشتې گورم او څه نه وایم. که څه لیکم شاید ځینې دوستان خوشاله او ځینې مایوسه او خفه شي. دوستان شاید زما دا نوشته ولولي چې دا د دوی خپل حسن نظر دی او ډېري دوستان زه د نږدې نه هم نه پېژنم او نه ما دوی ته ویلي چې دا نوشتي وکړي او نه زما له خوا کوم کمپاین روان دی. زه په خپله موجوده دنده کې تر هر چا زیات خوشاله او اسوده يم خو دا څو ټکي اړین بولم چې ویې لیکم:

اول د ننگرهار محترم پخواني والي، کندوزي صاحب ته دا په کار نه وه چې د بروکسل د کنفرانس دمخه یې دی اوازو ته لاره هواره کړه او د ملي منافعو په بنیاد یې باید د بروکسل د کنفرانس نه وروسته دا کار کړی وی. (د بروکسل کنفرانس د اکتوبر په څلورمه او پنځمه و چې نړیوال د افغانستان سره د خپل حمایت د دوام لپاره ژمني کوي)

دویم د ټولو دوستانو د حسن نظر نه مننه او همدا زما لپاره د ولایت د دندې نه مهمه ده چې ولس زما حمایت کوي. زما په اند د هرچا سره چې د ولس حمایت وي نو بیا د ولایت د دندې اجرا کومه خبره نه ده. د خلکو زور د خدای زور دی خو متاسفانه زموږ مشران د خلکو په زور اتکا نه کوي.

درېیم د یو دوست د مسیج په ځواب کې مې لیکلي و، نو غواړم هماغه لیکنه دلته راانتقال کړم:

مننه! ستونزه دا ده چې زه نه د مافیایې کړیو په حلقه کې يم او نه چاته سوالونه کولی شم او نه د پیسو د پیدا کولو لپاره تاوان کولی شم نو ځکه

غوره لیکنې

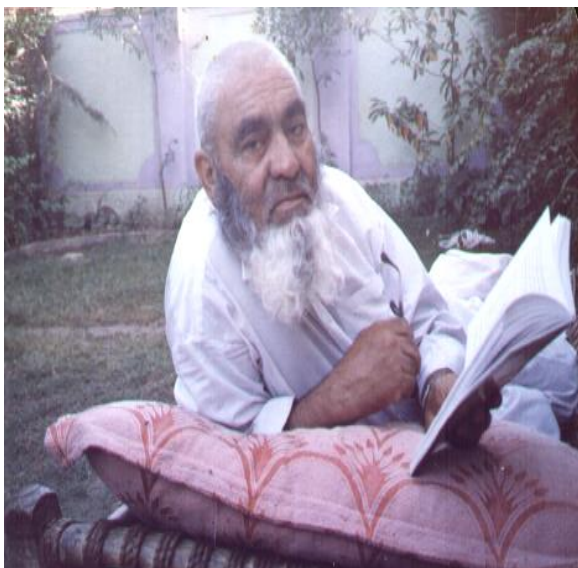
دا ستونزمنه ده چې زه دی د ننگرهار والي شم. که د هر چا په واسطه والي شولې نو بیا مجبوره یې چې د هغه کسانو خیال وساتي. که جمهور رئیس او د دولت مشرتابه د خدمت غږ وکړي، نه هم نه کوم او د خدمت کول نه اوږه نه خالي کوم ځکه په خپل ولس مې زړه درد کوي او څه چې زما په وس او توان کې وی باید دریغ یې نه کړم خو منډې هم پسی نشم وهلې او نه څه شخصي مجبورت لرم. په درنښت

د معلم د ورځې په یاد:

۴ اکتوبر، ۲۰۱۶م کال، کابل

د خپل مرحوم
پلار په یاد د معلم
ورځ دی ټولو استادانو
او معلمینو ته مبارک
وي.

زما خدای بخښلی
پلار د خپل وخت یو
تکره معلم و او د
دارالمعلمین نه په ۱۳۲۶
هجري شمسي کال کې
په لومړي درجه فارغ

غوره لیکنې

شوي و. د عدلي او کورنیو چارو په وزارتونو کې د دندو نه یې سربېره د هېواد په بېلابېلو ولایتونو کې یې د معلم او سرمعلم په توګه دندې اجرا کړې وي. د عمر تر اخره یې د مطالعې سره ډېره مینه درلوده او هر ځل به چې ورسره کیناستم نو ما به ترې نوی خبرې زده کولې او هره خبره به یې د درس او عبرت خبره وه.

زما د مرحوم پلار په شمول، الله تعالی دې ټول هغه استادان او معلمین وبخښي چې د دې هېواد بچيو ته یې په ډېرو سختو شرایطو کې تدریس او خدمت کړی دی. همدا شان د ټولو هغه استادانو او معلمینو خدمت د ستایلو او تقدیر وړ دی چې اوس هم په ډېرو سختو شرایطو کې د دې هېواد مظلومو ماشومانو او ځوانانو ته یو څه ورزده کوي او خدمت کوي.

د کونړ د کتاب مخکتنه:

د کونړ ولایت: سیاسي او قومي جوړښتونه، دودونه او تاریخي پېښې
 شاه محمود میا خېل فرهنگي او ټولنیز مرکز، تڼر کلی، خاص کونړ
 ۱۶ میزان ۱۳۹۵م کال چې د ۲۰۱۶م کال د اکتوبر د ۶مې نېټې سره
 سمون خوري زما په اند د کونړ کتاب یوازې د کونړ سیمې ته نه بلکې د
 افغانستان د ځینو تاریخي پېښو یو
 مهمه بېلگه ده او د دې معلومات
 راټول او چاپول ما لپاره ډېر اړین
 و. د مصروفیتونو ترڅنګ، د
 کومې ورځې نه چې ما د دې
 کتاب د لیکو اراده وکړه نو
 تقریباً پنځه کاله یې ونیول چې دا
 کتاب چاپ کړم. د دې لپاره چې
 دا کتاب تکمیل شي نورو څیړنو
 او تحقیقاتو ته اړتیا لري چې

ترڅو د کونړ ولایت جوړښتونه او پېښې چې د افغانستان د تاریخ مهمې
 پېښې دي په تفصیل سره ولیکل شي خو دا کتاب د مقدمې په توګه نورو
 لیکوالانو او محقیقینو ته زمینه مساعدوي هغه تشې چې په دې کتاب کې
 موجود دي تکمیل کړي.

غوره ليکنې

د کتاب مخکښي ته په سل گونو دوستانو، د علم او ادب مينه والو، ليکوالانو او شاعرانو، دولتي چارواکو او قومي مشرانو د ډېرو لرو سيمونه د خاص کونړ ولسوالي ته تشریف راوړی و نوزه د هريو نه په ځانگړې توگه مننه کوم. که د دوی سره د خپل وطن مينه نه وی نو د يو کتاب مخکښي ته په اوسنۍ سختو شرايطو کې څوک دومره لری سيمې ته سفر نه کوي.

د کتاب د مخکښي ترڅنگ، غواړم چې د افغانستان خلکو ته يو وړانديز ولرم چې د افغانستان دښمنان همېشه کوبښن کوي چې د افغانستان ټول حالات مايوس کړنده وښايي او داسې وښايي چې په ټول افغانستان کې جنگ روان دی او دا نظام سقوط کوي. دی کې شک نشته چې په ډېرو سيمو کې د افغانستان ځينې حلقي د پرديو په ملاتړ په ارادي او غير ارادي توگه کوشش کوي چې افغانستان بې ثباته کړي خو يو قومي مشر راته په کونړ کې ډېره ښه خبره وکړه چې که د افغانستان د هر ولايت په يوې ولسوالي کې جنگ وي نو دا داسې ښايي چې د افغانستان په ۳۴ ولايتونو کې ۳۴ جنگونه روان دي خو د دې ترڅنگ چې د افغانستان د هر ولايت نورې ولسواليو خلک په امن کې ژوند کوي، د هغوی يادونه څوک نه کوي. په هر حال موږ بايد د وطن د دښمنانو د سايکالوژيکي جگړې ښکار نه شو، خپلو کلو او بانډو ته بايد سفرونه وکړو او کوشش وکړو چې د داسې غونډو لري په خپلو ولسواليو کې زياتي کړو.

غوره ليکنې

په ځانگړې ډول زه د دكونړ ولايت محترم والي وحيدالله كليزې صاحب، د جمهور رئيس په علمي او فرهنگي چارو كې ستر سلاكار استاد لعل پاچا ازمون صاحب، د اطلاعاتو او فرهنگ د وزارت مرستېال زردشت شمس صاحب، د ملي امنيت د شورا ستر سلاكار، استاد نحيب الله منلي صاحب، د افغانستان د سيمه ييزو مطالعاتو د مركز رئيس استاد رفيع الله نيازي صاحب، د علومو اكاډمي د نشراتو رئيس خپرندوى عبدالظاهر شكيب صاحب، د علومو د اكاډمي غړى خپرنوال عبدالقيوم مشواني صاحب، احمدالله ارچيوال صاحب، د مثبت بدلون د ټولنې مشر استاد عبدالصير سباوون صاحب، د كونړ ولايت د ولايتي شورا مرستېال، د اطلاعاتو او فرهنگ رئيس جنت گل فدا صاحب، د امنيتي او غير امنيتي ارگانونو مشرانو، د كونړ ولايت قومي مشرحاجى صاحب فضل اكبر، د اكر محمد يونس بارگامي صاحب، استاد نعمت الله كريباب صاحب، او گڼو نورو ليكوالانو، قومي مشرانو، د رسنيو او د علم او ادب مينه والونه مننه كوم چې د لرو ځايونو نه يې خاص كونړ ته تشريف راوړى و او په دې غونده كې يې د موږ سره گډون وكړ. زه شخصاً د خاص كونړ د امنيتي ارگانونو او په خاصه توگه د محلي پوليسو او د خاص كونړ د ولسوال مولوى عنايت الله او د امنيه قوماندان ادم خان، د خاص كونړ د ځوانانو او مشرانو نه مننه كوم چې د دې ميلمنو قدرداني يې وكړه او د غونډې ترتيب او تنظيم يې په غاړه نيولى و.

هم مرداري خوري او هم مکونه خنډي:

۸ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

پرون د اکتوبر په اومه نېټه په افغانستان باندې د امریکا د پوځي حملې پنځلسمه کلوزه وه او یو شمېر کړۍ چې د طالبانو اجندا یې په مخ بیوله، په کابل کې غونډه جوړه کړې وه او د ټلوېزیون په مخ کې داسې کسان ولیدل چې دوی د پاکستان سره خاصې اړیکې درلودې او هم یې په تېرو پنځلس کلونو کې د افغانستان په حکومت کې ډېرې لوړې دندې درلودې او یا په اصطلاح د افغانستان سیاست یې په مخ بیوه خو دوی هم په حکومت او د امریکا په سیاست نیوکې کولې. ځینې لا د دوی په امریکا کې هم اوسیدل نو ما ته عجیبه غوندې ښکاره شوله چې دا کسان څومره ابن الوقته کسان دي چې په انگلیسي ژبه کې ورته Hypocrites وایې نو ما دا لاندې لیکنه د خپل فیسبوک په وال یا صفحه ولیکله:

دگرم جنگ سره همېشه سور جنگ یا تبلیغاتي جنگ ډېر مهم رول لوبوي چې د جگړې میدان گرم ساتي او جگړه مارو ته روحیه ورکوي. د افسوس خبره دا ده چې د افغانستان د حکومت پرضد دجگړې طراحان او پلي کوونکي په دی خبره کې ډېرپیشقدمه دي چې دوی د دولت په امکاناتو د دولت پرضد د حکومت د مخالفینو په ګټه تبلیغات کوي.

دا کسان معلوم الحاله کسان دي چې په رسنیو کې د مخالفینو او تروریستانو په ښکاره ډول استازیتوب کوي او د هغوی د موقف نه ملاتړ

غوره لیکنې

کوي. که حکومت نور څه نه شي کولی لږ تر لږه د دې کسانو نه باید د حکومت امکانات واخلي او د حکومت په پیسو دی دوی نور نه چاغوي. دا ډول کسان د چرگانو پشان دي چې هم هغه څه ته چې دوی مرداري وایي هغه خوري او هم خپلې مکونې څنډي. که د لس دولس کسو نه موټرې او باډیگارډ واخیستل شي او تنخواگاني پری ودرول شي نو د دوی عقل به په خپله سرته راشي چې دوی څه کوي او څه وایي.

د لونگی ورځ:

۱۸ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن د فیسبوک ډېرو دوستانو لونگی په سر کړې وي او خپل عکسونه یې په فیسبوک کې خپاره کړي و او ویلي چې د لونگی د ورځې په ویاړ خپل عکسونه یې د دوستانو سره شریکوو. ما ته سوال راپیدا شو چې دا د لونگی ورځ د کومه ځای نه راپیدا شوله نو ما دا لاندې پوست ولیکه: په درنښت سره زه پوه نه شوم چې دا د لونگی ورځ څه وخت د افغانستان حکومت تصویب کړې ده او یا د ملگرو ملتونو اسمبلۍ څه وخت دا فیصله کړې ده چې نن ورځ دې د لونگی په سر کولو ورځ وي؟

غوره ليکنې

زما په اند لونگۍ پنځه گزه ټوټه، تکه يا کپړه نه ده چې د چا په سر شي نو عزت به يې لوړ شي. شمله هغه وخت د يو افغان لوړېږي چې د شملۍ د اوچتولو کارونه وکړي.

حسيب شينواري صاحب د خوشال خان دا شعر ليکلی و:

چې دستار تړي هزار دي
د دستار سړي په شمار دي

د ورځو د تجليلولو لړۍ:

۱۰ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دوستانو زما هيره وه چې نن د څه شي د لمانځلو ورځ خو وه او سبا ته به د يوبل شي د لمانځلو ورځ وي؟ چې ځانونه ورته اماده کړو. پرون د لونگۍ په سر کولو ورځ وه نو ماليکلي و چې د دې ورځې د تجليل لړۍ څنگه او څه وخت پيل شوله او مطلب تري څه دي؟ زما مخکې ليکنه لوستلې شې. د فيسبوک يو ملگري راته ليکلي و چې په فرانسه کې د پيازو ورځ هم لمانځل کېږي او د ورځو په لمانځلو کې څه تاوان دی؟

وروره! که موږ د پيازو او کچالو، د لونگيو او پکول، د چين او برزو، د خادر او تغر، د ژونديو او شهيدانو، ديني او مذهبي، د دهقان او معلم، د ښځو او نرانو، د مور او پلار، د خور او ورور، د نارنج او کونړ سيند، د ښتر او انارو، د خربوزو او پيستو، د گل سرخ او نوروز، د غوزانو او بادامو، د کارگر او منصبدارو، د متخصصينو او روشنفکرانو، د عوامو او

غوره لیکنې

خواصو او داسې نورې ورځې هر ورځ ولمانځو، نو د افغانستان غونډې غریب هېواد ته یې ډېر زیات تاوان دی چې هم پرې فکري انرژۍ او وخت زیات مصرف کېږي او هم د خلکو توجه د وطن اصلي ستونزو نه بلي خوا ته اړوي. که د دې ټولو ورځو مصارف راټول شي نو زما په اند یوه عامه المنفعه بڼه پروژه پرې هر کال جوړېدې شي. ایا دا به بڼه نه وی چې د دې مصارفو په عوض یوه عام المنفعه پروژه عملي شي؟

تېره اونۍ یو څو فاتحو او ودونو ته لاروم نو د ځان سره مې فکر وکړ چې د دولتي ملکي او پوځي کسانو نیمايي وخت د همدې وادونو او فاتحو د مراسمو په ادا کولو تېرېږي او اکثریت یې ضروري هم نه وی او نمایشې بڼه لري. که موږ د دوی وخت او د موټرو د تگ او راتگ مصارف وسنجوو نو شاید میلیونونو ډالرو ته هر کال ورسېږي. دا چې د لارو د بندولو له امله عام خلکو ته څومره تاوان رسېږي هغه جدا محاسبه غواړي. نو په دې توګه زما په اند د زیاتو ورځو په لمانځلو کې د افغانستان خیر نشته دی.

د مثبت بدلون هلې ځلې د ستايلو دي:

۱۲ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د مثبت بدلون ټولنې نن په ننگرهار کې غونډه درلوده چې زه هم ورته د دغه ټولنې د مشر استاد عبدالصير سباوون له خوا بلل شوی وم خو ومې نه شو کړای چې د دوی د فراغت په مراسمو کې ګډون وکړم. استاد هجرت الله اختیار صاحب لیکلي و:

زموږ همدومره له وسه پوره دي، کوو یې. موږ د بدلون تکل کړی موږ یې راوړلو. موږ نږدې دوه زره ځوانانو ته د وړیا زده کړو له لارې د مثبت بدلون فکر ورسوه موږ له دې لارې پر بدلون باور لرو ځکه مو دا لار نیولي. دا زموږ شناخت دی

دا موږ یوو موږ د خپل عمل له لارې وپېژنئ.

غوره ليکنې

د مثبت بدلون کارونه واقعاً د قدر وړ دي نو ما دا لاندې خو کړنې د
اختيار صاحب په ځواب کې وليکلي:

د مثبت بدلون د ټولنې د مشرتابه او ټولو هغه دوستانو او استادانو چې
د ځوانانو په تعليم او تربيه کې په داوطلبانه توگه برخه اخيستي مبارکي
وايم او د دوی هلې ځلې قابل د قدر او تمجيد دي. د مثبت بدلون د ټولنې
هلې ځلې د هېواد نورو سيمو لپاره يو ښه ماډل دی چې څنگه په لږو
امکاناتو او داوطلبانه توگه خپل ولس او خلکو ته خدمت کولی شو. الله
تعالی د دربارۀ دوی ته په دنيا او اخرت اجر عظيم غواړم.

ليډر شپ او مديريت:

د افغانستان امنيتي وضعيت ورځې تر بلې خرابيږي خو د افغانستان د
حکومت مشرتابه لا تر اوسه نه اولويت پېژني او نه ژر تصاميم نيولي شي
او همېشه په تيوريگانو غبريږي نو دا لاندې ظنن مې وليکه:

خبرې سل

. سر يې يو

تبصرې پرې سل

از هر چمن ثمنی

خدای دی ترې گلدسته جوړه کړي

د عاشورا د ورځې دوه حملې:

۱۲ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

تېر ماښام په کارته سخي سيمه کې مسلحو کسانو د شيعه گانو په تکیه خانه ننوتل او هلته يې ۱۸ کسه شهيدان او د پنځوسو کسو په شاوخوا کې زخميان کړل. همدا شان نن په مزار بنار کې هم د شيعه گانو په يوه تکیه خانه باندې د حملي په نتيجه کې ۱۴ کسه شهيدان او د شلو کسو په شاوخوا کې زخميان شول. نو ما په فیسبوک دا لاندې څو جملي وليکلي.

د کارته سخي حملي د شهيدانو او زخميانو کورنيو ته د الله د درباره صبر جميل غواړم. دا جوته ده چې د افغانانو د دښمنانو او ترورستانو ستراتيژي همدا ده چې د ولس په منځ کې ويره واچوي، بيگناه انسانان ووژني، د خلکو نارمل ژوند مختل او وحشت خپور کړي. دی ترورستانو ته هيڅ نوع ديني، مذهبي او افغاني ارزښتونه اهميت نه لري. د افغانانو لپاره په کار ده چې يو بل ته لاس ورکړي او په حکومت فشار راوړي چې حکومتداري ښه شي تر څو د ولس او حکومت ترمنځ واټن کم شي. دهوسا او پر امن افغانستان لپاره همدا يوازینی لار ده.

د قدرت د نفوذ يا Authority، مشروعيت:

۱۳ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د قدرت د نفوذ مشروعيت په يوه ټولنه کې د دريو لارو راتلاې شي:

غوره ليکنې

(۱) په روايتي، قبيلوي، روحاني او ديني شکل باندې د کور، کلي، سيمې او د مملکت مشر ټاکل کېږي او د خلکو په منځ کې د دوی مشرتوب مشروعيت پيدا کوي. د بېلگه په توگه کورنې، يو قوم او يا يوه سيمه د يو مشر د وفات نه وروسته يو څوک په خپلو منځو کې د مشر په توگه ټاکي. يا يو پير يو څوک خپل جانشين، خليفه او مؤذن ټاکي او د پير پيروان بيا د هغوی پيروي کوي. يا يو پادشاه خپل وليعهد ټاکي او د هغه د مرگ نه وروسته د يو ملک اوسيدونکي وليعهد د پادشاه په توگه مني او د هغه پيروي کوي.

(۲) دويمه کټگوري مشروعيت د ايډيالوژيکې مفکورې په بنسټ منل کېږي لکه په ايران کې روحاني مشرتوب د شعيه گانو لپاره يوه منل شوی مرجع ده.

(۳) درېيمه کټگوري مشروعيت ته Structural and Institution Authority يا د سيستم له لارې د قدرت د نفوذ مشروعيت وايي لکه د ټاکنو په ذريعه د قدرت نيول مشروعيت پيدا کوي. يا په بعضې مواردو کې د کوتاه له لارې.

که موږ د قدرت د نفوذ د مشروعيت پورته دريو کټگوريو ته وگورو نو په افغانستان کې د قدرت د نفوذ د مشروعيت ستونزه د ټولو هېوادونو په پرتله زياته ده ځکه د تېرو څلورو لسيزو جنگونو او د قدرت د

غوره لیکنې

انحصار له امله، د افغانستان د قدرت د نفوذ مشروعیت د لومړۍ کتگورۍ له منځه تللی او یا نهایت ضعیفه شوي دي، دویمه کتگوري سیستم په افغانستان کې نشته دی او درېیمه کتگوري د قدرت د نفوذ مشروعیت هم د ستونزو سره مخامخ دی.

په یوه ټولنه کې چې د قدرت د نفوذ مشروعیت د سوال سره مخامخ وي، هغه ټولنه به هرو مرو د بني حکومتدارۍ، امنیت او اقتصادي ستونزو سره مخامخ وي. زما په اند د افغانستان حکومت باید د اوس نه د پارلماني او جمهوري ریاست په ټاکنو فکر وکړي او ټاکنو ته لاره هواره کړي چې خدای نا خواسته زموږ دا ضعیفه حالت د قدرت د مشروعیت نور هم ضعیفه نه شي.

چې ګرځې ډېر څه به اوږې او ګورې؛ تبلیغي حضراتو ته مشوره:

۱۶ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

همېشه سیاحت او ګرځېدل د انسان په فکر مثبت او منفي اغېز کوي خو دا د انسان پورې اړه لري چې په څه نیت سفر کوي او هدف یې د سیاحت او ګرځېدلو نه څه دی، څه ګوري او څه یادوي؟ یو شاعر وایي:

په خالي ویلو څوک نه سړی کېږي

خو سیاح د هر بلاد نه شي سړی

خو په دی بعضې کسانو باندې ګرځېدل چندان تاثیر نه کوي که څه هم د دوی مؤخه او نیت به ښه وي. هدف مې دا نه دی چې ټول کسان په

غوره لیکنې

یوه گروپ او یا ډله کې وي هغه دې شيانو ته پام نه ساتي ځکه استثنی شته دی. په دې نږدې وختونو کې زه د خوتبليغي دوستانو سره مخامخ شوم او خدای شاهد دې چې د دوی په خبرو او اوریدو مې زړه ډېر بد او خفه شو او دځان سره مې وویل چې الله تعالی دی په موږه، د افغانستان په ولس او هم دوی باندې رحم وکړي. زه دا څو نموني د درنو دوستانو درسره شریکوم نور قضاوت به تاسې په خپله وکړئ چې زموږ په دې ملک کې دیني او غیر دیني افراط څومره اوج ته رسیدلی دی.

څو ورځې د مخه زما یو ملگري چې هم صنفی مې هم دی او د کابل د پل تخنیک پوهنځي نه خلاص شوی او اوس هم د معلم په صفت دنده اجراکوي، زما کورته راغی چې اوس ډېر کلک تبلیغي شوی دی. د هغه چا سره چې د ده کار و قصه یې اوږده ده خو ما ورته د یو کس د تلفون شمېره ورکړه چې د هغه سره اړیکه ونیسي. ده راته وویل چې دی نه شي کولی چې په خپل تلفون کې شمېره ثبت کړي نو که زه یې ورته ثبت کړم ښه به وي. ما ورته وخنډل چې ته ټوکه کوي او که رښتیا وایې؟ ده راته وویل چې دی د ځان سره تلفون نه گرځوي او دا تلفون ډېر خراب شي دی او فساد خپروي نو ځکه دی ورسره اشنا نه دی. اوس یې هم دا تلفون په دی خاطر د کوره ځان سره راوړی دی چې کابل ته راتله نو کېدای شي چې په کار یې شي. سوال دا دی چې دی به څنگه خپل شاگردان دی ته آماده کړي چې د نړي په اوسني شرایطو کې د یو ملک ستونزې حل کړي؟

غوره ليکنې

د جلال آباد ښار د بزازی په جومات کې مې د تېرې جمعه په ورځ د جمعه لمونځ کاوه نو جومات مې ډېر خوښ شو او ډېر ښایسته یې جوړ کړې و خو د خطیب خبرو مې زړه بد کړ. پوښتنه یې وکړه چې دا ترکي ډرامې چا کتلي دي او که نه؟ خو چا جرأت ونه کړ نو ده وویل چې په ترکیه کې د اتاترک نه وروسته اسلام نشته دی او دوی د کفر ډرامې جوړوي او داسې نور. مذهبي اختلافاتو ته یې هم لمن ووهله او بالاخره یې وويل چې دا تلویزن، فیسبوک او داسې نور شیان باید بند شي ځکه دوی کفر او الحاد ترویجوي او په اخره کې یې خلک تبلیغ ته دعوت کړل چې په جلال آباد کې اجتماع ده او باید ورشئ. مولوی صاحب دا نه ویل چې خبره په تلویزیون او تکنالوژي کې نه ده خبره په استعمال کې ده او باید د تکنالوژي نه مثبته گټه واخیستل وشي.

خو ورځې د مخه د محیط زیست یو افغان متخصص سره مخامخ شوم او راته یې وویل چې دا نهایت ظلم دی چې د بدرفونو اوبه د باران او سیندونو د اوبو سره څوک یو ځای کوي. څه وخت د مخه زه د کونړ مرکز اسعدآباد ته تللی وم چې هلته په منډه کول چینه کې د تبلیغیانو د مرکز په لس گونو تشنابونو بدرفونه او هم د ښار د نورو وداینو بدرفونه د کونړ سیند ته ویستل شوي واو همدا شان په جلال آباد کې د تبلیغي مرکز تشنابونه هم د افغان مینې په سیمه کې د سرخرو د سیند ته ویستل شوي دي. زما په اند تبلیغي حضراتو ته په کار ده چې د خپل او هم د محیط د پاکۍ خیال وساتي او د خپلو مرکزونو د بدرفونو چاره باید په جدي توگه

غوره ليکنې

وکړي ترڅو د دوی دا کار نورو ته د عبرت او لارښوونې سبب وگرځي. زما په اند د ځان، کور، کلي، خپلې سیمې او هېواد پاکي هم د دین یوه لویه برخه ده او دی ته باید جدي توجه وکړي. دا مې هسي اندیښنه وه چې زموږ طبیعي زیرمي لکه سیندونه اوس څومره چټل شوي دي او څومره تاوان هغه خلکو ته رسوي څوک چې د دې سیندونو اوبه استعالوي. خدای دی وکړي چې زما دا لیکنه په تبلیغي حضراتو باندې بده ونه لږیږي.

د بیروکراسۍ ټال چال:

۱۷ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

که څوک ځانونه بزرگان ونه ښايي، نو په قطعو یا پرو خو ډېر کسان پوهېږي، کله چې یوکس خپله پره نه ښايي او یا یې میدان ته نه اچوي نو هغې ته ټال چال وايي او ټال چال یوازې سایکالوژیکي خبره ده ترڅو حریف دې ته مجبور شي چې شکست یا بایلودل ومني.

په بیروکراسۍ کې ټال چال دا دی که چارواکي غواړي چې یو کار معطله کړي نو هیئت او کمیټه ورته ټاکی او که غواړي چې یو کار د سره ونه شي نو بیا د کمېسیون ټاکنه ورته ښه کار دی.

په دې ورځو کې د بیروکراسي ټال چالونه راته ډېر زیات ښکاري خدای دی هغه وکړي چې زموږ او ستاسې او هم زموږ د چارواکو پکې خیر وی.

د مخابراتو د جعلي شبکو عمده غلاوي:

۱۷ د اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

مخابراتي شبکې اکثره د مشتريانو نه پيسې وهي او په تخنيکي لحاظ کال ډراپ اوټ Call Drop Out يې ښکاره ستونزه ده چې تليفونونه زيات قطع کېږي او د دې ترڅنگ نور تخنيکي چلونه هم وهي خو د مخابراتو وزارت يې په غم کې نه دی البته څه شرعي عذر به لري.

دا ډېر وخت کېږي چې زما د اړيا د تليفون يوې شمېرې سختې پيسې نوش جان کولی، نو زموږ د کونړو په اصطلاح راته پټه ولږيده چې هرو مرو څه چل شته دی ځکه د مشتريانو د خدمتونو شمېرې يې هم کار نه کاوه چې دا ستونزه مې ورسره حل کړې واي. بالاخره تليفون مې د اړيا دفتر ته نن ولږه چې ستونزه يې معلومه کړي. د اړيا د دفتر کارکوونکو ورته ويلي و چې دا تليفون په دقيقه کې د تاسي نه دولس نيمې افغاني خوري او دا ځکه چې د دې تليفون اړيکو کنټرول د دوی سره نه دی او کومه بله جعلي شبکه ده چې داسې پنځه زره نمرې يې د دوی نه غلا کړي او کنټرول يې د هغوی سره دی او مفتي پيسي وهي. کله چې دوی ته څوک شکايت وکړي نو بيا دوی د هغه مشتريانو تليفونونه بېرته عادي حالت ته په ۲۴ ساعتونو کې راگرځوي ځکه هغه دستگاه چې کوم زورواکه ځوان راوړی ده، هغه دوی نه شي کنټرولي او نه يې په نخښه کولی شي نو هغوی د دې لاري ډېرې پيسي لاسته راوړي.

دا خبره د دوی سمه ده ځکه خو کاله د مخه هم همداسې دستگاوې په کابل او جلال آباد کې و او هغه بیا ونيول شوي. دی ته شهر نا پرسان وایې او هیله ده چې د مخابراتو وزارت، امنیت ملي او نور ارگانونه د داسې دستگاوو مخه ونیسي ځکه دوی خو لس سلنه ټکس د خلکو نه د خدمت په مقابل کې اخلي. خدمت یې په تندر ولگوه، دا ډول دستگاوې امنیتي خطر او ستونزې د حکومت او هم د خلکو لپاره پیداکوي. خدای دې وکړي چې د حکومت کوم زړه سوانده چارواکی زما دا پوست وگوري او عاجل اجراء وکړي چې داسې جعلي دستگاوې کشف او ضبط کړي او فني غلو او د هغوی ملاتړ کوونکو ته سخته سزا ورکړي.

له فیسبوک او یا نورو رسنیو نه زړه مه بدوئ:

۱۸ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

اجتماعي رسنۍ، فیسبوک او داسې نور د معلوماتو سرچینې، داسې دي لکه مندوي یا لکه د پنساري دوکان چې هر څه پکې وي خو تاسې هغه څه ترې اخلي کوم شي ته چې ستاسې اړتیا وي او یا ذوق ورسره لري. د هغه شيانو په اړوند چې ستاسې ورته اړتیا نه وي، هغه نه اخلي او نه یې په قصه کې یاست.

زما مشوره دوستانو ته دا ده چې هغه خبرې او معلومات چې د دوستانو په شوق او ذوق برابري نه وي او یا ورته اړتیا نه لري چې ځانونه پرې پوه کړي، باید خپل ذهنونه یې په لیدو او اوریدو خراب نه کړي او نه خپل

غوره لیکنې

اعصاب پری مانیجن کړي او نه ملامتیا په دې رسنیو ورواچوي. هغه څه ترې اخلي چې تاسې ته ذهني سکون درکوي او یا مثبته گټه ترې اخیستلي شي.

زما دا نهه بلدیگونه تکمیل شول:

۱۹ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

زما دا نهه بلدیگونه تکمیل شول او درې نور د تکمیلیدو په حال کې دي. دا بلدیگونه نه زړیږي او نه نوره خرڅه د سا تلو ورته په کار ده او نه څوک دا سرمایه غلا کولی شي. که د چا مینه ورسره وي، نو ډېر کسان ترې گټه هم اخیستلي شي. د ښو اولادونو او ښه دوستانو ترڅنګ همدا زما لویه سرمایه ده او همدې ته قناعت وایې

لکه څنګه چې رحمان بابا وایې:

قناعت مې د خرقې لاندې اطللس دی
په ظاهر گدا پټ د درست جهان پادشاه یم

غوره لیکنې

زما په اند قناعت د فقر ژوند ته نه وايي بلکې قناعت دا دی چې خوک چاته احتیاج نه وي او خپله سرمایه او د ژوند مصارفات په خپله خواری او پاکي سره لاس ته راوړي نه دا چې خپل ژوند او عاید د خیانت، ظلم، رشوت او یا د نورو د حقوقو په پایمالولو سره تر لاسه کړي.

د ماشومان او لویانو ترمنځ توپیر:

۲۰ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ښکېځلې، بدې او خرابې خبرې ماشومان هم کولی شي خو ښي او پرمعنی خبرې د مشرانو، لویانو، پوهو، مؤدبو او ښو کسانو کار دی.

ناست په سیاسي چوکيو دي خو فکرونه یې د چریکي قوماندانانو دي:

۲۲ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ډېر کلونه وړاندې د مشرقي د شورا د یو شمېر مشرانو سره مې په جلال آباد کې خبرې کولې، نو ما ورته وویل چې پوهېږئ چې ستاسې اصلي ستونزه څه ده چې په خپلو منځو کې تفاهم او یا مشرقي ته خدمت نه شي کولی؟

یو د دې مشرانو ته راته وویل چې نه؟ ما ورته وویل چې تاسي په سیاسي چوکيو ناست یاست خو ستاسې فکرونه لا اوس هم د چریکي قوماندانانو دي. که غواړئ چې خپلې چوکۍ وساتئ او هم ولس ته خدمت وکړئ

غوره ليکنې

بايد په خپل فکرونو کې تغير راولي که نه د چريکي قوماندانانو ژوند همېشه لنډ وي.

دا خبره مې د دې پورې راپه ياد شوله چې ځينو مشرانو چې اوس هم سياسي چوکۍ نيولي دي، د دوی فکرونه اوس هم د چريکي قوماندانانو دي او ترڅو چې د دوی فکرونه همداسې وي، دوی وطن ته خدمت نه شي کولی.

چې باوري نه ياست، د چا مه ښه وياست او مه بد:

۲۳ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دا څو ورځې په فیسبوک کې گورم چې يو شمېر فعالان چې ځانونو ته پوه کسان وايي په هره ښه او بده خبره يو قسم عکس العمل ښکاره کوي. که دوی ته ځانونه پوه ښکاري نو د دوی عکس العمل هم بايد منطقي او په ځای وي او که بيا ځانونو ته د پوهو کسانو خطاب نه کوي نو بيا خو د دوی نه گيله په کارنه ده.

دا خبره مې ځکه وکړه چې زموږ په وطن کې شخصيت وژنه نهايت زياته ده چې کله کله واقعيتونه او تهمتونه سره سپری جلا کولی نه شي. زما عاجزانه هيله د فیسبوک د دوستانو نه دا ده چې د چا په اړه سل په سلو کې باوري نه ياستي مه د چا توصيف کوي او مه چا پسي بد وياست.

جگړه به وگټي خو جنگ گټلی نه شي:

۲۴ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

په دې څو ورځو کې ما د افغانستان د جمهور رئیس د لومړۍ مرستیال عکسونه په فیسبوک کې ولیدل چې په نغري یې چای جوش ایښی او اور لکړه یې په لاس ده او په خوند سره په اور کې لکړه وهي او د داسې ساده ژوند نه خوند اخلي او یا په بل عکس کې په یوه وران کنډر کې په چوکۍ خوشاله ناست دی او په تلیفون غږېږي. څو ورځې د مخه مې د طلوع تلوېزیون نه ولیدل چې د ننگرهار ولایت د کوټ ولسوال حاجي غالب سره یې مرکه درلوده، خبرېال ته وایي که جمهور رئیس ده ته اجازه ورکړي، دی دې ته حاضر دی چې کندوز ته لاړ شي او هلته جنگ وکړي او بیا وایي چې دی د جنگ نه خوند اخلي.

دې کې شک نشته
چې هر ژوندی مخلوق
د ژوندي ساتلو لپاره
مناسب محیط ته اړتیا
لري که نه ژوندی
مخلوق به له خپل
مناسب محیط نه ژوندی
پاتې کیدې نه شي اوکه

هم وي خوشاله به نه وي، د بېلگې په توگه د ماهيانو لپاره د ژوندي ساتلو محیط اوبه دي او که د اوبو يې راکارئ نو مري. همدا ډول هر انسان په خپل ژوند کې د ژوندې ساتلو او ژوند کولو لپاره د ځان لپاره يو چاپېريال جوړوي چې په هغه چاپېريال کې ښه ژوند کولی شي او د هغه چاپېريال نه خوند اخلي. دې انسانانو ته که بل ښه چاپېريال هم جوړ کړي، هلته به خوشاله نه وي او د هغه چاپېريال نه خوند نه شي اخيستلی ځکه چې دوی خپل ټول عمر په جلا چاپېريال کې تېر کړی دی. په دې بحث نه کوم چې کوم چاپېريال زموږ د فرهنگي، ټولنيز او د نني ارزښتونو له اړخه ښه دی او کوم بد دی. زما هدف په يو خاص چاپېريال کې د ژوند کولو او د هغه چاپېريال نه د خوند اخيستلو په اړه دی.

په دې کې هيڅ شک نشته چې د جمهور رئيس لومړۍ مرستيال د جنگ په محیط کې ټول عمر تېر کړی او جنگي حالت نه خوند اخلي او

غوره لیکنې

یا په اطراف کې یې ساده ژوند ورته د جمهوري ریاست د مرستیالۍ نه خوند ورکوي. زما په اند، د جمهور رئیس لومړی مرستیال او هم ولسوال صاحب غالب به د جنگ نه خوند اخلي او یا ساده ژوند شاید د دوی خوښ وي؛ خو د دوی موقفونه دا نه ایجابوي چې دوی د خپلو اصلي دندو پرځای د جنگ ډگر ته ورشي بلکې د دوی وظیفه سازماندهي، عامه اړیکې، د پالیسو وضع کول او د پالیسیو د تطبیق نظارت دی. که زما د تېرې ورځې لیکنه وگوري، دوی په سیاسي چوکیدو کار کوي خو د دوی فکرونه لا اوس هم د چریکي یا جبهه یې جنگونو د قوامندانانو دي.

په انګلیسي ژبه کې یومتل دی چې وايي Winning the Battle but Losing the War یعنې جګړه به وگټي خو جنگ به بایلې. دوی فکر کوي که دوی جګړه وگټي نو دوی به جنگ هم وگټي داسې نه ده. په نظامي لحاظ هم دا سمه نه ده چې دومره مهم شخص دې د جنگ اول خط ته لاړ شي او هلته دې جنگ رهبري کړي. که خدای نا خواسته ده ته کومه صدمه رسېږي، دا د دښمن مورال نور هم تقویه کوي او د گټې نه به د دوی تاوان په سایکالوژیکي او تبلیغاتي لحاظ زیات وي. ښه دا ده چې دی خپلې اصلي دندې ته متوجه شي او د ټول افغانستان په اړه د جنگ گټلو په پالیسیو فکر وکړي نه دا چې د یوې وړې جګړې گټلو په فکر کې وي.

د لیکلو لنډه مشوره ځوانانو ته:

۲۵ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

په فیسبوک کې لیکنې عامه معلومات دي او هر څوک ترې گټه اخیستلی شي خو د لیکلو د قواعدو په اساس هغه ځوانان چې د چا لیکنې دوباره خپروي، دا به ښه وي چې د مخکني لیکوال نوم یاد کړی ځکه په دې توگه د لیکلو طرز او قواعدو سره به اشنایي پیدا شي او دا ځوانان به په راتلونکې کې ډېر ښه لیکوالان شي. هیچا لیکوالي په یوه ځل لیکلو نه ده یاده کړې او څومره چې ډېرې لیکنې او لوستل څوک کوي هماغومره د لیکلو طرز د لیکوال ښه کېږي. صرف په کټ او پیست څوک لیکوال کیدي نه شي.

دوی د بل چا زامن دي:

۲۷ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

یو سړی په خپلو زامنو د قوماندان، ډگرمڼ او جگړن نومونه ایښودلي و. کله به یې د چا سره شخړه درلوده، نو غږ به یې وکړ چې هغه قوماندان، ډگرمڼ او یا جگړن ته غږ کړې چې دلته راشي او دا سړی سم کړي. جانب مقابل به هم وارخطا شو چې قوماندان، ډگرمڼ او جگړن د ده په خوله راځي نو ښه دا ده چې ځان تری وساتي او په تیښته به شو.

غوره ليکنې

زما مشوره د دولت مشرتابه ته دا ده چې په دې کې شک نشته چې قوماندانان، ډگرمنان او جگړنډان درسره دي خو اکثره د دوی د بل چا زامن دي ځکه دوی د بيلا بيلو صاحبانو په فرمايش مقرر شوی دي. د اکثرو تعهد خپلو مشرانو ته دی نه د دولت مشرانو ته او که په بله اصطلاح يې ووايو نو د دولت اکثره مشران هم نظام ته وفاداره نه دي بلکې خپلو ډلو او قومي جوړښتونو ته وفاداره دي. ښه به دا وي چې د دولت مشرتابه په امنيتي او هم نورو سکتورونو کې داسې د وطن زامن مقرر کړي چې نظام ته وفاداره وي او د صاحبانو د وفادارۍ نه تېر شي.

شرافت د انسان په علم او ادب دی نه په نسب

۲۷ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، دوبي هوايي ډگر

که په دې خبره عقیده ولرو چې انسانان د بابا ادم عليه والسلام اولاده ده نو بيا د نصب په اساس په انسانانو کې تفوق د کوم ځای نه شو او ولې موږ پرې سره شکوو. د اسلام له نظره تفوق دانسان په تقوی کې دی. سورة الحجرات او د حجه الوداع خطبه لوستل په کار دي

عمده تفاوت د حکومت او د مسلحو مخالفينو او ترورستانو ترمنځ:

۲۹ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

د حکومت نه د ولس توقعات همېشه زيات وي چې حکومتداري ښه کړي، امنيت راوړي، ولس ته د تعليم او ښه ژوند زمينه مساعده کړي، سوله راوړي، اجتماعي عدالت او قانون بايد حاکم کړي او داسې نور..

خو په مقابل کې د مسلحو مخالفينو او ترورستانو کار دا دی چې حکومتداري خرابه، سرکونه، پلونه او مکتبونه وړان کړي، بېگناه انسانان ووژني او ناامنی راوړي. د بې امنۍ او د جنگي حالت په دوام کې مخدره موادو قاچاق، د طبيعي منابعو چور او چپاول او پردو ته لاره هواره کړي چې د افغانستان په داخلي چارو کې مداخله وکړي.

که حکومت ستونزې لري ځکه چې د د حکومت مقابله شو اړخيزه ده اما د جانب مقابل کار يوازې تخریب دی نو ځکه د دواړو اړخونو مقايسه سره سمه نه ده.

د نقيب احمد خپلواک په یاد د متحده ايالاتو د سولې انستيتوت له خوا د نښان رسامي

وښودل شوه:

۳۱ اکتوبر ۲۰۱۶م کال

ډېر دوستان وايي چې ولې موږ خپل ژوندي نه نمانځو او همېشه خپل مړي نمانځو دا ځکه چې د افغانانو ژوند، همېشه

غوره ليکنې

مبارزه او پهلواني ده او هغه ولس چې دلوبي په ډگر کې په پهلوانۍ اخته وي نو دوی ته د دې فرصت په لاس نه ورځي چې د پهلوانۍ د مبارزې د حلقه نه بهر فکر وکړي او همېشه دوی په دې فکر کې وي چې دا مبارزه څنگه وگټي ترڅو هم ځانته او هم خپل وطن او خلکو ته نېک نوم پرېږدي. په دې خاطر موږ د خپلو ژونديو د نمانځلو فرصت نه لرو.

شهيد نقيب احمد خپلواک هم د خپل ژوند په مبارزه کې اخته و، که څه هم د افغانستان په کچه په هېواد کې دننه او هم په امريکا کې ديني او دنيوي زده کړې کړې وې، حافظ د قرآن و، خو دی په دې قانع نه و او کوشش يې کاوه چې د دوکتورا تر کچې خپلې زده کړې تکميل کړي او په دې لاره کې يې د انگلستان په اکسفورډ پوهنتون کې د دويمې ماسترۍ لپاره داخله کړې وه. د تعليم او تدريس په څنگ کې يې په افغانستان کې د دايمي سولې راوستلو لپاره د متحده ايالاتو د سولې انستيتوت په دفتر کې د حاکميت د قانون په برخه کې د پروگرام منيجر په توگه کار کاوه. ده هم خپل ځان رساوه، هم يې خپله کورنۍ، وروڼه او خويندو لپاره د تعليم زمينه مساعدوله او هم يې نور ته تعليم زده کاوه. خپلواک خپل ژوند ټول په زده کړه او نورو ته د تعليم د زده کولو په لار کې تېر کړ او بالاخره په دې لار کې د ۳۲ کلونو په عمر د اگست په ۲۴مه نېټه د افغانستان او بشريت د دښمنانو له خوا په داسې حال کې شهيد شو کړی شو، چې د افغانستان بچيانو ته يې د کابل په امريکايي پوهنتون کې د حقوقو په څانگه کې په خپل صنف کې تدريس کاوه.

غوره ليکنې

په دې توگه د پورته حالاتو په رڼا کې افغانانو ته همېشه دا ستونزمنه وي چې د داسې ډول مبارزي او پهلوانۍ په ميدان کې خپل ژوندي سم ولمانځلي شي ځکه افغانان په نورمال حالت کې ژوند نه کوي خو بيا هم شهيد نقيب احمد خپلواک د خپلو دوستانو، خپلوانو، همکارانو او هغه ادارو له خوا چې ده هلته زده کړي او يا يې کار کړی و، په ډېر ښه شان سره ولمانځل شو او د ده حق يې تر يوه حده پورې ادا کړ.

د شهيد خپلواک د لمانځلو په دې لړ کې د متحده ايالاتو سولې انستيتوت هم په خاصو مراسمو کې چې د دغه انستيتوت په سل گونو کار کوونکو پکې برخه درلوده، د نقيب احمد خپلواک په نوم د دغه رسم شوي نېټې نمونه د دغه انستيتوت د مشري او معاونينو له خوا نن وښودل

غوره ليکنې

شوه او دا ډول نېټان به د دغه انستيتوت په دفتر کې وروسته په دايمي توگه وځړول شي. د دې خبرې يادونه اړينه بولم چې هر کال تقريباً نيم ميليون کسان د متحده ايالاتو د سولې انستيتوت کتنه کوي او دا ټول کسان به د نقيب احمد خپلواک نوم د سولې د قربانيانو په لړ کې گوري او د ده په ژوند او خدمت به فکر کوي. روح دې يې ښادي.

مثبت فکر کول په خپله مؤثريت دی

۲ نومبر ۲۰۱۶م کال، امريکا ويرجينيا

د متحده ايالاتو د سولې انستيتوت په دفتر کې مې پورته ودانۍ ته کتل چې څنگه يې دا ښايسته ودانۍ جوړه کړې ده چې د انستيتوت عکاس زما دا عکس په خاص انداز کې اخيستي و او راته يې راواستوه. د يادگار لپاره بد نه دی چې د دوستانو سره يې شريک کړم. کله کله که مو ياديدم نو دی عکس ته گورئ ځکه په ژوند هم چندان اعتبار نشته دی.

منزل د ټولو يو دی خو سفر جدا جدا؛ ډېر به زړه هم نه بايلو ځکه دنيا په اميد خوړل کېږي. ترڅو چې ژوندي يو، ژوند به د ژوندو سره کوو او کوشش به کوو چې د خپل ژوند د هرې لحظې او شيبې نه په مؤثره توگه گټه واخلو. مؤثريت شايد هرچاته جلا تعريف ولري خو زما په اند مؤثريت همېشه مثبت فکر کول دي هم د ځان په اړه او هم د نورو په اړه.

د دوستانو نه په غير ژوند هم ستونزمن دی او فکر کوم چې په هغه دنيا کې به هم ستونزمن وي ځکه ځانته به په جنت کې څوک څه وکړي چې دوستان درسره نه وي. د ټولو دوستانو او هېوادوالو سره په دواړو دنياو کې دښه، ارامه او سوکاله ژوند په هيله.

ستا په جنت کې دې ژرندې وي:

۲ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

پخوا د ژرندو درلودل په اطرافونو کې خورا مهمه خبره وه، نو زموږ د سيمې يو مشر چې ژرندي يې درلودلې، نو د خپلو ژرندو غم ورسره و چې ايا په هغه دنيا کې به ژرندي په جنت کې وي او که نه؟

یوه ورځ یې زموږ د سیمې یو مهم مولوی نه پوښتنه وکړه چې مولوی صاحب په جنت کې به ژرندی وي که نه؟ مولوی صاحب چې هم ډېر پوه سپری و نو ورته یې وویل چې په کتابونو کې داسې څه د ژرندو په اړه نه دی راغلي خو د بمانیشتون کلمه راغلي ده څه چې دې خوښه وي هغه به الله تعالی درکوي. دا چې ستا ژرندې خوښې دي او که چېرې ته جنت ته لاړې او ژرندې دې خوښې وې نو ستا په جنت کې دې ژرندې هم وي. بعضو کسانو سره چې د خپلو ژرندو غم دی، فکر کوي که د دوی ژرندو ته دانه ونه رسېږي نو هر څه به فلج وي او دا بعضې چې د اخرت لپاره هم ځان وژني او هم نور، دوی هم د حورو او غلمانو په فکر کې دي او د دوی رضا د الله تعالی رضا نه ده. زما په اند د دوی به دنیا او هم اخرت خراب وي ځکه د دوي هدف یوازې حوري او غلمان دي.

شخصي اجنډاوې او که ملي اجنډاوې:

۶ نومبر ۲۰۱۶م کال، واشنگټن دی سي، امریکا

اکثره لوړ پوړې چارواکي او دوستان چې په حکومت کې دننه او یا له حکومت څخه بهر تر ولسمشره پورې زه پېژنم، د افغانستان او د ملي وحدت د حکومت په ستونزو ښه با خبره دي، د ولس له درد او غم نه هم پوره معلومات لري، د نړیوالې ټولنې ستونزې هم ورته پوره معلومې دي، د گاونډیانو شوم نیتونه او له پروگرامونو څخه هم کافي خبرتیا لري، په تیوري او عملي لحاظ هم ډېری یې په کارونو ښه پوهېږي، نو سوال دا دی

غوره ليکنې

چې ولې دوی نه شي کولای چې د افغانستان د ستونزو لپاره د حل لارې پیدا کړي؟ ولې د افغانستان مظلوم ملت لا هره ورځ د اور په لمبو کې سوځي؟ او ولې حالات له یوې ورځې نه بلې ورځې ته خرابیږي؟

کېدای شي چې دا لیکنه د دې دوستانو او حکومت د مشرتابه خوښه نه شي خو که نور څه نه شو کولای باید واقعیتونه ووايو او که دوی دا لیکنه سمه او په غور ولولي او په خپلو کړنو کې یو څه تغیر راوړي شاید دا لیکنه د دوی لپاره ګټوره وي او هم شاید د افغانستان ولس لپاره یو څه مؤثره تمامه شي.

تر کومه حده چې زه له دې مشرانو سره پېژنم او د دوی له نږدې کسانو سره مې خبرې کړي، له دوی سره یوازې شخصي اجنډاوې مطرح دي، نو ځکه دوی په خپلو کارونو کې ناکامه دي. د خپلو شخصي اجنډاوو د درلودلو په حالت کې دوی د موجوده حالاتو په دوام یا (Status quo) ساتلو خوشحاله دي. اما د موجوده حالاتو دوام د افغانستان خلکو لپاره او هم د نړیوالې ټولنې لپاره چې له افغانستان سره مرسته کوي د قناعت وړ نه دی. د موجوده حالاتو له دوام سره یوازې د حکومت پرضد مسلحې تروریستي ډلې، ځینې ګاونډي هېوادونه، جنايې او مافیایې کړۍ خوشحاله دي.

زه په دې ډاډه او باوري یم که له دوی سره شخصي اجنډاوې مطرح نه وي نو دوی د دې ظرفیت او کفایت لري چې د افغانستان ستونزو لپاره مناسبې د حل لارې پیدا کړي. نه غواړم چې د ډېرو اشخاصو نومونه واخلم

غوره لیکنې

خو یوازې غواړم چې د افغانستان د حکومت د مشرتابه او یو څو لوبغاړو د نومونو اخیستل اړین بولم، ځکه د افغانستان موجوده حالات او هم راتلونکي د دوی د کړنو او پالیسیو پورې تړلې دي.

راځئ چې له ولسمشر څخه یې پیل کړو:

ولسمشر له لومړۍ ورځې څخه په دې فکر دی چې څرنگه بیا د جمهوري ریاست لپاره ځان کانديد کړي او د دې کار لپاره باید داسې کسان په شاوخوا راتاو کړي چې د ده دغه اجنډا په مخ بوځي، نو په دې توگه ولسمشر نه غواړي چې داسې ټیم جوړ کړي چې د ده له شخصي اجنډا سره موافق نه وي. د ده کار لپاره هم ولسمشر کوم مناسب ټیم چې یوازې د ده اجنډا تعقیب کړي، تر اوسه پورې نه دی جوړ کړی. کوم ټیم چې د ده په شاوخوا تراوسه پورې څرخي، هغه سوری ټیم دی او یا ده ته وفاداره ټیم نه دی.

په دې سوري ټیم کې چې هرڅومره کاني اچوي نو لاندې غورځیږي او فکر نه کوم چې د جمهور رئیس دا ټیم تکمیل شي ځکه د شاوخوا کسان هم خپلې اجنډاوې لري. دوی د رسمي کارونو او د موقف ساتلو په درلودو سره د خپلو ځانونو لپاره کار کوي یا په بله معنی له خپلو موقفونو څخه د شخصي اجنډاوو لپاره د یوې وسیلې په توگه کار اخلي.

اجرایې ه رئیس هم په همدې فکر دی او غواړي چې له خپل موقف څخه څنګه د خپل شخصي نفوذ ساتلو لپاره گټه واخلي او د راتلونکو ټاکنو لپاره ځان برابر کړي. د ده ټیم هم سوری دی، ځکه د ده پوست

غوره لیکنې

لپاره د ده په خپل ټیم کې ډېر رقیبان شته دی. یو مثال یې د مزار والي دی چې غواړي له ولسمشر سره یو څه معامله وکړي ترڅو د ده نفوذ په حکومت کې او هم د حکومت نه بهر زیات شي او په عوض د دې چې په راتلونکي کې بل څوک سپانسر کړي ولې په خپله میدان ته نه رادانگي.

د ملي امنیت سلاکار هم همدا خوبونه لا له پخوا څخه لیدل او غواړي چې خپل معتمدو کسانو لپاره چې د ده اجنډا پر مخ بوځي، د حکومت په منځ کې ورته د کار کولو زمینه مساعدوي. په سوشل مېډیا کې هم ده ته لیواله کسان کله کله د ده نوم د راتلونکي جمهوري ریاست د ټاکنو لپاره زمزمه کوي. دوه درې نورو وزیرانو نومونه هم د راتلونکي جمهوري ریاست لپاره خوبونه گوري او کله کله یې نومونه په سوشل مېډیا او محافلو کې اوږي راوړي.

د پخواني ولسمشر د شاوخوا کسان هم په همدې هیله هلې ځلې کوي چې د حکومت مؤثریت او حیثیت راټیټ شي، ترڅو د ده د حکومت ارمان د افغانستان ولس وکړي. د حکومت په غیبت خوشحالیږي خو ډېر څه په خوله نه وایي او یوازې غواړي چې خارجیان د افغانستان د ټولو نیمگړتیاوو په اړه ملامته کړي، ځکه ده ته یې د دې لاره هواره نه کړه چې لا نور هم په قدرت کې پاتې شي. خپله بېچاره هېڅ ملامتیا نه مني چې گوندې په تېرو پنځلس کلونو کې د دې ټولو بدبختیو او ناکامیو یو اصلي لوبغاړی و.

غوره لیکنې

له حکومت څخه بهر د یوشمېر نورو کسانو نومونه هم مطرح کېږي او د راتلونکي جمهوري ریاست لپاره خوبونه گوري، هغوی هم د تېرو نیمگړتیاوو اصلي لوبغاړي و خو نن ځانونه ملامته نه گڼي او فکر کوي چې د دوی لپاره به زمینه بیا مساعده شي چې د قدرت واگي لاسته راوړي. له هېواد څخه بهر د بعضې کسانو شوق هم راتلونکي جمهوري ریاست لپاره کېږي. د بېلگې په توگه که ډانالډ ټرمپ په امریکا کې ناکام شو نو د زلمي خلیلزاد شوق هم شته دی او نوم یې په محافلو کې یادېږي. که څوک په کابل کې اوسېږي او له دې مشرانو سره لیدنې او کتنې لري نو دوی پوهېږي چې دا پورته تحلیل واقعیت دی او په انکار یې څوک سترگې نه شي پټولی.

دا چې د حکومت دا پورته مشران د راتلونکو ټاکنو په فکر کې دي، نو د حکومت کارونه ځکه له گډوډۍ سره مخامخ دي او مسلحي تروریستي ډلې همدا حالت له خدایه غواړي. حکومت لومړی باید امنیت تامین، حکومتداري او اقتصادي حالت ښه کړي ترڅو د راتلونکو ټاکنو لپاره لاره هواره شي. که حکومت دا فکر کوي لکه څنگه چې یې د پارلماني ټاکنو پروسه شاته واچوله نو دوی به د جمهوري ریاست د ټاکنو پروسه هم شاته واچوي او په قدرت کې به پاتې وي، نو زما په اند دوی د فیل په غوږ کې ویده دي.

د پورته حالاتو او گډوډیو په نظر کې نیولو سره د افغانستان راتلونکې، د پنځه اېشنونو او یا له حالاتو سره مخامخ دی:

غوره ليکنې

- ۱- د موجوده حالاتو او حکومت دوام دی
- ۲- د جمهوري رياست لپاره وختي ټاکنې
- ۳- د لويې جرگې راغوبستل او د افغانستان د حکومت په راتلونکي غور کول

۴- نظامي کودتا

۵- د حکومت او نظام سقوط او داخلي جنگ

په پورته پنځو حالتونو کې د موجوده حکومت او هم ولس گټه په يوه حالت کې هم نشته. که موږ دا پورته پنځه حالتونه لږ تجزيه او تحليل کړو او د پنځم حالت نه پيل وکړو، نو د حکومت او نظام په سقوط کې د هيچا خير نشته. که نظام او حکومت سقوط کوي، حکومتي غړي، پخوانی ولسمشر او په نامه سياسي اپوزيسون ټول له ولس سره يو ځای غرقېږي او د دوی متبادل يوازې مسلح مخالفې ډلې دي او دوی ته هيڅ چانس نشته.

څلورم حالت هيڅ امکان نه لري ترڅو چې خارجي قواوې په افغانستان کې وي د کودتا امکان نشته. که بالفرض کودتا کېږي، نو بيا به دا د خارجيانو په ملاتړ وي. ترکومه حده چې زما پرې سر خلاصېږي، دا حالت نه شي راتلای.

درېيم حالت د لويې جرگې د جوړېدو دی. پخوانی ولسمشر دې حالت ته ډېر خوشحاليږي. دا حالت هم امکان نه لري ځکه لويه جرگه بايد ولسمشر را وغواړي او زه فکر نه کوم چې اوسنی ولسمشر دې دا کار

غوره لیکنې

وکړي. د اساسي قانون په اساس هم د لويې جرگې د جوړېدو امکان نشته او نه نړيواله ټولنه د دې کار حمايت کوي او هر تغير چې په دې ډول راشي، نظام نور هم بې ثباته کوي. فکر نه کوم چې نړيواله ټولنه هم د لويې جرگې د جوړېدو حمايت وکړي که څه هم د ملي وحدت د حکومت د جوړېدو په تفاهم نامه کې د لويې جرگې د راغونښتو يادونه شوې، خو هغه وخت هم په ارامه تېر شو.

دويم حالت هم امکان نه لري ځکه فکر نه کوم چې موجوده ولسمشر استعفا وکړي ترڅو وختي ټاکنو ته لار هواره شي. که ولسمشر استعفا کوي، نو د جمهور ريېس لومړی مرستيال به د نوو ټاکنو ترپايې پورې جمهور ريېس وي. دا حالت هم د ملک په دننه او يا بهرنيانو ته د تحمل وړ نه دی او نه په تخنيکي لحاظ وختي ټاکنې امکان لري. په پورته پنځو حالتونو کې يواځنی ښه نسبي حالت د دې حکومت دوام او ښه کېدل دي. دا هم هغه وخت امکان لري چې ولسمشر د راتلونکي دور د ټاکنو له خوبونو څخه تېر شي او يوازې په اوسني حالت د ښه کېدو په فکر کې شي. که اقتصادي، امنيتي او سياسي حالت ښه شو نو هيڅ کمپاين ته د اوس نه حاجت نشته، ځکه دا ولس دومره احسان فراموشه نه دی چې څوک دې ورته خدمت وکړي او هغه هير کړي. که اقتصادي، امنيتي او سياسي حالت لکه څنگه چې تراوسه مخ په خرابيدو دی او همداسې دوام وکړي نو بيا دا ملت دومره ويده هم نه دی چې ده ته او يا د

غوره لیکنې

ده د سوري ټیم کوم بل غړي ته رایه ورکړي او یا دوی سم حکومت وکړای شي.

ولسمشر او د ده سوري ټیم ته یوازې همدا اجنډا په کار ده چې څرنگه دا دوه درې کاله خدمت وکړي او د راتلونکي خوبونو له لیدو څخه دی اوس تېر شي. د حکومت تش په نامه سیاسي اپوزیسیون غړو ته په کار ده چې د حکومت ملاتړ وکړي، ځکه د حکومت په ثبات کې ټاکنې ممکنه دي او دوی بیا کولای شي چې د راتلونکو ټاکنو لپاره کمپاین وکړي. د حکومت په دوام او د نظام په سیاسي او حقوقي مشروعیت کې د ټولو خیر دی. د ولسمشر لپاره په کار ده چې په خپل ټیم کې جدي تغیر راولي او په ملي اجنډا کار وکړي. ټول باید د خپلو شخصي او مقطعي اجنډاوو څخه تېر شي.

دا پورته لیکنه د پښواک خبرې اژانس لومړۍ خپره کړه:

goo.gl/IPQvnnv

د امریکا د جمهوري ریاست ټاکنې:

۸ د نومبر ۲۰۱۶م، امریکا ویرجینیا ایالت

د امریکا په مختلفو ایالتونو او ښارونو کې د جمهوري ریاست، سنا، د کانگریس د نمایندگانو د جرګې، محلي ښاروالیو او نمایندگانو څو قسمه ټاکنې نن روانې دي او د ټاکنو مسوولیت د محلي حکومت دنده ده او هر ایالت د ټاکنو ځانګړي قوانین او سیستم لري نو په دې توګه د ټاکنو پایله

غوره ليکنې

د سوال لاندې نه راځي او نه څوک د چا ادعا چې ثبوت ونه لري، منل کېږي. دا خبره چې دونالد ټرمپ به پايلي ونه مني او گل مرجاني حکومت به جوړ شي، هوايي خبرې دي. دې کې شک نشته چې د نظريات توپير او کرکه د يوبل نه زياته ده خو د دوی سيټم ريښي لا ډېري کلکي دي.

همدا شان د امريکا د ټاکنو په ورځ دا پوست وکړ چې د افغانان هم د دې ټاکنو عبرت واخلي:

موږ بايد همېشه د خپلې ټولنې مثبت اړخونه تقويه کړو او د نورو د مثبت کارونو نه بايد زده کړه وکړو. خو دا چې د تېرو څلورو لسيزو ستونزو زموږ په ذهنونو منفي تاثير کړې نو هر څه ته موږ د منفي اړخه گورو. زما په اند موږ بايد د مثبت فکر کولو روحيه تقويه کړو او منفي انديښني شاته وغورځوو. دی عکس ته چې گوري ډېره مهمه خبره پکې دا ده چې هغه کسانو چې نن په امريکا کې وټ ورکاوه هغوی ته يې هغه سټکر يا نښان چې ما وټ ورکړ، ورکاوه، خو که د وټ اچونکو سره واړه ماشومانوته يې دا بل ډول سټکر ورکاوه چې پری ليکل شوي و چې راتلونکې وټ ورکونکی. دوی دا کار د دې لپاره کوي چې له يوه اړخه ماشوم مايوسه نه شي چې والدينو ته يې نښان ورکوي او دوی ته يې نه ورکوي خو له بله اړخه دوی ماشومانو ته د وټ ورکولو د حق تربيه هم په دی توگه ورکوي.

غوره لیکنې

رښتیا به وایو چې ایا موږ هم خپلو ماشومانو ته دا قسم تربیه ورکوو او که په عوض یې خشونت ته تشویقوو؟
د ټاکنو وړاندې دونالد ټرمپ په مناظره کې ویلي و که دی منتخب نه شي نو ټاکنې به ونه مني او د دې خبرې تبصرې په افغانستان کې دا اوازي خپرې کړې وي چې شاید د افغانستان په شان به د ملي وحدت حکومت جوړشي. په دې خاطر ما د پورته لیکنه ولیکله. دا وړاندوینه په خپل ځای سمه وه ځکه د مبصرینو او وړاندوینو په خلاف ډانالد ټرمپ ټاکنې وگټلې او د هغه رقیب میرمن هیلري کلنټن ټاکنې وبایلودې خو دې د ټاکنو پایلې بې له کوم قید او شرطه ومنلې او د ټاکنو خپل رقیب ته یې مبارکي ورکړه که څه هم د ټاکنو په وخت کې د دواړو رقیبانو ترمنځ ډېرې ترخي خبرې سره تبادله شوي وي.

د بريالي نوماند کاري برياليتوب او ناکامي د ټاکنو وروسته معلومېږي:

۹ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

ټاکنې گټل اسانه دي ځکه کله نوماند د خپلو خلکو د احساساتو نبض پیدا کړي نو بیا د هغوی د احساساتو نه په استفاده سره ټاکنې گټي خو د بريالي کانديد کار هغه وخت سخت کېږي چې په ټاکنو کې یې ډېرې هوايي وعدي خپلو خلکو ته ورکړي وي او بیا هغه تر سره کولای نه شي. د امریکا د منتخب نوي جمهور رئیس کار اوس سخت شو چې څنگه خپلې وعدي پوره کړي که څه هم د کانگرس د دواړو جرگو اکثریت د

غوره ليکنې

ده د گوند سره دی. د ده اصلي کامیابي او ناکامي به د ده د کاري ټیم د جوړېدو او کار کولو نه وروسته پته لگيږي.

وايي نا راستي د کور نيسي ده:

۱۱ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

خومره ښه مثل لرو:

وايي نا راستي د کور نيسي ده.

که رښتیا ووايو موږ افغانان تنبله او مفت خوره اموخته شوي يو نو ځکه زمونږ چاري نه سمېږي. موږ په خپلو ځانونو اعتماد نه لرو کنه موږ د دنیا د نورو ملکونو نه هيڅ بدتري نه لرو. کله چې تبلي په انسان اغېز وکړي نو بيا ورته پچه هم پيچومی ښکاري او سپينې دانسان بيا تبتيډلې وي، نو په دې توگه تبلي يوهېواد او هم کورنۍ نيسمنه کوي.

د پورته پوست په اړوند عزيز بابکړخيل صاحب دا لاندې بيتونه د

حمزه شينواري ليکلي و:

د هستۍ په لويه لاره ځي وختونه نه ودرېږي

لارويه (ای افغانه) څه ته ناست يې ستاو چا ته انتظار دی

نه فرهاد شوی په عمل کې نه منصور شوی په مانا کې

تا يو گټ مات کړې نه دی وايې عمر مې په دار شو

احساساتي برخوردونه:

۱۲ جنوري ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

نن سبا د افغانستان سیاسيون په لږ څه خوشاله او په لږ څه خفه وي يا په بله معنی دوی لکه د ماشومانو په شان دي چې په یوه لحظه کې په ژړا شي خو په بله لڅپه کې بیا خوشاله وي. زما په اند د څو کسو په خوشالولو او خفگان باندې امنیت او حکومتولي ښه کیدې نه شي او که کېدای شولې نو په تېرو پنځلس کلونو کې دا لوبغاړي په بیلونونو ډالرو خوشاله نه شول، نو فکر نه کوم چې په راتلونکې کې هم دوی خوشاله وساتل شي. د افغانستان ولس امنیت او ښه حکومتولې غواړي تر څو د ولس بشري او فزیکي امنیت تامین شي.

د حکومت لپاره په کار ده چې ولس په خپل اعتماد کې ونیسي نه دا څو کسه لوبغاړي چې هیڅ نه مړېږي. حکومت باید د مسایلو سره عاطفي او احساساتي برخورد ونکړي ځکه احساساتي برخوردونه همېشه مقطعي او پراگنده وي او اصلي هدف ته څوک نه شي رسولی.

د بعضې ملکونو د خلکو او مشرانو نه دا مرغان هم هوسیار دي:

۱۲ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

نن ښایسته هوا په ویرجینیا کې وه او تقریباً اته کلومتره مزل مې وکړ. په هوا کې مرغان هم تېریدل نو زوی مې راته وویل چې پوهېږئ دا مرغان ولې د V یا زموږ په اصطلاح د اتو ۸ په شکل الوتنه کوي؟ ما ورته وویل چې نه؟ ده راته وویل چې نوی تحقیق شوی دی چې د دې لپاره مرغان اوږده لار ووهي او د یوې سیمې نه بلې سیمې ته مهاجرت وکړي، نو دوی د V په شکل الوتنه کوي ترڅو انرژي سپړي. د مخکني مرغانو د وزونو د خپوهوا په وروستي مرغانو تاثیر کوي او کمه انرژي مصرف کوي. کله چې سرکښ مرغه سترې شي، نو ځای نورو مرغانو ته

غوره ليکنې

پريږدي او وروستي مرغان په خپله په منظمه توگه مخکې کېږي او يو بل ته ځای پريږدي او په دې توگه په الوتنه کې د يو بل سره مرسته کوي. ما ويل چې دا مرغان خو زموږ د خلکو او مشرانو نه ډېر زيات هوښيار دي ځکه هغوی خو يو بل ته ځای نه پريږدي بلکې يو بل په خپلو موقوفونو او گټو وژني او چې قدرت ونيسي نو بيا خو فکر کوي که دا مخکې نه وي نو وطن غرقېږي. دوی ترڅو په خپلو څوکیو او موقوفونو سره وي ورکړې او يا په زوره لرې شوي نه وي ترهغي د خپلو موقوفو او گټو نه تېرېږي. که د افغانستان مشران او خلک د دنيا د نورو ملکونو د مشرانو په توگه د قدرت د پرېښودلو نه عبرت نه شي اخيستي، نو لږ تر لږه خو دی د دې مرغانو نه وشميرې.

وزير صاحبانو د وزارتونو بودجه شايد د ښې بدې ورځې لپاره ساتلې وي د

حکومت لپاره هم يو سپيناوی په کار دی:

۱۲ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

دا چې پارلمان نن د بهرینو چارو، د فوايد عامي او د معلولينو، شهداو، کار او اجتماعي امورو د وزارتونو وزيران د بودجه د کمې سلمي د مصرف لپاره سلب اعتماد کړل نو زما يوه قصه راپه ياد شوله:

وايي. يو سړي په کور کې کفن ساتلی و، يو وخت يې پلار مړ شوي و خو ده بازار ته منډي وهلي چې د خپل پلار لپاره کفن راوړي. يو دوست يې ورته ويلي چې بازار ته ولي منډي وهي کفن خو په کور کې لرې، نو د

غوره ليکنې

هغه سان (سان ټوټه چې د کفن لپاره استعمالیږي) نه ولې خپل پلار ته کفن نه ورکوي؟ دې سړي ورته ویلي و چې هغه کفن مې ښي بدې ورځې لپاره ساتلی دی.

فکر کوم وزیر صاحبانو د وزاتونو بودجه به ځکه نه وي مصرف کړې شاید دا بودجه به یې د کومي ښې بدې ورځې لپاره ساتلي وي. د دې خبرې سپیناوی هم په کار دی چې وزیران ملامتیا د تدارکاتو کمېسیون په مرکزي کېدو اچوي او د تدارکاتو کمېسیون دا ملامتیا په وزارتو اچوي نو ښه به دا وي چې دوی په خپلو منځو کې سپیناوي وکړي. په هر حالت کې دا مهمه ده چې بودجه باید مصرف شي تر څو اقتصادي انکشاف رامنځته او هم افغانانو ته کار پیدا شي.

خدایه! دا زموږ وزیران، معینان، والیان، وکیلان، قاضیان او مشران ولې دومره سپک

شول؟ ۱۳ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، کابل

پخوا به د کاتب صاحب، ضابط صاحب، حوالدار صاحب، مامور صاحب، محرر صاحب، مبصر صاحب، معلم صاحب، کمپوډر صاحب او وکیل صاحب نومونه د خلکو په منځ کې په ډېر درنښت سره اخیستل کېدل. حکومت به هم یو رعب او دېدبه درلوده او دیو کوټوالي ځواب به ټول کلي نه شو ویلې. اما اوس د خلکو په منځ کې د وزیرانو، معینانو، والیانو او قاضیانو نومونه دومره په سپکه سره اخیستل کېږي چې هیڅ حد

غوره ليکنې

نه لري. د صاحب لفظ خو د دوی د نومونو اخیستلو سره بيخي له منځه تللی دی.

زما پلار دی خدای وبخښي یو وخت معلم او هم مدیر و او زه هم یو وخت معین وم، خو باور وکړئ چې دهغه نوم په کلي او کور کې اوهم د دوستانو په منځ کې اوس هم زما د معینت په پرتله په درنه توگه اخیستل کېږي.

حال دا چې په دولت کې کارکول جرم نه دی بلکې خدمت او ثواب دی په دې شرط چې په صداقت سره څوک خدمت وکړای شي. فکر کوم چې پخوا به صداقت، اخلاص او تعهد د خپلو خلکو او وطن په وړاندې زیات و نو ځکه د هغوی نومونه په درنښت سره اخیستل کېدل.

خدایه ته دا پخوانۍ روحیه زموږ په دولتي مامورینو کې بیا راژوندۍ کړې چې په صداقت سره خپلو خلکو او وطن ته خدمت وکړي ترڅو د دوی د نومونو یادونه بیا په درنښت سره د افغانستان د خلکو په منځ کې رواج شي. د دولتي مامورینو درنښت د وطن درنښت دی او د دوی سپکاوي د وطن سپکاوي دی. تر څو چې دوی سپک وي دا وطن به هم سپک وي.

په واشنگټن کې د افغانستان د سفير ډاکټر صاحب حمدالله محب سره کتنه
۱۳ د نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

تېره اونۍ مې (۸ نومبر) په واشنگټن کې د افغانستان سفير ډاکټر
صاحب حمدالله محب سره وکتل. د افغانستان د روابطو په اړوند مو د
امريکا سره د نوو ټاکنو د تاثيراتو په اړه
خبرې اترې وکړې. سفير صاحب محب هلي ځلي د ستايلو وړ دي چې
افغانانو ته يې د سفارت دروازه پر مخ پرانستي او د دوی سره د وطن په
گټه سلامشوري کوي.

غوره ليکنې

د ده په قول شريکې همکارۍ ته په ټولو ساحو کې اړتيا ده ترڅو د افغانستان جنگي تصور ته تغيير ورکړای شي. په دې اړه سفير صاحب محب په امريکا کې د تعليمي، دولتي او غيردولتي ادارو سره تماسونه نيولي او هلته يې لکچرونه ورکړي دي. حتی په امريکا کې د بنوونځيو زده کوونکي اوس د افغانستان د ښکلي سفارت نه ليدنه او کتنه کوي او د دوی تصور د پخوا په پرتله يو څه بدل شوی دی، خو لا اوس هم ډېر کار ته اړتيا ده. ډاکټر صاحب محب او د ده همکارانو ته د الله د درباره توفيق غواړم چې نور هم خپلو خلکو او افغانستان لپاره د خدمت مصدر وگرځي.

پارلمان په دوه ورځو کې پنځه وزیران سلب اعتماد کړل:

۱۴ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

که خفه نه شو د اکثره افغانانو محبت او کرکه دواړه په احساساتو ولاړه ده. کاشکې چې د احساساتو سره لږ عقل هم يوځای وي نو بيا به پريکړو يې ښه پايله درلودای. د الفت صاحب خبره عقل او احساس سره لازم او ملزوم دي. بې احساسه عقل هم په درد نه خوري او بې عقله احساس هم ولس دوا کېږي نه.

د وزیرانو Knock out يا چپه کېدو ته خو خوشالېږي، که په ځای يې د دوی نه بدتر راشي بيا به څه کوي او يا که دوی د سپنتا (پخواني د بهرنيو چارو وزير) غوندې سرپرسته پاتې وي نو بيا به خو خبره نوره هم خرابه

وي او د حکومت اعتبار به نور هم خراب شي. زما په اند په دې شرایطو کې چې خومره د حکومت اعتبار راتیږي، د افغانستان په ګټه نه ده.

په حکومت کې د ټولو نه ستونزمنې دندې کومې دي؟

۱۴ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

په هر حالت کې د یو ملک د ویندویانو او سفیرانو دندې ستونزمنې دي چې په هېواد کې دننه او بهر د دولت د کارونو او پالیسیو نه دفاع وکړي. زما په اند په اوسني حالاتو کې د دولت د ویندویانو او سفیرانو دندې تر ټولو نورو دندو ډېرې ستونزمنې دي چې د حکومت استازیتوب یا تمثیل وکړای شي ځکه د پالیسیو سردرګومي ده او همېشه د ملک د داخل نه بد او جنجالي خبرونه زمزمه کېږي او دوی نه شي کولای چې د خپلو خبرو او یا د دولت د کارونو نه سمه دفاع وکړي شي. که دفاع هم کوي نو خپل زړونو کې ناارامه وي چې د دومره دروغو تمثیل ترکله.

زه حیران دی ته یم چې یو شمېر هوښیاران ولې اوس خپلې مهمې دندې د سفارتونو او ویندویانو پوستونه ته پرېږدي؟ زما خو پری سر خلاص نه شو.

لیکل د څه لپاره؟

۱۶ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

لیکل هم موږ ته اړتیا لري او انسان کله د شطرنج د لوبې په شان زیچ او گیچ شي چې څه ولیکي، د چا لپاره یې ولیکي، ولې یې ولیکي، ایا د لیکلو نه به د لوستونکو انتباه څه وي؟ ایا لیکل به په چا څه مثبت تاثیر ولري او کنه؟ په دې تصور کې ایا د هرې لیکنې نه به یو کس هم گټه واخلي او کنه؟ ایا لیکل هسي د لیکلو لپاره به وي ترڅو خپل لیکل سرې پاڅه کړي او یا د لیکلو بحثونه به یوازې د بحث لپاره وي او که هدف هم ترې متصور دی؟

زما په اند په هر حالت کې لیکل ښه دي ترڅو خپلې تجربې، نظریات او د ستونزو لپاره د حل لاري چارې شریکې کړو. که چا ترې گټه وانخستله خپله د لیکلو لیک دود خو به پرې پوخ شي چې دا هم یوه لویه گټه ده په دې شرط چې د لیکلو او قلم عفت وساتل شي. که څوک د چا د نظریاتو او یا اعمالو سره مخالف او موافق هم نه وي، نیوکي همېشه باید د قلم او لیکلو د عفت په چوکات کې وي ځکه په زشته او ترخه لهجه او بدو خبرو اصلاحات نه شي راتلای بلکې تضادونه او د ټولنې د غړو ترمنځ کرکه، نفرت او نفاق لا زیاتوي. که څوک د دې خبرې سره موافق نه وي نو بیا باید د ځان نه پوښتنه وکړې چې د نیوکو نه یې هدف څه دی؟ ایا هدف د اصلاحاتو، ثبات او د ورورگلوې فضا جوړول دي او که غواړو

غوره ليکنې

چې زموږ ټولنه نوره هم سره بې ثباته، تيته او پراگنده شي او زموږ ولس لا نور هم په فقر او ذليل حالت کې ژوند وکړي.

که هدف مو اصلاحات، د وطن آبادي او د ولس سوکاله ژوند وي نو بايد موږ نيوکې په نرمه او ارامه لهجه وکړو، د ليکلو او قلم عفت بايد وساتو، احساسات بايد کنټرول کړو او د تحمل او برده باري روحيه بايد په ځانونو کې تقويه کړو.

د ننگرهار پوهنتون د ادبياتو د پوهنځي د مشرتابه نه د نعمان دوست صاحب د ليکنې او پرځای د گيلې په اړه نعمان دوست صاحب يې د ماستري پروگرام ته نه و نيولی نو ليکلي يې و:

۱۷ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

يو وخت زه په پېښور کې د بلجيم د کميټې مرستېال وم، د کمپونو د کمشنري د مکاتبو معلمينو لپاره مو د پيداگوژي اصولو تدريس او يو څه د زده کړو د لوړوالي څلورمياشتني پروگرامونه درلودل. په اوله دوره کې چې د افغان کمشنري د تعليم او تربيه بخش موږ ته څلويښت استادان د کمپونو د مکاتبو نه معرفي کړل، نيمايې يې مطلق بيسواده و، ليکل او لوستل نه شو کولی خو دوی د کمشنري په مکاتبو کې معلمين و. زموږ څلورمياشتني کورسونه چې بايد دوی ډېر څه د تدريس د اصولو په اړه زده کړي وې، د اکابروو په کورس بدل شو ځکه دا معلمين د کمشنري له خوا په پيسو او واسطه مقرر شوي و او دوی په خپلو مکاتبو کې د نورو

غوره لیکنې

سیمو استادان نه منل ځکه د کمپ هر مکتب د یو راشني ملک په کنټرول کې و چې د افغان کمشنري سره یې مستقیمی اړیکې درلودې. دی تش په نامه استادانو ته ما وویل چې ستاسې جفا او ظلم د افغان ماشومانو سره د هغه قوماندانانو په پرتله چې سلاوي خرخوي او ظلم کوي څو چنده زیاته ده ځکه تاسي د افغانانو یو نسل بیسواده تربیه کوي. افغانستان ډېري ستونزې لري خو موږ د پېښور او هم د نورو هېوادونو نه ډېر بد شیان افغانستان ته رانتقال کړي دي. یو له دي بدو شیانو نه د افغانستان تعلیمي نظام دي چې ډېري کسان لسانس او ماستري لري خو نه لیکل کولی شي او نه د دوه خرو اوربشي بیلولای شي.

مرغان هم د ښي هوا نه خوند اخلي:

۱۷ نومبر ۲۰۱۶م کال، اشپرن، ویرجینیا، امریکا

نن مې مزل کاوه چې دى قازانو او ايليو هم د ښه موسوم نه خوند اخيست او هيڅ ويړه ورسره نه وه چې انسان به دوى ته ضرر ورسوي، خو په افغانستان کې د بعضې انسانانو نه انسانان ويرېږي او لکه د درنده ځناورو نه چې څوک ځان ساتي هماغسې بايد تری ځان وساتي.

افغانانو ته کاذب غرور او درواغجن تاريخ پاتې دی:

۱۷ نومبر ۲۰۱۶ م کال، ويرجينيا، امريکا

ډېر افغانان چې پوه کسان هم وي وايي چې افغانستان او جاپان په يوه ورځ ازادي اخيستې ده نو ولې د افغانستان او جاپان ترمنځ دومره زيات توپير د ترقۍ په لحاظ موجود دي؟

ترکومه حده چې ما کتابونه لوستلي دي او يا معلومات لرم، جاپان هيڅکله اشغال شوی نه دی او د زرگونو کلونو راهيسې ازاد هېواد دي. په اوله جهاني جگړه کې جاپان جرمني ته په Qingdao ټاپو کې چې د چين نه يې په اجاره اخيستې و، ماتي ورکړه. کله چې په لومړي جهاني جگړه کې يې روسيې ته هم ماتي ورکړه، نو د غربيانو لپاره دا د تعجب خبره وه چې څنگه يو شرقي هېواد وکړای شول چې روسيه ته ماتي ورکړي؟ بالاخره جاپان په ۱۹۱۹ م کال کې د ليگ اف د نیشن (The League of the Nation) غړيتوب يې په خپل قوت سره تر لاسه کړ. تر دويمې جهاني جگړې پورې جاپان دومره پرمخ تللي بحري او هوايي ځواک درلوده چې د پرل هاربر (Pearl Harbor) په حمله کې يې د امريکا يي قواو ۱۲ جنگي

غوره لیکنې

کشتي گاني او تقريباً درې سوه الوتکې له منځه یوړې او دا حمله د امریکا لپاره یوه ډېره ترخه پېښه وه چې د دې پېښې نه وروسته امریکا د جاپان په مقابل کې جنگ اعلان کړ او د لومړي ځل لپاره امریکایانو په جاپان باندې اتومي سلا استعمال کړه او د همدې حملې له امله جهاني جگړه کې جاپان او جرمني شکست وخوړ.

د دویمې جهاني جگړې نه وروسته د جاپان اساسي قانون د امریکایانو د نفوذ لاندې ولیکل شو او جاپان د تهاجمي سلاو د جوړولو نه لاس واخیست او امریکا د جاپان د امنیت ذمه واري په غاړه واخیستله او تقريباً اوس هم د شپيتو زور په شاوخوا کې امریکایي عسکر په جاپان کې د امریکا سره د یوې معاهدې له مخې پراته دي چې د جاپان لپاره دا ډول امنیت ساتل د امریکا له خوا ارزانه تمامېږي او په عوض یې جاپان خپل داخلي انکشاف او ترقي ته توجه وکړه او بالاخره جاپان د نړۍ دویم متمدن هېواد شو اما اوس د چین او امریکې نه وروسته د نړۍ درېیمه درجه سرمایه داره هېواد دی.

زه پوه نه شوم چې دا دروغجن تاریخ زموږ غوږونو ته څنگه رارسیدلی دی چې افغانستان او جاپان په یوه ورځ ازادی اخیستې ده. په ۱۹۱۹م کال کې چې افغانستان د انگلستان نه ازادي اخیستله، افغانان په خپته هم ماړه نه و او یوازې چقمک او دنباله پور یو څو توپکي یې درلودې. بل دا چې موږ ته همېشه دا ویل شوي دي چې افغانستان هیڅکله چا نه دی نیولی حال دا چې بابر، سلطان محمود غزنوي او نادر افشار خو

غوره ليکنې

افغانان نه و چې د هند پورې يې په دې ټولو سيمو په کلونو کلونو پادشاهي کوله. نه پوهېږم چې دا خبره هم چې افغانستان هيڅکله چا نه دی نيولي د کومه ځای نشته کړی دی ځکه دا ډول کاذب تاريخ موږ ته کاذب غرور راکړې دی.

کيدی شي دوستانو ته د ما نه ښه معلومات وي او په دی دواړو موضوعگانو په اړه که رڼا واچوي ښه به وي چې تر څو زموږ ذهنونه روښانه شي.

پورته ليکني په فیسبوک کې يو ښه او مستدل بحث رامنځته کړ ترڅو موږ خپلو ستونزو ته متوجه شو. ما فکر کاوه چې بعضې دوستان به احساساتي توگه نيوکې وکړي خو خبره دا سی نه وه او د دوستانو نظرونه مثبت و.

دنيا په امېد خوړل کېږي خو کله د انسان ارمانونه د خاورو سره خاوري شي:

۱۹ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

د دنيا ژوند په اميد خوړل کېږي خو بعضې وخت د انسان اميدونه د خاورو سره خاوري شي. نن مې څه عکسونه لټول چې د استاد نقيب احمد خپلواک د عکس سره مخامخ شوم. د جنورۍ په مياشت کې د موږ سره و خو نن نشته دی الله تعالی دی وبخښي. د ده او د دې د کورنۍ ارمانونه د خاورو سره خاوري شول. په دې عکس کې په دويم قطار کې د ښي ځوانه درېيم کس دی. په واشنگټن کې د متحده ايالاتو د سولې انستيتوت د

غوره لیکنې

آسیا د برخي د همکارانو او د دغه انیسټیوت د عمومي مشري سره یو ځای
دا عکس اخیستل شوی دی.

شرع ظاهر مني:

۱۹ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

ډېر شیان حقیقت وي خو که په شرع یعنې ظاهر برابر نه وی نو هغه
څوک نه مني ځکه شرع په ظاهر قضاوت کوي. د تصوف پیروان وايي
چې شرع یا ظاهر لکه د وجود د پوستکي په شان دی چې د وجود د
داخلي سیستم د جوړښت اجزا او غړي لکه رگونه، وینه، غوښه، هډوکي،
پلې او ماغزه یې خوندي ساتلي دي. که د پوستکي یا ظاهر خیال ونه ساتل
شي نو د وجود داخلي اعضاوې وراسته کېږي، بوی کوي او له منځه ځي. د
انسانانو په زړونو هم څوک نه پوهېږي خو موږ همېشه د انسانانو په
ظاهري عمل، خبرو، حرکاتو او قیافه باندې قضاوت کوو. قاضي هم په
ظاهري شواهدو او استنباط قضاوت کوي. د بلگي په توګه که دوه
ملګري په یوه کوټه یا خونه کې وي، یو وغواړي چې خپل ځان ووژني
خو دا بل ملګری یې نه پرېږدي چې ځان ووژني، اما د ملګري د کوښښ
سره سره دا ملګری یې په دی وتوانېږي چې ځان په خپله مړ کړي، نو کله
چې د مقتول ملګری د خونې نه راوځي او خلک یې وګوري چې د ده
ملګري په کوټه کې مړ پروت دی، که دا ملګري یې هر څومره استدلال
وکړي چې ده خپل ملګری نه دی وژلی، اما څوک ورسره دا نه مني او

غوره لیکنې

همدا شخص د خپل ملگري قاتل گڼل کېږي ولو که ده د خپل ملگری په وژنه کې هېڅ لاس نه درلوده، ځکه شرع ظاهر مني. داسې شواهدو ته په قضایي اصطلاح کې قرینه قاطعه وایي.

په سیاسي مسایلو کې هم څوک د یو مشر په زړه نه پوهېږي او نه څوک د یو مشر په سیاسي پوهه قضاوت کولی شي، خو خلک د یو مشر په ظاهري اجراء تو، ټیم او د پالیسیو د تطبیق په اغېز باندې قضاوت کوي. که د یو مشر نیت هر څومره ښه وي، اما ونه شي کړی چې ښه ټیم جوړ کړي، خپلې پالیسۍ عملي کړي، او ولس په خپلو کارونو قانع کړي نو نیت او یوازې پوهه چندان گټه نه لري او دا مشر د ولس په زړونو کې ځای نه شي نیولی.

سیاست پوه او سیاستمدار او همدا شان اقتصاد پوه او تجار هم سره توپیر لري. یو کس به د پوهنتون د اقتصاد ښه پروفیسر وي خو ښه تجار کیدې نه شي که داسې وی نو د اقتصاد ټول استادان به میلونان وي. خلک په ظاهر کې د تجار تجارت او پیسو ته گوري نه د یو استاد باطني پوهې ته ځکه هغه څه چې استاد پري پوهېږي او تدریس کوي هغه په خپله عملي کولی نه شي. همدا شان یو څوک به د سیاسي علومو ښه استاد وی خو ښه سیاستمدار او مدیر به نه وي کله د سیاسي علومو ټول استادان به جمهور رئیسان وي. که یو شخص ښه سیاست پوه او هم ښه سیاستمدار او مدیر وي نو دې ته نورعلی نور وایي. افغانستان کې نورعلی نور ته اړتیا ده او که دا نه وی نوښه سیاستمدار او ښه مدیر باید هرو مرو وي چې

افغانستان د دې ستونزو نه وکارې، خومتاسفانه افغانستان لا په دې برخه کې چندان طالع نه لري. نور بیا

فکري انکشاف او فکري رغونه:

د پروت مزی نه گرځنده گیدر ښه دی

۲۰ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

فکري انکشاف یوازې د کتابونو په لوستلو او حفظ کولو نه شي راتلای. ترڅو چې انسان تر خپله وسه په خپلو سیمو، هېواد کې او د هېواد نه بهر سفرونه ونه کړي، ښه او بد ونه گوري او بیا د خپل ژوند د خوږو او ترڅو تجربو نه د خپل ژوند لپاره او هم د ټولنې لپاره ترې گټه وانخلي، په انسان کې فکري تغیر نه شي راتلای. د فکري انکشاف نه پخیر اقتصادي انکشاف، سوله او ثبات او د خلکو سوکالي په یو هېواد کې امکان نه لري ځکه چې د فکري انکشاف او فکري رغونې نه پرته د یو هېواد اوسیدونکي د خپل ملک د بشري او طبیعي منابعو نه مثره او مؤثره گټه نه شي اخیستلای او همېشه به نورو ته محتاج وي. موږ په پښتو ژبه کې ډېر ښه متل لرو چې وایي د پروت زمري نه گرځنده گیدر ښه دی. همدا شان یو شاعر وایي چې:

په خالي ویلو نه سړی کېږي څو سیاح د هر بلا نه شي سړی

اول ځان جوړ کړئ بيا خپل کور، کلي او وطن جوړ کړئ:

۲۱ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

کله چې په الوتکه کې کينې نو د الوتکې عمله درته د اضطراري حالت په اړوند معلومات درکوي او وايي کله چې اکسيجن کم شي نو په اتوماته توگه د اکسيجن د تنفس کولو کڅوړې راغورځيږي او هغه بايد خپلې پوزې ته واچوي. مهمه خبره دا کوي چې لومړی بايد د اکسيجن کڅوړه خپلې پوزې ته واچوې او د هغه نه وروسته که کوم ماشوم درسره نږدې وي او يا د بل چا سره چې غواړي مرسته وکړي نو مرسته ورسره وکړه. دا خبره ځکه مهمه ده که انسان په خپله سم تنفس ونه شي کړې نو د بل کس سره مرسته نه شي کولی. د اوليه کمکونوپه تريننگ هم دا خبره مهمه ده چې اول بايد ماحول د ځان لپاره مصون کړه بيا د نورو سره مرسته وکړه.

که موږ نه شو کولای چې خپل ځان په علمي، اقتصادي، اجتماعي او کلتوري لحاظ باندې ورسو او خپل ځانونه په خپله اصلاح کړو نو دا هيڅکله ممکنه نه ده چې د بل چا سره مرسته وکړې شو. که موږ همېشه مريض او ناجوړه اوسو نو په هيڅوک صورت کې نه د ځان لپاره، نه د خپل کور او کلي لپاره او نه د خپل وطن لپاره په درد لږېږو په عوض به يې موږ په خپلې کورنۍ، ولس او ملک باندې بار اوسو. نړي خو لا پريږده

چې دنياوال زموږ د اکتشافونو نه گټه واخلي لکه څنگه چې موږ د دنياوالو د انکشافونو نه د ستني د جوړولو پورې گټه اخلو.

موږ بايد په خپلو ليکنو کې مرچکي کم کړو:

۲۱ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

په کابل کې په جومات کې د نن ورځې د وحشيانه حملي د تصويرونو په ليدو (د شيعه گانو د امام باقر په جومات کې ۳۰ کسه ملکي کسان شهيدان او ۳۵ نور زخميان شوي و) او د ځينې کسانو په فیسبوک کې د طالب په نوم د ملا د مخالفت او ياد ملا او طالب د ملاتړ په الفاظو مې خوا ډېره بده شوه ځکه دا افراط او تفريط نه د افغانستان خلکو ته گټه رسوي او نه اسلام ته.

د يو ملک د فهميده او پوه کسانو وزن دنن ورځې د فیسبوک د ليکنو د معيار نه معلومېږي چې څومره زموږ پښي د گمراهي په چقلو او پلنديو کې ډوبې دي او همدا علت دی چې زموږ پښي ورځ تر بلې په پلنديو کې بنځيږي او موږ د ټولې دنيا نه په معنوي او مادي لحاظ وروسته پاتې کېږو.

کوم څوک چې د کوم نوم صفتونه نه لري هغوی بيا د هغه ډلو پورې تړلي نه دي. که يو عالم ښه وي او عمل يې هم ښه نو د قدر وړ دی او که عمل يې ښه نه وي نو داسې دی لکه چې په خړه کتابونه بار کړی. دا زما خبره نه ده داديني خبره ده. همدا شان دا سې گناهونه دي چې انسان ته په

غوره لیکنې

د نیا او اخرت کې په شخصي لحاظ تاوان رسوي او بل داسې گناهونه دي چې نورو ته تاوان رسوي. زموږ د دې بعضې لیکنو تاوان او گټه نورو ته رسېږي. هغه چې توهین د دین او علما کوي هم بد کار دی او څوک چې په دغه خرابو الفاظو په اظهارولو حمایت کوي هم ښه کار نه دی.

په همدې خاطر مې نن د فیسبوک ځینې دوستانو ته په یوه مغازه کې دا د مرچو عکسونه دتحفه لپاره واخیستل که دوی د ترڅو خبرو د لیکلو شوق لري نو د دې مرچکو نه باید لږ وشرمېږي ځکه بیا د مرچو او د دوی د لیکنو تر منځ به څه فرق نه وي ځکه دا مرچکي هم د خلکو زړه بدولې شي او د دوی لیکنې هم. ښه به دا وي چې موږ په خپلو لیکنو کې مرچکي لږ کم کړو ځکه مرچکي هم خلک په خپله اندازه استعمالوی.

هسې یوه چوټ اندازه پوښتنه:

۲۵ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا
ایا شاعران په عمومي توگه په ښارونو کې زیات دي که په اطرافونو، کلو او بانډو کې؟

د پورته سروې په اړه د دوستانو دنظرونو په اړه تبصره

د پورته سروې په بنیاد، شاعران عموماً په کلو، بانډو او اطرافونو کې زیات دي او زیاتره دوستانو ویلي و چې په اطرافونو کې بیکاري زیاته ده، د وخت کمبود نشته، د سوچ او فکر لپاره زمینه او ماحول مساعد دي، او

غوره ليکنې

هم شاعران په عمومي توگه د خپل محيط د ناخوالو او ژوند نه ستومانه دي نو ځكه په اطرافونو كې شاعران زيات دي. دا چې شعر هم الهامي دی او هم كسبي نو په اطرافونو كې الهامي شاعران اما په ښارونو كې كسبي او درباري شاعران ډېر دي. رحمان مومند صاحب د سهيل تندر د شعر دا لاندې بېلگه وړاندې كړې وه:

نه مې خوښه نه مې خيال نه مې كوشش وو
ما دا وخت خپيره و خوږه شاعر شوم
روښان خادم صاحب ليكلي و:

ما د دې ټولو دوستانو نظرونه په دې باب ولوستل، عجيبه راته ښكاره شوه او هغه دا چې ډېرو كسانو ليكلي و چې په كليو كښې شاعران ډېر دي ځكه هغوی كار نه لری او ورته وزگار دی. د دې كسانو په فكر شاعري بيكاري او شاعر هم يو وزگار شخص دی. كه د شاعر او شعر په باب ذهنيته داسې وي زموږ ټولنه او تعليميافته گان ډېر زده كړې ته ضرورت لري تر څو شاعر او شعر وپېژني. د مجيد قرار په قول شاعران په كليو كې او متشاعران په ښارونو كې زيات دي. همدا شان امان هوسا صاحب په نظر شعر د يوې خوا په ښكلا زېږونه كې راځي؛ چې ښكلا پېژندنه هغه وخت پيلېږي چې دانسان لومړنۍ اړتياوي پوره وي لكه خواږه، اوبه، خوب، سكس او نور. خو په دوهمه مرحله كې شعر هغه احساسات دي چې انسان دځان او يا ټولنې اړتياوي يا هم ظلمونه په نثر نه

غوره ليکنې

بلکې په نظم ليکي؛ داسې برينې چې ساده شعر لیکونکي په کليو کې او ژور فکره شاعران په ښارونو کې ډېر وي.

زما نچور د دې سروی نه:

د اوسنې نړۍ د ټولو يو شمېر مهمو استانتياو لکه انټر نيت، راډيو، ټلوېزيون، د مطالعې او کار لپاره د کاري زمينې درلودلو ترڅنگ د افغانستان باندو، کلو، او ښارونو ترمنځ په فکري او انکشافی توگه اوس هم ډېر زيات توپير واټن موجود دې او څومره چې دا واټن په يوه هېواد کې زيات وي، په هماغه کچه په هغه ملک کې به ثباتي هم زياته وي ځکه د کلو او باندو خلک د حکومت د راجپه کېدو کونښن کوي او د ښارونو اداره غواړي چې په کلو او باندو باندې خپل تسلط ټينگ کړي. د تېرو څلورو لسيزو د جنگونو يو مهم عوامل د ښارونو او اطرافونو ترمنځ په فکري، اقتصادي او ټولنيز لحاظ زيات واټن دی. د دې ستونزې د حلولو لپاره د حکومت، تعليميافته کسانو او ولس ترمنځ يو گډ کمپاين ته اړتيا ده ترڅو د اطرافونو، کلو، باندو او ښارونو ترمنځ په فکري، اقتصادي او ټولنيز لحاظ واټن کم کړي. زما په اند يوازې په شعر ويلو څه نه کېږي بلکې شعر نور هم د خلکو احساسات راپاروي او ولس نور هم د ستونزو سره مخامخ کوي.

په اطرافونو کې ډېر سهولتونه د ښاري ژوند په پرتله شته دی او د هغو فرصتونونه بايد کار واخيستل شي د بېلگې په توگه ځوانان او مشران کولی شي چې په شريکه سره کار وکړي، اشر وکړي د محيطي منابعو نه د خپلو

غوره ليکنې

سيمو د رشد لپاره گټه ترې واخلي او يوازې د حکومت په طمعه بايد کينني. په غربي نړۍ کې زيات کسان چې تقاعد هم شي خوش به رضا يا Volunteer په توگه په مکاتبو، کتابخانو، روغتونونو او نورو ځايونو کې کار کوي او خپل وخت په مؤثره توگه مصروفوي. د طب له اړخه په کور کې ناسته، تشويش او سوچ د ډېرو مرضونو مور ده او ولس بايد لاس د زنې کينني. په لاندې لينک کې که تاسي دا وډيو وگورئ نو د يو فکر په پايله کې به اطراف کې د يوې وچې ونې نه څنگه ښايسته د نقاشۍ مجسمه جوړوي او فکر کوم چې د کلي ماشومان، ښځي او نر او هم د نورو سيمو سيلانيان به د دې مجسمې د نندارې نه خوند اخلي او هم دا ډول فکر د راتلونکي نسل د فکري انکشاف لپاره مهم دي. د نن ورځې په معلوماتي نړۍ کې د منابعو درلودلو نه فکري انکشاف زيات مهم دی ترڅو ولس خپله بشري سرمايه په مؤثره توگه استعمال کړي. زموږ د ټولنې دا متل چې تکړه زوی ته مال مه گټه او بيغړه زوی ته مال مه پرېږده ښه صدق کوي. تکړه نسل په خپله ځانته هر څه جوړولې او پيدا کولی شي اما بيغړه، بې تعليمه او په فکري لحاظ وروسته پاتې نسل د پلار او نيکه گټلې نوم او سرمايه ټوله له منځه وړي. موږ بايد خپلو ځوانانو ته ښه فکر او د ښه تعليم زمينه مساعده کړو او په دې فکر کې ونه اوسو چې خپلو اولادونو ته يوازې ځمکه، پټي، کور او بلدينگونه وگټو. اوس دا لينک او تاسي.

<https://www.youtube.com/watch?v=۲a۱QISYNHs&sns=em>

د مدیر او رهبر ترمنځ فرق:

نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

مدیر ته چې ورشې نو هغه درته ځان دومره وپروسوي چې گوندې هغه ډېر مهم شخص دی، د هرڅه صلاحیت ورسره دی او باید خبره یې ومنل شي اوا احترام یې وشي. رهبر ته چې ورشې نو ته باید داسې فکر وکړي چې گوندې ته مهم شخص یې او رهبر ستا لپاره ناست دی او ستا په غم کې دی یعنې تا ته اهمیت درکوي. یا په بله اصطلاح مدیر ځانته اهمیت ورکوي او رهبر خلکوته. البته په اوسني دور کې رهبر باید د رهبري د مشخصاتو ترڅنگ ښه مدیر هم وي.

که دا پورته دوه معیارونه سره مقایسه کړو نو دا راته ووايي چې په افغانستان کې موږ مدیران ډېر لرو که رهبران؟

کېدای شي چې بعضې دوستان دا ووايي چې موږ مدیران نه لرو خو دا سمه نه ده ځکه هرڅوک چې په خپل شاوخوا کې یو څو کسه ښه او خراب راټولی شي او د هغوی نظارت کولی شي، هغوی مدیران دي خو دا چې مدیریت د څه لپاره استعمالوي، ښه مدیران دي او که خراب، جلا خبره ده.

ښه رهبران کوشش کوي چې څو نور کسه د رهبري لپاره وروزي ترڅو د ده دورې د ختم او یا مرگ نه وروسته باید د رهبري د خلا تشه رامنځته نه شي.

د محمد ریاض قصه:

۲۸ نومبر ۲۰۱۶ م کال، کابل

د اشنا ټلوېزيون د محمد ریاض په اړه یو راپور خپور کړ چې ده دوه کاله په ملي اردو کې خدمت کړې دی او په پکتیکا کې زخمي کېږي او دواړه پښي یې قطع کېږي خو دی خپل همت د لاسه نه ورکوي او په معذوره ځان معماري کوي او خپلې کورنۍ ته حلاله روزي ګټي. دا ځوان ۳۵ کلن دی او د کونړ ولایت اوسیدونکي دی خو د ننگرهار په تنګي سیمه کې اوسېږي او هیچا ته سوال نه کوي. ده لا تر اوسه پورې واده نه دی کړی خو پلار یې هم مریض دی او د کورنۍ لپاره کار کوي او وایي چې د خپل وطن سره خاصه مینه لري او ځان ورته معیوبه نه ښکاري. دا ویډیو په زرګونو کسانو وکتله نو ما هم د دغه ویډیو په لیدو سره دا لاندې څو جملي ولیکلي او د ده عکسون مې د اشنا ټلوېزيون د راپور نه واخیستل:

د دغه ځوان همت او اوچت مورال ته سلام. د ده بلا دې په هغو ولېږي چې د عسکرو د معاش او اباته نه ځانونو لپاره کورونه جوړوي او هم دې د ده بلا په هغو ولېږي چې خپل وطن وړانوي. د دغه ځوان اسلامي جزیه او خپل وطن سره مینه د هغو کسانو نه ښکاره زیاته ده چې ځانونه د اسلام او دین ټیکداران بولي. د ده ویډیو په لاندې لیکنک کې لیدلې شي.

https://www.facebook.com/Kunar.ghazi/videos/1387702034733047/?autoplay_reason=gatekeeper&video_container_type=1&video_creator_product_type=2&app_id=2392950137&live_video_guests=0

د فیدل کاسترو د ژوند محاسبه یا قضاوت:

۲۹ نومبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د نومبر په ۲۶مه نېټه د کیوبا پخوانی دکتاتور فیدل کاسترو د نوي کلونو په عمر مړ شو. د فیسبوک بعضې کسانو د هغه په اړه لیکلي و چې ده یوازې شو جوړه جامې او یو وړوکی کور درلوده نو دا ډېر ښه سړی و. ما په د فیسبوک کې په خپله پاڼه ولیکل:

د یو مشر اعمال په ځانگړې توگه نه محاسبه کېږي بلکې د هغه د ژوند او کار د ټولو اړخونو د ښویانو او خرایو مقایسه کېږي. د فیدل کاسترو په اړه منجمده مقایسه سمه نه ده چې شو جوړه کالي ترې پاتې دي او یا یو وړوکی کور او داسې نور یعنې دا فاسد نه و، نو ځکه دا ډېر ښه لیدر و. د قدرت نه سو استفاده په خپله فساد دي.

ده پنځوس کاله په کیوبا دکتاتوري حکومت کړی او ډېر خپل مخالفین، رقیبان او حتی خپل نږدې ملگري د حزب یې له منځه وړي دي او په لکهاو کسان د ده د ظلم له امله د خپله وطنه کډه کولو ته مجبوره شوي دي. ده کیوبا ته یو ډېر کمزوری اقتصاد پریښی دی او د کیوبا

غوره ليکنې

راتلونکى هم نامعلومه دى چې څه به کېږي. د قدرت واگې يې خپلې کورنۍ ته وسپارلې او په پنځوس کلونو کې يې پنځوس کسه د خپل ځان ناستي لپاره تربيه نه کړل يعنې ده نه د خپل حزب په غړو اعتماد درلوده او نه د کيوبا په خلکو او خپل ورور يې خپل جانشين وټاکه. زما په اند داسې مشران د يو ملک لپاره چې خپل ځان ورته د بل هرچا نه لوړ او ښه ښکاري، گټه نه لري.

خاوري به دا وطن جوړشي چې انجينران يې په دار خړول کېږي:

۲ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

غوره ليکنې

دغه انجينر چې پوليتخنيک د څلورم ټولگي محصل، فيض الرحمن رحمانی نومیده، د وردگو د چک په ولسوالۍ کې د طالبانو له خوا په دار ځړول شوی دی. فيض الرحمن رحمانی په اخري ځل د خپل فيسبوک په پاڼه ليکلي و:

د دې نه مخکې طالبانو اعلان کړې و چې دوی به عام المنفعه پروژي نه وړانوي او د هغوی حمايت به کوي خو په عمل کې نور څه و نو ما دا پوست وليکه:

طالبانو اعلان کړی چې دوی به عام المنفعه پروژو ساتي خو هغه انجينران او کارکوونکي چې عام المنفعه پروژي جوړي او حفاظت يې کوي هغه به اعداموي. افسوس افسوس د دې وطن په حال چې د جاهلانو له خوا يې تعليميافته او پوه کسان يې په ډېره بيرحمانه توگه له منځه وړل کېږي. دې انجينر به هم د خپلې کورنۍ او خپل وطن لپاره ډېر ارمانونه په زړه کې درلودل، خو د وطن د دښمنانو له خوا د ده ټول ارمانونه د خاورو سره خاوري شول.

خاورې به دا وطن جوړ شي چې يوه لويه برخه ولس يې د جهالت ملاتړ کوي او افسوس په هغه تعليميافته کسانو باندې چې په ارادي او غير ارادي توگه د داسې جهالت ملاتړي دي. دوی چې د وطن تعليميافته کسان اعداموي، خاوري به سوله ټينگه شي او خارجيان به د افغانستان نه ووځي. همدوی دی چې د خارجيانو راوستلو او خارجيانو د شتون دوام ته يې لاره هواره کړې ده. که دوی د عربانو گروپونو ته پناه او بيا جنگ

غوره ليکنې

ته يې دوام نه وې ورکړی، خارجيانو دلته څه بلا غوښتله، خو په جنگ کې او گډوډيو کې د لوفرانو او د ټولو سازمانيافته او يا غير سازمانيافته جنايي ډلو ساعت همېشه تېر وي او همدوی دي چې د جنگ د دوام لپاره په مختلفو پلمو زمينه مساعدوي.

د طالبانو ځيني طرفدارانو په فېسبوک کې د دې عمل نه دفاع کوله او ويل چې دی يې ځکه اعدام کړی چې ده د طالبانو کوم دوه کسه وژلي دي خو دا خبره سمه نه وه نو بيا دا لاندې تبصر وليکله:

د وردک ولايت په چک ولسوالۍ کې د ځوان انجينر څړولو عمل ته هيڅ توجه نه شي کيدی. دا چې د طالبانو طرفداران په فېسبوک کې د دې عمل نه ملاتړ کوي نو د دې نه جوتيري چې طالبان هم د تروريستي ډلو برخه ده. هغه تروريستي ډلې چې مرکز، د محکمه دفتر، د قاضي پوه او پيژندگلوی. ساحه د نفوذ، مشر او نور څه معلوم نه وی، د دوی قاضي او خودسري فيصلې څه مشروعيت او څه معنی لري.

يوازنی توجه همدا ده چې وحشت دی او افغانان د درنده ځناورو په فارم کې ژوند کوي.

د ځمکي خلکو د خدای په امان:

۴ د دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

يو شمېر ساينسدادان حاضر شويدي چې د دې سيارې (ځمکي) نه مريخ ته د خلکو سره لار شي. مريخ ته تگ يو طرفه دی يعنې بېرته

غوره لیکنې

راتگ نشته او تر اوسه د دوه لکه کسانو نه یوازې سل کسه د دغه ماموریت لپاره انتخاب شويدي چې هلته که په خیر سره ورسېدل نو د انسانانو کالوني (کلي) به جوړوي. دغه کسانوته اوس تربیه او روزنه ورکول کېږي او بالاخره د ۲۰۲۴ م کال نه وروسته به په شپږو جوړو کې ۲۴ کسه لیږي. هغه کسان چې د دې ماموریت لپاره حاضر شويدي وایي چې دوی باید د خپل مرگ نه مخکې داسې کار وکړي چې د راتلونکي بشریت لپاره مؤثره وي او د بشریت په تاریخ کې د دوی نوم په ښه توګه ولیکل شي چې دوی د بشریت لپاره د خدمت لپاره خپل ژوند قرباني کړ. د زیاتو معلوماتو لپاره دا لاندې لینک کتلي شي. د اوسني تکنالوژي په درلودلو سره اوه میاشتې د دوی سفر نيسي او دوی یوازې هلته د ۶۸ ورځو لپاره ژوندي پاتې کېدلې شي.

زما مشوره د افغانستان هغه کسانو ته چې خپل ځانونه په بمونوالوزوي او د نورو ژوند له منځه وړي دا ده که دوی په رښتیا د ژوند نه تنګ او ستړي وی او خپل ځانونه وژني، نو ولې دوی د دغه کفارو په شان د یو ښه کار لپاره ځانونه نه قرباني کوي. دا کافر پوهېږي چې مریخ ته د دوی تګ یو طرفه دی، بېرته نه شي راتلای، خو بشریت ته د خدمت لپاره قرباني ورکوي. په عوض د دې چې دا ځانمرګي خوشي چټي پټي هم ځانونه او هم نور کسان له منځه یوشي ښه به دا وی چې دوی د دغه کفارو په شان د یو ښه کار لپاره قرباني ورکړي.

[/http://edition.cnn.com/۲۰۱۵/۰۲/۱۷/tech/mars-one-final-۱۰۰](http://edition.cnn.com/۲۰۱۵/۰۲/۱۷/tech/mars-one-final-۱۰۰)

غوره ليکنې

د پورته ليکنې په اړوند وکيل صاحب سميع الله ساپي ليکلي و:
بنياد م د تفاوتونو په (ارزنت کې)!
ځينې لگيا دي د بشريت ژغورلو په موخه، ځا نونه
قربانوي؛ نور بيا ځا نته د جنتونو لپاره د بشريت په
تباهي اخته دي.

څوک ځان پلوري چې وطن خرڅ کړي...
څوک د وطن لپاره ځان قربا نوي...
څوک درښتيا په تور په (دار) ځړول کېږي...
نور د "د روغو په وسله" او "سيا سي فساد" په مټو، د
وُلسونو له خټونو د را کوزېدو ندي...
څوک زړونه خوري، خوله لاسه يې څه ندي پوره...
نور لکه بگېل مېزان "قُوء..." شوي دي، د را وېښېدو ند
ي...
د چا مرگ د "هند وگُش" له غره دروند، او د چا د "بتي" له
بنکې سپک!
دا دى د خداى د "ارزنتونو" وېش!!!

فکر:

۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د افغانانو شکایتونه او نیوکې زیاتې دي چې ولې موږ د یویشتمې پېړۍ سهولتونه لکه بریښنا، مکتب، سرک، صحي کلینک، ښه امنیت، ښه اقتصاد او داسې نور نه لرو. خو ورځي د مخه د ځمکي نه د مریخ سیاری ته د تگ په اړه د تحقیق او ریسرچ کومه لړې د ساینسدانانو له خواروانه ده، دهغه معلوماتو په اړوند لیکنه کړې وه او هغه معلومات مې د افغانستان د روانو حالاتو سره پرتله کړي و، نو یو کس راته په فیسبوک کې لیکلي و چې الله تعالی دی غرق کړه چې ته د کفارو صفت کوې او ځان دې گناهگار کړ. د دغه کس فکر به همدا وي.

که موږ ووايو چې دا موټر او یا انټرنیټ ډېرښه څیزونه دي چې دنیا یې سره رانږدی کړې ده او په موټر کې د یو ځای نه بل ځای ته په اسانې سره سفر کولی شو او دا کفارو جوړ کړي دي نو په دی کې دگناه او د کفر څه خبره ده. دا کس ما نه پېژني چې زه څومره په خپل خدای او اسلام عقیده لرم، ایا څومره زه په دیني مسایلو پوهېږم او ترکومه حده مې دیني زده کړې کړي دي، د ما سره یې خبرې او اترې نه دی شوي او نه زما د ژوند نه خبر دی خو دا مفتي صاحب دا ډول فتواګاني ورکوي او هرڅه ورته تور او سپین ښکاري او سمدلاسه د جنت او دوزخ نسخي لکه د اتلسمې پېړۍ د اروپا د پاپانو په شان خلکو ته ورکوي.

غوره ليکنې

دغه ډول کسان چې توپک يې په لاس کې دی، موږ او تاسي يې گورو چې زموږ تعليميافته او مشران په بېلابېلو نومونو وژني او همدا شان د دا ډول فکرونو يو شمېر نور کسان چې په نظام کې دننه دي د تعليميافته او ښو کسانو د کار مانع گرځي. په دا ډول بې علمه فکرونو باندې چې نه په دين پوهېږي او نه په دنيايي علمونو، افغانان به څنگه ارامه شي، سوله به په دې ملک کې څنگه ټينگه شي او افغانستان به څنگه آباد او خود کفا شي؟ نو ځکه ما دا لاندې جمله د خپل فېسبوک په وال وليکله:

(موږ افغانان هم عجيبه مخلوق يو. فکرونه مو داتلسمې پېړۍ دي او سهولتونه د يويشتمې پېړۍ غواړو.)

د فېسبوک د مفتيانو د فتوا نه ځان ساتل:

۸ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دوستانو!

د فېسبوک نه مننه مه کوئ ځکه کفارو جوړ کړی دی که نه فېسبوکي مفتيان او خلاصه يي ملایان به درباندي د کفر د فتوا ټاپې ولگوي.

افغانستان لپاره د ترياز پروسه په کار ده:

۱۵ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ډاکتر صاحبان د ترياز (Triage) په کلمه د مانه ښه پوهېږي. کله ټکر، زلزله او داسې نور لويې پېښې وشي، د مريضانو او زخميانو شمېر زيات

غوره ليکنې

وي، ټولو مريضانو ته ډاکټران او طبي پرسونل همزمان نه شي رسيدلی، نو ډاکټران مريضان سمدلاسه گټگوري کوي او د هغه مريضانو پالنه کوي چې هغوی د مرگ نه ژغورلې شي.

ماشالله پيښي او ستونزې خو په وطن او خلکو کې ډېرې دي، خو حکومت او ولس بايد جدي ستونزو ته متوجه شي او د هغو ستونزو لپاره د حل معقولې لارې چارې بايد ولټوي. هغه ستونزې چې نظام ته سمدلاسه ضرر نه شي رسولی په هغوی بايد لږ وخت تېر کړي ځکه هغه پيښي او ستونزې وروسته هم بررسي کېدلې شي. که داسې ونه کړو، نو بيا به ټول اوتر اوتر گرځو او سرگرداني به مو زياته وي.

هسې يادونه!

۱۵ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ما د خپلو چاپ شوو کتابونو تقريباً پنځه وېشت زره نسخې تراوسه دوستانو ته ويشلي دي خو باوروکړي چې يوازې يو کس، ښاغلی محمد يعقوب براتزاده، په خپله حاضر شوی و او ډېر ټينگ و او غوښتل يې چې زما د کتابونو په چاپ کې برخه واخلي، نو زړډالره يې راکړي دي. اما دا نورخومره کتابونه چې ما تقسيم کړي او يا چا ته مې ورکړي دي، ډېرو کمو کسانو يې ستاينه کړې ده. کله مې چې کتاب چا ته ورکړې دی، نو احسان هم د هماغه کس په ما باندې و چې گوندې دی لا زما کتاب لولي.

غوره ليکنې

هدف مې دا نه دی چې څوک دی زما د لیکنو ستاینه وکړي او یا زما د کتابونو د چاپ پیسې دی راکړي ځکه د خدای فضل دی چې تر یوه حده دومره وسه او مالي توان لرم چې د خپلو کتابونو د چاپ د عهده نه ووځم. د دې خبرې یادونه مې ځکه وکړه چې لا تراوسه د کتاب لوستلو او په کتاب د پیسو ورکولو کلتور زموږ په ټولنه کې ډېر ضعیفه دی. زه هم دا ستونزه لرم چې په کتابونو په اسانۍ سره پیسې نه ورکوم او اکثره زما د انگلیسي ژبې د افغانستان په اړه کتابونه راته زما زامن اخلي ځکه هغوی په دی عادت دي چې په کتابونو خرچه وکړي.

بل دا چې هرچا ته خپل کار او لیکنې ښې ښکاري خو تر یوې کمې کچې ما هم تر خپلې وسې د پښتود لیک دود د رواجولو او د افغانستان د روان تاریخ یو اندازه محدودې پېښې په خپلو لیکنو کې خوندي کړي دي. کله چې یو دوست ستا په لیکنو یو څه ولیکي نو بیا انسان هرو مرو خوشالېږي چې یاره زما د لیکنو نه خو یو څو کسو گټه اخیستې ده. څه موده د مخه تکره لیکوال او ژورنالیست، استاد محمد داود وفا زما کتابونه غوښتي و او هغه مې ورته لېږلي و. د کتابونو د سرسری مرور نه وروسته یې راته دا لاندې لیک راولېږه. د وفا صاحب د اجازې پغیر یې دوستانو سره شریکوم خدای دی وکړې چې خفه رانه نه شي.

د رانه میا خېل صاحب ته سلامونه او درناوی وړاندې کوم!

هیله ده، چې روغ و جوړ به یاست. نن ورځ مې ستاسو له خوا راستول شوي کتابونه له لیکوال او ژورنالیست باز محمد عابد نه په جلال

غوره ليکنې

آباد کې واخيستل. د ډېر وخت هيله مې پوره شوه، ځکه چې ددغو کتابونو په اړه مې ډېر لوستي و او اورېدلي و. که څه هم چې «بېړنۍ لويه جرگه» او «د واقعيتونو په بهير کې» کتابونه مې مخکې ليدلي او کتلي هم وو. وروستۍ کتاب خو مې له سره ترپايه ټول لوستی و؛ خودا پاتې نور رانه پاتې وو. اوس دا دی کېناستم، د وطن معماران، درېيمه زاويه او مخکتاب، د کونړ ولايت سياسي او قومي جوړښتونه کتابونه مې مخې ته پراته دي. سرسري مې په منډه منډه ولوستل، خو ژور به يې هم لولم او که امکان يې لاره، نو بيا په تفصيل سره خپل نظريات هم يا خپاره کړم او يا به يې تاسو ته وليکم.

ستاسو د ليکنې ژبې صميمې ده. مشکل لغتونه په کې نه شته او ځانېدونده هم په کې نه ښکاري. ځينې ليکوال او خپرونکي په لوی لاس د ليکنې ژبه سوچه کوي او يا په اصطلاح په ناگومان راوتاوېږي. زياتې خبرې لنډې هم کېدې شي، خو د ځينو عادت وي، چې لنډې يې نه ليکي. ستاسو خبرې لنډې، صريحې او فصيحې دي. مطلب ترې زړ اخيستل کېږي او زما په شان ټيټ سواده کسان هم په اسانه پوهوی شي. زه فکر کوم، چې دا يو کمال دی او هر څوک يې نه لري. ممکن ځينو ته به دا کوم کمال نه ښکاري، خو له ډېر وخت راهيسې زموږ په باسواده پور کې دا توپير کتل کېږي، چې د ليک او وينا ژبه يې يوه نه وي، ځکه خو زيات پښتو کتابونه يوازې د ليکوالو ته پاتې دي او تبصره کول او کره کول يې هم د ليکوالو دنده گڼل کېږي، په داسې ترڅ کې چې کتابونه د خلکو مال

غوره ليکنې

وي او معمولا د عامو خلکو او ولسونو لپاره ليکل کېږي. په دې ډول ستاسو ليکلي آثار هم د ليکوالو او خپرونکو لپاره دي او هم د عامو خلکو او ولسونو لپاره.

« د وطن معماران » کتاب يوه ښه او ژوندۍ هڅه ده، که څه هم زه باوري يم چې، دا ډول يوه هڅه تاسو په خپله په يوازې ځان هم ترسره کولی شوه، خو دا چې يو بل خپرونکی مو هم له ځان سره راگډ کړی، ستاسو پراخه سينه او نړۍ ليد رانښيي. په دې کتاب کې معرفي شوي شخصيتونه ټول د دې مستحق دي، چې بايد معرفي شوي وي. زه پوهېږم، چې دا ډول ملي شخصيتونه ولې تاسو معرفي ته ټاکلي او دوی څوک وو، چې نن يې په يادونو او لمانځنو وياړو. يقينا چې دا خلک په يادولو ارزې او ستاسو انتخاب ډېر عالي دی. زموږ زياتره خپرونکي اوليکونکي معمولا ليکوال، شاعران او ادبي خپرونکي زيات معرفي کوي. که څه هم چې دا به ضرورت وي، خو د اجتماعي شخصيتونو او نومياليو په معرفي کې زموږ پښتو ليکوالو لږه ناغېږي کړې، ستاسو هڅه په دې لړ کې د درناوي وړ ده، هم مو ليکوال او فرهنگي شخصيتونه او هم مو ټولنيز شخصيتونه په دې کتاب کې راټول کړي، چې اصلي هدف په کې د وطن د لوړو گټو او ملي تگلارو د خاوندانو يادون او درنښت دی.

د کونړ ولايت سياسي او قومي جوړښتونه، دودونه او تاريخي پېښې، که څه هم د دې کتاب عنوان راته لږ اوږد ښکاره شو، خو مهمه څېړنه ده. ځکه په دې باب پخوا کومه څېړنه نه ده شوې. کونړي پښتنو خو صرف

غوره لیکنې

جهاد کړی او د خپلې سیمې تاریخ او کولتور پېژندنې ته لاهم نه دي وزگار. نو تاسو له ډېرو بوختیاوو سره سره لوی کار کړی. هیله ده، ځوان پښتانه محققین په تېره کونړي هغه دا ډول موضوعات ښه پسي وغځوي او لا ډېره خپرڼه وکړي. ستاسو د دې لیکنې یوه ځانگړنه راته دا ښکاره شوه، بلکې ستاسو زیاتره خپرڼې داسې دي، چې په خپله مو ریسرچ کړی، مرکې مو کړي او مشاهدې مو راټولې کړي. له مخکینو چاپ شویو اثارو مو لږه استفاده کړې. اوسني زیاتره ځوان خپرونکي کتابخانه یې ریسرچ کوي. که څه هم چې دا ډول (کتابخانه یي ریسرچ) هم د ریسرچ یو ډول دی، خو چې ډېر شي، نو بیا خوند نه کوي، په تېره چې له نورو اثارو معقوله استفاده ونه شي. خو ستاسو لیکنې موثقې او جامع دي. په اصل کې دا فیلډ ریسرچ گڼلی شو، دا ډول ریسرچ سخت کار دی. اوسني ځوان خپرونکي په کاله کې ناست وي، له نورو کتابونو خپرڼې کوي، چې ډېرښت یې بدرنگي رامنځته کړې. په دې ډول مشاهداتي او خاطره یې لیکنو او مرکو د لوستونکو دلچسپي زیاتېږي او لوستل یې خوند کوي.

« درېیمه زاویه » او « مخکتاب » دوه نور کتابونه چې ستاسو فیسبوکي لیکنې او د هغو په اړه د کتونکو نظریات دي، یوه نوې هڅه ده. ځکه چې انلاین خپراوی بېل خوند لري او په کتاب کې لوستل بېل. ځینې لا تراوسه په انلاین لیکنو لوستو عادت نه دي. بله دا ده، چې د انلاین په ساتنه دومره باور نه دی په کار. کېدی شي، اکونټونه هک شي او یا پرې کومه بله پېښه وشي، نو چې په کتابونو کې خوندي شي، دا ډېر لوی او غنیمت کار دی.

غوره لیکنې

په دې لړ کې د خلکو نظریات په امانتداری راخیستل او نیوکې منل او زغمل هم ستاسو په شان لویه حوصله غواړي، چې په اوسني وخت کې د هر زړه تنګي پښتانه کار نه دی. ستاسو په فیسبوکي لیکنو کې ډېر ټولنیز واقعیتونه او حقیقتونه راغلي، چې اوسني ځوان نسل ته د ښو تجربو د انتقال یوه غوره وسیله یې ګڼلې شو. په تېره ستاسو لیکنې ژبه، چې هرکله په کې صمیمیت، ملګرتوب او حوصله مندي ښکاري، زما په فکر د زیاترو لوستونکو خوښه ده او د منلو وړ یې ده.

میاخېل صاحب، تاسو ته دې خدای نور هم همت درکړي، چې دغه ډول نوي او بکر موضوعات د خپلو لیکنو محتوا ټاکي. ما په لنډ ډول دا خو کرښې ولیکلې. که وخت مې وموند، ستاسو په کتابونو به یوه عمومي اوږده او په اصطلاح هراړخیزه تبصره کوم، په تېره په څېړنیزو لیکنو مو، چې زه ورسره مینه لرم. خدای دې اوږد عمر درکړي، چې هر چېرته مو په لیکنو او ویناوو کې د وطن مینه په څپو او ولولو وي.

درنښت محمد داود وفا جلال آباد

څلور نسله سالمې روزنې ته اړتیا ده:

۱۵ دسمبر کال ۲۰۱۶م، کابل

افغانستان لا د تېرو څلویښتو کلونو ادیالوژیکي، کلتوري او فرهنګي ټکرونو په لوبه کې تر اوسه هم ښکیل دی، تراوسه لا موږ په خپلو دردونو نه پوهېږو، لا تر اوسه هم موږ بیخوده یو او نه پوهېږو چې کوم

غوره ليکنې

ځای مو درد کوي، د چا نه گيله وکړو او څنگه خپلو ستونزو ته د کورنۍ نه نيولی د وطن او دنيا په کچه د حل لارې چارې پيدا کړو.

څلويښت کلنو ناورين زموږ ټولنيز جوړښتونه دومره خراب کړي دي چې ډېر اوږد سالر روڼيز کمپين ته اړتيا ده. که زموږ توپيرونه او احساسات همدا وی چې څنگه نن ورځ يې موږ په دې ملک کې لرو، څلور نسله سالمی روزنې ته اړتيا ده ترڅو موږ په خود شو او مخکښ حالت ته بېرته وگرځو، او يو ځل بيا د پرمختگ په لور قدم کېږدو.

د ولس او حکومت ترمنځ رابطه او فيسبوكي مبارزه:

۱۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ستونزه دا نه ده چې ولې جرم واقع کېږي، ځکه په بشري ټولنه کې به هرو مرو جرم او جنايت وي. ستونزه دا ده چې ولې د جرمونو پوښتنه نه کېږي او يا په جرمونو کې څوک لاس لري؟

که د جرمونو پوښتنه او د مظلوم حمايت ونه شي، جرمونه بيا ورځ تربلې په خپله زياتېږي. مثال يې داسې دی لکه په خونه کې چې دچت د سوري د راڅښودمخه ونه نيول شي، د څڅوبۍ په ډېریدو سره چت ټول راغورځېږي او په خونه کې ټول ناست کسان ضرر گوري. همدا شان که په خونه کې ناست کسان يوازې د خونې د مالک په طمعه ناست وي او گوري چې څڅوبۍ زياتېږي او مالک يې هم څه غم نه خوري نو ناستو

غوره لیکنې

کسانو ته هم په کار دي چې یا مالک د کور مجبوره کړي چې د خخوبې غم وځوري او یا دوی په خپله باید خخوبې بند کړي.

د ولس او حکومت ترمنځ رابطه د پورته مثال په شان ده. زما په اند، په اوسني حالت کې فیسبوک په حکومت باندې د فشار راوستلو او دعامه اذهانو د روښانتیا او د ولس دملاتړ لپاره، ښه وسیله ده. کېدای شي چې هره فیسبوکي مبارزه رنګ رانه وړي خو ډېر کارونه یو څه سر نیسي لکه په فراه کې د ماشوم د اختطاف، د شربت گلې، د کرکت بورډ، د ننگرهار د برق، د بروکسل د غونډې نه حمایت، د بعضې چارواکو لرې کېدل، د جوزجان او په ننگرهار کې د وروستیو ستونځو په گوته کول او داسې نورې پیښې.

همدی ته مبارزه وایي او فیسبوک د مبارزې لپاره یوه ښه وسیله ده. مایوسي نه ده په کار بلکې د مبارزې همغږي کول مهم دي.

د یو نظام د بقا لپاره حقوقي او سیاسي مشروعیت دواړه مهم دي:

۱۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

حقوقي مشروعیت هغه دی چې څنګه قدرت یو شخص یا ګروپ تر لاسه کوي. لکه د ټاکنو د لارې، میراثي نظامونه، د انقلابونو له لارې او یا په زوره د کودتاګانو له لارې. سیاسي مشروعیت دقدرت نیولو نه وروسته د عامو خلکو په نزد د نظام مشروعیت دی چې ایا د خلکو فزیکي امنیت تامین دی او که نه؟ ایا عدالت او پوښتنه د مظلومو خلکو کېږي او که نه؟

غوره لیکنې

ایا حکومت اساسي خدمات خلکو ته برابرولی شي او که نه؟ ایا روحا ولس خوشاله دی او که نه؟ او داسې نور.

متاسفانه د افغانستان نظام د حقوقي او سیاسي مشروعیت د دواړو ستونزو سره مخامخ دی ځکه چې د حکومت تهداب په معامله کینودل شوی او د معامله نه وروسته حکومت ونه شو کړای چې د ولس ستونزو ته دحل سمې لارې چارې پیدا کړي.

امنیت ورځ تربلی خرابیږي، حکومتداري ورځ تر بلې مخ په خرابیدو ده، اقتصادي وضعیت هم ورځ تر بلې بدتریږي، ولس ته د خپلو حقوقو او وجایبو لږ لوری ورنه کړل شو، نو په دې توگه د ولس فزیکي او بشري امنیت مصوّن نه دی.

که حکومت خپلو کارونو ته جدي توجه او د تېرو دوه کلونو خپلې کړنې سمې ارزیاېې نکړي، فکر کوم د افغانستان راتلونکی راته ډېر تنښکاري.

د فیسبوک د لیکنو په اړه دوه نظرونه:

۱۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

افغانستان د ټولو کور دی او دا فکر باید د موږ سره نه وي چې وطن یوازې په ما گران دی او دا نور ټول د وطن سره خیانت کوي. هرڅوک تر خپلې وسې مسوولیت لري چې د وطن او خپلو خلکو لپاره کار وکړي. هیڅوک باید په یو بل احسان ونه کړي او نه څوک د یو قوم او ټول ملک

غوره لیکنې

ټيکه دار دی او نه دا مندیت یا صلاحیت موږ ته چا راکړې چې د ټول ملت او یا د یو قوم او سیمې په استازیتوب خبرې وکړو او یا یې ادعا وکړو. د هر چا نظر انفرادی نظر دی، د هېڅ یو قوم، سیمې او یا کتلې استازیتوب نه کوي.

دویمه دا چې دا اړینه نه ده چې زموږ د ټولو نظرونه سره همغږیږي او یوشان وي ځکه د هر چا نظر د هغه د معلوماتو، تجربه، تحصیل، او انځورگیرنې یا برداشت په لرلو سره به هرو مرو توپیر لري، نو دا سمه نه ده چې موږ د خپل نظر مخالف باندې د کفر او اسلام، د خاین او صادق، د بیسواده او باسواده، د پوه او جاهل، د ښه او خراب او یا داسې نورې ټاپي ولگو. که موږ د یو بل د متفاوتو نظرونو د اوریدو او لوستلو تحمل ونه لرو نو بیا خو فکري تغیر هیڅکله نه شي راتلای ځکه د فیسبوک دوستان خو لا اقل لوستونکي او پوه کسان دي.

تقرر مرکزي کول ښه کار نه دی:

۱۷ د دسمبر ۲۰۱۶ م کال، کابل

اوس مې د آزادۍ راډیو نه خبر اوریدو چې یو لوی چارواکي وویل چې زموږ پروسه سخته ده چې څوک پکې واسطه واچوي مطلب یې دا و چې د دوی د تقرر په پروسه کې څوک د واسطې نه کار نه شي اخیستلای. که واسطه نه وی نو زما په اند شاید همدې چارواکي دا مهمه دنده نه درلودی. یوه قصه مې راپه یاد شوله، یوه ورځ زما د یو هم صنفی، ډگرمن

غوره لیکنې

امین شاه څه کار د لوی درستیتر سترجنرال شیرمحمد کریمي صاحب سره و
 نو ما هغه ته تلفون وکړ او دا مې ورولبړه. امین شاه راته وویل چې کریمي
 صاحب ته مې وویل چې زه غریب سړی یم او واسطه نه لرم که د مزار نه
 مې جلال آباد ته تبدیل کړې نو ښه به وی. لوی درستیتر ورته کښته پورته
 کتلي و او ورته یې ویلي و که واسطه دې نه درلوده نو ته دلته زما دفتر ته
 راتللی شوی. امین شاه راته وویل چې سخت یې خجالته کړم.

په هر حال د چارو ادارې ځوانانو ته اعلان کړی چې خپلې سوانح د
 ایمیل په ذریعه دوی ته ولیږي او دوی به یې له واسطې مقررشي. زما په اند
 که تقرر ټول مرکزي شي د گټې نه به یې تاوان زیات وي ځکه تقرر کې د
 تحصیل ترڅنگ باید ډېر نور فکتورونه په نظر کې ونیول شي. د یو
 دیپارتمنت، وزارت، ولایت یا ولسوالۍ مشران د خپلو تشکیلاتي اړتیاو په
 اړه د یو بل کس په پرتله چې لری وي او تصمیم نیسي، ډېرښه پوهېږي. د
 داسې خیالي پروسو استخدام څه گټه نه لري هسې د ځوانانو د تکلیف او
 د ادارو د خرابیدو باعث گرځي. حکومت ته په کار ده چې د ادارو
 مشران ښه کسان وټاکي نه دا چې صلاحیتونه د ادارو نه څو کسه په مرکز
 کې قبضه کړي.

افغانستان کې پرزې شته؛ خو انجن ترې جوړولی نه شو:

۱۷ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن مې د کورنيو چارو پخواني وزير پروفيسر علي احمد جلالي صاحب سره بنډاردلوده نو ښايسته خبره يې وکړه چې په افغانستان کې موږ پرزي لرو خو ماشين ترې جوړولی نه شو. همدا شان اشخاص او پوزيشنونه لرو خو انستيتوشن يا مؤسسات نه لرو چې داشخاصو رول مؤثره وي.

په هر قيمت چې وي بايد د جنگ مخه ونيول شي:

۱۸ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

په افغانانو باندې جبري او تحميلي مهاجرتونو، جنگونو، دربه دري، فقر او لوږې، د نفوسو کثرت، د منابعو کموالی، د ديني او عصري تعليمي ادارو بې کيفته نصاب او زده کړې، په ځوانانو باندې د کورنيو کمړنگه نفوذ، نړيوال او سيمه ييزو مداخلو، بې امنۍ او داسې نورو داخلي او بهرني فکتورونو په افغانستان کې د جنگونو دوام او دضعيفه حکومتونو د رامنځته کېدو لپاره لاره هواره کړې ده. دا لړۍ به تر هغې پورې دوام لري ترڅو چې په افغانستان کې جنگونه دوام ولري.

په پاکستان، ايران او هم په افغانستان کې اکثرو کورنيو خپل ماشومان ديني مدارسو ته يوازې د دين د زده کولو په موخه نه استول بلکې د فقر او مجبوريتونو په اساس به ماشومان مدرسو ته لېږل کېدل ځکه هلته يو څو

غوره لیکنې

روپۍ مرسته او مساعدې (خوراکي مواد) په مختلفو نومونو ورکول کیده. دا کار دې لامل شو چې اکثره ځوانان د خپل وطن د تاریخ او ټولنیز کلتور نه بیگانه او نا خبره پاتې شول او دوی د دین نه سم برداشت ونکړ. یا په بله اصطلاح دوی برین واش شول یعنې ماغزه د دوی ومینځل شول او د تکفیري اډیالوژي د تاثیر لاندې راغلل.

د عصري ښوونځیو او پوهنتونونو فارغین هم دا پورته ستونزې درلودې. د دې ترڅنګ د عصري ښوونځیو او پوهنتونونو تعلیمي نصاب بی کیفیت او د مارکیټ د ضرورت سره متناسب نه و او نه دی. په موجوده وخت کې د پنځوس زرو نه زیات ځوانان د پوهنتونونو نه هرکال فارغیږي او فکر نه کوم چې په سلو کې لس سلنه دا فارغین په دولتي او یا خصوصي سکتورونو کې د خپل تعلیم په زورځانونو ته کار پیدا کړي، نو په دی توګه هر کال په لس گونو زره ځوانان بیکاره پاتې کېږي.

طبعي او غیر طبعي منابع ورځ تر بلې کمیږي خو په مقابل کې د نفوسو تعداد بیحده په زیاتیدو دي. کورنۍ او هم دولت د نفوسو زیاتیدو د مخنیوي لپاره کوم سم پلان نه لري. کورنۍ یوازې د ماشومانو تولید کوي او بیا ماشومان کوڅو ته خوشي کوي او د خپلو ماشومانو د تعلیم او تربیه په فکر کې نه دي او همدا یوه خبره کوي چې الله تعالی روزي رسان دی. دا نه گوري چې الله تعالی دوی ته عقل او فکر ورکړی او باید د فکر او عقل نه هم کار واخلي.

غوره ليکنې

زما په اند، د ټولو نه مهمه لار په لومړي سر کې د نفوسو د کثرت مخه نيول او بيا په تعليمي نصاب فکر کول دي چې د وطن د اړتياو په تناسب عيار شي. دا شرط نه دی چې هرڅوک دی د پوهنتون نه فارغ شي بلکې تخنيکي او حرفوي زده کړو ته بايد زياته توجه وشي ترڅو ځوانان بیکاره پاتې نه شي.

د ټولو نه مهمه مسئله حکومت او هم مخالفو ډلو ته دا ده که دوی واقعاً د افغانستان، افغانانو او اسلام په غم کې وي نو دوی بايد د جنگ مخه ونيسي. د وطن لپاره، د اسلام لپاره او د خپلو خلکو لپاره بايد مخالفې ډلې او حکومت سره توافق ته ژر ورسېږي ترڅو د افغانانو وینه نوره بېخايه تويه نه شي. هرکال په لس گونو زره افغانان په جنگونو کې له منځه ځي، د دوی کورنۍ په حکومت او هم په ملت باندې به بار وي او د دې کورنيو اولادونه چې بیکاره او بې تعليمه پاتې کېږي، د راتلونکې نورو جنگونو لپاره به وسيله وي. د جنگ په دوام کې زموږ دردونه زياتېږي، کمېږي نه.

زما په اند په هېڅ وجهه افغانستان کې د جنگ د دوام لپاره ديني، مذهبي او يا سياسي دليل نشته دی. په هره توگه چې کېږي بايد د جنگ د بنديدو غم وخورل شي. که د جنگ د بنديدو لپاره هره خوا، که هر څومره قيمت ورکړي بيا هم به دا قيمت، د جنگ د دوام د قيمت نه په مراتبو لږ وي. اوس د افغانانو ټوله انرژي او منابع د يو بل پرضد په جنگ او د ځان د حفاظت لپاره مصرفېږي او د افغانستان راتلونکي لپاره هېڅ

غوره ليکنې

پلان نه عملي کېږي. د افغانستان ستونزې د معجزې په توګه يو دم نه شي حل کيدی، موجوده او هم راتلونکي ډېر حکومتونه به د پورته ستونزو د حلولو په اړه د ډېرو ستونزو سره لاس او ګرېوان وي. که چېرې جنگ بند شي او د اوس نه سم کار پيل شي بيا هم ډېر وخت ته اړتيا ده چې پورته ستونزو ته دحل لارې چارې پيدا شي. موږ خپلو ستونزو او دردنو ته دوا يوازې او يوازې د سولې په موجوديت کې پيدا کولو شو نه د جنگونو په دوام کې. روحي وپېاني او پټواک خبرې اژانس هم دا ليکنه خپره کړې ده.

<http://www.rohi.af/fullstory.php?id=۵۱۷۰۸>

<http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D۹%BE%D۹%۸۷-%D۹%۸۷%D۸%B۱-%D۹%۸۲%DB%۸C%D۹%۸۵%D۸%AA-%D۸%۸۶%DB%۹۰-%D۹%۸۸%D۹%۸A-%D۸%AA%D۸%۸۷%DB%۸C%D۸%AF-%D۸%AF-%D۸%AC%D۹%۸۶%D۸%AB-%D۹%۸۵%D۸%AE%D۹%۸۷-%D۹%۸۸%D۹%۸۶%DB%۸C%D۹%۸۸%D۹%۸۴-%D۸%B۴%D۹%۸A>

د ويلو او ليکلو ژبه بايد ساده او عام فهمه کړو نه سخته:

۱۹ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د پښتو او دري ژبو د ويلو، ليکلو او د انگليسي نه ترجمې نوو لغاتونو استعمال زموږ غوندې د جودان وهلو کسانو کار ډېر سخت کړی دی. د مفهوم نه مو د لغاتونو او جملو استعمال ته همېشه زيات فکر وي.

نن سهار مې د ازادۍ راډيو اورېدله چې دکرکت ټيم د برياً په هلکه يې راپور درلوده، نو نطق ويلي چې ټيم زير ۱۹ ساله او يا په پښتو کې د ۱۹ نه لاندې ټيم لوبه وگټله. دا کټ مټ د انگليسي ژبې ترجمه ده. خو ووايه چې د ۱۹ نه کم عمرو ځوانانو ټيم، لوبه وگټله يا ټيم جوانان که عمر کم از ۱۹ سال داشت بازی را برد. د زير يا لاندې لغات څه معنی لري دلته. يا په طلوع تلوېزيون کې بل وايي چې پيام های تنقيح نشده. اوس به څوک په دی جمله پوه شي.

د راډيو او تلوېزيون ژبه بايد ساده وی چې حتی يو نالوستی کس هم ترې سل په سلو کې په لومړي ځل مطلب واخلي. د اخبار ژبه بايد هم دومره ساده وی چې يو کس لږ لوستل کولی شي د لوستلو په وخت کې بايد په مطلب پوه شي. که څوک غواړي چې خپل ادبي منتر پوخ کړي نو خپلې ليکنې دې ادبي مجلو او ژورنالونو ته ورکړي.

راځي چې ښه خبرونه د خپلو سيمو سره شريک کړو:

۲۴ دسمبر ۲۰۱۶م کال

هره ورځ موږ بد او زړه بوگونکي خبرونه ډېر اورو چې د ښو خبرونو اړخ يې ډېر کمزوری کړی دی. راځي چې د خپلو سيمو ښه خبرونه هم سره شريک کړو. نن د کونړ ولايت د سيد جمال افغان پوهنتون د څلورو پوهنځيو نه ۶۶۹ محصلين فارغ شول. د مراسمو په دغه غونډه کې چې د کونړ ولايت د مرکز چغه سراي سره نږدې د پوهنتون په انگرې کې د محصلينو او استادانو له خوا جوړه شوې وه، ما هم پکې گډون وکړ. ډېر د خوښۍ ځای و چې په زرگونو دولتي چارواکو، محصلينو او د محصلينو د کورنيو غړو په دغه شانداره مراسمو کې گډون کړی و. ملي

غوره ليکنې

بیرغونه رپیدل، امنیتي فضا ښه وه، محصلین ډېر خوشاله و، د خپلو خولویو او چپونو سره یې عکسونه د خپلوانو او دوستانو سره اخیستل.

په دغه غونډه کې ما ته هم موقع راکړل شوه چې یو څو خبرې وکړم. زما پیغام محصلینو ته دا و چې باید دوی نور هم کوښښ وکړي چې نورې زده کړې وکړي او یوازې په لسانس اکثفا او قناعت ونه کړي ځکه ځوان نسل د نورو ستونزو ترڅنګ د تعلیم په ساحه کې د هېواد په کچه او هم د نړۍ په کچه د زیات رقابت سره مخ دی نو دوی باید لا زیات کوښښ وکړي چې د رقابت له لارې سر لاري اوسي. د دې ترڅنګ مې په مراسمو کې د ګډون کوونکونه وغوښتل چې که جنګ په افغانستان کې بند نه شي، زموږ نیمګړتیاوي به په ټولو ساحو کې همداسې زیاتي وي. افغانستان لا اوس هم د آسیا په هېوادونو کې د ټولو نه فقیر هېواد دي. هغه پیسې چې په جنګ مصرف کېږي، هغه باید په بیا رغونه، انکشاف، تعلیم او تربیه باندې ولګیږي. دوه کاله د مخه د USIP په مالي مرسته، د EPD مؤسسي د یوې سروی په اساس امنیتي او خصوصي سکتور په شمول یوازې په پنځو سکتورونو کې هرکال ۹ میلیارد امریکایي ډالره د افغانانو په جنګ باندې مصرف کېږي که دا پیسې د افغانستان په ولسوالیو تقسیم شي نو هرې ولسوالي ته ۲۵ میلیونه ډالره رسېږي. که موږ یوازې د جنګ د تاوان همدا پیسې په هره ولسوالي مصرف کړو نو افغانستان به د مترقي هېوادونو په لړ کې حساب شي. که موږ دا پیسې په تېرو څلویښت کلونو د جنګ سره ضرب کړو نو پوهېږو چې موږ څومره لوي تاوان د جنگونو د دوام له

غوره ليکنې

امله کړئ دى. د مادي شتمنيو د له منځه وړلو ترڅنگ موږ خپله زياته بشري سرمايه هم د لاسه ورکړې او يا زموږ بشري سرمايه ته د رشد زمينه نه ده مساعده شوى او په عوض يې د رشد مخه هم نيول شوى ده.

زما اخري پيغام دا و کومه فزيکي او بشري سرمايه چې موږ د يو بل په راپرزولو کې مصرف کوو ښه به دا وي چې دا سرمايه د خپل ملک په آبادۍ کې مصرف کړو.

د ځوانانو لپاره د قلم د ښوونيز، ټولنيز او فرهنگي مرکز نه مننه:

۲۳ دسمبر ۲۰۱۶م کال

زه په کامه کې د ځوانانو لپاره د قلم د ښوونيز، ټولنيز او فرهنگي مرکز د مشرتابه او غړو نه په خاصه توگه د انعام الله مياخېل او زاهدالله احمد نه مننه کوم چې زما په وياړ يې د جمعه په ورځ د کامه ولسوالي د قلعه

غوره ليکنې

اخذ په سيمه کې غونډه جوړه کړې وه. همدا شان زه د ټولو هغه دوستانو، همزولو، مشرانو او فرهنگپالو نه مننه کوم چې دى غونډۍ ته يې تشریف راوړې و او هم ځينو دوستانو زما په اړوند خبرې وکړي که څه هم زه دومره مستحق ځان نه گڼم. په خاصه توگه زه د ننگرهار پوهنتون د رئيس پوهندوى ببرک مياخېل، ځوان فرهنگي ارشاد رغاند، استاد او حقوقپوه سيد خالد سادات، څېړنوال عبدالقيوم مشواڼي، د مثبت بدلون د ټولنې مشر استاد عبدالبصير سباوون، ليکوال او شاعر اسدالله ساحل، ځوان ژورنالست نوراغا ځواک، د ننگرهار پوهنتون د ژورناليزم د فاکولته مرستېال استاد خالد ضيا او استاد غلام فاروق نه مننه کوم چې په غونډه کې يې خبرې وکړې.

دا چې په افغانستان کې مشرقي يا لوى ننگرهار د علم او فرهنگ مرکز بلل کېږي، که مبالغه ونه کړم، د دغه علمي او فرهنگي سيمې مرکز ثقل د کامه ولسوالي ده چې په خپله غېږ کې يې په قديمو او معاصرو وختونو کې ډېر نوميالي پوهان، متفکرين او سياستوال روزلي دي. د تفسير يسر مؤلف مراد علي صاحب، جهادي شخصيت د سرکانو مياصاحب، صدراعظم محمد موسى شفيق، مولوى غلام نبي صاحب، مولوى محمد ابراهيم کاموي، علامه استاد قيام الدين خادم صاحب، ملي شاعر او ليکوال امان الله سيلاب صاحب، استاد محمد اصف صميم او داسې نور په سل گونو کسان پوهان او اديبان د کامه د سيمې نه و.

غوره ليکنې

زما پيغام همدا و چې په ښه حکومتدارۍ کې بايد ولس برخه واخلي او د جنگ مخه بايد ونيول شي. کله چې موږ د ښي حکومتدارۍ خبره کوو نو په دې برخه کې يوازې حکومت نه دی بلکې د ولس او ټولو غير دولتي او خصوصي سکتور ونډه په ښه حکومتدارۍ کې مهمه ده. بله خبره زما دا وه که په ښه حکومتدارۍ کې او هم په سياست کې ولس برخه وانخلي نو يو شمېر محدود کسان به برخه اخلي او بيا به هغوی د ولس په سرنوشت لوبې کوي. که ولس په ښه حکومتدارۍ او سياست کې فعاله ونډه واخلي نو بيا ولس به د خپل سرنوشت په اړه په خپله تصميم نيسي.

دا چې دا سيمه د علم او فرهنگ مرکز دی نو ځکه دوی د نورو سيمو د علمي کدرونو او فرهنگيانو ستاينه کوي وايي د زر قدر په زرگړي، نو ځکه د علم او فرهنگ قدر په دوی کې شته دی. الله تعالی دی په دوی کې همدا روحیه ژوندی د تل لپاره وساتي. په اخره کې زه د احسان الله کاموال نه مننه کوم چې د قلم ښوونيز مرکز لپاره يې ښکلي ودانۍ او نور سهولتونه برابر کړي دي.

د پرفیکشنستانو Perfectionists قضاوته هم عجيبه غوندې وي:

۲۵ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ځينې بزدله انسانان د هر کار په کولو او يا ليکنو کې دومره سوچ کوي چې په اخره کې په خپله د هيڅ کار نه وي، خو د بل په کارونو

غوره لیکنې

باندې به د نیوکو مزرې وي. داسې کسانو ته د محافظه کاره او یا د مضر احتیاط خاوندان هم ویلو شو.

د مضر احتیاط کسان ټاپو لگولو، انتقادونو او نیوکو لپاره ډېر تکړه وي او نور هم دی ته هڅوي چې احتیاط کوه، باید هیڅ کار دې نیمګړی نه وي او په کارونو کې باید هیڅ اشتباه ونه کړي. داسې کسانو ته په انګلیسي ژبه کې او یا د سایکالوژیکي د علم له نظره Perfectionists پرفیکشنسټ وايي چې هیڅ نیمګړی کار ورته د قبول وړ نه وي.

پرفیکشنسټان نه په خپله کار کوي او نه د نورو د کارونو ستاینه کوي. زما په اند که کار کوي، نو اشتباه او غلطی به هرو مرو کوي. سوال دا دی چې د اشتباه نه څه یادو، ایا اشتباه قصدي ده که تصادفي؟ او یا نیمګړتیا او اشتباه د ماحول د شرایطو له امله ده، یا د وخت، معلوماتو او امکاناتو ته د نه لاس رسي له امله ده؟ او داسې نور په هرحال موږ باید د نیوکو نه ویره ونه لرو او خپل کارونه باید په صداقت، ایماندارۍ او بی له ویرې پر مخ بوزو. نه د چا د تشویق په هیله اوسواو نه د چا د نیوکو باندې خفه شو. که ښه او پرځای نیوکه وه باید خپله اشتباه ومنو او هغه اصلاح کړو او که پرځای او تعمیرې نیوکه نه وه نو هغه باید د خپلو مغزو نه دلته Delete کړو او باطل دانۍ ته یې واچوو او عقده باید د چا سره ونه ساتو چې ولې یې زما په لیکنو او کارونو نیوکه کړیده.

د خپل قیمتي وخت او د امکاناتو د مصرف محاسبه همېشه په کار ده:

۲۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

● که د کال ۳۶۵ ورځې محاسبه کړو نو د افغانانو د نیمايي نه زیات وخت د ورځو په غندلو او د ورځو په لمانځلو تېریږي. همدا شان د افغانانو او دولتي چارواکو نور زیات وخت په ودونو او فاتحو کې په گډون کولو سره تېریږي. ویل کېږي چې سړکال د طالبانو تلفات هم زیات و او د دوی د قوماندانانو او مشرانو هم زیات وخت په جنازو او فاتحو تېر شوی دی. که همدا مو حال او احوال وي نو فکر نه کوم چې موږ دې د وطن په آبادۍ فکر وکړای شو.

موږ باید خپل قیمتي وخت او امکانات هسې په شعارونو، غندلو او تاییدولو مصرف نه کړو. ښه به دا وی چې د خپل ځان سره محاسبه وکړو چې دا روان کال مو د خپل ځان لپاره، د خپلې کورنۍ لپاره، د خپلو خلکو او وطن لپاره څه کړي دي. ایا د خپل قیمتي وخت او د خپلو محدود امکاناتو نه، که شخصي وي یا دولتي، ایا مؤثره گټه اخیستلې ده او که نه؟

که موږ د خپلو درلودلو امکاناتو او وخت نه مؤثره گټه نه شو اخیستلې، نو بیا موږ هیڅکله نه شو کولای چې د نورو د مرستو او کمکونو نه مؤثره گټه واخلو نو دا دا توقع باید ولرو. ښه به دا وي چې د

غوره ليکنې

خپل قيمتي وخت او امکاناتو د مصرف محاسبه بايد همېشه د موږ سره وي.

د خپلې سيمې يو بل ښه خبر:

۲۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن سبا په ننگرهار او کونړ کې د يارانو او دوستانو سره د چکر ډېر ښه موسم دی. گورئ چې د کامې د همایون غزنوي اصلي شريخ له وطني پيروي سره او د خاص کونړ له سپين جومات سره د زميندار هوتل يخني ښوروا، چپلي کباب او د شيدو چای هير نه کړئ.

سخت کيف کوي چې د کونړ د سيند په غاړه دې کټ اچولی وي او د پولوشن يا کثيفي هوا نه بچ وي او د سيند شرار اوري. بيا د دوستانو سره په خپله حجره کې شين چاي په مزه څښي.

فکر کوم چې همدا سکون، د خپلوانو او دوستانو سره لیدنه خاص ارزښت لري چې د دنیا په نورو سیمو کې یې نه شي پیدا کولی. زاړه یادونه تازه کوي خو یو فرق یې دا دی چې پخوا به په جاله او کشتیو کې پورې وتلو، نن سبا په پلونو باندې په موټرو کې تېرېږو او هرځای د خوراک او خښاک سهولتونه زیات دی. د پخوا په شان جوش کړې هگۍ او کباب کړي چرګان څوک په سفر کې نه گرځوي. همدی ته انکشاف هم وایي. د لارو په هر ځای کې دومره ګڼه ګوڼه ده چې ما په خپله لس کاله پخوا یې هیڅ تصور نه شو کولی. د خوراکونو بیه د کابل په تناسب په کونړ او ننگرهار کې ډېر ارزانه ده ځکه په کابل کې دوکانداران ډېر بي انصافه دي او دلته یو څه انصاف او مینه په خلکو او دوکاندارانو کې شته دی. انصاف ښه خیز دی وطن ته آبادی راولي.

نیم بسمل مرغه:

۲۷ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن چین، روسیې او پاکستان په مسکو د افغانستان د مسایلو په اړه غونډه ده چې افغانستان یې نه و دعوت کړی. افغانستان کونښن کوي چې پاکستان د نړۍ په کچه د انزوا حالت ته بوزي خو بیا پاکستان همدا کونښن کوي د افغانستان پرضد دا ډول پالیسي اختیار کړي.

زموږ د وطن نیم بسمل مرغه الوتلی نه شي او نه تری دا توقع باید ولرو چې د عنقاب د مرغه پشان د هندوکش د غرونو د پاسه پروازونه وکړي. عجیبه حالاتو سره گیر یو که بهرنۍ سره (کیمیاوی کود) په نیالگو یا بوتو باندې زیاتېږي، بیا هم مو وضعیت خرابیږي، نیالګي وچېږي او د جنگ ډګر ګرځو؛ که سره کمیږي، بیا هم د کمزوری له لاسه به مو د نیالګو پانې ورځ تربلۍ ژیرېږي او نیالګي وچېدو ته نږدې کېږي. نه سره لمر ته د ودریدو طاقت لرو او نه د ژمي یخ سورې سره گوزاره کولی شو. د نیم بسمل مرغه په شان، مرګ او ژوند ته شپې او ورځې سبا کوو. په داسې حالاتو کې لا زیات کسان سور سالو غواړي او دا نه گوري چې څه وکړو او څنګه د وطن نیم بسمل مرغه د بقا لپاره سره لاسونه ورکړو.

دا لوبه سخته هو ښیاري غواړي چې د وطن نیم بسمل مرغه روغ شي او د عنقاب د مرغه په شان بیا د هندوکش د غرونو د پاسه پروازونه وکړي.

زموږ نړۍ يوه وروسته پاتې نړۍ ده:

۲۸ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د نومبر په دويمه نېټه په واشنګټن کې د USIP په مرکزي دفتر کې د باستان د پوهنتون (Boston University) استاد عادل نجم د Climate Change يا د محيط زيست د تغير په اړه ليکچر ورکاوه چې دلچسپه او هم بورنووونکې و.

دی وايي که دنيا ته د يوې بلې سيارې نه د يو ملک په توگه نظر واچوو نو زموږ نړۍ (دنيا) لکه د يو وروسته پاتې هېواد په شان ښکاري. د دې وروسته پاتې نړۍ اکثريت ولس په فقر او يا د فقر د کرښې نه کښته سطحه کې ژوند کوي، په دې نړۍ کې امنيت نشته او تقسيمه شوې نړۍ ده، د دې نړۍ مدیریت ډېر ضعیفه دی او دا نړۍ د تنزول خواته روانه ده.

غوره ليکنې

د محيط زيست د له منځه وړلو، د منابعو د کمښت او د نفوسو د زياتوالي له امله به مهاجرتونو زياتېږي او زيات مهاجرتونو به د زياتو جگړو لپاره زمينه مساعدوي. هغه هېوادونه او سيمې چې د محيط زيست د ښه کېدو لپاره پلان نه لري، افغانستان هم د دغه هېوادونو په لړ کې دی، د سختو ستونزو سره به مخامخ وي خو د دې هېوادونو ستونزې په ټوله نړۍ تاثير لري.

د ستونزو د حل لپاره يوه طريقه؛ د مخابراتي شبکو تجربه

۲۹ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ټول په دی پوهېږو چې د افغانستان په دولت او خلکو کې زياتې ستونزې شته دی، همدا مو غر او همدا مو کربوری زما په اند ټول چارواکي بد خلک نه دي او ډېر يې زموږ او ستاسې نه هم ښه احساس لري ځکه دوی د ټولو ناخوالو سره سره حکومتی دندی قبولې کړي دي او په دی پوهېږي چې هره ورځ دوی ولس ملامتوي، خو بيا هم کوښښ کوي چې خدمت وکړي.

د ستونزو د حل لپاره يې يوه لار دا ده چې يوه ستونزه مشخصه کړو او بيا هماغه ستونزې د حل لپاره کوښښ وکړو.

زه درسه يوه تجربه شريکوم:

څه موده د مخه زما د ارييا د تليفون د شمېري نه د دقيقې خبرو په سر دولس نيمې افغانۍ کټ کېدلې نو ما دا ستونزه په فېسبوک کې وليکله او

غوره ليکنې

هم مې اړيا دفتر ته خبر ورکړ. اړيا دفتر چې نمبر وکاته نو وويل چې داسې پنځه زره نمبرې د دوی نه غلا شوي دي او چا کومه جعلي دستگاه راوړې او پيسې هغوی په څه شکل اخلي.

د اترا مشر عزيزي صاحب ماته مسيچ وکړ چې نمبر ماته راواسته چې د دې مسلي پوښتنه وکړي. ما نمبر واستوه او بالاخره دوی تحقيق وکړ او د ټولو کمپنيو د تليفون داسې شپړوښت زره نمبرې غلا شوې وې او هغه يې بېرته سمې کړې. يوه ستونزه پاتې ده چې هغه جعلي دستگاه يا دستگاهوې د امنيتي ادارو په مرسته کشف او ونيسي. همدا مبارزه د فيسبوک يو څه نتيجه ورکړه چې د شپړوښت زره کسانو د جيب وهلو مخه ونیول شوه. زه د عزيزي صاحب نه مننه کوم.

يوې بلې ستونزې ته هم د مخابراتو وزارت جدي توجه په کار ده. هغه بله ورځ د مخابراتو وزارت د معين نه په آزادۍ راډيو کې يو اوريدونکی پوښتنه کوي چې د تليفون کمپنې د مشتريانو د اجازې پرته بعضې پروگرامونه يا بنډلونه فعالوي او د خلکو نه په داسې ډول غلا کوي. معين صاحب وايي چې دا غلا نه ده او چارج (Over Charge) يا اضافي پيسې اخيستل دي. زما په اند دا ښه سمه مسلکي غلا ده او هره کمپنۍ چې دا کار کوي بايد ښه سم جريمه شي او د چا نه يې چې داسې غلا کړې، بايد هغوی ته د يو کال لپاره مفت يا فري د تليفون خدمات ورکړي. خدای دې وکړي چې د اترا اداره او يا نور چارواکي دې مسلۍ ته هم متوجه شي.

ژوند په هر حالت کې ټوله مبارزه ده:

۳۱ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دا چپ خوا ته زموږ ډېر قدرمن مشر ډاکټر صاحب سید قاهر عاطف دی چې د جراحي پخوانی متخصص و او عالي تحصیلات یې په امریکا کې کړي دي او څو لسیزې یې د افغانستان په اردو کې د طبیب او سر طبیب په توګه دندې اجرا کړي دي. ډاکټر صاحب ته دی الله تعالی ډېر عمر ورکړي که څه هم دی اوس د اوه اتیا کلونو دی خو د مانه هم تکره دی او په قصو یې هیڅوک نه مړېږي. پرون (۳۰ دسمبر) د جمعه په ورځ مو په خاص کونړ کې ورسره ښه بندار وکړ.

دا ښي لاسته مستری سیف الرحمن نومېږي چې پس له ډېرو کلونو مې ولیده او نهایت زیات خوشاله شوم ځکه زموږ پخواني وختونه یې تازه کړل. کله چې په لیسه کې وم نو زموږ بایسکلونه به یې راته جوړول. هغه وخت موږ د خپل کورنه لیسې ته یو ساعت او پنځلس دقیقې په بایسکل تللو. هغه زده کوونکي لا ډېر خوشبخته و چې بایسکلونه یې درلودل خو زیاتو زده کوونکو به په پښو هره ورځ دوه ساعته له یوې خوا او دوه ساعته له بلې خوا زموږ د کلي نه د خاص کونړ لیسه ته مزل کاوه.

د دې ټولو ستونزو سره موږ هیڅکله د سبق ویلو نه شکایت نه دی
کړی. اما زموږ دا اوسني ځوانانو باندې چې لږه سخته راشي نو بیا په
شکایتونو سر شي. فکر کوم چې د ژوند په یوه حالت کې هم شکایت نه
دی په کار ځکه ژوند په واقعیت کې په هر حالت کې ټوله مبارزه ده.

د ۲۰۱۶م کال اخري پوست

پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library